İMAM BUHÂRÎ

EDEBU'L-MÜFRED

Müslümanın Edep ve Ahlakı

الأدب المفرد

Terceme, Tahkik ve Ta'lik
Rauf Pehlivan

motif
YAYINLARI

İMAM BUHÂRÎ

EDEBU'L-MÜFRED

Müslümanın Edep ve Ahlakı

Motif Yayınları

Müellif
İmam Buhârî

Eser
Edebu'l-Müfred

Tahric ve Tahkik
Muhammed Nâsıruddin el-Albanî

Terceme
Rauf Pehlivan

Kapak Tasarımı
Salih Koca

Tashih
Necip Taha Gür

Dizgi, Mizampaj, İç Düzen
Burhan Maden

Kapak Baskısı
Emirler Ofset

İç Baskı
Çalış Ofset Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8 Davutpaşa - İST
Tel: 0212 482 11 04 - Faks: 482 83 96

Cilt
Dilek Mücellit

Baskı Tarihi
İstanbul, Aralık 2005

ISBN
0975-6161-27-2

MOTİF YAYINLARI
Klodfarer Cad. Dr. Şevki Bey Sk.
Altan İş Merkezi No: 8/10 Sultanahmet-İstanbul
Tel: 0 212 516 92 23 Fax: 0 212 516 91 58

İMAM BUHÂRÎ

EDEBU'L-MÜFRED

Müslümanın Edep ve Ahlakı

Tahric ve Tahkik
Muhammed Nâsıruddin el-Albanî

Tercüme ve Notlar
RAUF PEHLİVAN

KISALTMALAR

A.S.	: Aleyhisselam
b.	: Bin, İbin, oğul anlamında kullanılır.
bkz.	: Bakınız
CC	: Celle Celalüh
H.	: Hicri
Hz.	: Hazreti
M.	: Miladi
r	: Radıyallahu anh (kadın ise, radıyallahu anha)
s	: Sallallahu Aleyhi Vesellem
thk	: Tahkik eden
vs.	: Vesaire

İçindekiler

Önsöz

Sünnet, Hz. peygamber tarafından söylenen, yapılan, tasvip ve tasdik edilen şeylerdir.

Hadis olarak isimlendirilen sözlü sünnetin sadece manası vahiy ile inmiştir; bu manayı Allah Rasulü, kendi söz ve tabiriyle ifade etmiştir. Fiili sünnet ise, düşünce ve ictihattan sonra Rasulullah'ın fiili ile olur. Takriri sünnet de, Rasulullah'ın ashabının ictihatlarını, söz ve davranışlarını tasvib ve tasdik etmesiyle meydana gelir. Ancak bazı hadis âlimleri, hadis kelimesini sünnet kelimesinin eş anlamlısı olarak kabul etmiştir.

Her üç tür sünnet, daha Hz. Peygamber'in sağlığında yazıyla tespit edilmeye başlanmış, onun irtihalinden bir asır sonra hadis tesbiti ayrı bir ilim dalı haline gelmiştir. Bu çalışmaların sonunda Hz. Peygamber'in hadisleri, kitaplarda sistemli bir şekilde toplanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'in pek çok yerinde Hz. Peygamber'in rolü ve hadisin önemi vurgulanmıştır: "Allah'a itaat edin, peygambere de itaat edin." *(Nisa, 59)* "Peygamberin size verdiğini alın, onun men ettiğinden sakının." *(Haşr, 7)* "O kendiliğinden bir şey söylemez. Onun konuşması, Allah tarafından indirilen bir vahiyden başka bir şey değildir." *(Necm, 53)* "Biz gönder-

diğimiz her peygamberi, ancak Allah'ın izniyle itaat edilsin diye gönderdik." *(Nisa, 64)* "Andolsun ki, Rasulullah'ta sizin için mükemmel bir örnek vardır." *(Ahzab, 21)*

Gelişine göre hadisler üçe ayrılır:

1. Mütevatir hadis: Yalan üzerinde uyuşmalarını aklın kabul etmediği, çok kalabalık insan topluluklarının naklettiği hadistir. İnkar eden kafir olur.

2. Meşhur hadis: Hz. Peygamberden başlangıçta rivayeti şöhret bulmadığı halde ikinci ve üçüncü asırda yaygınlaşan, tevatüre varan hadislerdir. İnkar eden sapık olur.

3. Âhad hadis: Bir, iki yahut daha fazla kimse rivayet edip de şöhret derecesine ulaşamayan hadislerdir.

Sıhhat açısından hadisler üçe ayrılır:

1. Sahih hadis: Adâlet ve zapt sahibi kişilerin kesintisiz senetle rivayet ettikleri, doğruluğunda şüphe olmayan hadislerdir.

2. Hasen hadis: Ravisi doğrulukla meşhur olmakla birlikte zapt vasfındaki eksikliğinden dolayı sahih derecesine ulaşamayan hadistir.

3. Zayıf hadis: Sahih ve hasen hadislerin vasıflarından yoksun olan hadislerdir.

Senetlerine göre hadislerin kısımları:

1. Merfu hadis: Hz. Peygambere izafe edilen hadislerdir.

2. Mevkuf hadis: Ashabın söz ve davranışlarını ifade eden hadislerdir.

3. Maktu hadis: Tabiinin söz ve davranışlarını ifade eden hadislerdir.

Kur'an-ı Kerim'den sonra İslam'ın ikinci kaynağı hadistir. Hadis, Kur'an-ı Kerim'i tefsir ve şerheder. Hadis, hiç bir surette Kur'an'a muhalif değildir. Hz. Peygamberin emir ve yasakları Kur'an-ı Kerim'in ruhuna uygundur.

Kur'an'da esasları belirtilen bazı konuların ayrıntıları ancak hadisler yoluyla bilinebilir. Tefsir, fıkıh, kelam gibi İslamî ilimlerin en önemli ikinci kaynağı hadislerdir. Hadis bilmeyen kişilerin İslami konularda söz söylemeleri mümkün değildir.

Hadiste müminlerin emiri ve hadis emiri gibi unvanlarla en büyük hadis âlimi olarak tarihe geçmiş bulunan İmam Buhari, Camiu's-Sahih'den sonra, edep, ahlak ve aile eğitimi ile ilgili Edebu'l-Müfred'i yazmıştır. Bu eser, hadisle ilgili Buhari'nin ikinci önemli eseridir. Yaptığımız bu tercemenin özelliklerini şöyle açıklayabiliriz.

1. Tercemede açık ve sade bir dil kullandık. Ağdalı ifadelerden kaçındık.

2. Cümlelerin başında veya ortasında bulunan zamirleri Türkçe cümle yapısına uygun bulduğumuz zaman açık olarak yazdık.

3. Hadiste geçmiş kipiyle geçen fiilleri takakkuk-u vukuna binaen bazen geniş zaman veya gelecek zaman kipiyle verdik.

4. Te'kitler, tahkikler, Arapça cümle yapısında olduğu gibi cümlenin başında değil, vurgulanmak istenen yere koyulmuştur. Te'kitler, kesinlikle elbette veya şüphesiz şeklinde verilmiştir.

5. Gerekli yerlerde açıklama yaptık. Eser, genellikle ahlak hadislerinden meydana geldiği için fazla bir açıklamaya ihtiyaç kalmamıştır.

6. Hadisi terceme ederken senedinden sadece sahabi ismini aldık.

7. İsimleri Türkçe telaffuz şekline göre yazdık.

8. Kitabı fazla şişirmemek için konu başlıklarının sadece Türkçelerini koyduk.

Tercemede kapalı veya eksik kalan yer olmuşsa okuyucularımızın bize ulaştırmalarını istirham eder, iyi niyetli, ciddi ve yapıcı tenkitlere şimdiden teşekkür ederiz. Bu esere hazırlık, dizgi, tashih, baskı ve yayın safhalarında emeği geçen kardeşlerime minnet ve şükranlarımı arz ederim. Hizmeti geçenleri ve okuyanları âhirette Rasulullah'a ve İmam Buhari'ye komşu eyle Ya Rab!

Eserin bizim için bir sadaka-i câriye olarak kabul edilmesi-

ni ve bütün müslümanlara faydalı olmasını Cenâb-ı Hak'dan niyaz ederim. O, kalplerimizi Kur'an ve Sünnet nuruyla tenvir eylesin! O'nun tevfik ve lütfu olmasaydı bir kelime bile yazamazdık.

O'na sonsuz hamd-u senalar...

Rasulüne sayısız salat-u selamlar...

RAUF PEHLİVAN
5 Ocak 2001
İSTANBUL

İmam Buhari'nin Hayatı ve Eserleri

Ebu Abdullah Muhammed Bin el-Buharî 194/810 tarihinde Buhara'da doğmuş, Semerkant civarındaki Hartenk köyünde 256/870 senesinde vefat etmiştir. Çocukluğunda babasını kaybettiğinden dolayı anası onun terbiye ve tahsili ile meşgul olmuştur. Çocukluğunda geçirdiği bir hastalıktan dolayı gözlerini kaybetti. Annesi gördüğü bir rüya üzerine oğluna dua etti. Anne duasıyla oğlunun gözleri açıldı.

Daha on bir yaşında iken hadis ile uğraşmaya başladı. Meşhur hadis âlimi Ed-Dâhili'nin meclisine devam etti. Zekasının keskinliği ve hafızasının gücüyle kendisini tanıyanların hayret ve takdirlerini kazandı. Hatta Es-Subkî'nin anlatmasına göre, Ed-Dâhilî bazı hadis yanlışlarını, o zaman daha on bir yaşında bulunan Buharî'nin yardımıyla düzeltti. Buhara'nın diğer bilginlerinden de ders alan Buhari, bu ders ve meclislerde hocalarıyla tartışmaya girecek kadar kabiliyet gösterdi. 826 tarihinde annesi ve kardeşi Ahmed ile birlikte Mekke'ye giderek hacı oldu. Hacdan sonra annesi ve kardeşi Buhara'ya döndükleri halde kendisi Mekke'de kaldı ve orada Abdullah Bin Zübeyr Bin el-Hâmidî'den Şafii fıkhını öğrendi. On sekiz yaşında iken sahabe ve tâbiinin sözlerini topladı. Hadis ravilerinin biyografisini kapsayan Tarihu'l-Kebir'i, mehtaplı gecelerde ve Rasulullah'ın kabrinin yanında yazdı.

Hadis toplamak ve aynı zamanda ders vermek için 16 yıl durmadan şehir şehir dolaşmıştır. Özellikle Mekke, Medine,

Bağdat, Kahire, Şam, Basra, Kufe, Merv, Basit, Neysabur ve Askalan'da araştırma yapmış ve ders vermiştir. 200 bin hadis ezber bilen Buhari, topladığı 600 bin hadisten eserine tam manasıyla sahih kabul ettiği ancak 7275 hadisi koymuştur.

İbn-i Hüzeyme onun için şöyle demiştir: "Gök kubbe altında Buhari'den daha büyük bir hadis âlimi yoktur."

Onun el-Camiu's-Sahih adındaki eseri, Allah'ın kitabından sonra en sahih kitap olarak kabul edilmiştir.

Hadis ilminde böylesine yüksek bir yere ulaşmak, pek az kişiye nasib olmuştur. O nedenle Buhari'nin hadis ilmindeki mevkiini dile getirmek için ona "Emiru'l-Mü'minine fi'l-Hadis" lakabı verilmiştir. Yani hadiste müminlerin emiri. Emiru'l-Hadis, yani hadis emiri de demişlerdir. Bu unvanlar, hadis alimlerinin en yüksek derecesinin ifadesidir.

Buhara'ya döndükten sonra şehrin vâlisi Halid Bin Muhammed'in kendi sarayında çocuklarına hadis okutması için yaptığı teklifi reddedince vâli ile arası açıldı ve şehri terketmek zorunda kaldı. Semerkant halkı, kendisini davet ettiği için oraya gitmek üzere Buhara'dan ayrıldı. Fakat bu davet yüzünden Semerkantlılar arasında anlaşmazlık çıktığını duyunca, Semerkant yakınlarındaki Hartenk köyüne yerleşmek zorunda kaldı. Nihayet ikinci bir davetten sonra ata binmek üzere iken kendisine fenalık geldi ve kısa süren bir hastalıktan sonra Hartenk'te vefat etmiştir.

İmam Buhari sekiz defa Bağdat'a gitmiştir. Her defasında İmam Ahmed Bin Hanbel ile görüşmüştür. Son defa veda ettiği zaman kendisine hitaben İmam Ahmed Bin Hanbel: "Ey Ebu Abdullah! Sen ilmi, insanları bırakıp Horasan'a mı gideceksin?" demişti.

İmam Buhari, Hartenk köyüne kapanıp kaldığında kadim dostu İmam Ahmed Bin Hanbel'in sözlerini hazin hazin hatırlayıp bir gece ellerini kaldırmış ve derin bir aşk içinde şöyle dua etmişti:

"Ya Rab! Yeryüzü çok geniş iken bana dar gelmeye baş-

ladı. Artık ruhumu kabzet de beni kendine kavuştur." Aradan bir kaç gün geçti. Ramazan ayının son gecesi yatsı vaktinden sonra ruhunu, çok kavuşmak istediği Rabbine teslim etti.

Cenazesi önce Semerkant'a götürülmek istendi. Ancak son nefesini verdiği Hartenk köyünde gömülmesi daha uygun görüldü. Ramazan bayramının ilk gününe rastlayan ertesi gün, cuma günüydü. H. 1, Şevval 256 (M. 2 Eylül 870) tarihinde cuma namazından sonra Hartenk'te toprağa verilmiştir. Allah ondan razı olsun.

Eserleri:

1. *El-Câmi's-Sahih:* Buhari'nin en meşhur eseridir. On altı yıllık bir çalışma sonunda yazılan ve bin kişiden toplanan 600 bin hadisten seçilmiş 7275 hadisi kapsayan bu eser, Kur'an-ı Kerim'den sonra en sahih kitap olarak tarihe geçmiştir. Pek çok şerhleri ve özetleri mevcuttur.

2. *El-Edebu'l-Müfred:* Tercemesini takdim ettiğimiz elimizdeki eserdir. 600 bin hadisten seçilmiş, edep, ahlak ve aile eğitimi ile ilgili hadisleri bir arada toplayan kıymetli bir eserdir.

3. *Et-Tarihu'l-Kebir:* Hadis ravilerinin hayatlarını anlatan kıymetli bir eserdir. Buhari, bu eserini henüz on sekiz yaşlarında iken Medine'de yazmıştır.

4. *Et-Tarihu'l-Evsat:* Tarih-i Kebir'in kısaltılmış şeklidir.

5. *Et-Tarihu's-Sağır:* Değişik bir tertiple Tarih-ı Kebir'den özetlenmiştir.

6. *Duafau's-Sagır:* Zayıf rivayetlerle ilgili bir eserdir.

7. *Tevarih ve'l-Ensab:* Bazı hadisçilerle ilgili kıymetli, tarihi bilgiler veren bir eserdir.

8. *Et-Tefsiru'l-Kebir:* Buhari'nin Kur'an Tefsiridir. Buhari, daha sonra bu kitabındaki hadislerin tahricine dâir ayrı bir eser üzerinde de çalışmıştır. Bugün ikisinin de mevcudu yoktur.

9. *Refu'l-Yedeyn Fi's-Salat:* Namazda elleri kaldırmakla ilgili bir eserdir. Mevcudu vardır.

10. *Kitabu'l-Kıraatı Halfe'l-İmam:* İmamın arkasında Kur'an okumakla ilgili bir eserdir. Mevcudu vardır.

11. *El-Akîde:* Akâid konusunda bir eserdir. Mevcudu vardır.

12. *Halku Ef'âlil-İbâd ve'r-Reddu ala'l-Cehmiye:* Kelam ilmiyle ilgili kıymetli bir eserdir. Mevcudu vardır.

13. *Ahbaru's-Sıfat:* Akâid konusunda Allah'ın sıfatlarıyla ilgili bir eserdir.

14. *Et-Tarih Fi Marifeti Ruvati'l-Hadis:* Hadis râvileriyle ilgili bir eserdir. Mevcudu vardır.

Kaynaklarda geçen; fakat mevcudu olmayan diğer eserleri de şunlardır:

1. *Esmau's-Sahabe:* Sahabenin isimleri
2. *Kitabu'l-Eşribe*
3. *Birru'l-Vâlideyn*
4. *el-Câmiu'l-Kebir:* El-Câmiu's-Sahih'in aslını oluşturan daha büyük ve kapsamlı bir eserdir.
5. *el-Müsnedu'l-Kebir*
6. *Kitabu'l-Hibe:* Hibe ile ilgili hadisleri toplayan bir eserdir.
7. *Kitabu'l-Fevâid*
8. *Kitabu'l-İlel Fil-Hadis*
9. Kitabu'l-Mebsut
10. *Meşyaha:* Hocalarından bahseden bir eserdir.
11. *Kitabu'l-Vuhdân:* Tek bir hadis rivayet eden sahabilerle ilgilidir.

1. Ana-Babaya İyilik ve Saygı

1. Yüce Allah buyuruyor:

"Biz insana, ana ve babasına iyilik yapmasını emrettik." *(Ankebut, 8)*

Abdullah Bin Mes'ud (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'a: Hangi amel Allah'a daha sevimlidir?" diye sordum. Rasulullah:

"Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu. "Sonra hangisi?" dedim. **"Sonra, ana ve babaya iyi davranmak"** buyurdu. "Sonra hangisi dedim?" **"Sonra, Allah yolunda cihad"** buyurdu. Rasulullah (s), bunları bana buyurdu. Eğer kendisinden daha fazla isteseydim, bana daha fazla söyleyecekti.

2. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:

"Allah'ın rızası, babanın rızasındadır. Allah'ın memnuniyetsizliği de babanın memnuniyetsizliğindedir." *(Tirmizi, Bir, 3)*

Tirmizi bu hadisi, hem "merfu", yani Rasulullah'ın sözü olarak, hem de "mevkuf", yani İbn-i Ömer'in sözü olarak rivayet etmiştir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

2. Anaya İyilik ve Saygı

3. Behz Bin Hakim (r) babası vasıtasıyla dedesinden şöyle naklediyor:

"Ya Rasulallah! Kime iyilik yapayım?" diye sordum. Rasulullah (s): **"Anana"** buyurdu. "Sonra kime?" diye tekrar sordum.

"Anana" buyurdu. "Sonra kime?" dedim. **"Anana"** buyurdu. "Sonra kime?" dedim, bu dördüncü de **"Babana, sonra da derecesine göre yakınlarına"** buyurdu. *(Ebu Davud, Edep 129-Tirmizi, Bir, 1)*

4. Ata Bin Yesar anlatıyor:

İbn-i Abbas'a bir adam gelerek dedi ki: "Ben bir kadına talip oldum, kadın benimle evlenmek istemedi. Başkası talip oldu, onunla evlenmeye razı oldu. Ben de kıskanıp onu öldürdüm. Benim için bir tevbe yolu var mıdır?" İbn-i Abbas ona: "Anan sağ mı?" dedi. Adam: "Hayır," diye cevap verdi. İbn-i Abbas ona dedi ki: "Allah'a tevbe et ve gücün yettiği oranda Allah'a yaklaş." Bu hadis-i rivayet eden Ata Bin Yesar dedi ki: "İbni Abbas'a giderek "Niçin annesinin sağlığını sordun?" diye sordum. Dedi ki: "Ben anaya iyi davranmaktan Allah'a daha yakın bir amel bilmiyorum."

3. Babaya İyilik ve Saygı

5. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Ashaptan biri: "Ya Rasulallah! Kime iyilik edeyim?" diye sordu: Rasulullah (s) **"Anana"** "diye cevap verdi. Adam: "Sonra kime?" dedi. Rasulullah (s): **"Anana!"** diye cevap verdi. Adam tekrar: "Sonra kime?" dedi. Rasulullah (s): **"Anana!"** diye cevap verdi. Adam tekrar sordu: "Sonra kime?" Rasulullah (s) bu dördüncüyü: **"Babana!"** diye cevapladı. *(Müslim, Bir, 1)*

6. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah'a bir adam geldi. "Ya Rasulallah! Bana ne emredersiniz?" diye sordu: Rasulullah (s): **"Anana iyi davranmayı!"** diye cevap verdi. Sonra adam tekrar sordu: "Rasulullah (s): **"Anana iyi davranmayı!"** diye cevap verdi. Sonra adam tekrar sordu: Rasulullah (s): **"Anana iyi davranmayı!"** diye cevap verdi. Sonra dördüncü kere sordu: "Rasulullah (s): **"Babana iyi davranmayı!"** buyurdu.

4. Ana ve Baba Zulmetseler de Onlara İyilik Edilir

7. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Bir Müslüman sevabını Allah'tan bekleyerek Müslüman olan ana ve babasına iyi davranırsa, Allah onun için cennetten iki kapı açar. Şayet birine iyilik ederse, Allah ona bir kapı açar. Şayet ana ve babasından birini kızdırırsa onun rızasını kazanıncaya kadar Allah ondan razı olmaz.

İbn-i Abbas'ın bu tebliğine muhatap olanlar tarafından şöyle bir soru soruldu:

"Ana ve baba çocuklarına zulmetseler de mi?" İbn-i Abbas şu cevabı verdi: "Ana ve baba çocuklarına zulmetseler de."

5. Ana Babaya Yumuşak Söz Söylemek

8. İbn-i Meyyas anlatıyor:

Bir kısım günahlar işlemiştim. Bunları büyük günahlardan görüyordum. Onları İbn-i Ömer'e anlattım. İbn-i Ömer: "Nedir onlar?" dedi. Ben de "Şöyle şöyle" dedim. Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki: "Bunlar büyük günahlardan değildir. Büyük günahlar dokuz tanedir:

1. Allah'a şirk koşmak. (Her hangi bir mahluku O'na ortak tutmak.)
2. Haksız yere adam öldürmek.
3. Savaştan kaçmak.
4. Namuslu kadına zina isnat etmek.
5. Faiz yemek.
6. Yetim malı yemek.
7. Mescid-i Haram'da günah işlemek.
8. İnsanlarla alay etmek.
9. Anaya ve babaya isyan etmek, onları ağlatmak.

Sonunda İbn-i Ömer bana dedi ki: "Sen cehennemden korkar mısın, Cennet'e girmek ister misin?" Ben de: "Allah'a yemin ederim ki, evet." Dedim. İbn-i Ömer bana sordu: "Annen ve ba-

ban sağ mı?" Ben: "Yanımda sadece annem var" dedim. Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki, şayet annene yumuşak söz söylersen, ona yemek yedirirsen, büyük günahlardan korundukça, sen elbette Cennet'e girersin" dedi.

9. Hişam Bin Urve: **"Anana ve babana acıyarak onlara tevazu kanatlarını indir."** *(İsra, 24)* âyetini tefsir ederken demiştir ki: "Ananın ve babanın sevdikleri meşru bir şeyi yerine getirmekten sakın kaçınma."

6. Ana Baba Hakkını Ödemek

10. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurmuştur:

"Hiçbir evlat, babasının hakkını ödeyemez; ancak babasını köle olarak bulur, satın alır ve azad ederse öder." *(Müslim, Itk, 25 - Tirmizi, Bir, 8)*

11. Ebu Musa'nın oğlu Ebu Bürde:

İbn-i Ömer'in şöyle bir olaya şahit olduğunu anlatıyor:

Yemen'li bir adam, annesini sırtında taşıyarak Kabe'yi tavaf ediyor ve şöyle diyordu:

"Ben, annem için bir deveyim, ama onu korkutmam.
Deve ürküp kaçsa bile ben ürküp kaçmam."

Adam tavafı tamamladıktan sonra dedi ki: "Ey İbn-i Ömer! Annemin hakkını ödeyebildim mi, ne dersin?" İbn-i Ömer: "Hayır, onun doğum sancılarından tek birini bile karşılayamadın" diye cevap verdi, sonra İbn-i Ömer tavaf edip Makam-ı İbrahim'e geldi, orada iki rekat namaz kıldı. Sonra dedi ki: "Ey Ebu Musa'nın oğlu! Tavaftan sonra kılınan her iki rekat namaz, daha önce işlenmiş günahları örter."

12. Ebu Mürre anlatıyor:

Mervan, Ebu Hüreyre'yi zaman zaman kendi yerine vekil bırakırdı. Ebu Hüreyre, Medine'ye yakın Zu'l-Huleyfe denen

yerde bulunuyordu. Annesi bir evde, kendisi ayrı bir evde oturuyordu. Kendi evinden dışarı çıkacağı zaman, annesinin evinin kapısında durarak derdi ki: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun, ey anneciğim!" Annesi de ona şöyle cevap verirdi: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi senin de üzerine olsun, ey yavrum!" Bunun üzerine Ebu Hüreyre şöyle derdi: "Sen beni küçüklüğümde yetiştirirken nasıl merhametli davrandıysan, Allah da sana öylece merhamet eylesin." Annesi şöyle cevap verirdi: "Yaşlılığımda bana iyi davrandığın gibi, Allah da sana merhamet eylesin."

Ebu Hüreyre, daha sonra evine dönmeyi düşündüğü zaman da aynı şeyleri yapardı. *(Ahmed, 4/409).*

13. Abdullah Bin Amr anlatıyor:

Ana ve babasını ağlarken bırakarak hicret etmek için, Rasulullah (s)'a söz veren bir adam geldi.

Rasulullah ona dedi ki:

"Anana ve babana dön, onları ağlattığın gibi, her ikisini de güldür." *(Ebu Davud, Cihad, 15)*

14. Ebu Mürre anlatıyor:

Ebu Hüreyre ile beraber onun "akik"deki yerine binekle gitmiştik. Ebu Hüreyre, yerine girdiği zaman, en yüksek sesiyle şöyle seslendi: "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun, ey anneciğim."

Annesi ona şöyle cevap veriyordu:

"Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi senin de üzerine olsun, yavrum."

Ebu Hüreyre, annesine şöyle diyordu:

"Sen beni küçüklüğümde yetiştirirken nasıl merhametli davrandıysan, Allah da sana öylece merhamet eylesin."

Annesi ona şöyle cevap veriyordu:

"Yavrum, Allah seni de hayırla mükafatlandırsın. İhtiyar halimde bana iyi davrandığın gibi, Allah senden de razı olsun."

(Buhari, Edep, 78-Müslim, Edep, 45)

Musa Bin Yakup: "Ebu Hüreyre'nin esas adının Abdullah Bin Amr olduğunu söylemiştir.

7. Ana ve Babaya İsyan

15. Ebu Bekre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?" diye üç defa tekrarladı. Ashap: "Evet, ey Allah'ın Rasulü," dediler. Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a şirk koşmak ve ana-babaya isyan etmektir."** Rasulullah (s.a.v.) arkasına yaslanmıştı sonra oturup şöyle buyurdu: **"Dikkat edin! Yalan sözdür."** Bu sözü tekrarlamaya devam etti, o kadar ki ben içimden: "Keşke daha söylemeseydi" dedim. *(Buhari, Edep, 78)*

16. Mugîre Bin Şube'nin katibi Verrad anlatıyor:

Muaviye, Muğire'ye şöyle bir mektup yazdı: "Allah Rasulünden işittiğin şeyleri bana yaz" Verrad dedi ki: "Muğire bana mektup yazdırdı, ben de şöyle yazdım: "Rasulullah'ın, çok soru sormayı, malı israf etmeyi ve boş konuşmayı men ettiğini kendisinden duydum." *(Buhari, Rikak, 22)*

8. Ana ve Babasına Lanet Edene Allah Lanet Eder

17. Ebu Tufeyl anlatıyor:

Hz. Ali'ye şöyle bir soru soruldu: "Rasulullah (s) genel olarak bütün insanlara anlatmadığı bir şeyi, size özel olarak söyledi mi?" Hz. Ali (r) dedi ki: "Allah Rasulü (s), bütün insanlara anlatmadığı bir şeyi bize özel olarak söylemedi; ancak şu kılıcımın kınında yazılı olanlar hariç."

Sonra kılıcından bir sayfa çıkardı, sayfada şöyle yazılmıştı: **"Yüce Allah'tan başkası adına hayvan kesene Allah lanet etsin. Arazinin hudut işaretlerini çalana Allah lanet etsin. Ana ve babasına lanet edene Allah lanet etsin. Dinde yeni bir şey icat edeni koruyan kimseye Allah lanet etsin."** *(Müslim, Edahi, 35)*

9. Büyük Günahları Olmayan Ana ve Babaya İtaat Edilir

18. Ebu Derda (r) anlatıyor:

"Allah Rasulü (s) dokuz şeyi bana emretmiştir:

1. Vücudun parça parça kesilse ya da ateşte yansan bile, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşma.
2. Bilerek farz namazı sakın terketme; bilerek onu terkedenden Allah'ın himayesi kalkar.
3. Sakın şarap (içki) içme; çünkü o, bütün kötülüklerin anahtarıdır.
4. Anana ve babana saygılı ol.
5. Eğer memleketinden (sefere) çıkmanı sana emrederlerse, onların gönlünü almak için çık.
6. Sen kendini haklı görsen bile başınızdaki müslüman idarecilerle çekişme.
7. Savaşırken arkadaşların kaçsa ve helak olsa bile, sen savaştan sakın kaçma.
8. Malından ailene harca.
9. Ailene sopanı kaldırma; Yüce Allah'ın emri için onları korkut." *(İbni Mace, Fiten, 36)*

19. Abdullah Bin Amr anlatıyor:

Ana ve babasını ağlarken bırakarak hicret etmek için, Rasulullah (s)'a söz veren bir adam geldi.

Rasulullah (s) ona dedi ki: **"Anana ve babana dön, onları ağlattığın gibi, her ikisini de güldür."** *(Ebu Davud, 2205)*

20. Abdullah Bin Amr anlatıyor:

"Cihad etmek isteyen bir adam Rasulullah'a geldi." Rasulullah ona şöyle buyurdu: **"Anan ve baban sağ mı?"** Adam: "Evet!" dedi. Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki: **"O ikisinde cihat et."** (onlara hizmet et.)

10. Ana ve Babasına Yetişip de Cennete Gidemeyen Kişi

21. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Burnu sürtülsün, burnu sürtülsün, burnu sürtülsün." Kimin burnu sürtülsün ya Rasulallah? diye sorulunca şu açıklamada bulundu:

"Kendi yanında ana ve babasına veya sadece birine ihtiyarlık ulaşıp da (onlara hizmet etmeyerek) cehenneme girmiş kimsenin." *(Müslim, Bir, 9-Tirmizi, Daavat, 110)*

11. Ana ve Babasına İyi Davranan Kimsenin Allah Ömrünü Artırır

22. Sehl Bin Muaz'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ana ve babasına iyilik eden kimseye müjdeler olsun! Yüce Allah onun ömrünü artırsın."

12. Müslüman, Müşrik Babası İçin Af Dilemez

23. İbn-i Abbas (r) aşağıdaki âyeti şöyle açıklamıştır:

Ana ve babandan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf" bile deme, onları azarlama, devamlı onlara güzel söz söyle. Onlara acıyarak tevazu kanatlarını ger ve de ki: **"Ey Rabbim! Onlar beni küçüklüğümde yetiştirirken merhametli davrandıkları gibi, sen de onlara öyle merhamet eyle."** *(İsra, 23-24)*

Bu âyetleri, Tevbe süresinin şu ayeti (Müşrik olan ana ve baba için) neshetmiştir, hükmünü kaldırmıştır.

"Müşriklerin cehennemlik oldukları kendileri için açıklandıktan sonra, akraba da olsalar, onların af olmalarını dilemek, peygambere de, müminlere de yaraşmaz." *(Tevbe, 113)*

13. Müşrik Olan Ana ve Babaya İyi Davranmak

24. Said Bin Ebi Vakkas (r) anlatıyor:

Benimle ilgili Kur'an-ı Kerim'den dört ayet indi. Annem bana: "Sen Muhammed'den ayrılıp eski haline dönünceye kadar ne yer ne de içerim" diye yemin etmişti. Bunun üzerine Cenab-ı Hak (c) şu âyeti indirdi:

"Eğer anan ve baban hakkında hiçbir bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşmaya seni zorlarlarsa, onlara itaat etme." Ama onlarla dünyada iyi geçin." *(Lokman, 15)*

İkincisi; Ganimet mallarından hoşuma giden bir kılıç almıştım. "Ya Rasulallah! Bunu bana bağışla," dedim. Bunun üzerine şu âyet indi:

"Rasulüm! Savaşta alınan ganimetler hakkında sana soru sorarlar." *(Enfal, 1)*

Üçüncüsü: "Ben hastalanınca Rasulullah (s) bana geldi. Ona dedim ki: "Ya Rasulallah! Ben malımı taksim etmek istiyorum, yarısını (bağışlamak üzere) vasiyet edeyim mi? Bunun üzerine Rasulullah (s): **"Hayır!"** dedi. Ben: "Üçte birini vasiyet edeyim" dedim. Rasulullah (s) sükut ederek bunu tasvip etti. Bu olaydan sonra vasiyetle ilgili üçte bir miktarı caiz oldu."

Dördüncüsü: "Ben, (içki haram kılınmadan önce) Ensar'dan bir cemaatla içki içtim. Onlardan bir adam devenin çene kemiği ile burnuma vurdu ve burnum kırıldı. Ben de hemen Rasulullah (s)'a gidip durumu kendisine arzettim: Bunun üzerine Cenab-ı Hak (c) şarabı haram kılan âyeti indirdi. *(Bakara, 219, Müslim, Fezail, 43-44)*

Vasiyet konusunda ayet yoktur. Vasiyet Rasulullah'ın hadisi ile sabittir.

25. Hz. Ebu Bekir'in kızı Esma (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) zamanında (müşrike olan ve babamın daha önce boşadığı) annem hasret ve rağbetle bana gelmişti. Ben de bu durumu Rasulullah (s)'a sordum: "Ya Rasulallah! Anam ba-

na geldi. Bana sokulmak ve karşılık görmek istiyor. Anama sıla ve iltifat edebilir miyim?" dedim. Rasulullah (s.a.v.) **"Evet, anana hürmet göster ve iltifat eyle"** buyurdu. *(Buhari, Hibe, 29)*

İbn-i Uyeyne dedi ki: Bu olay üzerine Cenab-ı Hak şu âyeti göndermiştir:

"Allah sizinle din hakkında savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adaletle davranmanızı yasaklamaz." *(Mümtehine, 8)*

26. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

Hz. Ömer (r) mescidin kapısında satılık ipekten bir elbise gördü ve şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Bunu satın al da cuma günü ve huzuruna heyetler geldiği zaman giyersin." Rasulullah (s) **"Bunu olsa olsa ahirette nasibi olmayan kimse giyer"** buyurdu. Daha sonra Rasulullah'a onun gibi ipek elbiseler getirildi. Hz. Ömer (r)'e bu elbiselerden birini gönderdi. Bunun üzerine Hz. Ömer (r) dedi ki: "Ya Rasulallah! Ben bunu nasıl giyerim. Oysa bu elbise için buyurduğunu buyurmuştun," diye sordu. Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Bunu ben sana giyesin diye vermedim ki, onu satarsın veya gayri müslim birine giydirirsin diye verdim."** Hz. Ömer (r) elbiseyi alıp Mekke'de henüz müslüman olmayan bir kardeşine gönderdi. *(Buhari, Cuma, 7)*

14. Müslüman, Ana ve Babasına Sövmez

27. Abdullah Bin Amr (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir adamın ana ve babasına sövmesi, büyük günahlardandır." Ashap: ""Ya Rasulallah! Bir kimse ana ve babasına nasıl söver dediler. Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Bir adam diğerine söver, sövülen de onun anasına ve babasına söver."** (Böylece kendi ana ve babasına sövmüş gibi olur.)

28. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"Bir adamın babasının sövülmesine sebep olması, Yüce Allah indinde büyük günahlardandır."

15. Ana ve Babayı İncitmenin Cezası

29. Ebu Bekr (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İşleyene daha dünyada cezası çarçabuk gelmeye en layık günah, zulüm ve akrabalık bağlarını koparmaktır. Bu cezanın dünyada verilmesi, ahiretteki cezaya keffaret değildir." *(Ebu Davud, Edep, 51)*

Bağy: Her çeşit zulüm, haksızlık anlamına geldiği gibi, müslüman idareciye karşı çıkmak anlamına da gelir.

30. İmran Bin Husayn (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Zina, şarap (içki) **içmek ve hırsızlık hakkında ne dersiniz?"** Biz: "Allah ve Rasulü (s) en doğrusunu bilir" dedik. Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Onlar çok iğrenç şeylerdir ve o günahlarda cezalar vardır. Haberdar olun! Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?: Allah'a şirk koşmak, ana ve babaya asi olmak."** Bu esnada yaslanmış durumda idi, hemen doğrulup şöyle buyurdu: **"Yalan söz..."**

16. Ana ve Babayı Ağlatmak

31. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

"Ana ve babayı ağlatmak, isyandan ve büyük günahlardandır."

17. Ana ve Babanın Duası

32. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın kabul ettiği üç dua vardır. Onların kabul olunacağında hiç şüphe yoktur: Mazlumun duası, misafirin duası, ana ve babanın çocuklarına yaptığı dua." *(Ebu Davud, Salat, 364)*

Beşikte Konuşan Çocuklar

33. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlardan beşikte sadece Meryemoğlu İsa ile Cüreyc'in arkadaşı olan çocuk konuşmuştur.

Ashap tarafından: "Cüreyc'in arkadaşı kimdir?" diye soruldu. Rasulullah (s) buyurdu ki: "Cüreyc, kendisini ibadete vermiş âbid bir kuldu. Mâbedine çekilmiş orada ibadetle meşguldü. Cüreyc'in mâbedinin alt kısmında bulunan bir sığır çobanı vardı. Köy halkından ahlaksız bir kadın devamlı çobana gidiyordu. Cüreyc namaz kılarken bir gün annesi yanına geldi. "Ya Cüreyc" diye seslendi. Cüreyc içinden: "Annem ve namazım!" Hangisini tercih edeyim?" dedi. Namazını tercih etti. Sonra ikinci defa annesi onu çağırdı. Cüreyc yine içinden: "Annem ve namazım! Hangisini tercih edeyim?" dedi. Namazını tercih etti. Sonra üçüncü defa annesi onu çağırdı. Cüreyc yine içinden: "Annem ve nanazım! Hangisini tercih edeyim?" dedi. Yine namazını tercih etti. Annesi üçüncüde de cevap alamayınca oğluna şöyle beddua etti: "Ey Cüreyc! Kötü kadınların yüzünü görmedikçe Allah senin canını almasın!" Sonra annesi dönüp gitti. Daha sonra çobanla münasebette bulunan ahlaksız kadın doğurduğu çocukla krala getirildi. Kral: "Bu çocuk kimdendir?" diye sordu. Kadın: "Cüreyc'dendir" dedi. Kral "Mabedin sâhibinden mi?" Kadın: "Evet" dedi. Bunun üzerine kral: "Derhal mâbedini yıkın ve onu yanıma getirin" dedi. Mâbedini baltalarla yıktılar. Onun kolunu boynuna iple bağlayıp götürdüler. Ahlaksız kadınların karşısına çıkardılar. Cüreyc, o kadınları görünce gülümsedi. Onlar da insanlar arasında sadece Cüreyc'e bakıyorlardı. Kral, Cüreyc'e dedi ki: "Bu kadın ne diyor?" Cüreyc: "Ne diyor?" dedi. Kral: "Çocuğun senden olduğunu söylüyor" dedi. Cüreyc kadına dönerek: "Sen mi söylüyorsun?" dedi. Kadın: "Evet" dedi. Cüreyc: "Nerede bu çocuk?" dedi. Halk, bir ağızdan: "İşte şu kadının kucağında!" dediler. Cüreyc, çocuğa doğru döndü ve sordu: "Senin baban kimdir?" Çocuk cevap verdi: "Sığır çobanıdır."

Bunun üzerine kral Cüreyc'e hitaben: "Mâbedini altından yapalım mı?" Cüreyc: "Hayır!" dedi. Kral: "Gümüşten yapalım mı? "dedi. Cüreyc: "Hayır!" dedi. Kral: "Peki nasıl yapalım?" Cüreyc: "Eskiden olduğu gibi kerpiçten yapın" dedi. Kral, Cüreyc'e sordu: "Seni gülümseten şey neydi?" Cüreyc: "Bildiğim bir iş, annemin yaptığı beddua bana yetişti" diye cevap verdi. Sonra olayı onlara açıkladı.

18. Hristiyan Olan Anaya İslam'ı Tebliğ Etmek

34. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

İnsanlardan Yahudi olsun, Hristiyan olsun, beni duyan herkes elbette beni sevmiştir. Ben annemin müslüman olmasını istiyordum. O istemiyordu. Ben anneme: "Müslüman ol" dedim, o kabul etmedi. Ben de Rasulullah (s)'a gittim ve: "Ya Rasulallah! Annem için Allah'a dua et" dedim. Rasulullah (s) da dua etti. Bunun üzerine anneme döndüm; ama o kapıyı üzerine kapamıştı. Bana dedi ki: "Ey Ebu Hüreyre! Ben artık Müslüman oldum." Ben de olayı Rasulullah (s)'a anlattım ve dedim ki: "Ya Rasulallah! Annem ve benim için Allah'a dua et." Bunun üzerine Rasulullah (s) **"Allahım! Kulun Ebu Hüreyre'yi ve annesini sen insanlara sevdir"** buyurdu. *(Müslim, Fezâliu's-Sahabe, 44)*

19. Ölümlerinden Sonra Ana ve Babaya İyilik Etmek

35. Ebu Üseyd (r) anlatıyor:

"Biz Rasulullah (s)'in huzurunda idik. Bir adam geldi ve şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Anam ve babam öldükten sonra, onlara yapabileceğim bir iyilik kaldı mı?" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Evet, dört haslet kaldı:

1. Onlara dua etmek ve onlar için af dilemek,

2. Yemin, vasiyet ve borç gibi sözlerini yerine getirmek,

3. Onların arkadaşlarına ikram etmek,

4. Kendi soyundan olan yakınlarına iyilik yapmak.

36. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

İnsan öldükten sonra derecesi yükseltilir. Bunu üzerine ölü der ki: "Ya Rab! Bu derecemin yükselmesi nasıl bir şeydir?" Ona şöyle cevap verilir: "Allah'tan senin için çocuğun af diledi."

37. Muhammed Bin Sirin diyor ki:

"Biz bir gece, Ebu Hüreyre'nin yanında oturuyorduk. Ebu Hüreyre (r) dedi ki: "Allahım! Sen Ebu Hüreyre'yi, anasını ve onlar için Allah'tan af dileyenleri affet." İbn-i Sirin dedi ki: "Ebu Hüreyre'nin duasının içine biz de girelim diye, ona ve anasına Yüce Allah'tan af diliyoruz."

38. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir insan vefat ettiği zaman ameli kesilir; ancak üç amel müstesna:

1. Sadaka-i cariye.

2. Kendisi ile faydalanılan ilim.

3. Kendisine dua edecek salih bir evlat." *(Müslim, Vasiyye, 25)*

39. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Bir adam, Rasulullah (s)'a gelip dedi ki: "Ya Rasulullah! Annem vefat etti ve her hangi bir vasiyyette bulunmadı. Onun için sadaka vermem, ona fayda verir mi? "Allah Rasulü (s): **"Evet"** buyurdu. *(Ebu Davud, 2566)*

20. Babanın Dostuna İyilik Etmek

40. Abdullah Bin Dinar anlatıyor: Abdullah Bin Ömer (r) bir yolculuk esnasında bir bedeviye uğradı. Bu bedevinin babası Hz. Ömer'in dostu imiş. Bedevi, İbn-i Ömer'e hitaben: "Sen falanın oğlu değil misin?" dedi. İbni Ömer de: "Evet" dedi. İbn-i Ömer, yanında bulunan ikinci merkebin ona verilmesi için emir verdi.

Başındaki sarığını da çıkarıp ona verdi. İbn-i Ömer'in yanındakilerden biri dedi ki: "İki dirhem ona yetmez miydi?" Bunun üzerine İbn-i Ömer (r) dedi ki: Rasulullah şöyle buyurdu:

"Babanın dostunu koru. Onunla alakayı kesme, aksi taktirde Allah senin nurunu söndürür." *(Müslim, Birr, 11)*

41. İbn-i Ömer (r)'den Allah Rasulü'nün şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Bir adamın babasının dostlarına iyilik yapması, muhakkak iyiliklerin en iyisidir." *(Müslim, Birr, 12)*

21. Sıla-i Rahmin Önemi

42. Sa'd Bin Ubade babasından naklen şöyle anlatıyor:

Medine mescidinde halife Osman'ın oğlu Amr ile oturuyorduk. Bu esnada Abdullah Bin Selam bize uğradı, kardeşinin oğluna dayanarak meclisimizden çıktı. Sonra geri döndü. Amr'ı kastederek sözünü iki veya üç defa tekrar edip dedi ki: "Amr Bin Osman! Sen dilediğini yap! Muhammed (s)'i hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, Yüce Allah'ın kitabı Tevrat'ta şu elbette vardır: "Babanla dostluğu bulunan kimseden ilgini kesme, aksi takdirde bununla nurun söner."

22. Sevgi Büyüklerden İntikal Eder

43. Ebu Bekir Bin Hazm, bir sahabiden Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: Sevgi ile ilgili Rasulullah (s)'ın şu hadis-i şerifi sana yeter:

"Sevgi büyüklerden intikal eder."

23. Müslüman, Babasını Adı ile Çağırmaz

44. Ebu Hüreyre (r) iki erkek gördü. Birine: "Bu senin neyindir?" diye sordu. Adam: "Babamdır" diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebu Hüreyre şöyle dedi: "Sakın onu adı ile çağırma, onun önünde yürüme ve ondan önce oturma."

Bu hadis, Hz. Aişe (r.anha)'dan Rasulullah'ın hadis-i şerifi olarak rivayet edilmektedir. Bir adam, beraberinde yaşlı bir kimse bulunduğu halde Rasulullah (s)'a geldi. Aralarında şu konuşma geçti: Rasulullah: "Ey falan! Beraberindeki kimdir?" buyurdu. Adam: "Babamdır" dedi. Rasulullah: "O halde önünde yürüme! Ondan önce oturma, ona ismiyle hitap etme, onların sövülmesine yol açma" buyurdu.

24. Kişi Babasını Künyesi İle Çağıra Bilir mi?

45. Sehr Bin Havşeb anlatıyor:

Biz, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah ile beraber çıkmıştık. Abdullah'ın oğlu Salim babasına künyesi ile şöyle hitap etti: "Namaz! Ey Ebu Abdurrahman!"

46. Abdullah Bin Dinar anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah babasına künyesi ile şöyle hitap etmiştir: "Lakin Ebu Hafs Ömer, şöyle hüküm vermiştir."

25. Akrabaya İyilik Etmek Vaciptir

47. Küleyb Bin Menfaa, dedesi Küleyb el-Hanefi (r)'den şöyle rivayet ediyor: Dedem: "Ya Rasulallah! Kime iyilik yapayım?" diye sordu. Rasulullah (s) şu cevabı verdi: **"Anana, babana, kız kardeşine, erkek kardeşine, bunu takip eden azatlına ve yakınlarına iyilik etmek haktır, vaciptir."**

48. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulüm! Önce en yakın akrabalarını uyar" (Şuara, 214) âyeti indiği zaman Rasulullah (s) ayağa kalkıp şöyle seslendi:

"Ey Kâ'b Bin Lüeyoğulları! Kendinizi ateşten kurtarın. Ey Abd-i Menafoğulları! Kendinizi ateşten kurtarın. Ey Haşimoğulları! Kendinizi ateşten kurtarın. Ey Abdulmuttalip oğulları! Kendinizi ateşten kurtarın. Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Kendini ateşten kurtar. Zira ben, senin için Allah tarafından gelecek felâketi önlemeye mukdedir olamam. Ancak sizin bana akrabalığınız vardır; ben de ona riayet ederim." *(Buhari, Vesaya, 11)*

26. Akrabaya İyilik Etmek

49. Ebu Eyyub El-Ensari (r) anlatıyor: Rasulullah (s) bir yolculukta iken önüne bir bedevi çıkarak dedi ki: "Ya Rasulallah! Beni cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak şeyi bana haber ver! "Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'a ibadet eder;ona hiçbir şeyi ortak koşmazsın, namazı dosdoğru kılarsın, zekatı verirsin, akrabana iyilik yaparsın." *(Buhari, Zekat, 1)*

50. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah, bütün mahlukatı yarattı. Yaratma işi bitince, rahim (akrabalık münasebetleri) **ayağa kalktı. Yüce Allah (c.c) ona: "Ne istiyorsun" diye sordu: Rahim: "Ya Rab! Bu duruşum, sıla-i rahmi kesmekten sana sığınanın duruşudur" dedi. Yüce Allah (c.c) şöyle buyurdu: "Sen razı olur musun? Senin hakkına saygı gösterenin ben de mükafatını vereyim, senin hakkını tanımayanı da cezalandırayım." Rahim: "Evet razıyım, Ya Rabbi!" dedi. Bunun üzerine Yüce Allah şöyle buyurdu: "İşte bu senin hakkındır."**

Daha sonra Ebu Hüreyre (r) şöyle dedi: İsterseniz şu ayeti okuyunuz. **"Siz iş başına geçmiş olsaydınız, yeryüzünde fesat çıkaracak ve akrabalık bağlarını kesecektiniz, öyle mi?"** *(Muhammed, 22-Buhari, Tefsir, 47-Müslim, Bir, 16)*

51. İbn-i Abbas (r) aşağıdaki ayetleri şöyle açıklamıştır:

"Akrabaya, yoksula ve yolcuya haklarını ver." Elindeki malını saçıp savurma." *(İsra, 26)* İbn-i Abbas (r) dedi ki: "Cenab-ı Hak (c.c) hukukun en gereklisiyle emrine başlamıştır, Müslümanın yanında maddi bir şey olduğu zaman onu en faziletli amele sevkeder. Cenab-ı Hak (c.c) şöyle buyuruyor: **"Akrabaya, yoksula ve yolcuya haklarını ver:"** Müslümanın yanında maddi bir şey bulunmadığı zaman, onlara nasıl söz söyleyeceğini ona öğreterek buyurdu ki: **"Eğer Rabbinden ümit ettiğin**

bir rızkı beklerken onlara yüz çevirecek olursan, o zaman onlara tatlı bir söz söyle." *(İsra, 28)* Ona güzel vaadde bulunur. "Olacağını ümit ederim inşallah olur" şeklinde sözler söylenir. **"Eli boynuna bağlanmış gibi cimri olma. Onu büsbütün açarak israf da etme. Sonra kınanır, pişmanlık içinde kalakalırsın."** *(İsra, 29)* Bu ayeti açıklarken İbni Abbas (r) şöyle dedi:

"Elini büsbütün açma. Zira bundan sonra sana gelip sende maddi bir şey bulamayan kimse seni kınar." *(İsra, 29)* Maddi bir şey verdiğin kimse, sonra seni üzer.

27. Akrabaya İyilik Yapmanın Fazileti

52. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Bir sahabi Rasulullah (s)'a gelip şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Benim akrabam var. Ben onları ziyaret ediyorum. Onlar benimle münasebeti kesiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Onlar bana cahilce davranıyorlar, ben onlara hoşgörülü davranıyorum."

Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Eğer söylediğin gibi ise, onlara kızgın kül serpiyor gibisin. (Onlar senin iyiliğinden rahatsız oluyorlar) Bu şekilde devam ettiğin sürece onlara karşı Allah'ın yardımı seninle beraber olacaktır." *(Müslim, Birr, 22)*

53. Abdurrahman Bin Avf (r.a)'dan Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Yüce Allah buyurdu ki: "Ben Rahman olan Allahım. Rahimi yani akrabalığı ben yarattım. Onu ismimden meydana getirdim. Kim akrabasına iyilik ederse, ben de ona iyilik ederim. Kim de akrabalık bağlarını keserse, ben de ondan rahmetimi keserim." *(Ebu Davud, Zekat, 45)*

54. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), parmağını bize çevirerek buyurdu ki: "**Rahim** (akrabalık) **Rahman olan Allah'tan insanlara verilmiş bir bağdır.**

Kim ona iyilik ederse, Allah da ona iyilik eder. Kim ondan bağlarını keserse, Allah da ondan rahmetini keser. Rahimin, kıyamet günü çok veciz ve akıcı bir dili vardır." *(Tirmizi, Bir, 16)*

55. Aişe (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

"Rahim, Allah'ın rahmetinden bir daldır. Kim ona iyilik ederse, Allah da ona iyilik eder. Kim ondan bağlarını keserse, Allah da ondan rahmetini keser." *(Müslim, Bir, 17)*

28. Akrabayı Ziyaret Etmek Ömrü Uzatır

56. Enes Bin Malik (r)'den Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

"Rızkının genişlemesini ve ömrünün uzamasını isteyen kimse akrabasına iyilik etsin." *(Buhari, Edep, 12-Müslim, Bir, 20)*

57. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Rızkının genişlemesine ve ömrünün uzun olmasına sevinen kimse akrabasına iyilik etsin." *(Buhari, Edep, 12)*

29. Akrabasına İyilik Yapanı Allah Sevdirir

58. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) şöyle diyor:

"Kim Rabbinden korkar ve akrabasına iyilik ederse, eceli geciktirilir, malı bereketlenir ve ailesi de onu sever."

59. Bir başka yolla İbn-i Ömer'in şöyle dediği nakledilmiştir:

"Kim Rabbinden korkarsa ve akrabasına iyilik ederse, eceli geciktirilir, malı bereketlenir ve ailesi de onu sever."

30. Derecesine Göre Yakınlara İyilik Yapmak

60. Mikdam Bin Ma'di Kerib (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Yüce Allah, annelerinizin haklarına riayet etmenizi size emrediyor. Sonra annelerinizin haklarına riayet etmenizi size emrediyor. Sonra babalarınızın haklarına riayet etmenizi size emrediyor. Sonra akrabalarınızın haklarına yakınlık derecesine göre riayet etmenizi emrediyor." *(İbni Mace, Edep, 1)*

61. Hz. Osman'ın kölesi Ebu Eyyub Süleyman şöyle anlatıyor:

Ebu Hüreyre (r), bir Perşembe günü akşamı yani Cuma gecesi bize geldi ve şöyle dedi:

"Akrabalık bağlarını koparan herkesin yanımızdan kalkması hususunda ısrar ediyorum." Üç defa böyle söylediği halde kimse kalkmadı. İki sene önce halasını terketmiş bir genç halasına varıp yanına girdi. Halası olan: "Yeğenim seni getiren nedir?" diye sordu. O genç de: "Ebu Hüreyre (r)'yi şöyle şöyle derken işittim" dedi. Kadın: "Ona git ve sor; niçin bunu söylemiş?"

Ebu Hüreyre (r), ben Rasulullah'dan şöyle duydum:

"İnsanoğlunun amelleri her Perşembe akşamı, yani Cuma gecesi Allah'a arzedilir. Akrabalık bağlarını koparmış kimsenin ameli kabul edilmez." *(Ahmed, 7627)*

62. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) diyor ki:

"Mükafatını sadece Allah'tan umarak kişinin kendine ve ailesine yaptığı harcamaya Allah elbette mükafat verir. Önce bakmakla yükümlü olduğun kimseden başla. Eğer mal fazla ise derecesine göre yakınlarına ver. Eğer daha fazla ise istediğine hediye et."

31. Akrabalık Bağlarını Koparan Bir Topluma Rahmet İnmez

63. Abdullah Bin Ebi Evfa'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Aralarında akrabalık bağlarını koparan kimse bulunan bir topluma Allah'ın rahmeti inmez."

32. Akrabalık Bağlarını Koparanın Günahı

64. Cübeyr Bin Mut'ım (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Akrabalık bağını koparan cennete giremez." *(Buhari, Edep, 11-Müslim, Birr, 18)*

65. Ebu Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Rahman olan Allah'tan insanlara verilmiş bir bağ olan akrabalık şöyle der: Ya Rab! Zulme uğradım. Ya Rab! Koparıldım. Ya Rab! Bana (şöyle şöyle yapıldı) **Yüce Allah ona şöyle cevap verir: "Seni koparanı terketmemi ve sana iyilik yapana da iyilik yapmamı istemez misin?"** *(Buhari, Edep, 13)*

66. Sa'd Bin Sem'an anlatıyor:

Alçakların ve çocukların yönetici olmasından Ebu Hüreyre'nin Allah'a sığındığını duydum. Sa'd Bin Sem'an yine dedi ki:

İbn-i Hasene, Ebu Hüreyre'ye şöyle sorduğunu bana anlattı: "Alçakların ve çocukların yönetici olmasının alameti nedir?" Buna Ebu Hüreyre şu cevabı verdi: "Akrabalık bağlarının kesilmesi, azgın kimseye itaat edilmesi, İslam'ı tebliğ eden alime isyan edilmesidir."

33. Akrabalık Bağlarını Koparmanın Dünyadaki Cezası

67. Ebu Bekre (r)'den Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"İşleyene daha dünyada cezası çarçabuk gelmeye en layık günah, zulüm ve akrabalık bağlarını koparmaktır. Bu cezanın dünyada verilmesi, ahiretteki cezaya keffaret değildir." *(Ebu Davud, Edep, 43)*

34. Esas Sıla Karşılıksız İyiliktir

68. Abdullah Bin Amr'dan Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Sıla, yapılan sılaya karşılık vermek değildir. Esas sıla, akrabalık bağlarını koparan kimseye yapılan ziyaret ve iyiliktir." *(Buhari, Edep, 15)*

35. Akrabaya İyilik Etmek Cennete Koyar

69. Bera Bin Azib (r) anlatıyor:

Bir bedevi Rasulullah (s)'a: "Ya Rasulallah! Beni cennete sokacak bir amel bana öğret" dedi. Rasulullah (s) şöyle cevap verdi: **"Soruyu kısa tuttun ama meseleyi genişlettin. Sen köleyi azad et ve rakabeyi fek et."** Bedevi dedi ki: "Bunların ikisi de bir değil midir?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Hayır, köleyi azat etmek, kendi köleni azat etmek demektir. Rakabeyi fek etmek ise, başkasına ait bir köleyi hürriyetine kavuşturmak, senin köleye yardım etmendir. Ayrıca sağılır bir koyunu, muhtaç olana bağışlamak ve yakınlara iyilik yapmak. Şayet bunlara gücün yetmezse, iyiliği emret ve kötülüğü menet. Eğer buna da gücün yetmezse, hayırlı söz dışında sakın konuşma."**

36. Cahiliyet Döneminde İyi İş Yapanın Durumu

70. Hakim Bin Hizam (r) anlatıyor:

"Ya Rasulallah! Cahiliyet devrinde akraba ziyareti, köle azat etme ve sadaka vermek gibi yaptığım işlere ne buyurursun, bunlara bir sevap verilecek mi?" Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: **"Sen zaten daha önce yaptığın bu iyiliklerin hayrına müslüman olmuşsun."** *(Buhari, Zekat, 24- Müslim, 194)*

37. Müşrik Akrabaya İyilik Etmek ve Hediye Vermek

71. İbn-i Ömer (r) anlatıyor:

Hz. Ömer (r), renkli ipek bir elbise gördü ve dedi ki: "Ya Rasulallah! Keşke bunu satın alsaydın da cuma günü ve huzuruna heyetler geldiği zaman onu giyseydin." Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Ya Ömer! Bunu olsa olsa ahirette nasibi olmayan kimse giyer."** Daha sonra Rasulullah'a o elbisenin cinsinden ipek elbiseler hediye edildi. Rasulullah da Hz. Ömer'e bu elbiselerden birini hediye etti. Elbiseyi görünce, Hz. Ömer (r) hemen Rasulullah (s)'a gelip dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü! Bu elbiseyi bana gönderdiniz, oysa bu elbise ile ilgili daha önce buyurduğunu senden duymuştum." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Sana giyesin diye hediye etmedim ki, onu satarsın veya gayr-i müslim birine giydirirsin diye hediye ettim."** Bu söz üzerine Hz. Ömer (r) o elbiseyi anadan bir ama müşrik olan kardeşine hediye etti. *(Buhari, Cuma, 71)*

38. Kendi Soylarınızdan İyilik Yapacaklarınızı Öğreniniz

72. Cübeyr Bin Mut'im anlatıyor:

Hz. Ömer'in minberde şöyle dediğini duydum:

"Kendi soylarınızı öğrenin. Sonra akrabalarınıza iyilik yapın. Yemin ederim ki bir kişi ile kardeşi arasında akrabalık bağı vardır. Şayet o kişi kendisi ile kardeşi arasında olan akrabalık bağının önemini bilseydi, bu bağın bozulmasına kesinlikle engel olurdu."

73. İbni Abbas (r) şöyle anlatıyor:

"Akrabanıza saygılı olun, onlara iyilik yapın. Akraba uzak olsa bile, akrabalık bağları korunduğu zaman onun uzağı yoktur. Akraba yakın olsa bile, akrabalık bağları koparıldığı zaman onun yakını yoktur. Bütün akrabalık bağları, kıyamet günü sahibinin önüne gelir. Eğer akrabalık bağlarını korumuş ise lehine şehadet eder. Şayet akrabalık bağlarını koparmış ise aleyhine şahitlik eder." *(Hâkim, Bir, 4/161)*

39. Nesebin Önemi

74. Abdurrahman Bin Ebi Habib anlatıyor:

"Hz. Ömer'in oğlu Abdullah bana sordu: "Sen kimlerdensin?" Ben de ona: "Teym-i Temim kabilesindenim" diye cevap verdim. O yine sordu: "Kendilerinden mi, yoksa azatlı kölelerinden mi?" Ben: "Azatlı kölelerindenim." diye cevap verdim. Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki: "O halde, azatlılarındanım" niçin demedin?"

40. Peygamber Dostları

75. Rifa'a Bin Râfi (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) Hz. Ömer (r)'e şöyle buyurdu:

"Ya Ömer! Benim için kavmini topla." Hz. Ömer, kavmini topladı. Onlar, Hz. Peygamberin kapısına gelince Hz. Ömer Rasulullah'ın yanına girdi ve: "Ya Rasulallah! Senin için kavmimi topladım" dedi. Bu olayı Ensar duyunca dediler ki: "Muhakkak Kureyş'le ilgili vahiy indi." Kureyş için ne söylenecek diye, dinleyen ve bakan bazı kimseler geldi. Allah Rasulü (s) içeri girdi, onların ortasında durdu ve şöyle buyurdu: **"Aranızda siz-**

den olmayan kimse var mı?" Onlar cevap verdiler: "Evet, aramızda yardımcılarımız, kız kardeşimizin oğlu ve azatlı kölelerimiz var." Bunun üzerine Allah Rasulü (s) buyurdu ki:

"Yardımcımız bizdendir. Kız kardeşimizin oğlu bizdendir. Azat edilmiş kölelerimiz de bizdendir. Siz dinleyin; benim dostlarım, sizden takva sahibi olanlardır. Şayet siz takva sahibi iseniz, bu ne güzel; değilseniz, sonuca bakın. Kıyamet günü, insanlar güzel amellerle gelip de siz, günahlarla gelmeyesiniz. Bu durumda sizden yüz çevrilir."

Sonra Rasulullah (s) çağrıda bulundu. Ellerini Kureyş'in başları üzerine gelecek şekilde kaldırdı ve şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Muhakkak ki Kureyş kabilesi, güvenilir bir kabiledir. Kim onlara zulmederse, Allah onu burnunun üzerine yere vursun."** Bunu üç kere söyledi.

Züheyr dedi ki: Kanaatımca Rasulullah (s) şöyle demişti: **"Onlara kim tuzaklar kurarak zulmederse Allah onu burnunun üzerine yere vursun."**

41. Kız Çocuğu Büyütmenin Mükafatı

76. Ukbe Bin Amir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç kızı olan kimse onlara sabreder ve onlara yeni elbiseler giydirirse, o kızlar kendini ateşten koruyan bir perde olurlar." *(Ahmed, 4/194)*

77. İbni Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kendisine yetişen iki kızı olan bir müslüman, onları iyi yetiştirir ve iyi korursa, onu cennete koyarlar." *(İbni Mace, Edep, 3670)*

78. Cabir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Koruduğu, ihtiyaçlarını giderdiği ve merhamet ettiği üç kızı olan kimseye şüphesiz cennet farz olmuştur." Cemaatten biri şöyle sordu: "İki tane olursa ya Rasulullah!" Rasulullah (s) **"İki tane de olsa"** buyurdu.

42. Kız ve Kız Kardeşlere Bakmanın Mükafatı

79. Ebu Said-i Hudri (r)'den Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Üç kızı veya üç kız kardeşi olan kimse onlara iyi davranırsa, şüphesiz cennete girer." *(Ebu Davud, Edep, 121)*

43. Boşanmış Kız Evladını Bakmanın Fazileti

80. Musa Bin Uley, babasından naklederek anlatıyor:

Hz. Peygamber (s), Süràken Bin Cu'şum'a şöyle buyurdu:

"Sana sadakaların en büyüğünü veya en büyüklerinden birini göstereyim mi?" Surâka: "Evet, ya Rasulallah!" dedi. Rasulullah buyurdu ki:

"Sana geri gelen, senden başka bakacak kimsesi olmayan boşanmış kızındır." *(İbni Mace, Edep, 3)*

81. Musa Bin Sürâka anlatıyor:

Babam Süraka Bin Cu'şum'dan, Allah Rasulü'nün şöyle buyurduğunu duydum:

"Ya Suraka! Sana sadakaların en büyüğünü göstereyim mi?" diye geçen hadisi aynen rivayet etmiştir.

82. Mikdam Bin Ma'di Kerib'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kendine yedirdiğin yemek senin için bir sadakadır. Çocuğuna yedirdiğin yemek senin için bir sadakadır. Eşine yedirdiğin yemek senin için bir sadakadır. Hizmetçine yedirdiğin yemek de senin için bir sadakadır." *(Ahmed, 4/131)*

44. Kız Evladını Sevmemenin Felaketi

83. Hz. Ömer (r)'in oğlu Abdullah'ın yanında kız çocukları olan bir adam bulunuyordu. Bu adam kızlarının ölümünü temenni etti. Bu söz üzerine Hz. Ömer'in oğlu Abdullah kızarak adama dedi ki: "O kızların rızkını sen mi veriyorsun!"

45. Çocuk İnsanı Cimri ve Korkak Yapar

84. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Bir gün babam Ebu Bekir (r) şöyle demişti:

"Vallahi, yeryüzünde Ömer'den daha çok sevdiğim bir adam yoktur. "Babam meclisten çıkıp tekrar döndüğü vakit:

"Kızım! Ben nasıl yemin etmiştim" diye bana sordu. Ben de söylemiş olduğu sözü kendisine söyledim. Babam bunun üzerine şöyle dedi:

"Bana ağır gelen bir söz söyledim; fakat çocuk kalbe daha bağlayıcıdır."

85. İbn-i Ebi Nu'm anlatıyor:

Bir adam, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'a sivri sinek öldürmenin hükmünü sordu. Abdullah: "Sen kimlerdensin?" diye sordu. Adam: "Irak halkından" diye cevap verdi. Bu söz üzerine Abdullah dedi ki: "Şu adama bakın. Bana sivri sineği öldürmenin hükmünü soruyor. Oysa onlar Rasulullah'ın oğlunu (torunu Hz. Hüseyin'i) öldürmüşlerdi. Ben Rasulullah (s)'dan şöyle duydum:

"Hasan ve Hüseyin dünyadan benim kokladığım iki gülümdür." *(Buhari, Fezaili's-Sahabe, 62)*

46. Rasulullah Torunlarını Omuzunda Taşırdı

86. Berâ Bin Azib anlatıyor:

Ben Rasulullah (s)'ı gördüm. Hasan'ı omuzuna alarak şöyle buyuruyordu:

"Allahım! Ben onu seviyorum, sen de onu sev." *(Buhari, Fedail, 22- Müslim, Fezail, 58)*

47. Çocuk Göz Nurudur

87. Cübeyr Bin Nüfeyr anlatıyor:

Sahabilerden Mikdad Bin Esved'in yanında bir gün oturuyorduk. O anda bir adam Mikdad'a uğradı ve şöyle dedi: "Allah Rasulü'nü gören bu iki göze müjdeler olsun! Allah'a yemin ederim ki, senin gördüklerini biz de görmeyi, senin şahit olduklarına biz de şahit olmayı çok arzu ediyoruz. Mikdad Bin Esved'i bu sözler çok kızdırdı. Ben hayret ettim, çünkü o adam hayırdan başka bir şey söylemedi. Sonra Mikdad Bin Esved odama dönerek dedi ki: "Rasulullah'ı göremeyen bir insanın, onun huzurunda bulunmayı çok arzu etmesinin sebebi nedir? Onun huzurunda bulunsa, orada nasıl olacak bilmiyorum! (İnanacak mıydı?)

Allah'a yemin ederim ki, Peygamberimizin huzurunda bulunan pek çok kimseyi burunları üstüne Allah Cehenneme atmıştır. Onlar peygambere uymamışlardı, ona inanmamışlardı.

Yüce Allah'a neden hamd etmiyorsunuz? Oysa siz dünyaya geldiğiniz zaman sadece Rabbinizi biliyordunuz. Peygamberimizin getirdiği kitaba da inanıyordunuz! Siz, dışınızdakilerin sebebiyle belalardan kurtuldunuz.

Allah'a yemin ederim ki, Rasulullah (s) hiçbir peygamberin görmediği çok şiddetli bir cahiliyet ve fetret devrinde gönderildi. Onlar, putlara tapmaktan başka üstün bir din görmüyorlardı.

Rasulullah (s) böyle bir ortamda Kur'an-ı Kerim'i getirdi ve onunla hak ile batılın arasını tamamen ayırdı. Baba ile oğlunun arasını o kitapla ayırdetti. (Mümin-kafir diye).

Hatta adam babasının, çocuğunun veya kardeşinin kafir olduğunu o kitap sayesinde görüyordu. Allah, o insanın kalbinin kilidini imanla açtı. O, yakınlarının iman etmeden öldükleri zaman cehenneme gireceklerini çok iyi biliyordu. Sevdiği kimsenin ateşte olduğunu bildiği halde insanın gözü aydın olmaz. Yüce Allah (c) bu sevilen kimselerle ilgili şöyle buyuruyor:

"Onlar derler ki: Ey Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzü aydınlatacak insanlar ihsan et." *(Furkan, 74)*

48. Arkadaşına Mal ve Evlat Duası Yapmak

88. Enes (r) şöyle anlatıyor:

Bir gün Rasulullah (s)'ın evine gittim. Evde ben, annem ve teyzem Ümmü Haram'dan başka kimse yoktu. O anda Allah Rasulü (s) yanımıza girdi ve bize şöyle buyurdu: **"Size namaz kıldırayım mı?"** Bu teklif namaz vakti dışında idi. Cemaatten bir adam hadisi rivayet eden Sabit'e:

"Rasulullah (s) Enes'i nereye durdurdu?" diye sordu. Sabit: "Onu sağ tarafına durdurdu. Sonra bize namaz kıldırdı. Daha sonra Rasulullah (s) bize, hane halkına bütün dünya ve ahiret hayırlarıyla dua etti" dedi. Annem:

"Ya Rasulallah! Bu oğlum senin hizmetçindir. Allah'a onun için dua et." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) benim için bütün hayır duaları etti. Bana yaptığı duanın sonu şöyle demek oldu:

"Ya Rabbi, bunun malını ve çocuklarını çoğalt ve kendisine bu hususta bereket ihsan eyle." *(Buhari, Daavat, 19-Müslim, Mesacid, 268)*

49. Anneler Çocuklarına Çok Merhametlidir

89. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Hz. Aişe'ye bir kadın geldi. Hz. Aişe o kadına üç hurma ikram etti. Kadın iki çocuğuna birer hurma verdi ve kendisi için de bir hurma ayırdı. Çocuklar ellerindeki hurmaları yedikten sonra annelerine baktılar. Bunun üzerine kadın, kendisi için ayırdığı hurmayı derhal böldü ve çocuklara yarımşar hurma verdi. Rasulullah (s) gelince Hz. Aişe olayı ona anlattı. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Buna neden hayret ediyorsun? O kadının çocuklarına ettiği merhametten dolayı Allah da ona rahmet edecektir." *(Buhari, Zekat, 10-Müslim, Bir, 148)*

50. Çocukları Öpmek

90. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Hz. Peygamber (s)'e bir bedevi geldi ve dedi ki: "Siz çocuklarınızı öpüyor musunuz? Biz onları öpmeyiz." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Allah senin kalbinden merhameti söküp aldıysa ben ne yapabilirim?"** *(Buhari, Edep, 18-Müslim, Fezail, 64)*

91. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Hz. Peygamber (s), torunu Hasan'ı öptü, yanında da Temim kabilesinden Akra Bin Habis (r) oturuyordu. Bunun üzerine Akra Bin Habis dedi ki: "Benim on çocuğum var, onlardan birini bile öpmüş değilim." Rasulullah (s), Akra'ya baktı ve şöyle buyurdu: **"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz."** *(Buhari, Edep, 18-Müslim, Fezail, 65)*

51. Babanın Çocuğuna En Büyük İyiliği Edeptir

92. Velid Bin Numeyr, babasının şöyle dediğini anlatıyor:

"Bizden öncekiler derlerdi ki, doğruluk Allah'tandır, edep ise babalardandır."

93. Numan Bin Beşir (r) anlatıyor:

Babası Beşir (r) onu Rasulullah (s)'a götürüp şöyle der: Ya Rasulallah! Seni şahit tutuyorum, Numan'a şu kadar mal bağışladım." Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Bütün çocuklarına bunun gibi bir bağışta bulundun mu?"** Babam: "Hayır, ya Rasulallah!" dedi.

Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Öyleyse başkasını şahit tut."** Sonra şöyle buyurdu: "Sana hepsinin aynı şekilde iyi davranmaları seni sevindirir mi?" Babam: "Evet" dedi. Rasulullah (s): **"Öyleyse bu ayrımı yapma!"** buyurdu.

Ebu Abdullah El-Buhari şöyle dedi:

Rasulullah'ın: **"Öyleyse başkasını şahit tut"** şeklindeki şehadet sözü, ruhsat değildir. (Başka şahidin şehadetiyle çocuklar arasında adaletsizlik yapmaya ruhsat yoktur.)

52. Babanın Çocuğuna İyi Davranması

94. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) şöyle söylemiştir:

"Yüce Allah, Kur'an'da takva sahibi müslümanlara "Ebrar" ismini vermiştir; çünkü onlar hem babalarına hem de çocuklarına iyilik yapmış kimselerdir. Babanın senin üzerinde hakkı olduğu gibi, çocuğunun da senin üzerinde muhakkak hakkı vardır." *(Zehebi, Muğni, 3953)*

53. Merhamet Etmeyene Merhamet Olunmaz

95. Ebu Said (r)'den rivayet edildiğine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Merhamet etmeyen kimseye merhamet olunmaz." *(Buhari, Edep, 18-Müslim, Fezail, 65)*

96. Cerir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara merhamet etmeyen kimseye Allah merhamet etmez." *(Buhari, Tevhid, 2-Müslim, Fezail, 66)*

97. Cerir Bin Abdullah (r)'dan Rasulullah (s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"İnsanlara merhamet etmeyen kimseye Allah merhamet etmez." *(Buhari, Tevhid, 2-Müslim, Fizâil, 66)*

98. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Hz. Peygamber (s)'e bedevilerden bir grup insan geldi, onlardan bir adam dedi ki: "Ya Rasulallah! Siz çocukları öpüyor musunuz? Allah'a yemin ederim ki, biz onları öpmeyiz." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Yüce Allah senin kalbinden merhameti söküp aldıysa, ben ne yapabilirim?"** *(Buhari, Edep, 18-Müslim, Fezail, 64)*

99. Ebu Osman en-Nehdi'den şöyle rivayet edilmiştir:

Hz. Ömer (r) bir adamı işte çalıştırdı. İşçi dedi ki: "Benim şu kadar çocuğum var. Onlardan birini bile öpmüş değilim." Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: "Yüce Allah, kullarından sadece insanlara iyilik yapana merhamet eder."

54. Rahmet Yüz Parçadır

100. Ebu Hüreyre (r) Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet ediyor:

"Yüce Allah rahmeti yüz parçaya böldü. Bundan doksan dokuz parçayı kendine ayırdı. Geri kalan bir parçayı yeryüzüne indirdi. Bu bir parçadan nasibine düşen pay sebebiyledir ki, bütün yaratıklar birbirine karşı merhametli davranırlar. At, yavrusuna dokunur korkusuyla ayağını bu sayede kaldırır." *(Buhari, Edep 19-Müslim, Tevbe 17)*

55. Komşuluğun Önemi

101. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cebrail bana komşuyu o kadar tavsiye etti ki, onu mirasçı yapacak zannettim." *(Buhari, edep 28-Müslim Bir 140)*

102. Ebu Şüreyh El-Huzâî'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa komşusuna iyilik etsin. Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya hayır konuşsun veya sussun." *(Buhari, Edep 28-Müslim, Birr ,140)*

56. Komşu Hakkı

103. Mikdad Bin Esved (r) anlatıyor:

Allah Rasulü (s) ashabına zinayı sordu. Onlar: "Allah ve Rasulünün yasakladığı bir haramdır" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Bir adamın on kadınla zina etmesi komşu kadınıyla**

zina etmesinden daha hafiftir." Sonra ashaba hırsızlığı sordu. Onlar: "Allah ve Rasulünün yasakladığı bir haramdır" dediler. Rasulullah buyurdu ki: **"Bir kimsenin on evden çalması komşusunun evinden çalmasından daha hafiftir."** *(Ahmed b. Hanbel, 6/8)*

57. Önce Komşuya İyilik

104. İbni Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cebrail bana komşuyu o kadar tavsiye etti ki, onu mirasçı yapacak zannettim." *(Buhari, Edep 28-Müslim, Bir 141)*

105. Abdullah Bin Amr (r), kendisine bir koyun kesildiğinde iki kere soruyor: "Yahudi komşumuza verdin mi? Yahudi komşumuza verdin mi? Çünkü ben Rasulullah (s), şöyle buyururken işittim: **"Cebrail bana komşuya iyi davranmamı o kadar tavsiye etti ki, onu mirasçı kılacak zannettim."** *(Ahmed b. Hanbel, 6496-Ebu Davud, Edep 123)*

106. Hz. Aişe (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir.

"Cebrail bana komşuya iyi davranmamı o kadar tavsiye etti ki, onu mirasçı yapacak zannettim."

58. Önce Kapısı En Yakın Olan Komşuya Hediye Verilir

107. Hz. Aişe (r)'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Dedim ki "Ya Rasulallah! Benim iki komşum var. Hangisine hediye vereyim?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Sana kapısı en yakın olana."** *(Buhari, Edep 32)*

108. Hz. Aişe (r)'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Dedim ki: "Ya Rasulallah! Benim iki komşum var. Hangisine hediye vereyim? "Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sana kapısı en yakın olana." *(Buhari, Edep 32)*

59. Komşuluğun Sınırı

109. Hasan Basri'ye komşuluğun hududu sorulmuş. O da şu cevabı vermiştir:

"Kişinin sağından kırk ev, solundan kırk ev, önünden kırk ev ve arkasından kırk evdir."

110. Ebu Hüreyre (r) şöyle demiştir:

"Yakındaki komşu bırakılıp uzaktakinden başlanılmaz. Uzaktaki komşudan önce, yakındaki komşudan başlanılır." *(Zehebi, Mizan 3/108)*

60. Komşusuna Kapıyı Kapamanın Günahı

111. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) şöyle dedi:

"Üzerimizden öyle bir zaman gelip geçti ki, hiç kimseye altını ve gümüşü, müslüman kardeşinden daha sevimli olmadı. Şimdi ise, altın ve gümüş her birimize müslüman kardeşinden daha sevimlidir. Rasulullah (s)'ın şöyle dediğini duydum:

"Kıyamet günü komşusunun yakasına yapışmış, "Ya Rab! Bu, bana kapısını kapattı ve iyiliğini benden esirgedi" diyen nice komşular vardır."

61. Müslüman, Komşusu Açken Doymaz

112. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Komşusu açken kendi karnını doyuran mümin değildir." *(Hakim, 4/167)*

62. Çorbanın Suyunu Çok Koyup Komşulara Dağıtmak

113. Ebu Zer (r) anlatıyor:

"Dostum Rasulullah (s) bana üç şeyi tavsiye buyurdu:

1. Elleri ayakları kesilmiş bir köle de olsa müslüman idarecisine itaat et ve onu dinle.

2. Çorba pişirdiğinde suyunu çok koy. Sonra komşularının ev halkına bak. Çorbadan onlara nazikçe ikram et.

3. Sen namazı vaktinde kıl. Daha sonra imamı kılmış bulursan (senin bir kaybın olmaz) sen namazını daha önce kılmıştın. Eğer cemaate yetişirsen bu, senin için bir nafile olur." *(Müslim, Bir 142)*

114. Ebu Zer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Ya Eba Zer! Çorba pişirdiğin vakit, suyunu çok koy ve komşularını kolla veya onu komşularına böl." *(Müslim, Bir, 142)*

63. Hayırlı Komşu

115. Abdullah Bin Amr (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah katında arkadaşların en hayırlısı, arkadaşına en hayırlı olanlardır. Allah katında komşuların en hayırlıları da komşusuna en hayırlı olanlarıdır." *(Ahmed b. Hanbel, 5/149 – Müslim, Bir 142)*

64. İyi Komşu

116. Nafi Bin Abdulharis (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Geniş ev, salih komşu ve itaatkar binek müslüman kişinin mutluluğundandır."

65. Kötü Komşu

117. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle dua ettiğini rivayet etmiştir:

"Allahım! Daimi ikamet yeri olan ahirette kötü komşudan sana sığınırım. Çünkü dünyadaki komşu değişir." *(Nesâî, İstiaze 44)*

118. Ebu Musa (r)'dan Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Adam, komşusunu, kardeşini ve babasını öldürmedikçe kıyamet asla kopmaz."

66. Müslüman, Komşusuna Eziyet Etmez

119. Enes (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Ashab tarafından Rasulullah'a soruldu: "Ya Rasulallah! Falan kadın bütün gece namaz kılıyor, gündüz oruç tutuyor, amel işliyor, sadaka veriyor, fakat komşusuna diliyle eziyet ediyor. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:**"O kadında hayır yoktur, o cehennem ehlindendir."** Ashap yine sordu: "Falan kadın ise, sadece farz namazı kılıyor, yağsız peynirleri (değersiz şeyleri) sadaka olarak veriyor, fakat kimseye eziyet etmiyor." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"O, cennet ehlindendir."**

120. Umare Bin Gurab'ın halası Hz. Aişe (r)'ye şöyle sordu: Birimizin kocası, hanımıyla münasebet kurmak istiyor. Ancak hanımı öfkeli veya isteksiz olduğu için kocasını kendine yaklaştırmıyor. Bundan dolayı bizim üzerimize bir günah var mıdır?" Hz. Aişe (r) dedi ki: "Evet, vardır. Kocanın senin üzerinde hakları vardır. Bunlardan biri de, sen deve semerinde olsan bile kocana mani olmamandır."

Hz. Aişe'ye yine sordum: "İçimizden biri adet görüyor. Kocası ile kendisinin tek yatağı veya bir örtüsü var. Bu kadın ne yapacak?"

Hz. Aişe (r) şöyle cevap verdi:

"O kadın peştemalini bağlasın, sonra kocası ile uyusun. Peştamal üstünden kocası dokunabilir. Bu durumda Rasulullah'ın nasıl davrandığını sana söyleyeceğim:"

"Rasulullah'ın bana geldiği bir gece arpadan öğüttüğüm undan ona bir ekmek pişirmiştim. Rasulullah (s) eve girdi, he-

men kapıyı kapayıp mescide girdi. Rasulullah (s), uyumak istediği zaman kapıyı kilitlerdi, su tulumunun ağzını bağlardı, bardağı ters koyardı, lambayı da söndürürdü. Pişirdiğim ekmeği kendisine ikram etmek için dönmesini bekledim; fakat eve dönmedi. Ben uykuya dalıp o da üşüdüğü zaman bana geldi ve beni kaldırdı ve bana: **"Beni ısıt, beni ısıt"** dedi. Ben de ona: **"Ben adet görüyorum"** dedim. Rasulullah (s) **"O halde dizlerinden biraz aç"** dedi. Bunun üzerine ben de dizlerimden biraz açtım. Isınıncaya kadar yanağını ve başını dizlerime koydu. Başımı çevirdiğimde komşumuzun evcilleşmiş koyununu gördüm. Hemen içeri girdi, ekmeğe doğru yürüdü ve onu kaptı. Sonra ekmekle geri döndü.

Ben koyunun hareketinden telaşlandım. Bunun üzerine Rasulullah (s) uyandı. Ben de derhal kapıya kadar koyunu kovaladım. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Ekmeğinden yetiştiğin parçayı al ve koyunundan dolayı komşuna eziyet etme."** *(Zehebi, Mizan 3/178)*

121. Ebu Hüreyre (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

"Komşusu şerrinden emin olmayan kimse cennete giremez." *(Müslim, İman 73-Ahmed 3672)*

67. Koyun Paçası Bile Olsa Komşuya İyilik Yap

122. Amr Bin Muaz (r), büyük annesi Havva (r)'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Müslüman kadınlar! Sizden hiçbir kadın, komşusunun iyiliğini -yanmış koyun paçası olsa bile- sakın küçük görmesin." *(Buhari, Edep 30-Müslim, Zekat 90)*

Buradaki paça azlık için kinayedir. Yani koyun paçası gibi az bir şey de olsa komşu komşunun iyiliğini hor görmesin, denmektedir. Yüce Allah: "Zerre miktarı hayır işleyen onu görecektir" buyuruyor. Rasulullah (s) ise, "Ateşten, yarım hurmayla da olsa korunun" buyuruyor.

123. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Müslüman kadınlar! Komşu komşunun iyiliğini -koyun paçası da olsa- sakın küçük görmesin." *(Ahmed 7581-Buhari, Edep 30-Müslim, Zekat 90)*

68. Komşunun Şikayeti

124. Ebu Hüreyre (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Bir sahabi şöyle dedi: Ya Rasulallah! Benim bir komşum var, bana eziyet ediyor" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Git, eşyanı yola çıkar"** Sahabi gidip eşyasını yola çıkardı. Bundan dolayı insanlar çevresine toplandılar ve: "Nedir bu halin?" dediler. Sahabi: Benim bir komşum var, bana eziyet ediyor. Halimi Rasulullah (s)'a anlattım. Bana şöyle buyurdu: **"Git eşyanı yola çıkar"** Orada bulunan sahabiler dediler ki: "Allah'ım! Komşunun böylesine lanet eyle. Allah'ım! Onu rezil eyle!" Bu olaylar kötü komşuya ulaşınca gidip rahatsız ettiği komşusuna dedi ki: "Artık evine dön. Vallahi hiçbir zaman seni bir daha üzmeyeceğim." *(Ebu Davud, Edep 123-Hakim, Bir 4/164)*

125. Ebu Cuhayfe (r) anlatıyor:

Ashaptan bir adam, komşusunu Rasulullah (s)'a şikayet etti. Rasulullah (s) ona şöyle buyurdu:

"Eşyanı taşıyıp yol ortasına koy. Oradan gelip geçen herkes ona lanet eder." Daha sonra oradan gelip geçen herkes lanet etmeye başladılar. Adam durumu görünce Rasulullah (s)'a gitti ve: "İnsanlardan gördüğüm bu hareket nedir?" dedi. Rasulullah buyurdu ki: **"Muhakkak ki Allah'ın laneti, insanların lanetinin üstündedir."** Sonra adam şikayet edene dedi ki: "Artık sen korundun." Ya da bunun gibi bir söz söyledi.

126. Hz. Câbir (r) şöyle anlatıyor:

Rasulullah (s)'a bir adam geldi. Komşusundan şikayetçi olduğunu söyledi. Adam bizim içimizde, Beytullah'ın köşesi ile

makamı İbrahim arasında otururken Rasulullah (s) teşrif etti. Bu adam, Rasulullah'ı cenaze namazı kılınan yerde gördü, yanında da beyaz elbiseli bir adam dikiliyordu.

Rasulullah (s) dönünce komşusundan şikayetçi olan adam dedi ki: "Ya Rasulallah! Anam ve babam sana feda olsun. Seninle beraber ayakta dururken gördüğüm, üzerinde beyaz elbise olan adam kimdir?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Gerçekten sen onu gördün mü?"** Adam: "Evet ya Rasulallah!" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Sen çok büyük bir hayır gördün. O, Rabbimin elçisi Cebrail (a) idi. Bana komşuya iyi davranmamı o kadar tavsiye etti ki, komşuya miras vereceğini zannettim."** *(Zehebi, Muğni 4937)*

69. Evinden Çıkmayan Komşusunu Zorlayan Kimse

127. Sevban (r) şöyle diyor:

"Üç günden fazla birbirine dargın duran iki müminden biri helak olur. Şayet dargınken ikisi de ölürse; her ikisi de beraberce helak olurlar. Evinden çıkıncaya kadar komşusuna zulmeden ve ona zor kullanan bir komşu kesinlikle helak olmuştur."

70. Yahudi de Olsa Önce Komşuya İkram

128. Mücahid anlatıyor:

"Ben Abdullah Bin Amr (r)'ın yanında idim. Kölesi bir koyun kesmiş onu yüzüyordu. Abdullah Bin Amr (r) kölesine dedi ki: "Ey genç! Koyunu yüzdüğün zaman önce Yahudi komşumuza ikram ederek başla." Bunun üzerine cemaattan bir adam dedi ki: "Yahudiye mi ikram edeceksin? Allah seni ıslah eylesin." Abdullah Bin Amr (r) dedi ki:

"Rasulullah (s)'ın komşuya iyi davranmayı tavsiye ettiğini duydum. Hatta endişe ettik veya sandık ki, komşuyu mirasçı yapacak." *(Tirmizi, Bir 28 - Ebu Davud, Edep 123)*

71. İnsanların En Üstünü Hangisidir?

129. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Ashap tarafından Rasulullah (s)'a şöyle bir soru soruldu: "İnsanların en üstünü hangisidir?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"İnsanların en üstünü, Allah'tan en çok korkandır."** Bunun üzerine ashap: "Ya Rasulallah! Bizim sorduğumuz bu değildir" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"İnsanların en üstünü, Allah'ın nebisi Yusuf'tur. Onun babası da Allah'ın nebisidir. Babasının babası da Allah'ın dostu İbrahim'dir."**

Ashap: "Bizim sorduğumuz bu da değildir." Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Siz bana Arap milletinin özünden mi soruyorsunuz?"** Sahabiler: "Evet," dediler.

Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Cahiliyet devrinde hayırlı olanlarınız, İslam devrinde de hayırlı olanlarınızdır; İslamı hakkıyla anladıkları zaman"** *(Buhari, Enbiya, 8 – Müslim, Fezail, 168)*

72. Hem İyilere Hem de Kötülere İyilik Etmek

130. Hz. Ali'nin oğlu Muhammed (İbni Hanafiye)'den şöyle rivayet edilmiştir.

"İyiliğin karşılığı sadece iyiliktir." *(Rahman, 60)* ayetini şöyle açıklamıştır: "Bu ayet, hem takva sahiplerine hem de günahlara şamildir."

Ebu Ubeyde de bu ayeti şöyle açıklamıştır:

"Ayet-i celile, iyi ve kötü herkesi içine alır, daveti herkese şamildir."

73. Yetime Bakmanın Fazileti

131. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Dul ve kimsesizler için çalışan, Allah yolunda cihad eden ve gündüzleri oruç tutup geceleri de ibadet eden kimse gibidir." *(Buhari, Nafakat, 1-Müslim, Zühd, 41)*

74. Kendi Yetimine Bakmanın Fazileti

132. Hz. Aişe (r) şöyle anlatıyor:

"Bana bir kadın geldi. Yanında da iki kızı vardı. Benden bir şeyler istedi. Yanımda sadece tek bir hurma vardı. Hurmayı ona ikram ettim. Kadın da onu iki kızına taksim etti. Sonra kalkıp evden çıktı. Ardından Rasulullah (s) eve girince olayı ona anlattım. Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki:

"Kim bu kızlardan birine iyilik yapar, onlara güzel bakarsa, kızlar, onun için ateşten kendisini koruyan bir perde olurlar." *(Buhari, Zekat, 10-Müslim, Bir, 147)*

75. Yetime Bakmanın Mükafatı

133. Mürretu'l-Fihri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ben ve yetimin işini üzerine alan kimse, cennette şu iki parmak gibi olacağız." Veya **"Şunun şuna olan yakınlığı gibiyiz."**

Rivayet edenlerden Süfyan Bin Uyeyne, Rasulullah (s)'in gösterdiği parmakların işaret parmağı ve orta parmak oldukları hususunda şüpheye düşmüştür. *(Buhari, Talak, 14 - Ebu Davud, 131)*

134. Hasan Basri anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın sofrasında bir yetim devamlı bulunurdu. Abdullah, bir gün yemek istedi, yetimini aradı; ama onu bulamadı. Abdullah Bin Ömer yemek yedikten sonra yetim geldi, onun için de yemek getirilmesini istedi; ama evlerinde yemek kalmamıştı. Abdullah Bin Ömer ona, hurma ezmesi ve bal getirdi, yetime dedi ki: "Sen bunu al! Allah'a yemin ederim ki, sen zarar etmedin."

Hasan Basri diyor ki: "Allah'a yemin ederim ki, Abdullah Bin Ömer de (kendi yemeğinden daha iyisini yetime vererek) zarar etmedi.

135. Sahb Bin Sa'd (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Ben ve yetime bakan kimse cennette şöyleyiz."** Rasulullah (s), işaret parmağı ile baş par-

mağını göstererek böyle buyurdu. *(Buhari, Edep, 24-Ebu Davud, Edep, 131)*

136. Ebu Bekir Bin Hafz (r) anlatıyor:

"Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r), sofrasında bir yetim bulunmadan asla yemek yemezdi."

76. En Hayırlı Ev, İçinde Yetime Bakılan Evdir

137. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Müslümanlar içinde en hayırlı ev kendisine iyilik yapılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar içinde en kötü ev de kendisine kötülük yapılan bir yetimin bulunduğu evdir. Ben ve yetime bakan kimse cennette şu iki parmak gibiyiz." *(İbni Mace, Edep, 6)*

77. Yetime Merhametli Baba Gibi Ol

138. Abdurrahman Bin Ebza (r), Davud (a)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Yetime merhametli bir baba gibi ol. Bilmiş ol ki, neyi ekersen onu biçersin. Zenginlikten sonra fakirlik ne kadar kötüdür. Bundan daha kötüsü de hidayetten sonra dalalettir."

Arkadaşına bir söz verdiğin zaman, verdiğin sözü yerine getir. Şayet verdiğin sözü yerine getirmezsen seninle arkadaşın arasında düşmanlık kalır. Hayırlı bir işi unuttuğun zaman sana hatırlatmayan ve hatırladığın zaman sana yardım etmeyen arkadaştan Allah'a sığın."

139. Hasan Basri şöyle diyor:

"Ben müslümanların şöyle bir çağına şahit olmuştum. Onlardan bir adam sabah kalktığı zaman şöyle derdi:

"Ey ev halkı! Ey ev halkı! Yetiminize iyi davranın. Yetiminize iyi davranın. Ey ev halkı! Ey ev halkı! Düşkününüze iyi davranın. Düşkününüze iyi davranın. Ey ev halkı! Ey ev halkı!

Komşunuza iyi davranın. Komşunuza iyi davranın. Sizin hayırlılarınız çabuk gitti, (öldü). Siz de her gün daha düşük dereceleri hak ediyorsunuz."

Ebu Umara, Hasan Basri'nin yine şöyle dediğini duydum, diyor:

O kişiyi sen istediğin zaman otuz bin kişi ile cehenneme girecek şekilde günah içinde görürsün. Ona ne oluyor? Allah ona lanet etsin. Allah'dan olan ahlakını çok düşük bir paraya sattı. Onu istediğinde şeytan yolunda kararmış ve yok olmuş görünsün. Artık ne insanlardan ne de kendinden ona öğüt verecek kimse yoktur.

140. Esma Bin Ubeyd anlatıyor:

İbni Sirin'e: "Yanımda bir yetim var" dedim. İbn-i Sirin bana dedi ki: "Çocuğuna yaptığın şeyi ona da yap. Çocuğunu dövdüğün yerde onu da döv."

78. Kendini Çocuklarına Adayan Dul Kadının Fazileti

141. Avf Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ben ve yanakları kararmış kadın, kocasından dul kalmış kadın ve (evlenmeden) **çocuğuna sabreden kadın cennette şu iki kardeş parmak gibiyiz."** *(Ebu Davud, Edep, 130)*

79. Yetimin Edebi

142. Şümeysetü'l-Atekiye anlatıyor:

"Hz. Aişe'nin yanında yetimin edebinden bahsedildi. Hz. Aişe (r) şöyle buyurdu: "Yetim düzelinceye kadar ben onu döverim."

80. Çocuğu Ölen Müslümanın Fazileti

143. Ebu Hüreyre (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Müslümanlardan birinin üç çocuğu ölür ve ona ahirette ateş değerse, bu çok hafif bir ateş olur." *(Buhari, Cenaiz, 6-Müslim, Bir, 150)*

"Çok hafif bir ateş dokunur" cümlesi, "yemin yerine gelecek kadar" şeklinde de tercüme edilebilir. Yeminin yerine gelmesinden maksat: "Sizden hiç biriniz müstesna olmamak üzere muhakkak cehenneme uğrayacaktır." (Meryem, 71) âyetinde beyan edilen yeminin yerine gelmesidir.

144. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Bir kadın, Rasulullah'a bir çocukla gelip dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bu çocuğa dua et. Ben daha önce üç çocuk defnettim." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen çok kuvvetli bir duvarla kendini ateşten korudun." *(Müslim, Bir, 155)*

145. Halid El-Absi anlatıyor:

Oğlum öldü. Bundan çok şiddetli bir acı duydum. Bunun üzerine Ebu Hüreyre'ye şöyle dedim:

"Ey Ebu Hüreyre! Ölülerimizden dolayı, gönüllerimizi kendisiyle sakinleştireceğin bir şey Rasulullah'tan duydun mu:" Ebu Hüreyre: "Rasulullah (s)'ın şöyle dediğini duydum: **"Sizin çocuklarınız,** (sudan hiç ayrılmayan canlılar gibi) **cennetin her köşesini gezen ve cennetten hiç ayrılmayan canlılardır."** *(Müslim, Bir, 154)*

146. Cabir Bin Abdullah (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Kimin üç çocuğu ölür de sevabını Allah'tan umarak sabrederse, cennete girer." Biz dedi ki: "Ya Rasulallah! İki çocuğu ölmüşse de cennete girecek mi?" Rasulullah (s) şöyle buyurdular: **"İki çocuk da olsa!"**

Ravi Mahmud Bin Lebid diyor ki:

Cabir'e şöyle dedim: "Vallahi! Eğer siz bir çocuğu öldü demiş olsaydınız, Rasulullah (s) size elbette evet, derdi."

Cabir: "Vallahi! Ben de öyle diyeceğini sanıyorum" dedi. *(Müslim, Bir, 155)*

147. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Bir kadın Rasulullah (s)'a bir çocukla gelip dedi ki: "Ya Rasulallah! Bu çocuğa dua et. Ben daha önce üç çocuk defnettim." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen çok kuvvetli bir duvarla kendini ateşten korudun." *(Müslim, Bir, 155)*

148. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Bir kadın, Allah Rasulüne gelip dedi ki: "Ya Rasulallah! Meclisinde, sana söz söylemeye benim gücüm yetmez. Bize bir gün söz ver. O gün sana gelelim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Size söz verilen toplantı falanın evindedir."** Kadınlar orada toplandılar. Rasulullah (s) da toplantıya geldi ve onlara söyledikleri arasında şu da bulunuyordu:

"İçinizden her hangi bir kadının üç çocuğu ölür de sevabını Allah'dan umarak sabrederse, kesinlikle cennete girer." Bir kadın sordu: "Ya Rasulallah! İki çocuğu ölmüşse de cennete girecek mi? "Rasulullah (s) şöyle cevap verdi: **"İki çocuk da olsa."**

Ravi Süheyl, hadis ezberlemekte ve hadisle ilgili diğer konularda çok dikkatli idi. Yanında hadis yazabilen hiç kimse olmamıştır.

149. Ümmü Süleym (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında idim. Bana şöyle buyurdu: **"Ey Ümmü Süleym! Müslüman ana ve babanın üç çocuğu ölürse, Allah, çocuklara olan rahmetinin lütfuyla o ana ve babayı muhakkak cennete koyar."** Ben dedim ki: **"İki çocuğu ölmüşse de cennete girecek mi?"** Rasulullah (s) buyurdu ki: **"İki çocuğu da olsa cennete girecek."** *(Müslim, Bir, 152)*

150. Sa'sa'a Bin Muaviye (r) anlatıyor:

Ebu Zer (r)'le karşılaştım. Omuzunda bir su tulumu vardı. Ona dedim ki: "Kaç çocuğun var, ya Ebu Zer?" Ebu Zer: "Sana bir haber vereyim mi?" dedi. Ben de: "Evet, ver!" dedim. Ebu Zer şöyle dedi: Allah Rasûlü'nün şöyle dediğini duydum:

"Bir müslümanın ergenlik çağına ulaşmamış üç çocuğu ölürse, Allah, çocuklara olan rahmetinin lütfuyla o kimseyi muhakkak cennete koyar. Müslüman bir köle azad eden bir kişinin her organı için, azad ettiği kölenin her organını fidye kılar." *(Nesâi, Cenaiz, 25)*

151. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın ergenlik çağına ulaşmamış üç çocuğu ölürse, Allah, çocuklara olan rahmetinin lütfuyla o kimseyi cennete koyar." *(Buhari, Cenaiz, 92)*

81. Ölü Doğan Çocuk Bile Rahmettir

152. Sehl Bin Hanzaliye (r) çocuğu olmayan sahabilerdendi. O, şöyle dedi:

"Eğer İslam döneminde benim ölü doğan bir çocuğum olsaydı ve ondan sevap beklemem, benim için bütün dünyanın ve içindekilerin benim olmasından daha sevimli olurdu."

Sehl Bin Hanzaliye (r) Kur'an-ı Kerim'de övülen rıdvan ağacının altında bey'at edenlerdendi. *(El-Müğni, 7144)*

153. Abdullah Bin Mes'ud (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hanginizin varisinin malı ona kendi malından daha sevimlidir." Sahabe:

"Ey Allah'ın Rasulü! Bizden kendi malı, varisinin malından kıymetli olmayan kimse yoktur" dediler. Allah Rasulü şöyle buyurdu:

"İyi anlayınız ki, hiç birinizin varisinin malı ona kendi malından daha sevimli değildir. Senin malın ölmeden önce yaptığın hayırdır. Varisin malı da öldükten sonra bıraktığın maldır." *(Buhari, Rikak, 12)*

154. Abdullah Bin Mesud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizde kime kısır dersiniz? Ashap:

"Kısır, çocuğu olmayan kişidir" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Hayır, kısır bu değildir. Esas kısır, çocuklarından hiç birini kendinden önce ahirete göndermeyen kimsedir."** *(Müslim, Bir, 30)*

155. Abdullah Bin Mesud (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Aranızda pehlivan kime dersiniz?" Ashap: "Kendisini erkeklerin yenemediği kimseye" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Hayır, pehlivan bu değildir. Esas pehlivan kızgınlık anında kendini tutan kimsedir."** *(Müslim, Bir, 30)*

82. Kölelere İyi Davranmak

156. Hz. Ali (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'in hastalığı ağırlaşınca buyurdu ki:

"Ya Ali! Sen bana bir kürek kemiği getir. Ona ümmetimin dalalete düşmeyeceği şeyleri yazdıracağım." Bu arada Rasulullah'ın beni bırakıp gideceğinden endişe ettim ve dedim ki: "O kemiğe yazılacak olanı ben ezberlerim."

O anda Rasulullah (s)'ın başı, onun kolu ile benim pazum arasındaydı. Namaz kılmayı, zekat vermeyi ve kölelerinize iyi davranmayı emrediyordu. Ruhu çıkıncaya kadar bunları söyledi. "Lailahe illallah Muhammedür-rasulüllah" kelime-i şehadetini bize emretti ve buyurdu ki: **"Bu iki şehadet kelimesini söyleyen kimseye ateş haram olur."** *(Ahmed b. Hanbel, 693)*

"İnni Leahfezu min ziraa's-sahifeti" aslında "İnni Leahfezuhu" şeklindedir. Yani, o kemiğe yazılacak olanı ben ezberlerim" Biz de bu metni esas aldık. Ahmed Bin Hanbel'de de böyle geçmektedir.

157. Abdullah Bin Mesud (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Siz davet edenin davetine iştirak ediniz, hediyeyi reddetmeyiniz ve Müslümanları dövmeyiniz." *(Ahmed b. Hanbel, 3838)*

158. Hz. Ali (r.) diyor ki: "Rasulullah (s)'ın son sözü şu idi: **"Namazı kılın, namazı kılın. Sahip olduğunuz kölelerle ilgili Allah'tan korkun."** *(Ebu Davud, Edep, 124)*

83. Kölelere Kötü Davranmak

159. Ebu Derda (r) insanlara şöyle diyordu:

"Biz sizi, veterinerlerin hayvanları tanımalarından daha iyi tanırız. Biz, hem iyi olanlarınızı hem de kötü olanlarınızı biliriz. Hayrı beklenen, şerrinden emin olunanlar sizin iyilerinizdir. Hayrı beklenmeyen, şerrinden emin olunmayan ve kölesi azad edilmeyenler ise sizin kötülerinizdir." *(Mişkat, 3993)*

160. Ebu Usame (r) anlatıyor:

"İyiliğe mani olan, hiç kimseye ikram etmeden tek başına konuklayan ve kölesini döven kimse Rabbine karşı nankördür." *(Zehebi, Mizan, 10842)*

161. Hasan Basri anlatıyor:

"Bir adam, kuyudan su çekip devesine yüklemesi için kölesine emir verdi. Köle kuyunun başında uyudu. Bunun üzerine adam bir ateş alevi getirip kölenin yüzüne attı. Köle kuyuya atladı. Sabah olduğunda köle Hz. Ömer'e gitti. Hz. Ömer (r), kölenin yüzünde olanı görünce onu derhal azad etti."

84. Hizmetçiyi Bedeviye Satmak

162. Amr (r) anlatıyor:

"Hz. Aişe (r), cariyesinin özgürlüğünü kendi ölümüne bağladı. Daha sonra Hz. Aişe (r) hastalandı. Kardeşinin oğulları, bir zenci kabilesi olan Zütti kabilesinden bir doktora durumunu sordular. Doktor: "Bana, cariyesi tarafından büyülenmiş bir kadından bahsediyorsunuz" dedi. Hz. Aişe'ye haber verildi. Aişe (r) cariyesine sordu: "Bana büyü mü yaptın?" Cariye: "Evet!" dedi. Aişe (r): "Neden yaptın? Sen ebedi olarak kurtulamayacaksın!" dedi. Sonra Aişe (r) dedi ki: "Bunu, kölelere kötü davranan bir bedeviye satın." *(Ahmed b. Hanbel, 6/40)*

85. Hizmetçiyi Affetmek

163. Ebu Umame (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) iki köle ile beraber meclisimize teşrif ettiler. Kölelerden birini Hz. Ali'ye verip buyurdular ki: **"Sakın bunu dövme; çünkü ben, namaz ehli olan kimseyi dövmekten menedildim. Bizimle karşılaştığı günden beri bunu namaz kılarken gördüm."** Diğer köleyi de Ebu Zer'e verip buyurdular ki: "Buna iyi davranmanı tavsiye ediyorum." Daha sonra Ebu Zer, köleyi azad etti."

Rasulullah (s), Ebu Zer'e sordu: **"O köleye ne yaptın?"** Ebu Zer cevap verdi: "Ona iyi davranmamı bana emrettin, ben de onu özgürlüğüne kavuşturdum." *(Ahmed b. Hanbel, 5/250)*

164. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) Medine'ye ilk geldiğinde bir hizmetçisi yoktu. Ebu Talha, elimden tutup beni Rasulullah (s)'a götürdü. Beni onun huzuruna sokunca dedi ki "Ya Rasulallah! "Enes, akıllı ve anlayışlı bir çocuktur. Size hizmet etsin."

Enes Bin Malik (r) dedi ki:

"Rasulullah (s)'in Medine'ye ayak basışından ahirete irtihaline kadar hazarda ve seferde ona hizmet ettim. Yaptığım hiçbir şeyden dolayı: "Bunu niçin böyle yaptın? Yahut yapmadı-

ğım hiçbir şeyden dolayı, bunu niçin böyle yapmadın?" demedi. *(Buhari, Vesaya, 25-Müslim, Fezail, 52)*

86. Köle Hırsızlık Ettiği Zaman

165. Ebu Hüreyre (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

"Bir köle hırsızlık ettiğinde yirmi dirheme dahi olsa, onu sat."

Ebu Abdullah (r) şöyle dedi:

"Neş, yirmi dirhem; nevat, beş dirhem; evkiye ise kırk dirhem gümüş miktarıdır." *(İbni Mace, Hudud, 25-Nesei, Kat'i-Sarık, 16)*

87. Köle Suç İşler

166. Asım Bin Lakit Bin Sahra o da babasından şöyle rivayet ediyor:

"Rasulullah (s)'a vardım. O sırada Rasulullah'ın çobanı ağıla bir kuzu koydu. (Bunun üzerine Rasulullah (s), bir koyun kesmesini çobana söyledi) ve buyurdu ki:

"Bunu, senin için kestirdiğimi zannetme." Zannetme anlamındaki metni, "tahsebenne" değil de, "tahsibenne" olarak söyledi. **"Bize ait yüz koyun var. Daha fazla artmasını istemiyoruz. Çoban bir kuzu getirdiği vakit, kuzunun yerine bir koyun keseriz."**

Söyledikleri arasında şunlar da vardı:

"Hizmetçini dövdüğün gibi, sakın hanımını dövme. Oruçlu olduğun zaman hariç abdest alırken burnuna çok su çek." *(Ahmed b. Hanbel, 3/33)*

88. Hizmetçiye Kötü Zan Beslememek İçin Teslim Edilen Eşya Mühürlenir

167. Ebü'l-Aliye anlatıyor:

"İçimizden biri hizmetçilere kötü zan beslemememiz veya kötü ahlakı alışkanlık haline getirmemeleri için onlara teslim edilen eşyayı mühürlemek, ölçmek ve saymakla emrolunduk."

89. Hizmetçiye Kötü Zan Beslememek İçin Teslim Edilen Eşya Sayılır

168. Salman (r) anlatıyor:

"Hizmetçime karşı kötü zan beslerim korkusundan dolayı yemek yapmak için eti alınmış kemikleri bile ona teslim ederken sayarım."

169. Selman (r) anlatıyor:

Kötü zan besleme korkusundan dolayı eti alınmış kemikleri bile sayarım.

90. Hizmetçinin Edebi

170. Yezid Bin Abdullah Bin Kuseyt anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r), kölesine bozdurması için altın veya kağıt para vererek sarrafa gönderdi. Köle, bozdurma işini bir müddet tehir ederek parayı sarrafa bırakıp eve dönünce Abdullah Bin Ömer, kölesini şiddetli bir şekilde dövdü ve ona dedi ki: "Hemen git, benim sana verdiğim şeyi getir ve sakın onu bozdurma."

171. Ebu Mes'ud (r) anlatıyor:

Ben kölemi dövüyordum. Bu sırada arkamdan şöyle bir ses işittim: "Ya Ebu Musa! Bilmiş ol ki, senin ona gücünün yettiğinden daha çok, Allah'ın sana gücü yeter." Geri döndüm, baktım ki, Allah Rasulü (s) yanımda! Ona dedim ki: "Ey Allah'ın Rasulü, Allah rızası için bu köle hürdür. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Şayet sen bunu yapmamış olsaydın ateş elbette sana dokunurdu."** Veya: **"Seni ateşin alevi yalardı."** *(Müslim, Eyman, 34)*

91. Allah Yüzünü Çirkinleştirsin Deme

172. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"İnsanlara, Allah, yüzünü çirkinleştirsin, demeyin."

173. Ebu Hüreyre (r) dedi ki:

"İnsanlara, Allah, senin yüzünü ve yüzü senin yüzüne benzeyen kimsenin yüzünü çirkinleştirsin, demeyin. Zira Yüce Allah Adem(a)'ı kendi suretinde yaratmıştır."

92. Yüze Vurmak Yasaktır

174. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurmuştur:

"Sizden biri hizmetçisine vuracak olursa yüze vurmasın." *(Buhari, ıtk, 20-Müslim, Bir, 112)*

175. Câbir (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), burnundan dağlanmış, burun deliklerinden duman çıkan bir hayvana rastladı. Şöyle buyurdu:

"Şu hayvana bunu yapana Allah lanet eylesin. Sakın hiç kimse yüzü dağlamasın ve yüze vurmasın." *(Müslim, libas, 107)*

93. Kölesini Döven Onu Azad Etsin

176. Hilal Bin Yesâf (r) anlatıyor:

"Süveyd Bin Mukarrin'in evinde kumaş satıyorduk. Bu sırada bir cariye çıkıp geldi. Orada bulunan bir adama bir şey söyledi. Adam da cariyenin yüzüne vurdu. Bunun üzerine Süveyd Bin Mukarrin adama dedi ki: "Neden bu kadının yüzüne vurdun? Benim ailem yedi kişi idi. Ben de yedi kişinin yedincisi idim. Bizim ise sadece bir hizmetçimiz vardı. İçimizden biri onun yüzüne vurdu. Bunun üzerine Rasulullah (s), hizmetçiye vuran kimseye onu azad etmesini emretti.

177. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinledim:

"Kölesinin yüzüne vuran veya yapmadığı bir suçtan dolayı onu döven kimsenin keffareti, kölesini azad etmesidir." *(Müslim, Eyman, 30)*

178. Muaviye Bin Süveyd (r) anlatıyor:

Bir kölemiz vardı. Ben onun yüzüne vurdum; o da kaçtı. Babam beni de onu da çağırdı ve köleye şöyle dedi: "Kısa yap. Biz Mukarrinoğulları olarak yedi kardeştik. Bizim bir hizmetçimiz vardı. İçimizden biri onun yüzüne vurdu. Bu olay, Rasulullah (s)'a anlatılınca şöyle buyurdu:

"Onlara emret, o köleyi azad etsinler." Ashap tarafından denildi ki: "Ya Rasulallah! Onların bundan başka hizmetçileri yoktur." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Onu çalıştırsınlar, ancak ona ihtiyaçları kalmadığı zaman onu serbest bıraksınlar." *(Müslim, Eyman, 31)*

179. Şube (r) şöyle anlatıyor:

Muhammed Bin Münkedir bana: "Senin ismin nedir?" dedi. Ben de: "Şube" dedim. Bunun üzerine o da dedi ki: "Süveyd Bin Mukarrin el-Müzeni'den rivayet edildiğine göre Ebu Şube (r) dedi ki: "Süveyd, kölesinin yüzüne vuran birini görünce ona dedi ki: Yüze vurmanın haram olduğunu sen bilmiyor musun?" Ben, Allah Rasulünün devrinde yedi kardeşin yedincisi idim. Bizim ise sadece bir hizmetçimiz vardı. İçimizden biri onun yüzüne vurdu. Rasulullah (s), onu azad etmemiz için hemen bize emir verdi." *(Müslim, Eyman, 31)*

180. Zâzan Ebu Ömer (r) anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın yanında bulunuyorduk. Daha önce dövdüğü kölesini çağırdı. Sırtını açtı ve ona: "Sana acı veriyor mu?" dedi. Köle: "Hayır!" dedi. Abdullah (r), bundan dolayı köleyi azad etti. Sonra yerden bir dal kaldırıp dedi ki: "Köleyi azad etmemde benim için bu dal parçasının ağırlığı kadar bir sevabı yoktur. Ben ona: "Ey Ebu Abdurrahman! (İbni Ömer'in künyesidir) Niçin bunu söylüyorsunuz?" dedim. İbn-i Ömer dedi ki: "Ben, Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinledim: **"Kim işlemediği bir suçtan dolayı kölesini döverse veya yüzüne vurursa, onun keffareti, kölesini azad etmesidir."** *(Müslim, Eyman, 30)*

94. Kölesini Dövene Ahirette Kısas Uygulanır

181. Ammar Bin Yasir (r) diyor ki:

"Hiç kimse, haksız yere kölesini sakın dövmesin. Aksi takdirde kıyamet günü dövene kısas uygulanır."

182. Ebu Leyla diyor ki:

Selman evinden çıktı. Bir de baktı ki, ahırda hayvanı yediği yemi devamlı yere düşürüyor. Selman kölesine dedi ki: "Eğer ben, ahirette kısastan korkmasaydım elbette sana acı verirdim."

183. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Elbette bütün haklar, sahiplerine verilecektir. Hatta boynuzsuz koyun için boynuzlu koyuna kısas uygulanacaktır." *(Müslim, Bir, 60)*

184. Ümmü Seleme (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), hanımlarından Ümmü Seleme'nin evinde bulunuyordu. Rasulullah (s), kendi hizmetçisini veya hanımının hizmetçisini çağırdı. Hizmetçi geç kaldı. Bunun üzerine Rasulullah (s)'ın yüzünde kızma alameti meydana geldi. Ümmü Seleme (r), hemen kalkıp kapı perdesinin arkasında durdu. Hizmetçiyi orada oynarken buldu. Rasulullah (s), elinde bulunan misvakla buyurdu ki: **"Eğer kıyamet günü kısas korkusu olmasaydı, bu misvakla seni acıtırdım."**

Muhammed Bin Heysem, şöyle bir ilavede bulunmuştur: "Rasulullah (s) çağırdığı zaman, hizmetçi bir hayvanla oynuyordu. Ümmü Seleme (r) diyor ki: "Ben, hizmetçiyi Rasulullah (s)'ın huzuruna getirince şöyle dedim: "Ya Rasulallah! Bu hizmetçi seni duymadığına yemin ediyor."

Ümmü Seleme (r) yine şöyle dedi: "O anda Rasulullah (s)'ın elinde misvak vardı."

185. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir kişiyi döven kimseye kıyamet günü kısas uygulanır."

186. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (s) şöyle buyurmuştur:

"Haksız yere birini döven kimseye kıyamet günü kısas uygulanır."

95. Kölelere Giydiğinizden Giydirin

187. Ubade Bin Samit (r) şöyle anlatıyor:

"Ben, babamla beraber Ensar vefat etmeden önce, onların şu kabilesinden ilim öğrenelim diye yola çıktık. Başta Rasulullah (s)'ın arkadaşı Ebu'l-Yeser (r) ile karşılaştık. Yanında da kölesi vardı. Ebu'l Yeser'in üzerinde bir gömlek ve bir de Yemen hırkası vardı. Kölesinin üzerinde de bir gömlek ve bir de Yemen hırkası vardı."

Ben, Ebu'l-Yeser (r)'e dedim ki! "Ey Amca! Eğer sen, kölenin gömleğini alıp senin hırkanı ona verirsen veya onun hırkasını alıp senin gömleğini ona verirsen senin üzerinde bir cins, onun üzerinde de başka bir cins elbise olur. (Köle ile aynı cins elbise giymemiş olursun.)

Ebu'l-Yeser başını ovalayarak dedi ki:

"Allah'ım! Bu kişiye bereket ihsan eyle! Ey kardeşimin oğlu! Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken bu iki gözüm gördü, bu iki kulağım duydu ve –kalbine işaret ederek- kalbim ezberledi: **"Kölelere kendi yediğinizden yedirin ve kendi giydiğinizden giydirin. Onlara dünya metaından verdiğim bir şey kıyamet günü sevabımdan bir şey alınmasından bana daha zararsızdır."** *(Müslim, Zühd, 74)*

188. Câbir Bin Abdullah (r) şöyle anlatıyor:

Rasulullah (s) kölelere iyi davranmalarını müslümanlara emrederdi ve şöyle buyururdu:

"Kölelere kendi yediğinizden yedirin ve kendi elbiselerinizden giydirin ve Allah'ın yarattığı cana sakın eziyet etmeyin."

96. Köleye Kötü Bir Şey Söylemek

189. Murur Bin Süveyd anlatıyor:

Ebu Zer (r)'ı görmüştüm. Kendi üzerinde bir elbise, kölesinin üzerinde de bir elbise vardı. (Yani tamamı bir takımlık olan kumaşın yarısı kendisinin, yarısı kölesinin sırtında idi. İkisini bir araya getirip kendisine tam bir elbise yapsaydın olmaz mıydı?)

Sualimize şu cevabı vermiştir: "Bir kere bir adamla (Hz. Bilal'la) münakaşa ettim. (Kara kadının oğlu dedim.) O da beni Rasulullah'a şikayet etti. Rasulullah (s) bana buyurdu ki: **"Onu annesinden dolayı mı ayıpladın?"** Ben de: "Evet!" dedim. Sonra Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Onlar, Allah'ın emirleriniz altına koyduğu kardeşlerinizdir. Her kimin eli altında kardeşi bulunursa ona yediğinden yedirsin giydiğinden giydirsin. Onlara güçleri yetmeyecek bir iş yüklemeyiniz. Şayet yüklerseniz onlara yardım ediniz."** *(Buhari, İman, 22-Müslim, Eyman, 38)*

97. Köleye Yardım Etmek

190. Bir sahabiden rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Köleleriniz, sizin kardeşlerinizdir. Onlara iyilik edin. Gücünüz yetmeyen işlerde onlardan yardım isteyin ve onlara da güçleri yetmeyecek işlerde yardım edin."

191. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Bir işçiye işinden dolayı yardım ediniz. Çünkü Allah için bir iş yapan aldanmaz. Burada hizmet eden kimse murad edilmiştir.

98. Gücünün Yetmeyeceği İş Köleye Yüklenmez.

192. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kölenin yemeği ve elbisesi efendisine aittir. Köle, gücünün yetmediği bir işle mükellef değildir." *(Müslim, Eyman, 41)*

193. Ebu Hüreyre (r)'den işitildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kölenin yemeği ve elbisesi efendisine aittir. Köle, sadece gücünün yettiği bir işle yükümlüdür." *(Müslim, Eyman, 41)*

194. Marur (r) anlatıyor:

Ebu Zer'e uğramıştık. Kendi üzerinde bir elbise, kölesinin üzerinde de bir elbise vardı. Ebu Zer (r)'a dedik ki: "Köleye verdiğin elbiseyi alıp kendi elbiseni ona verseydin tam bir elbise olurdu." Bunun üzerine Ebu Zer (r) dedi ki: Rasulullah şöyle buyurdu:

"Onlar Allah'ın emirleriniz altına koyduğu kardeşlerinizdir. Kimin eli altında kardeşi varsa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Ona gücünün yetmeyeceği bir şey yüklemesin. Şayet ağır bir iş yüklerse ona yardım etsin." *(Buhari, İman, 22-Müslim, Eyman, 35)*

99. İnsanın Ailesine ve Hizmetçisine İkramı Sadakadır

195. Mikdam (r) Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinlemiştir:

"Senin kendine yedirdiğin şey bir sadakadır. Çocuğuna, hanımına ve hizmetçisine yedirdiğin de sadakadır."

196. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sadakanın en hayırlısı geride zenginlik bırakandır. Üstteki el alttaki elden hayırlıdır. Sen bakımıyla yükümlü olduklarından başla. Aksi takdirde hanımın sana: "Ya nafakamı karşıla veya beni boşa" der. Kölen: "Ya nafakamı karşıla veya beni sat" der. Çocuğun da: "Benim sorumluluğumu kime bırakıyorsun" der.

197. Ebu Hüreyre (r) rivayet ediyor:

Rasulullah (s) sadaka verilmesini emir buyurdu. Bir adam şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Bir dinarım var. "Rasulullah (s) **"Onu kendine harca"** buyurdu. Adam: "Ya Rasulallah! Verebileceğim bir dinarım daha var" dedi. Rasulullah (s): **"Onu hanımına harca"** dedi. Adam: "Bir başka dinarım daha var" dedi. Rasulullah (s) **"Onu da hizmetçine ver."** Sonra onu verebileceğin kişiyi sen daha iyi bilirsin" buyurdu. *(Ebu Davud, Zekat, 1675)*

100. Kölesiyle Yemek İstemediği Vakit

198. Ebu Zübeyr (r) hizmetçinin durumundan Cabir (r)'e şöyle sordu:

"Hararet ve meşakkat hizmetçinin işine engel olduğu zaman Rasulullah (s), onu yemeğe çağırmak için emir verdi mi? " Câbir: "Evet" dedi. "Şayet biriniz hizmetçisi ile beraber yemek istemezse hizmetçinin elindeki yemekten ona biraz ikram etsin."

101. Kölesine Kendi Yediğinden Yedirir

199. Cabir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), kölelere iyi davranmalarını müslümanlara emrederdi ve şöyle buyururdu:

"Kölelere kendi yediğinizden yedirin ve kendi elbiselerinizden giydirin ve Allah'ın yarattığı cana sakın eziyet etmeyin."

102. Müslüman Hizmetçisini de Yemeğe Oturtmalı

200. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman, onu yemeğe oturtsun. Eğer oturtmazsa, yemekten ona ikram etsin." *(Buhari, Itk, 18-Müslim, 10)*

201. Ebu Mahzure anlatıyor:

Hz. Ömer (r)'in yanında otururken Safvan Bin Ümeyye büyük bir çanak getirdi. Çanağı, bir elbise içinde birkaç kişi getirip Hz. Ömer (r)'in önüne koydular. Hz. Ömer, etrafında bulunan kimselerin kölelerini ve bütün yoksulları yemeğe çağırdı. Onlar da Hz. Ömer (r)'le beraber yemek yediler. Sonra Hz. Ömer dedi ki:

"Kölelerinin kendileriyle beraber yemek yemesinden yüz çeviren bir topluma Allah lanet etsin." Bunun üzerine Safvan dedi ki:

"Vallahi! Biz onlardan yüz çevirmiyoruz. Ancak kendimizi onlara tercih ediyoruz. Vallahi, yemek için ve onlara ikram etmek için güzel yemek bulamıyoruz."

103. Efendisine Karşı Dürüst Davranan Hizmetçinin Mükafatı

202. Abdullah Bin Ömer (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Bir köle, efendisine dürüst davranırsa ve Rabbine yaptığı ibadeti çok güzel yaparsa, onun için iki kere mükafat vardır." *(Buhari, Itk, 16 – Müslim, Eyman, 43)*

203. Horasanlı bir adam, Amîr eş-Şa'bi'ye şöyle bir soru sordu:

"Ya Ebu Amîr! Bizim taraflarda bulunan bazı horasanlılar cariyesini azad edip sonra onunla evlenen bir kimse hakkında: Bu adam kurbanlık devesine binen bir adam gibidir, diyorlar, ne dersin?"

Şa'bi şu cevabı verdi:

Ebu Bürde o da babasından rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç kişinin mükafatı ikişer defa verilir:

1. Ehl-i kitaptan olup peygamberine iman eden bir kimse, daha sonra Muhammed (s)'e iman ederse o kimse için iki kere mükafat vardır.

2. Bir köle, hem Allah'ın hakkını hem de efendisinin hakkını öderse onun için de iki kere mükafat vardır.

3. Cariyesi olan bir kimse, onunla münasebette bulunur, sonra onu eğitir ve güzelce terbiye eder, ona ilim öğretir ve öğretimini güzel yaparsa, sonra azad ederek kendisiyle evlenirse onun için de iki mükafat vardır."

Amîr eş-Şa'bi dedi ki:

"Bu hadis-i şerifi bir şeysiz (menfaatsız) sana verdik. Vaktiyle bundan daha basit bir mesele için binekle Medine'ye gidilirdi." *(Buharı, Cihat, 145-Müslim, İman, 241)*

204. Ebu Musa (r)'dan Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

"Rabbine karşı kulluğu çok güzel, efendisinin kendisine yüklediği görevleri itaat ve dürüstlükle yerine getiren köle için iki kere mükafat vardır." *(Buhari, Itk, 17)*

205. Ebu Bürde (r) o da babasından rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Köle, Allah'a kulluk ederek O'nun hakkını yerine getirirse ve kendisine sahip olan efendisinin hakkını yerine getirirse onun için iki kere mükafat vardır." *(Buhari, Cihad, 145-Müslim, Eyman, 68)*

104. Hepiniz Çobansınız

206. Hz. Ömer (r)'in oğlu Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Hepiniz çobansınız. Hepiniz emriniz altındakilerden mesulsunuz. Devlet başkanı bir çobandır ve emri altındakilerden mesuldur. Erkek, aile efradının çobanıdır ve emri altında-

kilerden mesuldur. Erkeğin kölesi, efendisinin malı üzerinde çobandır ve ondan mesuldur. Dikkat edin! Hepiniz çobansınız ve hepiniz emriniz altındakilerden mesulsunuz." *(Buhari, Cuma, 11-Müslim, İmare, 20)*

207. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Bir köle, efendisine itaat ettiği zaman Allah'a itaat etmiş olur. Efendisinin emrine isyan ettiği zaman da Yüce Allah'a isyan etmiş olur."

105. Allah'ın ve Efendisinin Hakkını Ödeyen Köle

208. Ebu Hüreyre (r) Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Müslüman bir köle, Allah'ın hakkını ve efendisinin hakkını öderse, onun için iki kere mükafat vardır." Ebu Hüreyre'nin hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, eğer Allah yolunda cihad, hac ve anama iyilik olmamış olsaydı, bir köle olarak ölmek isterdim. *(Buhari, Itk, 16-Müslim, Eyman, 44)*

106. Köleye Hitap Şekli

209. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Sizden kimse kölem, cariyem demesin. Hepiniz Allah'ın kölelerisiniz, bütün kadınlarınız da Allah'ın kullarıdır. O, hizmetçisine yavrum, kızım, oğlum, kızım desin." *(Buhari, Itk, 17 - Müslim, Elfaz, 13)*

107. Kölenin Efendisine Hitabı

210. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sizden kimse kölem, cariyem demesin. Köle de rabbi (sahibim), **rabbeti** (sahibem) **demesin. Efendi de oğlum, kızım de-**

sin. Köle de efendim, hanımefendim desin. Hepiniz Allah'ın kölelerisiniz. Rab ise, ancak Aziz ve Celil olan Allah'tır." *(Buhari, Itk, 17 - Müslim, Elfaz, 14)*

211. Mutarrif (r) anlatıyor:

Babam şöyle dedi:

"Rasulullah (s)'a Amiroğullarından bir cemaat içinde gittim. "Cemaat, Rasulullah (s)'a hitaben: "Sen bizim seyyidimizsin" dediler. Rasulullah (s): **"Seyyid Allah'tır"** buyurdu. Cemaat: "Ya Rasulallah! Sen fazilet yönünden en faziletlimiz ve güç yönünden de en büyüğümüzsün" dediler.

Babam dedi ki Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Fazla uzatmadan sözünüzü söyleyin. Şeytan sizi çalıştırmasın, (size abartılı söz söyletmesin) *(Ahmet b. Hanbel, 4/23)*

108. Erkek Evinin Çobanıdır

212. Hz. Ömer (r)'in oğlu Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Hepiniz çobansınız. Hepiniz emriniz altındakilerden mesulsunuz. Devlet başkanı bir çobandır ve emri altındakilerden mesuldur. Erkek, aile efradının çobanıdır ve emri altındakilerden mesuldur. Kadın, kocasının evi üzerinde bir çobandır ve ondan mesuldur. Dikkat edin! Hepiniz çobansınız ve hepiniz emriniz altındakilerden mesulsunuz." *(Buhari, Cuma, 11 – Müslim, İmare, 20)*

213. Malik Bin Hüveyris (r) anlatıyor:

"Biz, delikanlı, yaşça birbirimize yakın bir grup genç Rasulullah (s)'a geldik. Onun yanında yirmi gece kaldık. Ailelerimizi özlediğimizi anlayınca bize ailelerimizden kimleri bıraktığımızı sordu. Biz de kendisine halimizi anlattık. Rasulullah (s) merhametli ve pek nazik idi. Bize şöyle buyurdular:

"Ailelerinize dönün de öğrendiklerinizi onlara öğretin ve emredin. Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz, siz de öy-

le kılın. Namaz vakti gelince içinizden biri size ezan okusun. En büyüğünüz de size imam olsun." *(Buhari, Ezan, 18 - Müslim, Mesacid, 292)*

109. Kadın Evinin Çobanıdır

214. Hz. Ömer (r)'in oğlu Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Hepiniz çobansınız. Hepiniz emriniz altındakilerden mesulsunuz. Devlet başkanı bir çobandır ve emri altındakilerden mesuldur. Erkek ailesinin içinde çobandır. Kadın kocasının evinde çobandır. Hizmetçi efendisinin malında çobandır."

İbn Ömer (r) dedi ki:

"Ben bunları Rasulullah (s)'tan dinledim. Sanıyorum ki, şöyle buyurdu: **"Erkek babasının malında çobandır."**

110. İyiliğe Karşılık Vermek

215. Cabir Bin Abdullah el-Ensari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kendisine iyilik edilen kimse ona karşılık versin. Şayet karşılık verecek bir şey bulamazsa, kendisine yapılmış olan iyiliği methetsin. İyiliği methedince ona teşekkür etmiş olur. Eğer kendisine yapılmış olan iyiliği gizlerse nankörlük etmiş olur. Kendisine verilmemiş bir şeyle donanan kimse iki tane elbise giymiş gibidir."

216. İbni Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim Allah'a sığınırsa, onu koruyun. Kim Allah adını anarak bir şey isterse, ona verin. Kim size iyilik yapmış ise, ona karşılık verin. Eğer karşılık verecek bir şey bulamazsanız, onun için dua edin ki, iyiliğine karşılık verdiğiniz bilinmiş olsun."

111. İyiliğe Karşılık Veremeyen Ona Dua Etsin

217. Enes (r) anlatıyor:

Muhacirler şöyle dediler:

"Ya Rasulallah! Ensar, mükafatın tamamını alıp götürdüler." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Hayır! Onlar için Allah'a dua ettiğiniz müddetçe ve Medine'de size kucak açmalarından dolayı onları methettiğiniz müddetçe size de mükafat vardır."**

112. İnsanlara Teşekkür Etmeyen Allah'a Şükretmez

218. Ebu Hüreyre (r)den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara teşekkür etmeyen kimse, Allah'a da şükretmemiş olur." *(Ahmed b. Hanbel: 7495)*

219. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah ruha şöyle buyurdu: Bedenden çık. Bunun üzerine ruh dedi ki: "Ben ancak zorla çıkarım."

113. Müslümanın Kardeşine Yapacağı Yardım

220. Ebu Zer (r), Rasulullah (s)'dan şöyle rivayet etmiştir:

Ashap tarafından Rasulullah'a soruldu: "Ya Rasulallah! Amellerin hangisi daha hayırlıdır?" Rasulullah (s): **"Allah'a inanmak ve O'nun yolunda cihad etmektir"** buyurdu. Ashap tarafından yine soruldu:

"Köle ve cariyelerin hangisini azad etmek daha faziletlidir?" Rasulullah (s): **"Sahiplerince en iyi sayılanlarla fiyatı en yüksek olanlarıdır"** buyurdu. Ashaptan biri dedi ki: **"Ya bunlardan birini yapamazsam?"** Rasulullah (s): **"Ya malı yok olana yardım edersin yahut yapamayan kimse namına sen yaparsın"**

buyurdu. Aynı sahabi dedi ki: "Eğer yapmaktan aciz kalırsam ne buyurursun? Rasulullah (s): **"Kendi şerrinden insanları korursun! Bu da kendin için verdiğin bir sadakadır."** *(Buhari, Itk, 2- Müslim, İman, 136)*

114. Dünyada İyilik Yapanlar Ahirette İyilik Görürler

221. Kabise Bin Bürme (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında bulunuyordum. Şöyle buyurduğunu dinledim:

"Dünyada, iyilik eden ve Allah'ın emirlerine uyanlar, ahirette O'nun rahmetine kavuşurlar. Dünyada kötülük yapan ve haram işleyenler, ahirette kötülerle beraber O'nun azabına kavuşurlar."

222. Ashaptan Harmele Bin Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın huzuruna vardı. Daha önce yanında bulunduğu için Rasulullah (s) onu tanıdı.

Harmele (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) yanımızdan ayrılıp yolculuğa çıkınca içimden dedim ki: Vallahi! İlmimi artırmak için elbette Rasulullah (s)'a varacağım. Hemen yürüyerek Rasulullah (s)'a gittim. Önünde durup dedim ki: "Ne yapmamı emredersiniz?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu: "**Ya Harmele! İyilik yap ve kötülükten kaçın."**

Sonra geri dönüp kafileye vardım. Daha sonra geri dönüp Rasulullah (s)'a yakın olan yerimde durup dedim ki:

"Ya Rasûlallah! Ne yapmamı emredersiniz?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Ya Harmede! İyilik yap ve kötülükten kaçın. Ayrıca insanların yanından kalkınca seninle ilgili kulağına hoş gelecek ne söyleyeceklerine bir bak da hemen onu yap. İnsanların yanından kalkınca seninle ilgili hoşuna gitmeyecek ne söyleyeceklerine bir bak da hemen ondan kaçın."**

Geri döndüğüm zaman düşündüm ve bu iki sözün hiçbir şeyi dışarda bırakmadığını anladım.

223. Ashaptan Selman (r) anlatıyor:

"Dünyada iyilik eden ve Allah'ın emirlerine uyanlar, ahirette onun rahmetine kavuşurlar."

Ravi diyor ki: "Ebu Osman'dan bu sözü duydum. Onu Selman'dan anlatıyordu. Bu işlerin bu şekilde olduğunu iyice anladım ve ondan hiç kimseye bahsetmedim."

224. Ebu Osman (r.) 223. hadisin benzerini burada rivayet etmiştir.

115. Bütün İyilikler Sadakadır

225. Câbir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her iyilik sadakadır." *(Buhari, Edep: 33)*

226. Ebu Musa (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sadaka, bütün müslümanlara vaciptir."

Sahabiler sordular. "Eğer mümin sadaka verecek bir şey bulamazsa?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Elleriyle çalışır, hem kendisi faydalanır, hem de sadaka verir."** Sahabiler yine sordular: "Ya çalışacak gücü yoksa? "Rasulullah (s) buyurdu ki:**"Bu durumda, sıkışmış bir ihtiyaç sahibine yardım eder."** Sahabiler yine sordular: "Eğer bunu da yapamazsa?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"İyiyi veya hayrı emreder."** Sahabiler yine sordular: "Eğer bunu da yapamazsa?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Kendini başkasına kötülük yapmaktan alıkoyar. Zira bu da onun için bir sadakadır."** *(Buhari, Edep, 33-Müslim, Zekat, 55)*

227. Ebu Zer (r), Rasulullah (s)'a şöyle sordu:

"Hangi amel daha faziletlidir?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Allah'a iman ve O'nun yolunda cihattır."** Ebu Zer (r): "Köle ve cariyelerin hangisini azad etmek daha faziletlidir?" diye sordu. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Sahiplerince en iyi sayılanlarla fi-**

yatı en yüksek olanlarıdır." Ebu Zer (r) yine sordu: "Ya bunlardan birini yapamazsam?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Ya malı yok olana yardım edersin yahut yapamayan kimse namına sen yaparsın."** Ebu Zer (r) yine sordu: "Ya bunu da yapamazsam ne buyurursun?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kendi şerrinden insanları korursun? Bu da kendin için verdiğin bir sadakadır." *(Buhari, Edep: 3 – Müslim, Zekat: 55)*

228. Ebu Zer (r) anlatıyor:

Bir sahabi tarafından Rasulullah (s)'a şöyle soruldu:

"Ya Rasulallah! Zenginler sevaplarda çok ileri gittiler. Bizim kıldığımız gibi onlar da namaz kılıyor, bizim gibi onlar da oruç tutuyorlar. Mallarının fazlasından sadaka da veriyorlar.

Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Allah, sadaka olarak verebileceğiniz şeyleri size de vermiştir. Yaptığınız her tesbihde ve her hamd edişte bir sadaka vardır. Sizden birinizin hanımıyla cinsi münasebetinde de sadaka** (sevab) **vardır."**

Bir sahabi tarafından şöyle soruldu:

"Onun şehvetinde de sadaka mı var?"

Rasulullah (s) şöyle buyurdu:**"O kimse şehvetini haramda kullansaydı günaha girmeyecek miydi? İşte bunun gibi, şehvetini helal yolda kullanınca da kendisine sevap olur."** *(Müslim, Zekat: 53)*

116. Yoldan Rahatsızlık Veren Şeyi Temizlemek

229. Ebu Berze (r) el-Eslemî (r) anlatıyor:

Dedim ki: "Ya Rasulallah! Beni cennete sokacak bir ameli bana öğret."

Rasulullah (s) buyurdu ki: **"İnsanların yolundan rahatsızlık veren şeyleri temizle."** *(Müslim, Bir: 131)*

230. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir adam, yolda yürürken bir dikene rastlayınca şöyle dedi: Müslüman bir kimseye zarar vermemesi için elbette bu

dikeni yoldan kaldıracağım. Bundan dolayı günahı affedildi." *(Buhari, Ezan: 32- Müslim, Bir: 127)*

231. Ebu Zer (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Ümmetimin bütün amelleri-iyisi, kötüsü- bana arzolundu. İyi amellerin içinde yoldan kaldırılan eziyet verici şeyleri gördüm. Kötü amellerin içinde ise mescide tükürülüp de gömülmeyen balgamı gördüm." *(Müslim, Mesacid: 57)*

117. Güzel Söz

232. Abdullah Bin Yezid el-Hitmi (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her iyilik sadakadır." *(Buhari, Edep: 33)*

233. Enes (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'a bir hediye getirildiğinde şöyle buyururdu:

"Bu hediyeyi falan kadına götürün; zira o, Hatice'nin arkadaşıydı. Bunu falan kadının evine götürün; zira o, Hatice'yi severdi." *(Müslim, Zekat: 52)*

234. Hüzeyfe (r)'den "rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her iyilik sadakadır." *(Müslim, Zekat: 52)*

118. Peygamberle İlgili Çok Dikkatli Konuşmak

235. Amr Bin Ebu Kurre (r) anlatıyor:

Babam, Selman-ı Farisi'ye kız kardeşimle evlenmesini teklif etti. Selman bu teklifi kabul etmedi. Bukayre ismindeki azadlı cariyesi ile evlendi. Huzeyfe ile Selman arasında kırgınlık gibi bir şey olduğu haberi Ebu Kurre'ye ulaştı. Ebu Kurre, Selman'ı aradı, onun bulunduğu yere vardı. Selman'ın kendi bahçesinde bulunduğu haberi ona geldi. Selman'a gitmek için

yola çıktı. Onunla karşılaştı. Selman'ın yanında bir zenbil bulunuyordu. Onun içinde sebze vardı. Sopasını zenbilin kulpuna sokup onu omuzuna atmıştı.

Ebu Kurre, Selman'a künyesiyle hitap ederek dedi ki: **"Ey Ebu Abdullah!** Huzeyfe ile aranda ne oldu? Ebu Kurre diyor ki, Selman (r) şu ayeti okuyordu: **"İnsan çok acelecidir."** *(İsra, 11)*

Beraberinde Selman'ın evine kadar yürüdüler. Selman eve girince: "Esselamü aleyküm" dedi. Daha sonra Ebu Kurre'ye izin verdi, o da eve girdi. Kapıya asılmış bir yaygı vardı. Kapının başında da kerpiçler bulunuyordu. Ayrıca eğer palanı da vardı.

Daha sonra Selman dedi ki:

"Buyur, hanımefendinin kendine hazırladığı mindere otur." Sonra olayı şöyle anlattı: "Hüzeyfe, Hz. Peygamber (s)'in kızgın olduğu zamanlarda söylediği bazı sözleri insanlara söylüyordu. Bu olay bana getirildi ve ondan bana soruldu. Bu olayla ilgili diyorum ki: "Huzeyfe söylediğini çok iyi bilen bir insandır. İnsanlar arasında nefret doğmasını ben çirkin buluyorum.

Sonra Huzeyfe'ye gidilip şöyle denildi: "Selman, senin dediklerini ne tasdik ediyor ne de tekzib!" Huzeyfe bana gelip dedi ki: "Ey Ümmü Selman'ın oğlu Selman! Ben de ona dedim ki: "Ey Ümmü Huzeyfe oğlu Huzeyfe! Ya bu durumundan vazgeçersin veya seninle ilgili halife Ömer'e mektup yazarım. Onu, halife Ömer'le korkutunca beni terketti."

Allah Rasulu (s) şöyle buyurdu:

"Ben Ademoğlundanım, (ben de sizin gibi insanım). **Ümmetimden her hangi bir kula içyüzünü bilmeden lanet edersem veya kötü bir söz söylersem, bu söz ona dua olur."** *(Ahmed b. Hanbel: 5/437)*

•

236. İbn-i Abbas (r)'dan Hz. Ömer (r)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Bizimle kavmimizin yerine çıkın. Biz de hemen çıktık. Benimle Ubey Bin Ka'b kâfilenin en gerisinde kalanlardık. Bu sırada bir bulut çıktı. Onu görünce Ubey dedi ki:

"Allah'ım! Bunun eziyetini bizden gider." Nihayet kafileye yetiştik. İnsanların yükleri yağmurdan ıslanmıştı. Bize dediler ki: "Bizi ıslatan yağmur sizi ıslatmadı. Ben de onlara dedim ki: "Bulutun eziyetini bizden çevirmesi için Ubey, Yüce Allah'a dua etmişti. Bu söz üzerine Hz. Ömer (r) dedi ki:

"Kendinizle beraber bizim için neden dua etmediniz?"

119. Bahçeye çıkmak

237. Ebu Seleme (r) anlatıyor:

Ben, arkadaşım olan Ebu Said-i Hudri'ye gidip: "Bizimle birlikte hurma bahçesine çıkar mısın?" dedim. Üzerinde siyah nakışlı elbise olduğu halde o da bahçeye çıktı.

238. Ümmü Musa (r) anlatıyor:

Hz. Ali'yi şöyle söylerken duydum:

Rasulullah (s), Abdullah Bin Mesud (r)'e ağaca çıkıp, ondan kendisine meyve getirmesini emretti. Abdullah Bin Mesud (r) ağaca çıkınca ashap bacaklarına bakıp onların inceliğine güldüler. Bunu duyunca Hz. Peygamber (s) buyurdu ki:

"Neden gülüyorsunuz? Abdullah'ın ayağı hesap günü, mizanda Uhut dağından daha ağırdır."

120. Müslüman, Müslümanın Aynasıdır.

239. Ebu Hüreyre (r) şöyle dedi:

"Mümin, mümin kardeşinin aynasıdır. Kardeşinde bir kusur görürse onun kusurunu düzeltir."

240. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet olunduğuna göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mümin, mümin kardeşinin aynasıdır. Mümin, müminin kardeşidir, onun helak olmasını engeller ve onu kollar."

241. Müsterid (r)'den rivayet olunduğuna göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim bir Müslüman sebebiyle tek bir lokma yese, Allah ona yediğinin aynısını kesinlikle cehennemde yedirecektir. Kim bir Müslüman sebebiyle bir elbise giydirilirse, Allah ona giydiğinin aynısını kesinlikle cehennemde giydirecektir. Kim bir Müslüman sebebiyle gösterişli ve saygın bir makam elde ederse, Allah kıyamet günü onu kesinlikle riya makamına oturtacaktır."

Bir Müslümanı istismar ederek, yemek, içmek menfaat temin etmek ve bir makama gelmek haramdır. Menfaat temin edebilmek için yetkili bir makamda bulunan kimseye yağcılık yapmak ve o kimseyi sahip olmadığı sıfatlarla tanıtarak hakkı olmadığı bir makamı, bir menfaati elde etmek haramdır. Kim bir Müslüman sebebiyle hadiste geçtiği şekilde bir makam elde ederse, o Müslüman kendisine hakkını helal etmezse, makama geçen kimse âdil davranmazsa, hak ölçüleri içinde idare etmezse, makamı şahsi çıkarı için kullanırsa, Allah kıyamet günü onu kesinlikle riya makamına oturtacaktır. Bu ifadeler hadis-i şerifte aynen mevcuttur.

121. Caiz Olmayan Şakalar

242. Abdullah Bin Saib'in dedesi anlatıyor:

Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinledim.

"Sakın sizden biriniz ne şakadan ne de cidden arkadaşının malını almasın. Eğer sizden biriniz, arkadaşının değneğini alırsa, onu kendisine iade etsin." *(Ebu Davud, Edep: 65-Tirmizi, Fiten: 3)*

122. Hayra Delalet Etmek

243. Ebu Mes'ud el-Ensari (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'a gelip dedi ki: "Bana bir şey oldu. Gezemiyorum. Beni bir bineğe bindir." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bende binek bulunmaz; lakin falancaya git, belki o, seni bir bineğe bindirir."

Adam, Rasulullah (s)'ın tavsiye ettiği kişiye gitti. Adam onu bir bineğe bindirdi. Daha sonra bir adam Rasulullah (s)'a gelip olayı ona anlattı. Bundan dolayı Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Kim bir hayra vesile olursa, ona o hayrı yapanın sevabı kadar sevap vardır." *(Müslim, İmare, 38-Ebu Davud, edep, 115)*

123. İnsanları Affetmek

244. Enes (r) anlatıyor:

Bir Yahudi kadını (Haris kızı Zeynep) Rasulullah (s)'a zehirlenmiş bir koyun getirdi. Rasulullah (s) koyundan yedi. (Zehirli olduğunu hissetti.) Hemen kadın getirilip sorguya çekildi. Ashap tarafından Rasulullah (s)'a:

"Bu kadını öldürelim mi?" diye soruldu. Rasulullah (s):

"Hayır!" buyurdu.

Enes (r) dedi ki:

"Ben o etin etkisini Rasulullah (s)'ın damağında hala görüyorum." *(Buhari, Hibe, 28-Müslim, Selam, 45)*

Bu hadis-i şerifle ilgili pek çok tartışma yapılmıştır. Ancak bu, Buhari, Müslim, Ahmed Bin Hanbel, Ebu Davud'un rivayet ettikleri bir hadistir. Kadi İyaz, Hattabî, Mazîrî, İbni Kesir, Nevevî, İbni Hacer, Kurtubî ve İbn-i Kayyım gibi pek çok âlim de, onun hem rivayet hem de dirayet yönünden sahih olduğunu isbat etmişlerdir.

245. Vehb Bin Kaysan anlatıyor:

Abdullah Bin Zübeyr (r)'ın minber üzerinde şöyle söylediğini dinledim:

"Rasûlüm! Sen bağışlama yolunu tut. İyiliği emret ve cahillerden yüz çevir." *(Araf, 199)* âyetini okudu ve şöyle dedi: **"Vallahi! Rasulullah, insanların ahlakından ancak bağışlama ahlakını almakla emrolunmuştur. Vallahi! İnsanlarla arkadaşlık ettiğim sürece bu ahlakı elbette alacağım."** *(Buhari, Tefsir: 6)*

246. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine Allah Rasulü (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara İslamı öğretin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Sizden biriniz kızdığı zaman sussun." *(Ahmed b. Hanbel: 2136)*

124. İnsanlara Hoşgörülü Davranmak

247. Ata Bin Yesar anlatıyor:

Abdullah Bin Amr (r) ile karşılaşınca ona şunu sordum: "Rasulullah (s)'ın Tevrat'da geçen sıfatını bana bildir." Abdullah Bin Amr (r): "Evet bildireyim. Vallahi! Rasulullah (s), Kur'an'daki bazı sıfatlarıyla Tevrat'ta da nitelenmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

"Ey Peygamber! Gerçekten biz seni bir şâhit bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik." *(Ahzab, 45)*

(Tevrat'daki sıfatlar şöyledir): Sen ümmetler için bir sığınaksın. Sen benim kulum ve Rasulümsün. Seni mütevekkil (tevekkül eden) olarak isimlendirdim. Rasul, sert değildir, kaba değildir, sokaklarda gürültü çıkarmaz, fenalığı fenalıkla defetmez, bağışlar ve kusuruna bakmaz. Hak yoldan çıkmış olan ümmeti, kendisi sebebiyle düzeltmedikçe, Allah, onun ruhunu kesinlikle almayacaktır. Ümmetin hak yola gelmesi: "Lâilaheillallah" kelime-i tevhidini söylemekle olur. Onlar, görmeyen gözleri, işitmeyen kulakları ve kilitlenmiş kalpleri bu kelime ile açarlar." *(Buharı, Tefsir: 48)*

248. Abdullah Bin Amr (r) diyor ki:

Kur'an-ı Kerim'de bulunan. **"Ey Peygamber! Gerçekten biz seni bir şahit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."** *(Ahzab, 45)* ayetinin Tevrat'da da benzeri vardır." *(Buhari, Tefsir: 48)*

249. Muvaviye (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'dan öyle bir söz işittim ki, o söz sebebiyle Allah bana yarar sağlamıştır. Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinledim:

"İnsanların kusurlarını araştırırsan, muhakkak onları bozarsın."

Ben, insanları bozmamak için onların ayıplarını araştırmıyorum.

250. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yaptığını şu iki gözüm gördü, yaptığını şu iki kulağım işitti. O, elleriyle Hasan veya Hüseyin'in –Allah'ın rahmeti üzerlerine olsun– ellerinden tuttu. Hasan'ın ayakları Rasulullah (s)'ın ayağı üstünde duruyordu. Rasulullah (s) ona: **"Tırman!"** buyuruyordu. Çocuk ayaklarını Rasulullah (s)'in göğsünün üstüne koyuncaya kadar tırmandı. Sonra Allah Rasulü (s):

"Ağzını aç" buyurdu. Daha sonra onu öptü ve sonra buyurdu ki: **"Allah'ım! Ben onu seviyorum; sen de onu sev."** *(Buhari, Buyu: 49-Müslim, Fezailu'ssahabe: 67)*

125. Gülümsemek

251. Kays anlatıyor:

Cerir (r)'i şöyle derken duydum:

"Müslüman olduğum günden beri, Allah Rasulü (s), beni gördüğü her zaman yüzüme bakarak gülümserdi. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Yemenli iyi bir adam şu kapıdan içeriye girecektir. Onun yüzünde bir parça melek sureti vardır."** Bu söz üzerine Cerir kapıdan içeriye girdi. *(Buharı, Edep: 68-Müslim, Fezail: 135)*

252. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Ben hiçbir vakit Rasulullah (s)'ı küçük dili görünecek şekilde gülerken görmedim. O, sadece gülümserdi Allah Rasulü (s) bir bulut ya da rüzgar görünce hoşlanmadığı yüzünden belli olurdu. Bunun üzerine Hz. Aişe:

"Ya Rasulallah! İnsanlar bir bulut görünce içinde yağmur olur ümidiyle sevinirler. Oysa bulutu gördüğünüz zaman sizin hoşlanmadığınızı görüyorum" diye sordu. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ya Aişe! O buluttan olan azaptan beni koruyacak olan nedir? Bir kavim rüzgarla cezalandırılmıştı. Oysa o kavim azabı görünce şöyle demişti: İşte bu bize yağmur getiren bir buluttur." *(Buhari, Tefsir, 46-Müslim, İstiska, 16)*

126. Gülmek

253. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: **"Az gül, zira çok gülmek kalbi öldürür."** *(İbni Mace, Zühd: 24-Tirmizi, Zühd, 2)*

254. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Çok gülmeyin; zira çok gülmek kalbi öldürür." *(İbni Mace, Zühd: 19)*

255. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) ashabından hem konuşan, hem de gülen bir cemaatın yanına varınca şöyle buyurdu: **"Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer siz, benim bildiğimi bilseydiniz, az gülerdiniz ve çok ağlardınız."**

Sonra Rasulullah (s) cemaatın yanından ayrıldı. Ardından cemaat ağladı. Daha sonra Yüce Allah Rasulullah (s)'a şöyle vahyetti.

"Ya Muhammet! Kullarımı niçin ümitsizliğe sevkediyorsun?" Rasulullah (s) hemen cemaatın yanına döndü ve buyurdu ki:

"Müjdeleyin, doğru söyleyin ve orta yolu takip edin."

127. Rasulullah Ne Tarafa Dönerse Bütün Vücudu İle Dönerdi

256. Ebu Hüreyre (r), zaman zaman Rasulullah (s)'dan hadis rivayet ederek şöyle derdi:

"Kirpikleri uzun ve ince, göğsü bembeyaz olan Rasulullah (s) bana şöyle buyurdu: O, ön tarafa döndüğü vakit, vücudunun tamamıyla dönerdi. Geriye döndüğü vakit de vücudunun tamamıyla dönerdi. Hiçbir göz onun gibisini görmemiştir ve geecekte de asla göremeyecektir."

128. Danışman Güvenilir Olmalıdır

257. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor: Rasulullah (s) Ebu Haysem'e buyurdu ki:

"Senin bir hizmetçin var mı?" Ebu Heysem: "Hayır" dedi. Rasulullah (s): **"Bize esir geldiğinde hemen bize gel"** buyurdu. Ardından Rasulullah (s)'a sadece iki esir getirildi. Onlarla beraber bir üçüncüsü yoktu. Bu esnada Ebu Heysem geldi. Rasulullah (s) ona:**"Bu esirlerden birini seç."** Buyurdu. Ebu Heysem: "Ya Rasulallah! Benim için sen seç" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Danışılan kimse, itimad edilen kişi olmalıdır. "Sen bunu al, ben onu namaz kılarken gördüm. Ona iyi davranmanı sana tavsiye ediyorum."** Ebu Heysem, köleyi hanımına götürünce hanımı dedi ki: "Sen, ancak bu köleyi azad ederek Rasulullah (s)'ın tavsiyesine uymuş olursun." Ebu Heysem: "O, serbesttir" dedi.

Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Allah, hiçbir peygamber ve halife göndermedi ki, onun için iki tane arkadaş olmasın. Biri ona iyiliği emreder ve onu kötülüklerden meneder. Diğeri de, ona zarar vermeye çalışır. Kötü arkadaştan sakınan kimse, elbette korunmuş olur." *(Ebu Davud, Edep: 114-Tirmizi, Zühd: 39)*

129. İstişare

258. Amr Bin Dinar anlatıyor:

İbn-i Abbas (r) istişareden bahsederken şu ayet-i kerimeyi okudu: **"İş hususunda ashabına danış."** *(Al-i İmran, 159)*

259. Hasan Basri şöyle demiştir:

"Allah'a yemin ederim ki, istişarede bulunan bir kavim, elbette orada tartışılan şeyin en faziletlisine sevkedilmiş olurlar."

Ardından şu âyet-i okudu: **"Ashap, işlerini aralarında istişare ile yaparlar."** *(Şura, 38)*

130. İstişare Edeni Yanıltmanın Günahı

260. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim söylemediğim bir sözü bana isnad ederse, cehennemde oturacağı yere hazırlansın. Müslüman kardeşi kendisine danışıp da ona yanlış yolu gösteren kimse, kardeşine ihanet etmiş olur. Kim delilsiz fetva verirse, onun günahı veren kimse üzerinedir."

131. Müslümanlar Arasında Sevgi

261. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, siz Müslüman olmadıkça cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de tam Müslüman olamazsınız. Aranızda selamı yayın ki, birbirinizi seversiniz. Kinden sakının, zira o traş edicidir. Size saçı traş eder, demiyorum. Lakin o, dini tıraş eder." *(Müslim, İman: 93)*

262. İbrahim Bin Ebi Esid (r) de aynı hadisi rivayet etmiştir.

132. Dostluk ve Sevgi

263. Abdullah Bin Amr (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İki müminden biri daha arkadaşını görmeden onların ruhları bir günlük mesafede elbette birbirine kavuşurlar."

264. İbni Abbas (r) şöyle diyor:

"Nimete nankörlük edilebilir, akrabalık bağları koparılabilir. Ama biz, kalplerin birbirine yaklaşması gibi bir bağ görmedik."

265. Umeyr Bin İshak anlatıyor:

"Biz aramızda şöyle konuşuyorduk: İnsanlardan ilk kalkacak olan ahlak, dostluk ve sevgidir."

133. Mizah

266. Enes Bin Malik anlatıyor:

Rasulullah (s) bir seferde hanımlarının yanına gitti. Annem Ümmü Süleym de onunla beraberdi. (Rasulullah'ın hizmetçisi Enceşe kadınların bindiği develeri sürüyordu.)

Rasulullah (s) hizmetçiye şöyle buyurdu:

"Ey Enceşe! Ağır ol. Cam bardakları hızlı yürütme!"

Rivayet edenlerden Ebu Kılabe dedi ki: "Eğer Rasulullah (s)'ın söylediği sözü sizden biriniz söylemiş olsa, onu ayıplardınız. Bu söz: **"Cam bardakları hızlı yürütme"** sözüdür. *(Buhari, Edep, 90-Müslim, Fezâil: 71)*

267. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Ashap dedi ki: "Ya Rasulallah! Sen bize latife yapıyorsun!" Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ben sadece hakkı söylerim." *(Tirmizi, Bir: 57)*

268. Bekir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın sahabesi birbirlerine karpuz kabuğu atarak şakalaşırlardı. O esnada önemli bir iş olursa hemen ciddileşirlerdi.

269. İbni Ebi Müleyke (r) anlatıyor:

Hz. Aişe (r) Allah Rasulü (s)'nun yanında latife yaptı. Hz. Aişe (r)'nin annesi bunun üzerine şöyle dedi: "Ya Rasulallah! Bu mahallenin şakacılarının bazı latifeleri ok kılıfındandır." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Aksine bizim bazı latifelerimiz bu mahallede olanlardır."**

Bu hadis-i şerifi açıklayan hadis âlimleri, hadisin metninde bir kapalılık olduğunu söylemişlerdir.

270. Enes Bin Malik anlatıyor:

Bir adam, Rasulullah (s)'a geldi. Kendisini bir bineğe yüklemesini ondan istedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) adama

şöyle buyurdu: **"Ben seni bir dişi deve yavrusuna yükleyeceğim."** Adam dedi ki: "Ya Rasulallah! Dişi deve yavrusunu ben ne edeyim!"

Allah Rasulü (s) buyurdu ki: **"Develeri, ancak dişi develer doğurur."** *(Ebu Davud, Edep: 84-Tirmizi, Bir: 57)*

134. Çocukla Şakalaşmak

271. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) aramıza karışırdı. Hatta küçük kardeşime şöyle derdi:

"Ya Ebu Umeyr! Serçe yavrusu ne yaptı!" *(Buhari, Edep: 18-Müslim, Âdap: 30)*

272. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) Hasan veya Hüseyin'in –Allah onlardan razı olsun- elinden tutup, sonra çocuğun ayaklarını kendi ayakları üzerine koyarak şöyle buyururdu:

"Haydi tırman!" *(Buhari, Buyu: 49-Müslim, Fezail: 57)*

135. Güzel Ahlak

273. Ebu Derda (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mizana konulacak güzel ahlaktan daha ağır gelen hiçbir şey yoktur." *(Tirmizi, Bir: 61)*

274. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) fena söz söylemezdi ve fena söz söylemeye de hiç özenmezdi. O, şöyle buyururdu:

"Hayırlılarınız, ahlak açısından en güzel olanlarınızdır." *(Buhari, Edep: 39 – Müslim, Fezail: 68)*

275. Abdullah Bin Şuayb (r) babası vasıtasıyla dedesinin Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Benim için en sevimli olanınızı ve kıyamet günü bana en yakın oturanınızı size haber vereyim mi?" Bunun üzerine Rasulullah (s)'ın yanında bulunan kavim sustu. Rasulullah (s), bu sözü iki ya da üç kere tekrarladı. Kavim:

"Evet! Ya Rasulallah!" dedi.

Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ahlak açısından en güzelinizdir."

276. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Ben, şüphe yok ki, güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."

277. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) iki iş arasında muhayyer bırakılırsa, mutlaka en kolayını tercih ederdi. Yeter ki bu, günah olmasın. Eğer o iş günah idiyse, günaha karşı insanların en uzak duranı idi. Allah Rasulü (s) kendisi için hiç intikam almamıştır. Ama Allah'ın bir haramı ihlal edilince o zaman Yüce Allah için intikam alırdı." *(Buhari, Menakıp: 23 – Müslim, Fezail: 77)*

278. Abdullah (r) anlatıyor:

"Yüce Allah, rızıklarınızı aranızda taksim ettiği gibi, ahlakınızı da aranızda taksim etmiştir. Yüce Allah, malı, hem sevdiğine hem de sevmediğine verir. Ancak imanı sadece sevdiğine verir. Kim malını Allah yolunda harcamaktan kaçınırsa, düşmana karşı cihad etmekten korkarsa, gece uyanıp da ibadete tahammül etmezse, bu sözü çok söylesin: "Lailaheillallah, süphanellah, Elhamdülillah, Allahu Ekber."

136. Göz Tokluğu

279. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zenginlik mal çokluğuyla değildir. Bilakis zenginlik nefis zenginliği (göz tokluğu) **iledir."** *(Buhari, Rikak: 15-Müslim, Zekat: 40)*

280. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s)'a on sene hizmet ettim. O, asla bana "öf" demedi. Yapmadığım bir şey için: **"Sen onu keşke yapmış olsaydın"** demedi. Yaptığım bir iş için de: **"Sen bunu neden yaptın"** dememiştir. *(Buhari, Edep: 39 – Müslim, Fezail: 51)*

281. Enes Bin Malik diyor ki:

"Rasulullah çok şefkatli idi. Kendisine bir istekle gelen kimseye söz verirdi. Eğer istediği şey yanında ise onu yapardı. O esnada namaz için kamet getirildi. Rasulullah (s)'a bir bedevi geldi, elbisesinden tutup dedi ki:

"Yaptığım işten geriye çok az kaldı. Namazdan sonra onu unutacağımdan korkuyorum." Bundan dolayı bedevi işini tamamen bitirinceye kadar Rasulullah (s) onunla ayakta bekledi. İşi bittikten sonra dönüp namazı kıldırdı.

282. Cabir (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), kendisinden istenen bir şeye: **"Hayır!"** dememiştir. *(Buhari, Edep: 39-Müslim, Fezail: 56)*

283. Abdullah Bin Zübeyr (r) anlatıyor:

"Ben, Aişe ve Esma'dan daha cömert iki kadın görmedim. Bunların cömertlikleri farklı idi. Aişe, yanında birikinceye kadar bir şeyi toplar, sonra insanlara taksim ederdi. Esma ise, yarın için elinde bir şey tutmaz, hepsini insanlara taksim ederdi." *(Buhari, Edep: 39-Müslim, Fezail: 56)*

137. Cimrilik

284. Ebu Hürerye (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Allah yolunda bulaşan toz ile cehennem dumanı bir kulun içinde ebedi olarak toplanmaz. İmanla cimrilik de bir kulun kalbinde ebedi olarak bir araya gelmez." *(Ahmed b. Hanbel: 2/342-İbni Mace, Cihad. 9)*

285. Ebu Said-i Hudri (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İki haslet vardır ki, bir müminde asla beraber bulunmazlar: Cimrilik ve kötü ahlak." *(Tirmizi, Bir: 41)*

286. Abdullah Bin Rebia (r) anlatıyor:

"Biz, Abdullah Bin Mesud'un yanında otururken oradakiler bir adamın ahlakından söz ettiler. Bunun üzerine Abdullah Bin Mesûd şöyle dedi.

"Ne dersiniz? Şayet siz, o adamın başını kesmiş olsaydınız, başını tekrar ona iade etmeye gücünüz yeter miydi?" Cemaat: "Hayır!" dedi. Abdullah Bin Mesud: "Elini kesmiş olsaydınız, elini tekrar ona iade etmeye gücünüz yeter miydi? "Cemaat: "Hayır!" dedi. Abdullah Bin Mesud: "Ayağını kesmiş olsaydınız?" dedi. Cemaat: "Hayır!" dedi. Abdullah Bin Mesut dedi ki: "Onun mizacını değiştirmedikçe, ahlakını değiştirmeye gücünüz yetmez. Nutfe (sperm), rahimde kırk gece kalır, sonra kana dönüşür. Sonra alaka (embriyo) olur. Sonra et parçasına dönüşür. Sonra Yüce Allah bir melek gönderir. Melek, o çocuğun rızkını, ahlakını, cehennemlik veya cennetlik olduğunu yazar."

138. Güzel Ahlakın Önemi

287. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman, güzel ahlakıyla, bütün geceyi ibadetle geçiren müslümanın derecesine muhakkak ulaşır."

288. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken dinledim:

"İslami açıdan sizin en hayırlınız, anlayış sahibi oldukları takdirde, ahlaki açıdan en güzel olanlarınızdır."

289. Sabit Bin Ubeyd (r) anlatıyor:

"Ben, insanlarla beraber oturduğunda Zeyd Bin Sabit'den daha azametli ve evinde de ondan daha şakacı olan bir kişiyi görmedim."

290. İbni Abbas (r) anlatıyor:
"Rasulullah (s)'a şöyle soruldu: "Yüce Allah indinde dinlerin hangisi daha sevimlidir? Rasulullah (s) şöyle cevap verdi: **"Hz. İbrahim'den gelen hoşgörülü tevhit dinidir."**

291. Abdullah Bin Amr (r) diyor ki:
"Dört ahlak vardır ki, onlar sana verildiğinde, dünyadan senden uzaklaştırılan hasletler seni ziyana uğratmaz. Bunlar:
1. Güzel ahlak.
2. Temiz ve helal yiyecek.
4. Doğru söz söylemek.
5. Emaneti muhafaza etmek."

Bu hadis, hem merfu, yani Rasulullah'ın sözü olarak, hem de mevkuf, yani Abdullah Bin Amr'in sözü olarak rivaet edilmiştir. Merfu mu mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

292. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"İnsanı ateşe sokan şeyin en çoğu nedir biliyor musunuz?" Sahabiler: "Allah ve Rasulü (s) daha iyi bilir" dediler. Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"İnsanda bulunan iki oyuktur. Bunlar, ağız ve avret yeridir.**
İnsanı cennete sokan şeyin en çoğu nedir biliyor musunuz? Bunlar, Allah korkusu ve güzel ahlak sahibi olmaktır." *(Tirmizi: 2072-İbni Mace, Zühd: 29)*

293. Ümmü Derda (r) anlatıyor:
Kocam Ebu Derda, bir gece kalkıp namaz kılarken ağlıyordu ve şöyle dua ediyordu: "Allah'ım! Suretimi güzelleştirdin, ahlakımı da güzelleştir." Bu dua sabaha kadar devam etti.
Bunun üzerine Ebu Derda'ya dedim ki: "Ey Ebu Derda! Geceden beri güzel ahlak için dua ettin.

Ebu Derda (r) dedi ki: "Ey Ümmü Derda! Eğer Müslüman bir kul, ahlakını güzelleştirirse, o güzel ahlakı o kimseyi cennete sokar. Şayet onun ahlakı kötü olursa, o kötü ahlakı sahibini cehenneme sokar. Böylece Müslüman bir kul, uyurken de affolunur."

Ben ona sordum: "Yâ Ebâ Derda! Bir müslüman uyurken nasıl affolunur?" Ebu Derda şöyle cevap verdi: "Onun din kardeşi gece kalkıp teheccüt namazı kılar ve Yüce Allah'a kendisi için dua eder; Allah kendisi için yaptığı duayı kabul eder. Uykuda bulunan kardeşi için de dua eder; Allah kardeşi için yaptığı duayı da kabul eder.

294. Usame Bin Şerik (r) şöyle anlatıyor:

Ben Allah Rasulü (s)'nun yanında idim. Şuradan buradan insanlar, bedeviler gelmişti. Orada bulunan bütün insanlar sustu sadece gelenler konuşuyordu. Dediler ki:

"Ya Rasulallah! İnsanların işlerinden, günah olmayan şu ve şu işi yapmakta bize bir günah var mıdır?"

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ey Allah'ın kulları! Allah sorduğunuz şeylerden günahı kaldırmıştır. Ancak bir müslümana gıybet ederek zulmeden kişi bu hükmün dışındadır. İşte haram olan ve helak eden şey budur!"

Bunun üzerine insanlar şöyle sordular:

"Ya Rasulallah! Tedavi görelim mi?

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ey Allah'ın kulları! Evet, tedavi görün! Çünkü Allah, yarattığı her hastalık için mutlaka bir şifa yaratmıştır. Ancak bir hastalık müstesna!" Bunun üzerine:

"Ya Rasulallah! O hastalık nedir?" diye sordular. Rasulullah (s):

"Yaşlılıktır" buyurdu.

Yine şöyle sordular:

"Ya Rasulallah! İnsana verilen hasletlerin en hayırlısı nedir?"

Rasulullah (s):

"Güzel ahlaktır" buyurdu. *(İbn-i Mace, Tıp, 3436)*

295. İbn-i Abbas (r) dedi ki:

"Allah Rasulü (s) hayır işlerinde insanların en cömerti idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayı idi. Cebrail, Ramazan'da her gece kendisiyle karşılaştığı zaman, Rasulullah (s) Kur'an-ı ona arzederdi. (Kur'an-ı onunla müzakere ederdi.) Cebrail, kendisiyle karşılaştığı zaman, Rasulullah (s) hayırda sürekli esen rahmet rüzgarından daha cömert idi." *(Buhari, B. Vahiy, 5)*

296. Ebu Mes'ud (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetlerden bir kişi hesaba çekildi ve hayır namına hiçbir işi bulunamadı. Ancak o kişi servet sahibi idi. İnsanlarla devamlı karışıp görüşürdü. Fakirlerden alacaklarını bağışlamalarını hizmetçilerine emrederdi. Bunun üzerine Yüce Allah meleklere şöyle buyurdu:

"Bu ikramı yapmaya biz o kimseden daha layıkız; onu geçin, günahlarını yazmayın." *(Müslim, Müsakat, 30-Tirmizi, Büyü, 1325)*

297. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'a şöyle soruldu:

"İnsanları cennete sokan amelin en çoğu nedir?" Allah Rasulü (s) şöyle buyurdu:

"Allah korkusu ve güzel ahlak."

Ashap tarafından yine soruldu:

"insanları cehenneme sokan amelin en çoğu nedir?" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ağız ve cinsel organdır." *(Tirmizi, Bir, 2072-İbni Mace, Zühd, 4246)*

298. Nevvas Bin Seman (r) anlatıyor:

Ashaptan biri, Rasulullah (s)'a iyilik ve günahın mahiyetini sordu. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"İyilik güzel ahlaktır. Günah ise vicdanını meşgul eden ve insanların ondan haberdar olmalarını istemediği şeydir." *(Müslim, Bir, 14-Tirmizi, Zühd, 247)*

139. Kıskançlık

299. Cabir (r) anlatıyor:

Allah Rasulü (s) şöyle buyurdu:

"Ey Selemoğulları! Sizin efendiniz kimdir?" Biz dedik ki: "Cimrilikle itham etmemize rağmen Cud Bin Kays'tır. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cimrilikten daha büyük bir hastalık hangisidir? Belki sizin efendiniz olan Amr Bin Cemuh'un yaptığıdır. Amr Bin Cemuh cahiliyet devrinde putlara tapardı. Oysa o, çok cömert bir zat idi. Hz. Peygamber evlendiği zaman insanlara ziyafet çekerdi.

300. Mugire Bin Şube'nin katibi Verrad anlatıyor:

Muaviye, Muğire Bin Şu'be'ye yazdığı bir mektupta: "Allah Rasulü'nden duyduğun bir şeyi bana yaz" dedi. Muğire Bin Şu'be de ona şöyle yazdı:

"Muhakkak Rasulullah (s) şunlardan menederdi: Dedikodudan, malı faydasız yerde harcamaktan, faydasız çok soru sormaktan, hayra mâni olmaktan, ana ve babaya isyan etmekten, kız çocuklarını diri diri gömmekten." *(Buhari, Rikak, 22)*

301. Cabir (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) kendisinden istenen bir şeye hiçbir zaman hayır, dememiştir." *(Buhari, Edep, 39 – Müslim, Fezail, 56)*

140. İyi Kimse İçin İyi Mal

302. Amr Bin As (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bana haber gönderdi; elbisemi ve silahımı alıp sonra kendisine gitmemi bana emretti. Ben de emrini yerine getirerek ona gittim; o anda abdest alıyordu. Gözlerini bana kaldırdı, sonra aşağı indirdi, daha sonra buyurdu ki:

"Ey Amr! Seni askere göndermek istiyorum. Allah orada sana ganimet bahşeder. Ben de senin için yararlı mal dilerim."

Bunun üzerine ben dedim ik:

"Ben mala rağbet ettiğim için Müslüman olmadım; İslam'a rağbet ettiğim için, Rasulullah (s) ile birlikte olayım diye Müslüman oldum.

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ya Amr! Yararlı mal, iyi kimsenin elinde ne kadar güzeldir."

141. Mal ve Can Emniyeti

303. Ubeydullah Bin Mihsan el-Ensari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden kim vücutça sağlıklı, kalben emin olup yanında günlük yiyeceği bulunursa dünya ona verilmiş gibidir." *(Tirmizi, Zühd, 2449-İbn-i Mace, Zühd, 4141)*

142. Neşeli Olmak

304. Muaz Bin Abdullah (r) anlatıyor:

"Allah Rasulü (s) üzerinde yıkanma eseri bulunduğu halde meclise teşrif etti. O gün neşeli idi. Biz ailesiyle bir araya geldiğini zannederek dedik ki:

"Ya Rasulallah! Sizi neşeli görüyoruz." Bunun üzerine o da:

"Evet, Allah'a hamdolsun" buyurdu. Sonra zenginlikten bahsedildi. Allah Rasulü (s) buyurdu ki:

"Takva sahibi kimse için zenginlikte bir mahzur yoktur. Takva sahibi için sağlıklı olmak, zengin olmaktan daha hayırlıdır. Gönül hoşluğu nimetlerdendir." *(İbn-i Mace, Ticaret, 2141)*

305. Nevvas Bin Seman (r) anlatıyor:

Ashaptan biri, Rasulullah (s)'a iyilik ve günahın mahiyetini sordu. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"İyilik güzel ahlaktır. Günah ise vicdanını meşgul eden ve insanların ondan haberdar olmalarını istemediği şeydir." *(Müslim, Bir, 14-Tirmizi, Zühd, 247)*

306. Enes (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) insanların en güzeli, insanların en cömerdi ve insanların en şecaatlisi idi. Nitekim bir gece, Medine halkı umumi bir korku yaşamıştı. İnsanlar sesin geldiği tarafa yöneldi. Rasulullah (s) ise, herkesten önce o tarafa gitmiş ve geri dönmüştü. Onları karşılayarak şöyle diyordu:

"Korkmayın, korkmayın." Rasulullah (s), Ebu Talha (r)'nın üstünde eğer olmayan atı üzerinde idi. Boynunda da kılıcı asılıydı. Sonra buyurdu ki:

"Bu atı pek hızlı buldum... veya bu at pek hızlı koşar." *(Buhari, Cihad, 24-Müslim, Fezail, 48)*

307. Cabir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Her iyilik bir sadakadır. Din kardeşini güler yüzle karşılaman ve kendi kovandan din kardeşinin kabına boşaltman bir iyiliktir." *(Tirmizi, Bir, 1971)*

143. Çaresiz Kimseye Yardım Etmek

308. Ebu Zer (r) Rasulullah (s)dan şöyle rivayet etmiştir:

Ashap tarafından Rasulullah'a soruldu:

"Ya Rasulallah! Amellerin hangisi daha hayırlıdır?" Rasulullah (s): **"Allah'a inanmak ve O'nun yolunda cihad etmektir"** buyurdu. Ashap tarafından yine soruldu:

"Köle ve cariyelerin hangisini azad etmek daha faziletlidir?" Rasulullah (s): **"Sahiplerince en iyi sayılanlarla fiyatı en yüksek olanlarıdır."** buyurdu. Ashaptan biri dedi ki: "Ya bunlardan birini yapamazsam?" Rasulullah (s): **"Ya malı yok olana yardım edersin yahut yapamayan kimse namına sen yaparsın."** buyurdu. Aynı sahabi dedi ki: "Eğer yapmaktan aciz kalır-

sam ne buyurursun?" Rasulullah (s): **"Kendi şerrinden insanları korursun! Bu da kendin için verdiğin bir sadakadır"** buyurdu. *(Buhari, Itk, 2-Müslim, İman, 136)*

309. Ebu Musa'dan Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sadaka bütün müslümanlara vaciptir." Sahabiler sordular: "Eğer mümin sadaka verecek bir şey bulamazsa?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Elleriyle çalışır, hem kendisi faydalanır, hem de sadaka verir."**

Sahabiler yine sordular: "Ya çalışacak gücü yoksa?" Rasulullah buyurdu ki: **"Bu durumda sıkışmış bir ihtiyaç sahibine yardım eder."** Sahabiler yine sordular:

"Eğer bunu da yapamazsan?" Rasulullah buyurdu ki: **"İyiyi emreder."** Sahabiler yine sordular: "Eğer bunu da yapamazsa?" Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Kendini başkasına kötülük yapmaktan alıkoyar. Zira bu da onun için bir sadakadır."** *(Buhari, Edep, 33-Müslim, Zekat, 55)*

144. Güzel Ahlak İçin Allah'a Dua Etmek

310. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şu duayı çok yaptığını rivayet etmiştir.

"Allahım! Ben senden sağlık, iffet, emin olmak, güzel ahlak ve kadere rıza isterim."

311. Yezid Bin Babenus anlatıyor:

Biz Hz. Aişe'nin meclisine girip dedik ki:

"Ey müminlerin annesi! Allah Rasulünün ahlakı ne idi?" Hz. Aişe dedi ki:

"Rasulullah'ın ahlakı Kur'an idi. Siz müminun suresini okuyorsunuz değil mi? "Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir" âyetinden itibaren oku."

Yezid dedi ki ben şu âyetleri okudum:

1. Müminler, gerçekten kurtuluşa ermişlerdir.

2. Onlar, namazlarında huşu içindedirler.
3. Onlar, boş şeylerden yüz çevirirler.
4. Onlar, zekatlarını verirler.
5. Onlar, ırzlarını korurlar." *(Müminun, 1-5)*

Hz. Aişe der ki:
"Rasulullah (s)'ın ahlakı işte bu sıfatlardır."

145. Mümin Ayıplayıcı Değildir.

312. Hz. Ömer (r)'in torunu Salim Bin Abdullah anlatıyor: Babam Abdullah'ın hiç insana lanet ettiğini duymadım. Babam Abdullah Bin Ömer, Allah Rasulü (s)'nun şöyle buyurduğunu söyledi:

"Lanetçi olmak mümine yakışmaz."

313. Cabir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ahlaksızı, ahlaka aykırı iş ve hareketlerde bulunanı ve sokaklarda bağırıp çağıran kimseleri Allah kesinlikle sevmez."

314. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Yahudilerden bir cemaat Rasulullah (s)'a gelerek selam yerine "Es-Samu Aleyküm" (Size ölüm!) dediler. Bunun üzerine Hz. Aişe onlara dedi ki:

"Sizin üzerinize olsun, Allah size lanet etsin, Allah'ın gazabı sizin üzerinize olsun."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Acele etme, ya Aişe! Sana yaraşan yumuşak olmaktır. Azarlamaktan ve çirkin sözden sakın."

Hz. Aişe (r) dedi ki:

"Onların söylediklerini duymadın mı?"

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen de benim söylediğimi duymadın mı? Onların sözlerini kendilerine iade ettim. Onlarla ilgili benim sözüm kabul olunur, ancak onların benimle ilgili sözleri asla kabul olunmaz."

315. Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mümin, çekiştiren değildir, lanetleyen değildir, kötü söz ve iş sahibi değildir, hayasız değildir."

316. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İki yüzlü kimsenin güvenilir olması mümkün değildir."

317. Abdullah Bin Ömer (r) şöyle diyor:

"Bir müminin en alçak huyu fuhuştur."

318. Hz. Ali (r) diyor ki:

"Lanet edenler lanet olundular." Mervan dedi ki: "O lanet olunan kimseler, insanlara lanet edenlerdir."

146. Lanetçiler

319. Ebu Derda (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Lanet edenler, kıyamet günü ne şehit olabilir, ne de şahit." *(Müslim, Bir, 85)*

320. Ebu Hüreyre (r)den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Dosdoğru kimseye lanet etmek, hiç yakışmaz." *(Müslim, Bir, 84)*

321. Hz. Hüzeyfe (r) dedi ki:

"Birbirlerine lanet okuyan hiçbir toplum yoktur ki, onlara lanet hak olmasın."

147. Doğru Kimse Lanet Etmez

322. Hz. Aişe (r), babası Ebu Bekir'in kölesine lanet edince Rasulullah (s)'ın kendisine şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ya Ebu Bekir! Kabe'nin Rabbine yemin ederim ki, dosdoğru kimselerle lanetçiler asla bir araya gelmez." (Doğru

olan lanetçi olmaz) Rasulullah (s) bu ifadeyi iki veya üç kere tekrarladı.

Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir de o gün kölelerinden birini azad etmiştir. Sonra Rasulullah (s)'a varıp: "Bir daha lanet etmeyeceğim" demiştir.

148. Birbirinize Lanet Okumayın

323. Semüre Bin Cündüb (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Birbirinizi Allah'ın laneti ile veya O'nun gazabı ile veya cehennem ateşi ile lanetlemeyin!" *(Tirmizi, Birr, 2042)*

149. Kafire Lanet Okumak

324. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Ashap tarafından soruldu: "Ya Rasulallah! Müşriklerin aleyhine Allah'a dua edin. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ben lanetçi olarak gönderilmedim, ben sadece rahmet olarak gönderildim." *(Müslim, Bir, 78)*

150. Dedikoduculuk

325. Hemmâm Bin Haris anlatıyor:

Hüzeyfe ile birlikte idik. Orada bulunanlar tarafından Hüzeyfe'ye şöyle denildi: "Adamın biri Halife Osman'a insanlardan söz taşıyor."

Bunun üzerine Hüzeyfe (r) dedi ki: Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Dedikoducu cennete giremez." *(Müslim, İman, 168-170).*

326. Esma Bint-i Yezid (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Dikkat ediniz! Ben size en hayırlı olanlarınızı bildireyim mi?" Sahabiler:

"Evet, ya Rasulallah!" dediler. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizin en hayırlılarınız o mümin kimselerdir ki, görüldükleri zaman Allah hatırlanır."

"Ben size en kötülerinizi haber vereyim mi?" Sahabiler: "Evet, ya Rasulallah!" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Söz taşıyan ve suçsuz kimselere çamur atmak isteyenlerdir."**

151. İşittiği Kötü Sözü Yaymak

327. Hz. Ali (r) dedi ki:

"Kötü söz söyleyen kimse ile onu yayan kimse günahta eşittir.

328. Şubeyl Bin Avf anlatıyor:

Sahabilerin sohbetinde şöyle denirdi.

"İşittiği bir kötü sözü yayan kimse onu icad eden kişi gibidir."

329. İbn-i Cüreyc anlatıyor:

Ata, zinayı yayan kimse üzerinde büyük bir günah görerek derdi ki:

"O kimse fuhşu yaymıştır."

152. İnsanları ayıplamak

330. Hz. Ali (r) diyor ki:

"Fuhuşla ilgili sır tutamayıp aceleci olmayın. Çünkü arkanızda şiddetiyle insanın yüzünü asan büyük belalar ve uzun zaman devam edecek olan fitneler vardır."

331 İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Sen arkadaşlarının ayıplarını anlatmak istediğin zaman hemen kendi ayıplarını hatırla."

332. İbn-i Abbas (r) aşağıdaki ayet-i kerimeyi şöyle açıklamıştır:

"Sakın birbirinizi ayıplamayın." *(Hucurat, 11)*

"Bazınız bazınıza dil uzatmasın" demektir.

333. Ebu Cebire Bin Dahhak (r) anlatıyor:

"Birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayınız." *(Hucurat, 11)* Selameoğulları hakkında inmiştir.

Rasulullah (s) Medine'ye teşrif etti. O zaman bizim kabilemizden olan adamın iki adı bulunuyordu.

Rasulullah (s) **"Ya Falan"** diye bu isimlerin birisiyle seslendiği zaman onlar:

"Ya Rasulallah! O bu isimle çağrılmaktan kızıyor" diyorlardı. *(İbn-i Mace, Edep, 3741-Tirmizi, Tefsir, 3264)*

334. İkrime (r) anlatıyor:

"İbn-i Abbas mı, amcasının oğlu mu, *(İbn-i Ömer)* hangisi olduğunu tam bilmiyorum, kendi arkadaşlarına yemek hazırlamıştı. Cariye onların ve bizim önümüzde çalışıyordu. Onların biri cariyeye:

"Ey zaniye" dedi. Diğeri onu uyararak:

"Sus, bu cariye zina suçlamasından dolayı dünyada seni cezalandırmazsa ahirette cezalandırır. Bunun üzerine öteki dedi ki:

"Eğer öyle ise görüşün nedir?" Arkadaşı:

"Allah, kötü söz söyleyeni, kötü söz söylemeye özeneni kesinlikle sevmez" dedi.

"Allah, kötü söz söyleyeni, kötü söz söylemeye özeneni kesinlikle sevmez" sözünü söyleyen İbn-i Abbas idi.

335. Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Mümin, çekiştiren değildir, lanetleyen değildir, kötü söz ve iş sahibi değildir, hayasız değildir." *(Müslim, Zühd, 65-Tirmizi, Bir, 1978)*

153. İnsanları Aşırı Övmek

336. Ebu Bekr'e (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında bir adam anılınca orada bulunan biri o adamın iyiliğini fazla övdü. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Vay sana! Sen arkadaşının boynunu kesip kopardın" buyurdu ve bu sözü tekrar tekrar söyledi. Rasulullah (s) yine buyurdu ki:

"Şayet içinizden biri illa arkadaşını övmek istiyorsa, şöyle desin: Onun şöyle şöyle bir kişi olduğunu sanıyorum. Şayet o kimse söylediğin gibi görünüyorsa Allah ona yeter. İçinizden biri Allah'a karşı hiçbir kişiyi temize çıkarmasın." *(Buhari, Şehadat, 16-Müslim, Zühd, 65-66)*

337. Ebu Musa anlatıyor:

Rasulullah (s), bir adamın başka bir adamı aşırı bir şekilde övdüğünü duyunca: "Adamı helak ettiniz." Veya "Adamın belini kırdınız" buyurdu. *(Buhari, Edep, 54-Müslim, Zühd, 67)*

338. İbrahim Bin Teymi, babasından naklederek şöyle anlatıyor:

"Biz Hz. Ömer'in yanında otururken bir adam başka bir adamı yüzüne karşı (aşırı bir şekilde) övünce Hz. Ömer şöyle dedi:

"Adamı helak ettin; Allah da seni helak etsin" (Yüzüne karşı onu övmekte helak vardır. Bunun için Hz. Ömer emsalini onun için istemişti.)

339. Zeyd Bin Eslem'in babası şöyle anlatıyor:

Ben Hz. Ömer'in şöyle dediğini duydum:

"İnsanları (aşırı bir şekilde) övmek, onları boğazlamaktır. (Yani övüleni bir nevi öldürmektir.) Muhammed (bu sözü açıklamak için) şöyle dedi:

"Övülen kimse, övgüleri olduğu gibi kabul edip onlara inanırsa helak olur."

154. Emin Olunan Kimseyi Övmek

340. Ebu Hüreyre (r)'den Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Ebu Bekir ne iyi adamdır, Ömer ne iyi adamdır, Ebu Ubeyde ne iyi adamdır, Üseyd Hudayr ne iyi adamdır, Sabit Bin Kays Bin Semmas ne iyi adamdır, Muaz Bin Amr Bin Cemuh ne iyi adamdır, Muaz Bin Cebel ne iyi adamdır! Falanca ise ne kötü adamdır, falanca da ne kötü adamdır." Yedi kişi sayıncaya kadar böyle devam etti.

341. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Bir adam geldi. Allah Rasulü'nün huzuruna girmek için izin istedi. Allah Rasulü (s) bu kişi ile ilgili buyurdu ki:

"O, ne kötü aşiret çocuğudur!"

Adam meclise girdiği zaman Rasulullah (s) onu güler yüzle karşıladı ve ondan memnun oldu.

Adam meclisten çıkınca bir başkası meclise girmek için izin istedi. Rasulullah (s) bu kişi ile ilgili de şöyle buyurdu:

"O ne iyi aşiret çocuğudur."

Adam meclise girince, Rasulullah (s) diğerine davrandığı gibi güler yüzle onu karşılamadı ve ondan memnun olmadı. Adam meclisten çıkınca ben dedim ki:

Ya Rasulallah! Falanca kimse için kötü söylediniz, sonra onu güler yüzle karşıladınız. Falanca kimse için de güzel söylediniz, ama diğerine gösterdiğiniz güler yüzü bu kişi için sizden görmedim.

Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ey Aişe! Muhakkak insanların en kötüsü, kötülüğünden korkulan kimsedir." *(Müslim, Bir, 73)*

155. Meddahların Yüzüne Toprak Saçılır

342. Ebu Ma'mer anlatıyor:

Adamın biri, valilerden birini övmeye kalkınca Mikdad Bin Evs onun yüzüne toprak saçmaya başladı ve şöyle dedi:

"Allah Rasulü (s), övücülerin yüzüne toprak saçmamızı bize emretti." *(Müslim, Zühd, 68)*

343. Ata Bin Ebi Rebaha anlatıyor:

Adamın biri, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın yanında başka bir adamı överken Abdullah, adama doğru toprak saçmaya başladı ve şöyle dedi:

Allah Rasulü (s) buyurdu ki:

"Siz övücüleri gördüğünüz zaman, yüzlerine toprak saçın."

344. Recâ Bin Ebu Recâ anlatıyor:

Ben bir gün Mihcen'le beraber yürüdüm, beraberce Basralıların mescidine vardık. Büreydetü'l Eslemi, mescidin kapılarından biri üzerinde oturuyordu. Mescidin içinde kendisine Sekbe denilen (esas adı İbn-i Hasis el-Eslemi olan) bir adam vardı. O, namazı çok uzatıyordu.

Mescidin kapısına kadar gidince Büreyde'yi orada gördük. Üzerinde bir gömlek vardı. Büreyde çok şakacı idi. Dedi ki:

Ya Mihcen! Sekbe'nin namaz kıldığı gibi namaz kılar mısın?

Mihcen, Büreyde'nin sorusuna cevap vermedi ve dönüp gitti.

Mühcen, şöyle anlatıyor:

Allah Rasulü (s) benim elimden tuttu, beraberce yürüdük, sonunda Uhut dağına çıktık. Rasulullah (s) Uhut'un tepesinden Medine'ye baktı ve buyurdu ki:

"Vay şehirlerin anası! Şehrin halkı onu eskisinden daha çok imar edilmiş olarak geriye bırakacaktır. (Daha güvenli olduğu için Deccal şehre giremeyecektir.) **Deccal bu şehre gelecek. Şehrin bütün kapıları üzerinde bir melek bulacak. Melekler, onu Medine'ye sokmayacaklar."**

Rasulullah (s), daha sonra Uhut'dan aşağı indi. Mescide varınca bir adamın namaz kıldığını gördü. Adam rükû ve secde ediyordu. Allah Rasulü (s) bana hitaben:

"Kimdir bu?" Buyurdu. Ben de:

"Ya Rasulallah! Bu falancadır, bu falancadır" diyerek adamı övdüm. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sus, dediklerini ona işittirme, aksi takdirde onu helak edersin." Rasulullah (s) yürümeye başladı. Evinin yanına varınca ellerindeki tozu silkti ve buyurdu ki:

"Muhakkak dininizin en hayırlısı kolay olanıdır. Muhakkak dininizin en hayırlısı, kolay olanıdır." Bu sözünü üç kere tekrarladı.

156. Şiirde Övülen Kişinin Önemi

345. Evs Bin Surey' anlatıyor:

Rasulullah'a varıp dedim ki:

Ya Rasulallah! Ben Allah'ı bütün hamd ve senalarla övdüm, ben seni de övdüm. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Muhakkak senin Rabbin hamdı sever." Hemen ben, Rasulullah'a bir şiir okudum. Daha sonra uzun boylu ve saçı dökülmüş bir adam meclise girmek için izin istedi. Rasulullah (s) bana:

"Sus!" dedi. Adam meclise girip bir müddet konuştu, sonra dışarı çıktı. Bunun üzerine ben ona şiir okudum. O adam yine geldi. Rasulullah beni susturdu. Sonra adam çıkıp gitti, bu hareketini iki veya üç defa yaptı. Ben Rasulullah'a dedim ki:

"Kendisi için beni susturduğunuz bu kişi kimdir?" Rasulullah buyurdu ki:

"O, bâtılı sevmeyen bir adamdır" (Bu adam Hz. Ömer idi.)

Yine Esved Bin Sürey' anlatıyor:

Rasulullah (s)'a şöyle dedim:

"Ben, seni ve Yüce Allah'ı övdüm."

157. Şerrinden Korkunca Şaire Bir Şey Vermek

346. Yusuf Bin Abdullah Bin Nüceyd anlatıyor:

Babam Nüceyd bana dedi ki: "Şairin biri İmran Bin Husayn'e geldi. İmran ona hediye verdi. Orada bulunanlar tarafından İmran'a soruldu:

"Şaire hediye verdin öyle mi?"

İmran dedi ki:
"Namusumu ondan koruyorum."

158. Gücüne Gidecek Bir Şeyi Arkadaşına İkram Etmek

347. Muhammed Bin Sirin anlatıyor:
Sahabiler derlerdi ki:
"Gücüne gidecek bir şeyi arkadaşına ikram etme."

159. Ziyaret

348. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Bir kimse hasta veya sağlıklı kardeşini ziyaret ederse, Allah o ziyaretçiye buyurur ki:

"Güzel ve hayırlı bir iş yaptın. Yürüyüşün güzel ve hayırlı oldu. Kendine cennette bir köşk hazırladın." *(İbn-i Mace, Cenaiz, 1443/Tirmizi, Bir, 2009)*

349. Ümmü Derda anlatıyor:
Selman-i Farisi, Medain'den Şam'a kadar yürüyerek gelip bizi ziyaret etti. Üstünde bir elbise ve paçaları sıvanmış bir şalvar bulunuyordu.
Bu olayı İbn-i Şevzeb de öyle anlatıyor:
Selman-i Farisi, yanımızda göründü. Saçı kesilmişti. Üstünde bir elbise vardı. Kulakları genişti. Orada bulunanlar tarafından ona:
"Sen kendini pejmürdeleştirmişsin!"
Bunun üzerine Selman dedi ki:
"Muhakkak hayır, âhiret hayrıdır."

160. Ziyaretçinin Duası

350. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:
"Allah Rasulü (s) Ensar kabilesinden bir aileyi ziyaret etti. Onların yanında yemek yedi. Dışarı çıkacağı vakit, evde na-

maz için bir yer hazırlanmasını emretti. Onun için temizlenerek bir kilim üzerinde yer hazırlandı. Rasulullah (s), o kilim üzerinde namaz kıldı ve onlar için dua etti." *(Buhari, Edep, 65)*

351. Salih Bin Ömer anlatıyor:

Abdülkerim Ebu Umeyye, Ebu Aliyye'nin yanına vardı. Abdulkerim'in üzerinde yün bir elbise vardı. Ebu Aliyye ona:

"Bu gerçekten takva elbisesidir. Müslümanlar birbirlerini ziyaret edecekleri zaman en güzel elbiselerini giysinler."

352. Hz. Esma (r)'nın azadlısı Abdullah anlatıyor:

"Hz. Esma, bana yünden örülmüş bir cüppe çıkardı. Cüppenin üzerinde kabartma kumaştan bir yaka vardı; cüppenin yırtmaçları da bu kumaştan çevrilmişti."

Esma dedi ki:

"Bu, Allah Rasulü (s)'nün cüppesidir. Bunu Cuma günü ve kendisine gelen elçiler için giyerdi." *(Müslim, Libas, 10)*

353. Abdullah Bin Ömer anlatıyor:

Hz. Ömer kabartma kumaştan yapılmış ipek bir elbise buldu. Onu Rasulullah'a getirip dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bunu satın al da Cuma günü veya huzuruna heyetler geldiği zaman giyersin." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bunu olsa olsa ahirette nasibi olmayan kimse giyer."

Daha sonra Rasulullah (s)'a ipek elbiseler getirildi. Rasulullah (s), Ömer'e bir elbise, Usame'ye bir elbise, Ali'ye bir elbise gönderdi.

Bunun üzerine Ömer dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bu elbiseyi bana gönderdiniz, oysa bu elbise ile ilgili daha önce buyurduğunu senden duymuştum."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Onu satarsın veya bir ihtiyacını giderirsin." *(Buhari, Cuma, 7- Müslim, Libas, 6)*

161. Ziyaretin Fazileti

354. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir adam, başka bir köyde bulunan kardeşini ziyarete gidiyordu. Yüce Allah, onun yoluna bir meleği gözcü koydu." Melek Ona:

"Nereye gitmek istiyorsun?" dedi. Adam: "Şu köydeki kardeşime" dedi. Melek:

"O kimsenin senin üzerinde korumaya çalıştığın bir iyilik var mı?" Adam:

"Hayır, ben onu Allah rızası için seviyorum" dedi.

Bunun üzerine melek ona dedi ki:

"Ben, Allah'ın sana şu mesajla gönderdiği elçiyim: Sen onu Allah için sevdiğin gibi, Allah da seni sevdi." *(Müslim, Bir, 38)*

162. Kişi Sevdiği ile Beraberdir

355. Ebu Zer (r) anlatıyor: Ben dedim ki:

"Ya Rasulallah! Bir toplumu sevip de onların ameline katılamayan kişinin hali nedir?

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ey Ebu Zer! Sen sevdiğin kişi ile berabersin." Ben dedim ki:

Ben, Allah'ı ve O'nun Rasulünu seviyorum. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen sevdiğin kişi ile berabersin, Ya Ebu Zer!"

356. Enes (r) anlatıyor:

Bir adam, Rasulullah'a şöyle sordu:

"Ya Rasulallah! Kıyamet ne zaman kopacaktır?" Rasulullah (s) ona:

"Kıyamet için ne hazırladın?" buyurdu. Adam:

"Kıyamet için büyük bir şey hazırlayamadım; fakat ben Allah'ı ve O'nun Rasulünü seviyorum" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kişi sevdiği ile beraberdir."

Enes (r) dedi ki:

"Müslüman olduktan sonra müslümanların bu söze sevindikleri kadar başka bir şeye sevindiklerini görmedim." *(Tirmizi, Zühd, 2493)*

163. Büyüklerin Fazileti

357. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bizim küçüklerimize acımayan ve büyüklerimizin hakkını tanımayan kimse bizden değildir.

358. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"Bizim küçüklerimize acımayan ve bizim büyüklerimizin hakkını tanımayan bizden değildir.

359. Abdullah Bin Amr (r), değişik senedle aynı hadis-i rivayet etmiştir.

360. Amr Bin Şuayb (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bizim büyüklerimizin hakkını tanımayan ve bizim küçüklerimize acımayan bizden değildir."

361. Ebu Umame (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bizim küçüklerimize acımayan ve bizim büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir."

164. Büyüklere Saygı

362. Ebu Malik el-Eş'ari (r) diyor ki:

"Yaşlı müslümana, Kur'an-ı metin ve manasıyla yüklenen müslümana (okuyup amel eden) ve adaletli hükümdara ikramda bulunmak Allah'a gösterilen ta'zimdendir.

363. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bizim küçüğümüze şefkat, büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir."

165. Söz Büyüğün

364. Sehl Bin Ebi Hasme anlatıyor:

Abdullah Bin Sehl ile Muhayyıse Bin Mes'ud sefere çıkıp Hayber'e varınca orada bir hurma bahçesinde birbirinden ayrıldılar. Sonra Abdullah Bin Sehl öldürüldü. Bunun üzerine Abdurrahman Bin Sehl ile İbn-i Mes'ud'un iki oğlu Muhayyısa ve Huveyyısa Rasulullah (s)'a geldiler. Arkadaşlarının olayı hakkında konuşmaya başladılar. Abdurrahman, kavmin en küçüğü idi ve arkadaşlarından önce konuşmaya başladı. Rasulullah (s) ona:

"Büyüğe karşı saygılı ol" buyurdu.

Yahya, bu hadisi şöyle açıkladı.

"Yaş açısından büyük olan söze başlasın."

Arkadaşlarının öldürülme olayından bahsettiler. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ölen arkadaşınızın hak kazanması için sizden elli kişi yemin eder mi?" Onlar:

"Bu görmediğimiz bir olaydır, nasıl yemin edebiliriz!" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"O halde elli yahudi yemin ederek, sizi yemin etmekten kurtarsınlar." Onlar:

"Ya Rasulallah! Kafir bir topluluğun yeminlerini nasıl kabul ederiz!" dediler.

Rasulullah (s), bu durumu görünce ölenin diyetini kendisi verdi.

Sehl dedi ki:

Sonra bu develerin içinden dişi bir deve yetişti, develer için olan ağıla girip ayağı ile beni tepti. *(Buhari, Edep, 89 – Müslim, Kasame, 1)*

166. Büyük Susarsa Küçük Konuşur

365. İbn-i Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Durumu müslümanın durumu gibi olan bir ağaç bana bildirin. O ağaç, her mevsim Rabbinin izniyle meyvesini verir ve yapraklarını dökmez."

Bunun hurma ağacı olduğu içime doğdu; fakat konuşmayı uygun görmedim. Ebubekir ve babam Ömer orada bulunuyorlardı. Onlar konuşmayınca Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"O, hurma ağacıdır."

Babamla beraber meclisten çıkınca ben dedim ki:

Ey babacığım! Onun hurma ağacı olduğu benim içime doğmuştu.

Babam bana:

Onu söylemekten seni ne men etti? Şayet onu söylemiş olsaydın, benim için birçok şeyden daha sevimli olurdu.

İbn-i Ömer dedi ki:

"Seni ve Ebubekir'i konuşurken görmemem beni cevap vermekten men etti. Ben de konuşmayı uygun görmedim." *(Buhari, Tefsir, 16)*

167. Büyüklere Tazim

366. Hakim Bin Kays anlatıyor:

Babam Kays Bin Asım öleceği zaman şöyle vasiyet etti.

"Allah'dan korkun ve büyüklerinize saygılı olun. Bir topluluk büyüklerine saygılı olursa babalarının yerine geçer. Eğer küçüklerine saygı gösterirse, bu onu arkadaşları arasında küçük düşürür. İnsanlara faydalı olmak için size mal gerekir, zira mal iyi kimseler için önemlidir, mal sebebiyle alçaklara muhtaç olmaz. Dilenmekten kaçının; zira dilenmek, bir adamın en son yapacağı kazançtır.

Ben öldüğüm zaman bana ağıt yakmayın; zira Rasulullah'a ağıt yakılmamıştır. Öldüğüm zaman Bekir Bin Vail'in bilmediği bir yere beni gömün. Zira ben cahiliyet devrinde onları gafil avlıyordum."

168. Meyve En Küçük Çocuğa Verilir

367. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'a ilk yemişi götürdükleri zaman şöyle buyurdu:

"Allahım! Bizim için şehirlerimizi mübarek kıl. Ölçeklerimizi ve kilelerimizi bereketli kıl."

Sonra Rasulullah (s), o yemişi yakınında olan en küçük çocuğa verirdi. *(Müslim, Hac, 85)*

169. Küçüğe Şefkat

368. Amr Bin Şuayb'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bizim küçüğümüze acımayan ve bizim büyüğümüzün hakkını tanımayan bizden değildir."

170. Çocukları Kucaklamak

369. Ya'la Bin Mürre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) ile birlikte çıktık ve davet edildiğimiz bir yemeğe gittik. Giderken Hüseyin'e rastladılar, yolda oynuyordu. Rasulullah (s), çocuğu görünce ilerleyip cemaatin önüne geçti. Sonra onu yakalamak için ellerini açtı. Çocuk ise sağa sola kaçmaya başladı. Rasulullah da gülerek onu tutuncaya kadar peşinden koştu. Yakalayınca ellerinden birini çenesine, diğerini de başına koyup onu kucakladı. Sonra buyurdu ki:

"Hüseyin bendendir ve ben de Hüseyin'denim. Kim Hüseyin'e severse Allah da onu sevsin. Hüseyin torunlardan (ümmetlerden) **bir torundur."**

171. Erkeğin Kız Çocuğunu Öpmesi

370. Mahreme Bin Bükeyr anlatıyor:

Ömer Bin Ebu Seleme'nin kızı Zeynep iki yaşlarında iken Abdullah Bin Cafer onu öpüyordu.

371. Hz. Hasan (r) diyor ki:

"Senin bakacağın saç, ailenin veya küçük kız çocuğunun saçından başkası olmasın.

172. Çocuğun Başını Okşamak

372. Yusuf Bin Abdullah Bin Selam (r) anlatıyor:

Allah Rasulü (s) bana Yusuf ismini koydu, beni kucağına oturttu ve başımı okşayarak beni sevdi.

373. Hz. Aişe anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s)'ın yanında oyuncak bebeklerle oynardım. Kız arkadaşlarım da benimle beraber oynuyorlardı. Rasulullah (s) eve girince arkadaşlarım kaçıp gidiyorlardı. Rasulullah (s) benim kız arkadaşlarımı bana gönderirdi, onlar da benimle oynardı." *(Buhari, Edep, 81)*

173. Küçük Çocuklara Yavrum Demek

374. Ebu'l-Aclan el-Muharibi anlatıyor:

Ben, Abdullah Bin Zübeyir'in ordusundaydım. Amcamın oğlu (Yezid'le) yapılan savaşta şehit oldu. Devesinin Allah yolunda kullanılmasını vasiyet etti. Oğluna dedim ki:

"Deveyi bana ver; zira ben Abdullah Bin Zübeyir'in ordusunda bulunuyorum."

Oğlu bana dedi ki:

"Çel, birlikte Abdullah Bin Ömer'e gidelim, meseleyi ona soralım." Birlikte İbn-i Ömer'e gittik. Ona sordu:

"Ey Ebu Abdurrahman! Benim babam öldü. Devesinin Allah yolunda kullanılmasını vasiyet etmişti. Ebu'l-Aclan amcamın oğludur. Abdullah Bin Zübeyir'in ordusundadır. Deveyi ona verebilir miyim?" Bunun üzerine Abdullah Bin Ömer dedi ki:

"Yavrum! Bütün salih ameller Allah yoludur. Senin baban devesinin Allah yolunda kullanılmasını vasiyet etmişti. Ben,

gerçekten müşrik bir kavimle savaşan Müslüman bir kavim gördüm. Deveyi müşriklerle savaşan o kavme ver. Ebu Aclan ve arkadaşları, hangisi mührü alacak diye mücadele eden bir kavmin gençlerinin yolundadır."

375. Cerir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara merhamet etmeyen kimseye Yüce Allah merhamet etmez." *(Buhari, Tevhid, 2-Müslim, Fezail, 66)*

376. Hz. Ömer (r) dedi ki:

"Merhamet etmeyen kimseye merhamet edilmez, bağışlamayan kimse bağışlanmaz, affetmeyen kimse affedilmez ve kendini haramlardan korumayan kimse korunmaz."

174. Bütün Canlılara Merhamet

377. Hz. Ömer (r) diyor ki:

"Merhamet etmeyen kimseye merhamet edilmez, bağışlamayan kimse bağışlanmaz, tevbe etmeyen kimseden tevbe kabul edilmez. Kendini haramlardan korumayan kimse korunmaz."

378. Muaviye Bin Kurra (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah'a dedi ki:

"Ya Rasulallah! Ben koyun kesiyorum, ancak ona acıyorum." Veya şöyle dedi: "Ben koyunu kesmeye acıyorum." Bunun üzerine Rasulullah (s) iki kere şöyle buyurdu:

"Sen koyuna merhamet edersen Allah da sana merhamet eder."

379. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

Ben, doğru ve doğruluğu tasdik edilmiş olan Rasulullah (s)'dan şöyle duydum:

"Merhamet, ancak eşkıyanın yüreğinden kaldırılır." *(Tirmizi, Bir, 1924)*

380. Cerir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez."

175. Aileye Karşı Şefkatli Olmak

381. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) ailesine karşı insanların en şefkatlisi idi. Oğlu İbrahim'in Medine'nin bir mahallesinde oturan süt anası vardı. Süt anasının kocası bir demirci idi. Beraberinde biz de olduğumuz halde Rasulullah (s) çocuğu görmeye giderdi. Varınca demircinin izhir adındaki otla dumanlandırılmış evine girer, çocuğu öper ve koklardı. *(Müslim, Fezail, 63)*

382. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'a geldi. Yanında da bir çocuk vardı. Rasulullah (s) adama buyurdu ki:

"Sen o çocuğa merhamet ediyor musun?" Adam: "Evet," dedi. Bunun üzerine Rasulullah buyurdu ki:

"Senin çocuğa gösterdiğin merhametten daha çok Allah sana merhamet gösterir. Zira o, merhametlilerin en merhametlisidir."

176. Hayvanlara Merhamet Etmek

383. Ebu Hüreyrę (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir adam yolda yürürken çok susadı. Derken bir kuyu buldu. İçine inip su içti. Çıkınca susuzluktan soluyup toprağı yemekte olan bir köpek gördü. Adam kendi kendine:

"Bu köpek de benim gibi susamış" deyip tekrar kuyuya indi, mestini su ile doldurup ağzıyla tutarak dışarı çıktı ve köpeğe su verdi. Allah onun bu davranışından dolayı razı oldu ve onu bağışladı." Ashap:

"Ya Rasulallah! Hayvanlara iyilik yapmakta bizim için sevap var mıdır?" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Her yaş ciğer (canlı) **için bir sevap vardır."** *(Buhari, Şirp, 9- Müslim, Selam, 153)*

384. Abdullah Bin Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir kadın, ölünceye kadar hapsettiği kedi yüzünden cehenneme girdi."

Rasulullah (s) Hadis-i Şerif'in devamında şöyle buyurdu:

"Allah bilir, ama bu kadına Allah tarafından: Ey kadın! Sen bu hayvanı hapsedip yedirmedin, içirmedin ve yeryüzünün haşaratından yemesi için salmadın." *(Buhari, Musakat, 9 – Müslim, Selam, 151)*

385. Abdullah Bin Amr Bin As (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bütün canlılara merhamet edin ki, merhamet olunasınız. Bağışlayın ki, Allah da sizi bağışlasın. Vay haline o söz hunilerinin (bütün duyduklarını söyleyen kimseler). **Vay haline o bilerek kötü işlerinde israr eden kimselerin."**

386. Ebu Umame (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kesilecek bir hayvana bile olsa, merhamet eden kimseye kıyamet günü Allah merhamet eder."

177. Kuşun Yumurtası Bile Alınmaz.

387. Abdullah Bin Mesud (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), yolculuk esnasında bir yerde konaklamıştı. Bir adam o anda kaya kuşunun yumurtasını aldı. Kuş gelip Rasulullah (s)'ın başının üstünde kanat çırpmaya başladı. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Yumurtasını alarak hanginiz bu kuşa acı vermiştir?" Bir adam:

"Ya Rasulallah! O kuşun yumurtasını ben aldım," dedi. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Kuşa merhamet etmen için yumurtasını ona ver."

178. Kafeste Kuş Taşımak

388. Hişam Bin Urve, dedesi Abdullah Bin Zübeyir'den naklederek diyor ki:

(Dedem) Abdullah Bin Zübeyir de Mekke'de idi. Rasulullah (s)'ın ashabı kafeslerde kuş taşıyorlardı.

389. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) evimize teşrif etti. Evde Ebu Talha'nın Ebu Umeyr adındaki oğlunu gördü.

Ebu Umeyr'in devamlı oynadığı bir serçesi vardı. Rasulullah (s) ona:

"Ya Ebu Umeyr! Serçe yavrusu ne yaptı" veya **"Serçe nerede"** diyerek şakalaşırdı. *(Buhari, Edep, 112-Müslim, Adap, 30)*

Ebu Umeyr, Enes'in ana bir kardeşi idi. Ebu Talha ise Enes'in üvey babasıdır.

179. İnsanların Arasını Düzeltmek

390. Ümmü Gülsüm Binti Muayt, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İnsanların arasını düzelten, hayır söyleyip, hayır tebliğ eden kimse yalancı değildir."

Ümmü Gülsüm dedi ki:

Üç yer hariç, yalan olarak insanların söylemiş oldukları hiçbir şeye izin verdiğini Rasulullah (s)'dan işitmedim.

Bu üç yer şunlardır:

1. İnsanların arasını düzeltmek niyetiyle söylenen yalan.
2. Ailenin selameti için erkeğin karısına söylediği yalan.
3. Ailenin selameti için kadının kocasına söylediği yalan.

(Buhari, Sulh, 2-Müslim, Bir, 101)

180. Yalan Haramdır

391. Abdullah Bin Mes'ud (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Size doğru olmanızı tavsiye ediyorum; zira doğruluk iyiliğe iletir. İyilik de cennete götürür. Bir kimse doğru olursa, Allah indinde sıddık yazılır. Yalandan sakının; zira yalan günaha yöneltir. Günah da cehenneme götürür. Bir kimse yalan söylerse Allah indinde yalancı yazılır." *(Buhari, Edep, 69 – Müslim, Bir, 103)*

392. Abdullah Bin Amr (r) şöyle diyor:

"Ne ciddi olarak, ne de şaka olarak yalan söylemek helal değildir. Sizden biriniz çocuğuna, bir şey için söz verip de sözünü tutmamazlık etmesin."

Ebu Davud, bu hadisin Abdullah Bin Amr yoluyla Rasulullah (s)'dan rivayet edilen bir hadis-i şerif olduğunu kaydetmiştir.

181. İnsanların Eziyetine Sabretmek

393. İbn-i Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Halkın arasına karışıp onların eziyetlerine sabreden mümin, halkın arasına karışmayıp onların eziyetlerine katlanmayan müminden daha hayırlıdır." *(İbn-i Mace, Fiten, 4032-Tirmizi, Kıyamet, 2625)*

182. Eziyete Karşı Sabretmek

394. Ebu Musa el-Eş'ari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hiçbir kimse veya hiçbir şey duyduğu eza verici şeylere karşı Allah'dan daha sabırlı değildir. Çünkü müşrikler O'na çocuk isnad ederler, oysa Allah yine onlara sağlık ve rızık verir." *Buharı, Tevhid, 3-Müslim, S. Münafıkın, 49)*

395. Abdullah Bin Mes'ud (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), daha önce yaptığı taksimat gibi, ganimetleri taksim etti. Bu taksimat için Ensar'dan bir adam şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki bu, Allah'ın rızasının kendisiyle murad edilmediği bir taksimdir." Bunun üzerine o adama dedim ki:

"Bu söylediğini Rasulullah (s)'a diyeceğim." Rasulullah (s)'a vardım. O, ashabının içinde idi. Olayı gizlice ona anlattım. Bu sözler onu çok üzdü, yüzü değişti ve kızdı. Hatta keşke ona anlatmamış olsaydım diye temenni ettim. Sonra Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Muhakkak Musa, bundan çok daha büyük musibetlerle eziyet gördü, fakat onlara sabretti." *(Buhari, Enbiya, 28-Müslim, Zekat, 140).*

183. İnsanların Arasını Düzeltmek

396. Ebu Derda (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Namaz oruç ve sadaka derecesinden daha üstün olanı size bildireyim mi?" Ashap: "Evet," dediler. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanların arasını düzeltmektir. İnsanların arasını bozmak ise, dini traş etmektir." *(Ebu Davud, Edep, 50)*

397. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Allah'dan korkun ve aranızı düzeltin." *(Enfal, 1)* ayet-i kerimesi, müminlerin Allah'dan korkması ve aralarını düzeltmeleri için Allah'ın müminlere bir ısrarıdır.

184. Sana İnanan Kimseye Yalan Söylemek

398. Sufyan Bin Useyd (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Din kardeşin seni tasdik ettiği halde ona bir şey söylerken yalan söylemen büyük bir hiyanettir."

185. Yapamayacağın Sözü Verme

399. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kardeşinle münakaşa etme, onunla (kırıcı) **şaka etme ve ona yerine getiremeyeceğin bir söz verme."** *(Tirmizi, 2090)*

186. Soylara Dil Uzatmak

400. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"İnsanlarda iki haslet vardır ki, ümmetim onları terk etmeyecektir: Bunlar, ölüye feryad ederek ağlamak ve soylara dil uzatmaktır." *(Müslim, İman, 121)*

187. Kendi Kavmini Sevmek

401. Fuseyle anlatıyor:

Babam (Vâsile Bin el-Eska) şöyle demiştir:

Ben, "Ya Rasulallah! Adamın kendi kavmine zulümde yardım etmesi ırkçılıktan mıdır?" diye sordum. Rasulullah (s):

"Evet!" buyurdu.

188. Küs Tutmak

402. Hz. Aişe (r)'nin bir anadan kardeşinin oğlu olan Avf Bin Haris anlatıyor:

Abdullah Bin Zübeyr'in Hz. Aişe'nin bir satışı veya vergisi hakkında: "Allah'a yemin olsun ki, Aişe bundan ya vazgeçer veya ben onu men ederim;" dediği Hz. Aişe'ye haber verildi. Hz. Aişe:

"O bunu söyledi mi?" dedi. Haberi getirenler:

"Evet" dediler. Bunun üzerine Hz. Aişe dedi ki:

"Allah için üzerime adak olsun ki ben, İbn-i Zübeyr ile ebediyen konuşmayacağım." Ayrılık uzayınca İbn-i Zübeyr, bazı kimselerin aracı olmalarını istedi. Hz. Aişe:

"Allah'a yemin olsun ki, onun hakkında ebediyen aracı kabul etmeyeceğim, onun hakkında yaptığım adağı bozmayacağım" dedi. İbn-i Zübeyr'e karşı bu dargınlık ve aracı kabul etmeme olayı uzayınca Misver Bin Mahreme ve Abdurrahman Bin Esved Bin Yegus'a dedi ki:

"Allah'a and ederek sizden sadece teyzem Aişe'nin huzuruna beni götürmenizi istiyorum. Benimle alakayı kesmesi ona helal olmaz. Misver ile Abdurrahman, hırkalarını üzerine atarak İbn-i Zübeyr'i götürdüler. İçeri girmek için izin istediler:

"Selam ve Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerine olsun; girebilir miyiz?" dediler. Hz. Aişe:

"Biriniz," dedi. Onlar:

"Hepimiz mi girelim, ey müminlerin annesi?" Hz. Aişe:

"Evet, hepiniz giriniz," dedi. İbn-i Zübeyr'in onlarla beraber olduğunu bilemedi. Onlar girince İbn-i Zübeyr de perdenin arkasına girdi. Hz. Aişe'nin boynuna sarıldı, onun rızasını almaya çalıştı ve ağladı. Misver ve Abdurrahman İbn-i Zübeyr ile mutlaka konuşmasını ve ondan özrünü kabul etmesini istediler ve dediler ki:

"Rasulallah (s)'ın dargın durmayı şöyle yasakladığını sen bilirsin: Bir Müslüman için kardeşini üç günden fazla terk etmesi helal olmaz."

Ravi dedi ki:

"Hz. Aişe'ye karşı nasihatı ve bu hususta güçlük yapmanın doğru olmadığını çok tekrarladılar." Hz. Aişe onlara adağını hatırlattı, ağladı ve:

"Ben adak yaptım, adak şiddetli bir iştir" diyordu. Onlar ayrılmadılar, sonunda Hz. Aişe İbn-i Zübeyr ile konuştu. Adağı hususunda kırk köle azad etti. Kırk köle azad ettikten sonra adağını hatırladıkça ağlardı. Göz yaşları başörüsünü ıslatıncaya kadar ağlaması devam ederdi. *(Buhari, Edep, 62)*

189. Müslümanın Dargın Durması

403. Enes Bin Malik (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Birbirinize düşmanlık etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize arka çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun. Din kardeşine karşı üç günden fazla dargın durmak, bir müslümana helal olmaz." *(Buhari, Edep, 57-Müslim, Bir, 23)*

404. Ebu Eyyub (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir müslümana, din kardeşine karşı üç günden fazla dargın durması helal olmaz. Bunlar karşılaşınca biri şu tarafa döner, diğeri de bu tarafa döner. Dargın olan bu iki kişinin en hayırlısı, selama ilk başlayandır." *(Buharı, Edep, 62-Müslim, Bir, 25)*

405. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Birbirinize düşmanlık etmeyin, dünya malı için birbirinizle yarışmayın. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun." *(Buhari, Edep, 57-Müslim, Edep, 31)*

406. Enes (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Birinin işleyeceği ilk hatanın ayırdığı iki kimse, Allah için veya İslam için birbirlerini sevmemişlerdir."

Çünkü Allah için sevme bağı, birinin yapabileceği bir hata ile hemen kopmayacak sağlam bir bağdır. İlk hatada onu bağışlar. Hatanın sebeplerini araştırır. Hatasında tekrar ısrar ederse onu terkeder.

407. Hişam Bin Amir'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın diğer bir müslümanı üç günden fazla dargın kalarak terk etmesi helal değildir; zira bunlar, ayrılıkla-

rı üzerine devam ettikleri müddetçe haktan sapmışlardır. Dargınlardan ilk bağışlayanın günahının keffareti, bağışlamakta diğerini geçmesidir. Eğer dargın durumda ölürlerse, ebediyen ikisi de cennete giremezler. Şayet biri diğerine selam verip de diğeri selamı kabul etmese, onun selamını melek alır; ötekinin selamına da şeytan karşılık verir."

408. Hz. Aişe (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Ya Aişe! Senin kızma halini de hoşnutluk halini de ben bilirim."

Hz. Aişe, ben dedim ki:

"Ya Rasulallah! Bunu nasıl anlarsın."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen hoşnut olduğun zaman: Evet, Muhammed'in Rabbine yemin olsun, dersin. Kızgın olduğun zaman ise: Hayır, İbrahim'in Rabbine yemin olsun, dersin."

Hz. Aişe dedi ki:

"Evet, ben kızgın olduğum zaman sadece senin ismini söylemem" dedi.

190. Bir Yıl Dargın Durmak

409. Ebu Hıraş el-Eslemi'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim din kardeşini bir sene dargın durarak terkederse, o kardeşinin kanını dökmüş gibi günahkar olur."

410. İmran Bin Ebu Enes'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Din kardeşini bir sene dargın durarak terketmek, onun kanını dökmek gibidir."

191. Dargınların Hayırlısı

411. Ebu Eyyub el-Ensarî (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir müslümana, din kardeşini üç gün üç geceden fazla dargın durarak terk etmesi helal olmaz. Bir araya geldiklerinde biri şu tarafa döner, diğeri de bu tarafa döner. Bunların en hayırlısı, selama ilk başlayandır."

412. Hişam Bin Amir'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın diğer bir müslümanı üç günden fazla dargın kalarak terk etmesi helal değildir; zira bunlar, ayrılıkları üzerine devam ettikleri müddetçe haktan sapmışlardır. Dargınlardan ilk bağışlayanın keffareti, bağışlamakta diğerini geçmesidir. Eğer dargın durumda ölürlerse, ikisi de cennete giremezler." *(Ahmed b. Hanbel: 4/20)*

192. Kavga Etmek

413. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Birbirinize düşmanlık etmeyin, birbirinize haset etmeyin. Ey Allah'ın kulları, kardeş olun." *(Buhari, Nikah, 45-Müslim, Edep, 39)*

414. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü Allah katında en kötü insanlardan bir kısmını da iki yüzlülerin teşkil ettiğini görürsün. Bunlar bazılarına bir yüzle, diğer bazılarına da başka bir yüzle giden insanlardır." *(Buhari, Edep, 52-Müslim, Edep, 97)*

415. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zandan sakının! Zira sözün en yalanı zandır. Birbirinizi aldatmayın, birbirinize haset etmeyin, birbirinize buğzetmeyin,

dünya malı için rekabet etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun." *(Buharı, Edep, 57-Müslim, Edep, 28)*

416. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Pazartesi ve Perşembe günleri cennet kapıları açılır. Allah'a şirk koşmamış her kul bağışlanır. Ancak kendisi ile kardeşi arasında düşmanlık bulunan kimse bunun dışında. Şu ikisini barıştırıncaya kadar bekletin, denilir." *(Müslim, Edep, 35)*

417. Ebu Derda (r) şöyle diyordu:

"Size sadaka ve oruçtan daha hayırlı bir şey söyleyeyim mi? İki kişi arasını bulmaktır. Dikkat edin! Buğz sevapları mahveden bir haslettir."

418. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç şey vardır ki, bunlar kimde bulunmazsa, Allah dilediği kimseden bu günahlardan başkasını affeder:

1. Allah'a şirk koşmadan ölen kimse,

2. Büyücülere uymayıp büyücü olmayan kimse,

3. Din kardeşine kin tutmayan kimse."

193. Selam Barışmak İçin Yeterlidir

419. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir kimsenin bir mümini üç günden fazla dargın durarak terketmesi helal olmaz. Üç gün geçtikten sonra onu bulsun ve ona selam versin. Eğer selamı alırsa ikisi de mükafatta ortak olurlar. Eğer selamı alınmasa selam veren ayrılık günahından kurtulmuş olur."

194. Gençler arasında Tefrika

420. Hz. Ömer (r) oğullarına şöyle diyordu:

"Siz sabahladığınız zaman çevreye dağılın. Bir evde toplanıp durmayın. Zira ben, bu şekilde aranızdaki sevgi bağlarının kopmasından veya aranızda bir kötülük çıkmasından korkuyorum."

195. Danışmasa Bile Kardeşine Doğruyu Göstermek

421. Vehb Bin Keysan anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, kıraç bir yerde koyun güden bir çoban gördü. O yerden daha iyi ve sulak bir yer görünce çobana dedi ki:

"Ey çoban! Yazık sana. Koyunları o tarafa çevir. Çünkü ben, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Her çoban sürüsünden mesuldür." *(Buhari, İstikraz, 20 – Müslim, İmare, 20)*

196. Kötü Örnek, Örnek Olmaz

422. İbn-i Abbas'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kusmuğuna dönen köpek gibi hibesinden dönen kimsenin kötü örneği bize yakışmaz." *(Buhari, Hibe, 30 – Müslim, Hibat, 5)*

197. Hile ve Düzenbazlık

423. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mümin, temiz ve iyi ahlaklıdır; fâcir (asi) **ise, düzenbaz ve alçaktır."**

198. Sövmek

424. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Allah Rasulü (s)'nun devrinde iki adam karşılıklı birbirine sövdü. İkisinden biri sövdü, diğeri sustu. Bu esnada Rasulullah

(s) oturuyordu. Sonra susan adam da ötekine sövdü. Rasulullah (s) hemen oradan kalkıp ayrıldı. Ashap tarafından:

"Neden kalkıp ayrıldın?" diye soruldu. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Melekler meclisten kalktığı için ben de onlarla birlikte kalktım. Bu susan adam sustuğu müddetçe melekler ötekine sözünü iade ediyorlardı. Susan adam sövünce melekler hemen kalktı."

425. İbrahim Bin Ebi Able anlatıyor:

"Bir adam Ümm-i Derda'ya gelip dedi ki:

"Abdülmelik'in yanından bir adam sana kötü söz söylemişti. "Bunun üzerine Ümm-i Derda ona dedi ki:

"Bizde bulunmayan şeyle ayıplandık. Bizde olmayan şeyle övündük durduk."

426. Abdullah Bin Mesud (r) diyor ki:

Bir kişi kendi arkadaşına: "Sen benim düşmanımsın" derse ikisinden biri İslam'dan çıkmış olur veya arkadaşından ilgisi kesilmiş olur.

Hadisin ravisi olan Kays dedi ki: "Ebu Cuhayfe, Abdullah Bin Mesud bu sözünden sonra şöyle dediğini bana bildirmiştir: Bu iki kişiden tevbe eden müstesnadır."

199. İnsanlara Su Vermek

427. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Ravi Leys, şüphe ederek şöyle diyor: Sanıyorum ki, İbn-i Abbas bu hadisi Rasulullah'a kadar yükseltmişti:

"Ademoğlunda üç yüz altmış eklem veya kemik yahut mafsal bulunmaktadır. Onların her birine her gün sadaka vardır. İnsanlara karşı söylenmiş her güzel söz bir sadakadır. Kişinin kardeşine yaptığı yardım bir sadakadır. İçmek için verdiği bir yudum su bir sadakadır. Yoldan rahatsızlık verici şeyleri kaldırmak bir sadakadır."

200. Sövme

428. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sövüşen iki kişinin birbirine söyledikleri küfür, mazlum taraf haddi aşmadıkça sövgüyü başlatanadır."

429. Enes (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sövüşen iki kişinin birbirine söyledikleri küfür, mazlum taraf haddini aşana kadar sövgüyü başlatanadır."

430. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Buhtanın ne olduğunu biliyor musunuz?"

Ashap:

"Allah ve Rasulü daha iyi bilir" dediler. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Aralarını bozmak için insanların bazısından diğer bazısına söz taşımaktır."

431. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Yüce Allah bana şöyle vahyetmiştir: Birbirinize tevazu gösterin ve bazınız bazınıza tecavüz etmesin."

201. Sövüşmek Şeytanlıktır

432. İyaz Bin Himar (r) anlatıyor:

Ben:

"Ya Rasulallah! Bir adam bana sövüyor" dedim. Rasulullah (s):

"Birbirine söven kişiler şeytandırlar. Onlar boş konuşurlar ve birbirlerine yalan söylerler" buyurdu.

433. İyaz Bin Himar (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah bana şöyle vahyetti: Mütevazı olun, öyle ki, kimse kimseye zulmetmesin, kimse kimseye karşı böbürlenmesin."

Bunun üzerine ben dedim ki:

"Ya Rasulallah! Bana gösterir misiniz? Bir adam, benden düşük olan bir toplum içinde bana söverse ben de sözünü ona iade edersem bundan dolayı bana bir günah var mı? Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Birbirine söven kişiler şeytandırlar. Onlar boş konuşurlar ve birbirlerine yalan söylerler."

Yine İyaz dedi ki:

"Ben Rasulullah'ın yanında savaşçı idim. Daha Müslüman olmadan önce ona bir dişi deve hediye etmiştim. Rasulullah (s), hediyeyi kabul etmedi ve buyurdu ki:

"Ben müşriklerin hediyesini hoş görmem."

202. Müslümana Sövmek

434. Sa'd Bin Malik'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Müslümana sövmek fasıklıktır" (Allah'ın emrinden dışarı çıkmaktır.)

435. Enes (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) asla kötü söz söylemezdi, lanet etmezdi ve sövmezdi. Kızdığı zaman şöyle derdi:

"Ona ne oldu? Alnı toza bulandı."

436. Abdullah Bin Mesud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Müslümana sövmek, Allah'ın emrinden dışarı çıkmaktır. Onu öldürmek ise küfürdür." *(Buhari, İman, 36-Müslim, İman, 116)*

437. Ebu Zer (r), Rasulullah (s)'ı şöyle söylerken işitmiştir:

"Hiçbir kimse, bir kimseye fasıklık ve küfür nisbet etmesin. Zira o kimsede bu sıfatlar yoksa, sözler sahibine döner."

(Buhari, Edep, 38)

438. Yine Ebu Zer (r), Rasulullah (s)'ı şöyle söylerken işitmiştir:

"Bile bile babasından başkasının oğlu olduğunu iddia eden kimse küfretmiş olur. Her kim ilgisi olmayan bir kavme mensup olduğunu iddia ederse cehennemde oturacağı yere hazır olsun! Her kim bir kimseyi kafir diye çağırır veya düşman olmadığı halde ona Allah'ın düşmanı derse, sözü kendi aleyhine döner." *(Buhari, Menakıb, 5-Müslim, İman, 112)*

439. Ashaptan Süleyman Bin Süred (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın yanında iki adam birbirine sövdü. Bunlardan biri kızdı. Öfkesi arttı. Öfkesinden yüzü ve rengi değişti. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ben bir kelime biliyorum. Şayet bu adam onu söylemiş olsa kendinde bulduğu bu durum ondan giderdi."

Rasulullah'dan bunu duyan adam, öfkelenen adama gidip Rasulullah'ın sözünü haber verdi ve dedi ki:

"Euzü billahi mineş-şeytanirracim: Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım" de.

Bunun üzerine adam dedi ki:

"Sen bende öfke mi görüyorsun. Ben deli değilim, git." *(Buhari, Edep, 44-Müslim, Edep, 109)*

440. Abdullah Bin Mes'ud (r) anlatıyor:

"Birlikte olan iki müslümanla Allah arasında mutlaka bir perde vardır. Eğer bunların biri, arkadaşını darıltacak bir söz söylerse, Allah'ın rahmet perdesini yırtmış olur. Biri arkadaşına:

"Sen kâfirsin," dediği zaman ikisinden biri kâfir olur."

203. Söz Umumi Olmalı

441. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bir iş yaptı ve o işin yapılmasına izin verdi. Ancak bazı müslümanlar bundan kaçındılar. Bu haber Rasulul-

lah'a ulaşınca bir hutbe okudu, Allah'a hamdetti; sonra şöyle dedi:

"Bazı insanlara ne oluyor ki, benim yapmış olduğum bir şeyden sakınıyorlar. Vallahi, Allah'ı en iyi bilen benim ve Allah'tan en çok korkan benim." *(Buhari, Edep, 72-Müslim, Fezail, 127)*

442. Enes (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) insanlarla muhatap olunca hoşlanmadığı şeyi pek nadir söylerdi. Bir gün Rasulullah'ın meclisine bir adam girdi. Üzerinde sarı bir boya izi vardı. Adam kalktıktan sonra Rasulullah (s) ashabına dedi ki:

"Keşke bu sarılığı değiştirse veya çıkarsaydı." *(Buhari, Edep, 77-Müslim, Fezail 127)*

204. Anlamadan Başkasına Münafık Demek

443. Hz. Ali (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), benimle Zübeyr'i atlı olduğumuz halde Mekke'ye doğru gönderdi ve buyurdu ki:

"Gidin 'hah' bahçesi denen yerde bir kadın var. Onda Ebu Belteoğlu Hatib'in müşriklere gönderdiği bir mektup var. Onu bana getirin."

Rasulullah'ın tarif ettiği şekilde bir deve üzerinde yolculuk eden kadına ulaştık. Ona:

"Yanındaki mektubu ver" dedik. Kadın:

"Benim yanımda mektup yok" dedi. Kadın ve devesini aradık, fakat mektubu bulamadık. Zübeyr:

"Ne yapacağımı bilemiyorum" dedi. Bunun üzerine ben dedim ki:

"Rasulullah (s) yalan söylemez. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ya mektubu çıkaracaksın veya elbiseni soyup her tarafını arayacağım." Kadın, elini yün eteğine bağladığı kemere sokup mektubu çıkardı. (Başka bir rivayette, mektubu saç örgülerinin arasından çıkardı.) Sonra Rasulullah'a gittik.

Hz. Ömer (r) dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bu adam Allah'a, Rasulüne ve müminlere hıyanet etmiştir. Bırak beni şu münafığın kellesini uçurayım." Rasulullah (s) Hatib'e bu hareketinin sebebini sorarak:

"Buna seni sevkeden, nedir?" buyurdu. Hatib:

"Ben sadece Allah'a inanan biriyim. (Ben Kureyş asıllı değilim. Onlara sonradan katıldım. Mekke'de ise çoluk çocuğum var.) Kureyş'e bir iyilik edeyim de onların yanında bir elim (yerim) olsun istedim" dedi. "Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ya Ömer! Hatıb doğru söyledi. O Bedir'de bulunmuş bir kişidir. Ne bilirsin, belki de Allah Bedir mücahitlerini tamamen serbest bırakmış; "Sizi tamamen affettim, istediğinizi yapın demiştir."

Bu söz üzerine Hz. Ömer'in gözleri yaşla doldu ve şöyle dedi:

"Allah ve Rasulü en iyisini bilir." *(Buhari, Cihad, 141-Müslim, Fezail, 161)*

205. Müslümana Kâfir Derse

444. Abdullah Bin Ömer'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman din kardeşine kafir derse, ikisinden biri bu söz sebebiyle muhakkak küfre döner." *(Buhari, Edep, 73-Müslim, İman, 111)*

445. İbn-i Ömer'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Eğer bir mümin diğerine kâfir derse, ikisinden biri muhakkak kâfir olur. Şayet o kimse dediği gibi kâfir ise, doğru söylemiştir. Şâyet onun dediği gibi değilse, ona söylemiş olduğu küfür sözü muhakkak kendine döner."

206. Düşmanların Sevinmesinden Allah'a Sığınmak

446. Ebu Hüreyre (r) rivayet ediyor:

"Rasulullah (s), kötü kazaya uğramaktan ve düşmanların haline gülmesinden Allah'a sığınırdı." *(Buhari, Daavat, 38-Müslim, Dua, 53)*

207. İsraf

447. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Muhakkak ki Allah, sizin için üç şeye razı olur ve üç şeye razı olmaz. Razı oldukları:

1. Sadece Allah'a kulluk edip O'na şirk koşmamak.

2. Hep birlikte Allah'ın dinine sarılmak.

3. Allah'ın emrinde olan yöneticiye itaat etmek.

Razı olmadıkları:

1. Boş söz.

2. Faydasız soru sormak.

3. İsraf etmek. *(Müslim, Akziye, 10)*

448. İbn-i Abbas (r) aşağıdaki ayeti şöyle açıklamıştır:

"Siz Allah yolunda ne harcarsanız, Allah onun yerine hemen başkasını verir. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır." *(Sebe, 39)* Bu Ayet-i kerimeyi, "israf etmeden ve cimrilik yapmadan" diye tefsir etmiştir.

208. Savurganlar

449. Ubeyd anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud (r)'a savurganları sordum. Dedi ki: "Hakkın dışındaki yerlere malını harcayanlardır."

450. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Savurganlar, hakkın dışındaki yerlere malını harcayanlardır."

209. Evleri Tamir Etmek

451. Hz. Ömer (r) şöyle bir hutbe irad etmiştir:

"Ey insanlar! Evlerinizi iyice tamir ediniz. Yılanlar sizi korkutmadan önce siz onları korkutunuz. Sizin için ortada güvenli yılan yoktur. Vallahi! Biz onlara düşman olduğumuz günden beri onlarla barışmış değiliz."

210. Binalara Yapılan Bağış

452. Habbab Bin Eret (r) anlatıyor:

"Müslüman, bina dışındaki bütün harcamalarından dolayı mükafatlandırılır."

211. İşçilerle Beraber Çalışmak

453. Abdullah Bin Amir (r), Taif'de işlediği geniş bir araziden çıkıp gelen kardeşinin oğluna şöyle demiştir:

"Senin işçilerin çalışıyor mu?" Yeğeni:

"Ben bilmiyorum" dedi. Abdullah:

"Şayet sen sakif kabilesinden olsaydın, elbette işçilerinin ne yaptığını bilirdin. Sonra Abdullah bize dönüp dedi ki:

"Kendi evinde veya malında işçileriyle birlikte çalışan bir Müslüman Yüce Allah'ın işçilerinden bir işçi olmuştur."

212. Binaların Yüksekliği

454. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlar binalarının yüksekliğinde birbiriyle yarışmadıkça kıyamet kopmayacak." *(Buhari, Fiten, 25)*

455. Hz. Hasan (r) anlatıyor:

"Ben, Hz. Osman Bin Affan (r)'ın halifeliği döneminde Rasulullah (s)'ın hanımlarının evlerine girerdim. Evlerinin tavanlarına elimle dokunurdum."

456. Davud Bin Kays anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın odalarının yapraksız hurma dallarından yapılmış olduğunu gördüm. Odaların dışı yün sergilerle kaplanmıştı. Ben odanın genişliğinin oda kapısından evin kapısına kadar altı yahut yedi zira olduğunu sanıyorum. Evin içinin de on zira olduğunu sanıyorum. Evin tavanının da yedi yahut sekiz zira olduğunu tahmin ediyorum. Sonunda Hz. Aişe'nin evi-

nin kapısında ayakta durdum. Onun kapısı batıya doğru idi. *(Zira: 68 cm'dir.)*

457. Abdullah Rumi anlatıyor:

"Ümmü Talk'ın evine girdim. Evinin durumunu görünce ona dedim ki:

"Evinin tavanının bu kadar alçak olmasının sebebi nedir?" Ümmü Talk dedi ki:

"Oğlum! Halife Ömer Bin Hattab, valilerine "Binalarınızı yüksek yapmayınız; zira o kötü günlerinizdendir" diye mektup yazmıştı.

213. Rasulullah Evini Kendisi Tamir Ediyordu

458. İki kardeş olan Habbe Bin Halid ile Seva Bin Halid'den rivayet ediliyor:

"Rasulullah (s)'a vardılar. O, binasının veya duvarını tamir ediyordu. İkisi de Rasulullah'a yardım ettiler."

459. Kays Bin Hazim anlatıyor:

"Biz, hastalığı dolayısıyla Habbab Bin Eret'i ziyarete gitmiştik. Yedi yerinde dağ vardı. Dedi ki:

"Bizim arkadaşlarımız geçip gittiler. Dünya onlardan manen bir şey eksiltmedi. Biz ise, bulduğumuz bütün imkanları sadece toprağa harcıyoruz. Rasulullah (s) bize ölümü temenni etmeyi yasaklamamış olsaydı, elbette ölümü isterdim." *(Buhari, Merda, 19 – Müslim, Zikir, 12)*

460. Habbab Bin Halid ile Seva Bin Halid sonra Rasulullah (s)'a vardılar. Rasulullah (s) duvarını tamir ediyordu. Buyurdu ki:

"Müslüman, toprak dışındaki bütün harcamalardan dolayı mükafatlandırılır."

461. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"Kendimize ait kamıştan bir evi tamir ederken Rasulullah (s) bize uğradı ve:

"Bu ne?" diye sordu. Biz dedik ki:

"Ya Rasulallah! Evimizi tamir ediyoruz."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ölüm, bu evin yıkılmasından daha çabuktur."

214. Geniş Ev

462. Nâfi Bin Abdulhâris (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Geniş ev, iyi komşu ve itaatkar binek, Müslüman kişinin mutluluğundandır."

215. Namaza Giden Adımlar

463. Sabit Bin Kays anlatıyor:

"Ezanı duyunca namaza gitmek için Enes ile ben evden aşağı indik. Enes, küçük adımlarla yürüdü ve dedi ki:

"Ben daha önce namaza giderken Zeyd Bin Sabit ile birlikteydim. O, benimle namaza böyle yürüdü ve dedi ki:

"Seninle neden böyle yürüdüğümü biliyor musun? Zira Rasulullah (s) benimle böyle yürüdü ve buyurdu ki:

"Seninle neden böyle yürüdüğümü biliyor musun?" Ben:

"Allah ve Rasulü en iyisini bilir" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bunun sebebi, namaza giderken adımlarımızın sayısını çoğaltmaktır."

216. Süslü Binalar

464. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlar, resimli kumaşlara benzeyen evler yapmadıkça kıyamet kopmayacaktır."

Hadis-i şerifle ilgili İbrahim şöyle dedi:
"Resimli, çizgili kumaş demektir."

465. Muğire Bin Şube'nin azadlısı Verra anlatıyor:
"Muaviye, Muğire'ye bir mektup yazarak: "Rasulullah (s)'dan işittiklerini bana yaz" dedi. Muğire, Muaviye'ye Rasulullah (s)'ın namazdan sonra şunları söylediğini yazdı:

"Allah'dan başka hiçbir ilah yoktur; sadece O vardır. O'nun ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd da O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğine mani olacak hiçbir kimse yoktur; vermediğini verecek de yoktur. Senin katında hiçbir varlık sahibine varlığı fayda verecek değildir."

Muğire, Muaviye'ye şunu da yazdı:
"Rasulullah (s) boş konuşmayı, faydasız çok soru sormayı, mal israfını, anne (ve babalara) âsi olmayı, kızları diri diri gömmeyi, hayra mâni olmayı ve dilencilik yapmayı yasaklamıştı."
(Buhari, Rikak, 22-Müslim, Mesacid, 137)

466. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Sizden hiç birinizi ameli kesinlikle kurtaramaz." Sahabiler: "Seni de mi kurtaramaz, Ya Rasulallah?" diye sordular. Rasulullah (s) buyurdu ki:
"Evet, beni de Allah'ın rahmeti örtmedikçe yalnız amelim beni kurtaramaz. Orta yol üzerinde dosdoğru olunuz, aşırı gitmeyiniz. Sabah, öğleden sonra, gecenin bir kısmında orta yolu izleyiniz; gayenize erişirsiniz." *(Buhari, Rikak, 18-Müslim, S. Münafıkın, 71-76).*

217. Yumuşak Olmak

467. Hz. Aişe (r) anlatıyor:
"Yahudilerden bir cemaat Rasulullah (s)'ın huzuruna vardılar ve:

"Essâmü Aleyküm" (Ölüm üzerinize olsun) dediler. Hz. Aişe dedi ki: "Bu sözü ben anladım ve onlara şöyle dedim:

"Ölüm ve lanet sizin üzerinize olsun."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Acele etme, Ya Aişe! Allah her işte elbette yumuşaklığı sever." Bunun üzerine ben dedim ki:

"Ya Rasulullah! Onların söylediklerini duymadın mı?" Rasulullah buyurdu ki:

"Onlara sadece ve aleyküm (sizin üzerinize olsun) **dedim."** *(Buhari, Edep, 35-Müslim, Selam, 10-11)*

468. Cerir Bin Abdullah'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim nezaketten mahrum olursa hayırdan da mahrum olur." *(Müslim, Edep, 74-75)*

469. A'meş (r), Rasulullah (s)'dan aynı hadis-i şerifi rivayet etmiştir.

470. Ebu Derda (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Nezaketten nasibi verilen kimseye hayırdan da nasibi verilmiştir. Nezaket nasibinden mahrum kalan kimse hayır nasibinden de mahrum kalır. Kıyamet günü, müminin sevap terazisinde en ağır gelen şey güzel ahlaktır. Muhakkak Allah, ahlaksız konuşan ve ahlaksız iş yapan kimseye buğz eder." *(Müslim, Bir, 74)*

471. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Salih amel sahibi kimselerin küçük hatalarını bağışlayın."

472. Enes (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cehalet her ne şeyde olursa onu kirletir. Gerçekten Allah yumuşaktır, yumuşaklığı sever."

473. Ebu Said el-Hudri (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), perdesinin arkasındaki bakire kızdan daha hayalı idi. Hoşlanmadığı bir şey olduğu zaman o hali yüzünden anlardık." *(Buhari, Edep, 72 – Müslim, Fezail, 67)*

474. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Doğruyu göstermek, iyi davranışlarda bulunmak ve her işte orta yolu takip etmek peygamberliğin yetmiş cüzünden bir cüzdür."

475. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yumuşak davran; zira yumuşaklık nerede bulunursa onu süsler. Hangi şeyden kaldırılırsa onu kirletir." *(Müslim, Bir, 79)*

476. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cimrilikten sakının. Zira cimrilik, sizden öncekileri helak etmiştir. Onlar, birbirinin kanlarını döktüler ve akrabalık bağlarını kopardılar. Zulüm, kıyamet günü karanlıklar olacaktır." *(Müslim, Bir, 56)*

218. Tutumluluk

477. Kesir Bin Ubeyd anlatıyor:

"Müminlerin anası Hz. Aişe'ye gitmiştim. Allah kendisinden razı olsun. Bana şöyle dedi: "Dur, ben elbisemi dikmedikçe içeri girme! Ben de durdum. Ona dedim ki:

"Ey müminlerin anası! Ben şayet dışarı çıkıp senin eski elbiselerini diktiğini bildirmiş olsaydım, bunu senin cimriliğin olarak kabul ederlerdi. Bunun üzerine Hz. Aişe (r) dedi ki:

"Durumu gör. Eski elbise giymeyen kimsenin yenisi olmaz."

219. Yumuşaklık Daha Evladır

478. Abdullah Bin Muğfil'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah yumuşaktır. Yumuşak huyluyu sever. O, sertlikle yapılan şeye vermediği mükafatı yumuşaklıkla yapılana verir." *(Müslim, Bir, 77)*

479. Aynı hadis-i şerifi Yunus, Humeyd'den rivayet etmiştir.

220. Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın

480. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Huzur verin, kaçırmayın." *(Buhari, Edep, 80-Müslim, Cihad, 8)*

481. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"İsrailoğullarına bir misafir gelmiş. Onların köpeği de evdeymiş. Köpek havlamış. Evdekiler köpeğe:

"Ey köpek! Sen misafirlerimize havlama!" dediler. Köpek susunca karnındaki yavrular havlamaya başlamışlar. Evdekiler bu olayı kendi peygamberlerine anlatmışlar. Peygamberleri onlara şöyle demiş:

"Bu durum, cahilleri alimlerine egemen olacak ve sizden sonra gelecek olan ümmetin durumu gibidir."

221. Nezaketsizlik

482. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yumuşak davran; zira yumuşaklık nerede bulunursa onu süsler. Hangi şeyden kaldırılırsa onu kirletir." *(Müslim, Bir, 79)*

483. Cabir veya Cüveybir adındaki bir zat anlatıyor:

"Halifeliği zamanında bir ihtiyacımı Hz. Ömer'e arzetmek istedim. Gece Medine'ye vardım. Sabah halifenin huzuruna çıktım. Allah tarafından bana zeka ve güzel konuşma yeteneği verilmiştir. Orada dünya ile ilgili konuştum. Dünyayı küçük gösterdim. Onun hiç bir şeye denk olamayacağını anlattım. Bu esnada Hz. Ömer'in yanıbaşında ak saçlı ve ak elbiseli bir adam bulunuyordu. Ben sözümü bitirdikten sonra adam dedi ki:

"Dünya ile ilgili tenkidin dışında bütün sözlerin hakka yakındır. Dünyanın nasıl bir şey olduğunu sen biliyor musun? Dünya, içinde bizim azığımız olan bir yurttur. Ahirette mükafatlandırılacağımız amellerimiz de dünyadadır."

Ravi diyor ki:

"Dünyayı benden daha iyi bilen adam konuşmaya başlayınca ben dedim ki:

"Ya Emirel müminin! Yanında bulunan bu adam kimdir?"

Hz. Ömer:

"Yanımdaki bu zat, müslümanların büyüğü Ubey Bin Ka'b'dır" dedi.

484. Bera Bin Azib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Azgın davranmak, nimeti beğenmemek bir şerdir."

222. Mal Sahibi Olmak

485. Haris Bin Lakit anlatıyor:

"Bizde bir adam vardı. Atı doğurunca hemen yavrusunu keserdi ve derdi ki: Ben bu taya binecek kadar yaşayacak mı-

yım?" Daha sonra konu ile ilgili Hz. Ömer'in şöyle bir mektubu bize geldi:

"Allah'ın size ihsan ettiği rızıkları düzene koyun. Zira kıyamete kadar geniş vakit vardır."

486. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet koparken birinizin elinde bir fidan bulunursa, şayet kıyamet kopuncaya kadar fidanı dikmeye gücü yeterse, onu diksin."

487. Abdullah Bin Selam diyor ki:

"Elinde dikmek üzere olduğun bir hurma fidanı bulunurken Deccal'in çıktığını duyarsan, onu dikmek için sakın acele etme; zira insanlar için bundan sonra belli bir hayat vardır."

223. Mazlumun Duası

488. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın kabul ettiği üç dua vardır: Mazlumun duası, misafirin duası babanın evladına yaptığı dua."

224. Allah'tan Rızık İsteme

489. Cabir (r), Rasulullah (s)'ın minberde şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Yemen tarafına bakarak: Allah'ım!" Onların kalplerini İslam'a yönelt" buyurdu. Irak tarafına bakarak yine öyle buyurdu. Bütün gökyüzüne bakarak yine öyle buyurdu."

Daha sonra da şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Yerin servetinden bizi rızıklandır. Bizim için ölçeğimizi ve kilemizi bereketli kıl."

225. Zulüm

490. Cabir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zulümden sakının! Zira zulüm kıyamet günü sahibini saran karanlıklar olacaktır. Cimrilik ve hırstan sakının. Zira cimrilik ve hırs sizden evvelkileri helak etmiştir. Cimrilik ve hırs, insanları birbirinin kanlarını dökmeye, haramları helal kabul etmeye sevketmiştir." *(Müslim, Edep, 57)*

491. Cabir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin sonunda suret değişikliği, iftira atmak ve yere batıp kaybolma olayları olacaktır. Bunların gerçekleşmesine önce zalimlerden başlanacaktır."

492. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'tan Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Zulüm kıyamet günü sahibini saran karanlıklar olacaktır."

493. Ebu Said Hudri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kıyamette müminler cehennem ateşinden kurtulduktan sonra cennetle cehennem arasındaki köprüde tutuklanırlar. Burada aralarında geçen zulümden dolayı hesaplaşırlar. Küçük günahlardan da temizlenip arındıkları zaman cennete girmelerine izin verilir. Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, o müminlerden biri cennetteki yerini dünyadan yaşadığı mekandan daha iyi bilir ve rehbersiz bulur." *(Buhari, Mazalim, 1)*

494. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zulümden sakının. Zira zulüm, kıyamet günü sahibini saran karanlıklar olacaktır. Kötü söz ve işten sakının. Zira Allah

kötü sözlüyü ve kötülüğe özenen kimseyi sevmez. Cimrilik ve hırstan sakının. Zira o, sizden öncekileri akrabalık bağlarını koparmaya ve haramları helal kabul etmeye sevketmiştir."

495. Câbir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zulümden sakının. Zira zulüm, kıyamet günü sahibini saran karanlıklar olacaktır. Cimrilik ve hırstan sakının. Zira onlar, insanları birbirlerinin kanlarını dökmeye ve haramları helal kabul etmeye sevketmiştir."

496. Ebu Duha anlatıyor:

"Mesruk ve Şuteyr Bin Şekil mescitte bir araya geldiler. Mescidin çevresinde bulunan insanlar hemen onların yanında toplandılar. Bunun üzerine Mesruk şöyle dedi:

"Bu insanların sadece hayır dilemek için çevremize toplandıklarını görüyorum." Sonra Mesruk Şuteyr'e dedi ki:

"Abdullah Bin Ömer'in sözlerini ya sen anlat ben seni tasdik edeyim veya ben anlatayım sen beni tasdik et. İbn-i Şekil Mesruk'a hitaben:

"Sen konuş, ya Ebu Aişe!" dedi. Mesruk:

"Sen Abdullah'ın şöyle dediğini duydun mu? Gözler zina ederler, eller zina ederler. Ayaklar zina ederler, cinsel organ bunu ya tasdik eder veya yalanlar." İbn-i Şekil:

"Evet, duydum" dedi. Mesruk:

"Ben de ondan duymuştum" dedi. Yine Mesruk dedi ki:

"Sen Abdullah Bin Ömer'in şu açıklamasını duydun mu? Kur'an-ı Kerim'de helali, haramı, emri ve yasağı bir araya getiren şu ayetten daha kuşatıcı bir âyet yoktur. **"Allah, muhakkak adaleti, iyilik yapmayı, akrabaya yardım etmeyi emreder."** *(Nahl, 90)*

İbn-i Şekil:

"Evet, duydum" dedi. Mesruk:

"Ben de ondan duymuştum" dedi. Mesruk:

"Sen Abdullah'ın şu açıklamasını duydun mu? "Kur'an'da şu ayetten daha seri huzur veren bir âyet yoktur. **"Kim Allah'tan korkarsa Allah da ona bir çıkış yolu gösterir."** *(Talak, 2)*

İbn-i Şekil:

"Evet, duydum" dedi. Mesruk:

"Ben de ondan duymuştum" dedi. Mesruk:

"Sen Abdullah'ın şu açıklamasını duydun mu? Kur'an'da şu ayetten daha çok insanı tevekküle sevkeden başka bir ayet yoktur: **"Ey kendilerine zulmedip aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin."** *(Zümer, 53)*

İbn-i Şekil:

"Evet, duydum" dedi. Mesruk:

"Ben de ondan duymuştum" dedi.

497. Ebu Zer (r)'in Rasulullah (s)'dan rivayet ettiği hadis-i kudside Yüce Allah şöyle buyurdu:

"Ey kullarım! Ben kendi zatıma zulmü haram kıldım. Onu sizin aranızda da haram kıldım. O halde birbirinize zulmetmeyiniz.

Ey Kullarım! Siz gece ve gündüz günah işlemektesiniz; ben de bakmadan onları affederim. Bu sebeple benden bağışlanma dileyin ki, sizi affedeyim.

Ey kullarım! Benim doyurduklarımdan başka hepiniz açsınız. Binaenaleyh benden yiyecek isteyin ki sizi doyurayım. Benim giydirdiklerimden başka hepiniz çıplaksınız. O halde benden giyecek isteyin ki, sizi giydireyim."

Ey kullarım! Şayet sizden öncekiler ve sonrakiler, insanınız ve cinleriniz sizden en takva bir adamın kalbi üzere olsalar, bu benim mülkümde en küçük bir şey artırmaz. Eğer sizden öncekiler ve sonrakiler, insanınız ve cinleriniz sizden en günahkar bir kimsenin kalbi (ve niyeti) üzere olsalar, bu da benim mülkümden hiçbir şey eksiltmez. Eğer onlar bir yerde toplanıp benden isteseler, bütün insanlara istediğini versem, iğne denize sokulup çıkarıldığı vakit denizden bir şey eksiltmediği gibi bu ihsanım da mülkümden hiçbir şey eksiltmez.

Ey kullarım! Bunlar sizin amellerinizdir. Onları size karşı muhafaza ederim. Kim amellerinde hayır bulursa hemen Allah'a hamdetsin. Kim de hayırdan başkasını bulursa kendinden başkasını ayıplamasın." *(Müslim, Edep, 55)*

226. Hastanın Keffareti

498. Gutayf Bin Haris anlatıyor:

"Ebu Ubeyde Bin Cerrah şiddetli hasta iken ona bir adam geldi ve dedi ki:

"Emirin mükafat gecesi nasıl geçti?"

İbn-i Cerrah sordu:

"Ne ile mükafatlandırılacağını biliyor musunuz?" Adam cevap verdi:

"Hoşlanmadığınız hastalıklarla." Bunun üzerine İbn-i Cerrah dedi ki:

"Allah yolunda yaptığınız bütün harcamalarla mükafatlandırılacaksınız. Ben kumandanınız olarak sizin için harcamada bulundum. Daha sonra atın gemine varıncaya kadar bütün hayvanların âletlerini saydı. Bunların hepsinde mükafat vardır. Ancak cesetlerimize dücar olan hastalık sebebiyle Allah hatalarınızı örter."

499. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir müslümana sıkıntı hastalık, hüzün, eziyet, kederden diken batmasına varıncaya kadar her hangi bir şey isabet ederse Allah buna karşılık onun hatalarını örter."

500. Abdurrahman Bin Sa'd, babasının şöyle söylediğini anlatıyor:

"Selman, Kinde'de bulunan bir hastayı görmeye gittiği zaman ben onunla birlikteydim. Selman, hastanın odasına girince dedi ki:

"Müjdeler olsun sana! Zira Allah, müminin hastalığını onun için keffaret ve bağışlama sebebi olarak kabul eder. Faci-

rin hastalığı da sahiplerinin hapsettiği devenin durumu gibidir. Sonra sahipleri onu bırakırlar. Ama deve, neden hapsedildiğini ve neden bırakıldığını bilemez."

501. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bela, erkek ve kadın müminin bedeninde, ailesinde ve malında yüce Allah'a günahsız olarak kavuşuncaya kadar eksik olmaz."

502. Aynı hadis-i şerifi Muhammed Bin Amr da rivayet etmiştir. Ancak "çocuğunda" kelimesini de hadis-i şerife eklemiştir.

503. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Bir bedevi geldi. Rasulullah (s) ona buyurdu ki:

"Sen hiç Ümmü mildem hastalığına yakalandın mı?" Adam:

"Ümmü Milden nedir, ya Rasulallah!" dedi. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"O, deri ile et arasında bir ateştir."** Adam:

"Hayır" dedi. Rasulullah (s):

"Senin hiç başın ağrıdı mı?" Adam:

"Baş ağrısı nedir?" diye cevap verdi. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"O, bir rüzgardır, başta hastalık yapar, damarları çarpar." Adam:

"Hayır" dedi. Ebu Hüreyre dedi ki:

"Adam ayağa kalkınca Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim ateş ehlinden bir adama bakmayı severse, bu adama baksın."

227. Gece Yarısı Hasta Ziyareti

504. Halid Bin Rebi' anlatıyor:

"Hüzeyfe'nin hastalığı ağırlaştığını çevresi ve Ensar duyunca gecenin ortasında veya sabahleyin ona vardılar. Hüzeyfe:

"Bu, hangi saattir?" dedi. Biz:

"Gece ortası veya sabah vaktidir" dedik.

Hüzeyfe:

"Cehennemin sabahından Allah'a sığınırım" dedi. Yine: "Kefenleneceğim bezi getirdiniz mi?" dedi. Biz:

"Evet, getirdik" dedik. Hüzeyfe dedi ki:

"Sakın kefende aşırıya kaçmayın. Eğer Allah indinde benim için bir hayır olursa, ondan daha hayırlısı orada bana verilir. Eğer Allah indinde benim için bir hayır olmazsa, çabuk bir şekilde benim cesedimden soyulup gider."

Ravilerden İbn-i İdris:

"Gecenin bir kısmında ona vardık" şeklinde rivayet etmiştir."

505. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Bir mümin hastalanınca körük demirin pasını temizlediği gibi, Allah da onun günahını temizler."

506. Hz. Aişe'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir müslümana musibet, ağrı, hastalıktan diken batmasına veya bir sıkıntıya varıncaya kadar her hangi bir şey isabet ederse, şüphesiz onun günahlarına keffaret olur." *(Buhari, Merda, 1- Müslim, Edep,)*

507. Sa'd Bin Ebi Vakkas'ın kızı Aişe, babasının şöyle söylediğini anlatıyor:

"Mekke'de ağır bir şekilde hastalanmıştım. Rasulullah (s) hastalığımdan dolayı beni ziyaret etti. Ben de:

"Ya Rasulallah! Ben geriye pek çok mal bırakıyorum; bir kızdan başka mirasçı bırakmıyorum. Ben malımın üçte ikisini sadaka olarak vasiyet edebilir miyim?" Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Ben:

"Yarısını vasiyet edeyim" dedim. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Ben:

"Peki üçte birini vasiyet edeyim ve kızıma üçte ikiyi bırakayım" diye sordum. Rasulullah (s):

"Üçte bir iyi ve haddı zatında üçte bir de çoktur" buyurdu. Sonra elini alnımın üzerine koydu. Daha sonra yüzümü ve karnımı ovaladı ve buyurdu ki:

"Ya Allah! Sa'd'a şifa ver. Onun hicretini tamamla."

Rasulullah'ın elinin soğukluğunu bu saate kadar ciğerimin üzerinde duydum. *(Buhari, Vesaya, 2)*

Sa'd Bin Ebi Vakkas, Mekke'den Medine'ye hicret edenlerdendir. Mekke'nin fethinde hastalığı sebebiyle Mekke'de kalmak zorunda olduğundan hicretinin eksik kalacağı endişesiyle Rasulullah'dan dua istemiştir. Bu hadis-i şerif Rasulullah'ın mucizelerinden biridir. Sa'd, Irak ve çevresinin fethine kadar yaşadı. Sonra Irak'a vâli tayin edildi. Bu esnada pek çok insanın hidâyetine vesile oldu.

228. Hasta Müminin Sevabı

508. Abdullah Bin Amr (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyel buyurdu:

"Hasta olan bir mümine, sağlık halinde (eksiksiz) **yapmış olduğu ibadet elbette yazılır."**

509. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın, bedenine hastalık müptela kıldığı bir müslümana, hasta olduğu müddetçe sağlık halinde yapmış olduğu ibadet elbette yazılır. Şayet Allah ona âfiyet ihsan ederse, -Rasulullah sanıyorum şöyle demişti- onu rahata kavuşturur. Şayet ruhunu alırsan onu affeder."

510. Enes (r), aynı hadis-i şerifi rivayet etmiştir. Hadis-i şerife: **"Şayet hastaya şifa verirse, onu rahata kavuşturur"** sözünü eklemiştir.

511. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Humma (ateşli hastalık), Rasulullah (s)'a gelip dedi ki: "Senin yanında kıymetli olan yakınlarına beni gönder. Rasulullah, onu Ensar'a gönderdi. Humma, onların üzerinde altı gün ve altı gece kaldı. Hastalıkları çok şiddetlendi. Bunun üzerine Rasulullah (s) onları evlerinde ziyaret etti. Hastalıktan ona şikayetçi oldular. Rasulullah (s), Ensar'ın bütün evlerine girip şifa bulmaları için onlara dua etti. Ziyaretten döndüğü zaman Ensar'dan bir kadın onu izledi ve şöyle dedi:

"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, ben elbette Ensar'danım. Elbette babam da Ensar'dandır. Ensar'a yaptığın dua gibi, benim için de dua yap. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Dilersen sana şifa vermesi için Allah'a dua edeyim, istersen hastalığına sabret, cennet senin olsun."

Bunun üzerine kadın şöyle dedi:

"Bilakis hastalığıma sabredeceğim ve cennete girmeyi tehlikeye atmayacağım."

512. Ebu Hüreyre (r)anlatıyor:

"Benim yakalandığım hastalıkların en sevimlisi sıtmadır. Zira o, benim her organıma girer. Yüce Allah'da her organa sevaptan payını verir."

513. Ebu Vâil anlatıyor:

"Bir hastalığa yakalanmış olan Ebu Nuhayl'e çevresi tarafından denildi ki:

"Hastalığın için sen Allah'a dua et." Nuhayl şöyle dua etti:

"Allah'ım! Hastalığımı azalt, ancak sevabımı azaltma." Çevresi tarafından ona denildi ki:

"Sen dua et, sen dua et." Bu sefer şöyle dua etti:

"Allahım! Beni kendine yakın olanlardan eyle, anamı da iri gözlü hurilerden kıl."

514. Ata Bin Ebi Rebah anlatıyor:
İbn-i Abbas bana dedi ki:
"Sana cennet kadınlarından bir kadın göstereyim mi?" Ben de:
"Evet, gösteriniz" dedim. İbn-i Abbas:
"Şu kara kadın yok mu? Bu kadın bir kere Rasulullah'a gelip:
"Ya Rasulallah! Ben sar'alanıyorum, sar'alanınca da açılıyorum, Allah'a benim için dua buyurunuz" dedi. Rasulullah (s) buyurdu ki:
"İstersen hastalığına sabret. Bunun karşılığında sana cennet vardır. İstersen sana şifa vermesi için Allah'a dua edeyim."
Kadın:
"Ya Rasulallah! Hastalığıma sabrederim. Ancak hastalığım esnasında ben açılıyorum. Açılmamam için Allah'a dua buyurunuz" diye rica etti. Rasulullah da ona dua buyurdu.

515. İbn-i Cürec anlatıyor:
"Ata bana şöyle anlattı: Adı Ümmü Züfer olan o saralı kadını ben Kabe'nin merdivenlerinde gördüm. Siyah ve uzun boylu idi.
Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Bir mümine diken batsa ve daha büyük bir musibet dokunursa, kendisi için keffarettir." *(Müslim, Edep, 46-48)*

516. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Bir müslümana dünyada, diken batıp da ondan sevap umarsa, kıyamet günü o dikenden dolayı hatalarının bir kısmı affolunur."

517. Câbir (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Erkek bir müminle kadın bir mümin ve erkek bir müslümanla kadın bir Müslüman hastalanırlarsa, elbette Allah o hastalıktan dolayı günahlarını affeder."

229. Ben Hastayım Demek Şikayet Olur mu?

518. Hişam anlatıyor: Babam dedi ki:

Ben Abdullah Bin Zübeyr ile birlikte annesi Esma'yi hastalığında ziyaret ettik. Bu ziyaret, Abdullah Bin Zübeyr'in şehit edilmesinden on gün önce yapılmıştı. Esma'nın ağrısı vardı. Abdullah annesine sordu:

"Sen kendini nasıl buluyorsun?" Annesi:

"Sancılı" dedi. Abdullah:

"Bu savaşta ben de ölüme doğru gitmekteyim." Annesi:

"Belki de benim ölmemi istediğin için kendi ölümünü istiyorsun. Bunu yapma! Allah'a yemin olsun ki, seninle ilgili iki haberden biri bana ulaşmadıkça ölmemi istemem. Ya şehit olursun, buna sabrederek mükafat elde ederim veya zafer elde edersin de benim içim rahatlar. Eğer senin için münasip olmayan bir iş sana arz ederlerse, ölümden korkarak sakın onu kabul etme.

Oysa Abdullah Bin Zübeyr, şehit edilişinden annesinin üzüleceğini zannetmişti.

519. Ebu Sait-i Hudri (r)'den rivayet edilmiştir:

"Ebu Said-i Hudri, Rasulullah (s) sıtma hastalığından yatakta iken onun yanına girdi. Üzerine bir kadife örtü örtülmüştü. Elini onun üzerine koyunca hararetini örtünün üstünden ellerinde hissetti ve:

"Ya Rasulallah! Ne kadar şiddetli ateşin var" dedi. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Biz Peygamberler böyleyiz. Bizim üzerimize bela şiddetli gelir ve sevabı da bizim için kat kat fazla olur." O:

"Ya Rasulallah! Hangi insanlar en şiddetli belaya uğrarlar?" diye sordu. Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Peygamberler, sonra sâlihler. Onlardan fakirliğe cidden müptela olanlar vardı, bir abadan başka hiçbir şey bulamamışlardı. Onu kesip giymişlerdi. Onlardan öldürünceye kadar keneler kendisine müptela olanlar vardı. Yine onlardan her hangi birinizin hediyeye sevinmesinden daha çok belaya sevinenler vardı."**

230. Bayılmış Hastaya Ziyaret

520. Câbir Bin Abdullah anlatıyor:

"Ben hastalanmıştım. Rasulullah (s) Ebu Bekir ile yürüyerek beni ziyaret ettiler. Bayılmış olarak beni buldular. Rasulullah (s) abdest aldı. Sonra abdest suyunu benim üzerime akıtınca hemen ayıldım. Baktım ki, Rasulullah (s) yanımda Ona sordum.

"Ya Rasulallah! Malımı nasıl taksim edeyim? Malımla ilgili bana hüküm ver. Miras âyeti ininceye kadar Rasulullah bu konuda bana cevap vermedi." *(Buharı, Merda, 21-Müslim, Feraiz, 5-8)*

231. Hasta Olan Çocukları Ziyaret Etmek

521. Usame Bin Zeyd (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın kızının çocuğu ağır bir şekilde hastalanmıştı. Zeynep:

"Çocuğum ölmek üzere" diye Rasulullah'a haber gönderdi. Rasulullah (s) elçiye şöyle dedi: **"Git Zeynep'e de ki, Allah'ın aldığı her şey Allah'a aittir, verdiği her şey de O'na aittir. Allah'ın ilminde her şey belirli bir anda son bulur. Kızım sabretsin ve bu sabrın Allah indindeki sevabını beklesin."** Elçi dönüp durumu Zeynep'e bildirdi. Bu cevaptan sonra Zeynep Rasulullah'a and vererek gelmesini istedi.

Bunun üzerine Rasulullah (s) ashaptan bir gurupla beraber kalkıp Zeynep'e gitti. İçlerinde Sa'd Bin Ubade de bulunuyordu. Rasulullah (s) oraya gidince hemen çocuğu kucağına aldı

ve bağrına bastı. Çocuk bir su kırbası gibi ses çıkararak can veriyordu.

Bunun üzerine Rasulullah (s)'ın gözleri yaşla doldu. Rasulullah'ın ağladığını gören Sa'd Bin Ubade:

"Sen ağlıyor musun? Sen Allah'ın Rasulüsün" dedi. Rasulullah buyurdu ki:

"Ben ona acıdığım için ağlıyorum. Allah kullarından ancak merhametli olanlara acır." *(Buhari, Cenâiz, 32-Müslim, Cenaiz, 11)*

232. Hasta Ailesine İkramda Bulunmak

522. İbrahim Bin Ebi Able anlatıyor:

Benim hanımım hastalanmıştı. Bununla ilgili Ümm-i Derda'ya gidiyordum. O:

"Hanımın nasıl?" diye bana soruyordu. Ben de ona:

"Hastadır" diye cevap veriyordum. Bunun üzerine benim için yemek istiyordu. Ben de yemeği yiyordum. Sonra döndüm. Yine bana yemek ikram etti. Ona bir kere daha gittim. O:

"Hanımın nasıl?" diye sordu. Ben de:

"İyileşmeye başladı" dedim. Ümm-i Derda dedi ki:

"Sen bize hanımının hastalığını söylediğin müddetçe ben sana yemek ikram ediyordum. Hanımın şifa bulduğu için senin için yemek istemiyorum.

233. Bedeviyi Ziyaret

523. İbn-i Abbas (r) şöyle anlatıyor:

Allah Rasulü (s) hasta olan bir bedeviyi ziyaret edip şöyle buyurdu:

"Senin için korkulacak bir şey yok. İnşallah bu hastalık sebebiyle günahlarından temizlenirsin." Bedevi dedi ki:

"Aksine bende çok ateşli bir sıtma var. İhtiyar bir adam üzerinde o hastalığı kabirler ziyaret etsinler. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Öyle ise evet!" (Eğer bu hastalığı ibret ve sabırla karşılamıyorsan günahlarını temizlemez.)

Bedevi o gün ancak ölü olarak akşama ulaştı.

234. Hasta Ziyaretinin Fazileti

524. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bugün sizden kim oruçlu olarak sabahladı?" Hz. Ebu Bekir:

"Ben" dedi. Rasulullah (s):

"Bugün sizden kim bir hasta ziyaret etti?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

"Ben" dedi. Rasulullah (s):

"Bugün sizden kim bir cenazeye katıldı?" diye sordu. Hz. Ebu Bekir:

"Ben" dedi. Rasulullah (s):

"Bugün kim bir fakire yemek yedirdi?" diye sordu. Yine Hz. Ebu Bekir:

"Ben" diye cevap verdi.

Mervan, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bu özellikler bir günde bir adamda toplanırsa, elbette o kimse cennete girer." *(Müslim, Fezail, 12)*

525. Cabir (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), hasta olan, hastalığından dolayı titreyen Ümm-i Saib'i ziyarete gitti. Rasulullah (s) sordu:

"Sana ne oldu?" Kadın:

"Sıtmaya yakalandım, ya Rasulallah! Allah onu rezil etsin" dedi. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sus, o hastalığa fena bir şey söyleme. Zira körük demirin pasını giderdiği gibi o da müminin hatalarını giderir." *(Müslim, Edep, 53)*

526. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah, kıyamet günü şöyle buyuracak:

"Senden yemek istedim de bana yemek vermedin." Mümin:

"Ya Rabbi! Sen kainatın Rabbi olduğun halde sen benden yemek istersin de ben sana nasıl yemek vermem!" der. Yüce Allah şöyle buyurur:

"Bilmiyor musun, falan kulum senden yemek istedi de sen ona yemek vermedin? Bilmiyor muydun ki, eğer sen onu doyursaydın verdiğini benim yanımda bulacaktın? Ey Ademoğlu! Senden su istemiştim de sen bana su vermemiştin." Mümin:

"Ya Rabbi! Sen alemlerin Rabbi olduğun halde ben sana nasıl su verebilirim?" der. Yüce Allah şöyle buyurur:

"Falan kulum senden su istemişti de su vermemiştin. Sen bilmiyor muydun, şayet sen ona su vermiş olsaydın, vermiş olduğunun mükafatını benim katımda bulacaktın?

"Ey Ademoğlu! Ben hastalanmıştım, sen beni ziyaret etmedin!" Mümin:

"Ya Rabbi! Sen alemlerin Rabbisin, ben seni nasıl ziyaret edebilirim? Yüce Allah buyuruyor:

"Bilmiyor musun, falan kulum hastalandı da sen onu ziyaret etmedin? Bilmiyor muydun ki, şayet sen onu ziyaret etseydin onun sevabını benim katımda bulacaktın veya benim rahmetimi o kulumun yanında bulacaktın." *(Müslim, Bir, 43)*

527. Ebu Said, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Hastayı ziyaret edin, cenazenin peşinden gidin. Onlar, size ahireti hatırlatır."

528. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Üç şey, bütün müslümanlar üzerine haktır:
1. Hasta ziyaretinde bulunmak.
2. Cenazede hazır olmak.
3. Aksırıp da hamd eden kimseye: Yerhamükallah demek."

235. Hastaya Şifa Dilemek

529. Sa'd Bin Ebi Vakkas'ın üç oğlu da babalarından şöyle rivayet etmişlerdir:

"Rasulullah (s), Mekke'de ağır bir şekilde hasta olan Sa'd'ı ziyaret etti. Rasulullah'ı görünce Sa'd ağladı. Rasulullah (s):

"Ya Sa'd! Seni ağlatan nedir?" diye sordu.

Sa'd:

"Sa'd Bin Havle öldüğü gibi, daha önce hicret etmiş olduğum Mekke'de ölmekten korkuyorum" diye cevap verdi.

Rasulullah (s) üç kere:

"Sa'd'a şifa ver Allah'ım!" buyurdu. Sa'd:

"Ya Rasulallah! Benim pek çok malım var. Bana tek kızım mirasçı oluyor. Malımın hepsini bağışlanmak üzere vasiyet edebilir miyim? dedi. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu Sa'd:

"Üçte ikisini edebilir miyim?" dedi. Rasulullah:

"Hayır" buyurdu. Sa'd:

"Yarısını vasiyet edebilir miyim?" dedi. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Sa'd:

"Üçte birini vasiyet edebilir miyim? dedi. Rasulullah (s):

"Üçte bir iyi, haddi zatında üçte bir de çoktur. Kendi malından verdiğin sadaka bir sadakadır. Çocuklarına yaptığın harcama bir sadakadır. Hanımının senin yemeğinden yediği yemek bir sadakadır. Senden sonrası için ailene mal bırakman, onları insanlara el açar durumda bırakmandan hayırlıdır."

Ravi şöyle dedi:

"Rasulullah (s), böyle buyururken eli ile işaret etmişti."

236. Hasta Ziyaretinin Sevabı

530. Abdulvahid, Asım'dan, o da Ebi Kılabe'den, o da Ebu Eş'as'dan, o da Ebu Esma'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir hasta kardeşini ziyaret eden kimse, cennet hurfesinde olacaktır. Ebu Kulabe'ye sordum:

"Cennetin hurfesi ne demektir?" Ebu Kılabe:

"Her türlü meyvenin bulunduğu cennet bahçesidir" diye cevap verdi. Yine ona dedim ki:

"Ebu Esma bu sözü kimden rivayet etmiştir?" Ebu Kılabe:

"Sevban'dan rivayet etmiştir, o da Rasulullah (s)'dan rivayet etmiştir." *(Müslim, Edep, 40)*

531. Benzer hadis-i şerifi İbn-i Hubeyb Bin Sabit rivayet etmiştir.

237. Hasta Ziyaretinde Hadis Rivayet Etmek

532. Ebu Bekir Bin Hazm ile Muhammed Bin Minkedir, mescid ehlinden bazı insanlarla hasta olan Ömer Bin Hakem el-Ensari'ye ziyarette bulundular ve ona:

"Ey Ebu Hafs! Bize hadis rivayet et" dediler.

O:

"Ben, Câbir Bin Abdullah'ın şöyle söylediğini duydum:

"Rasulullah (s)'in şöyle söylediğini duydum:

"Hasta ziyaretinde bulunan kimse, Allah'ın rahmetine girmiş olur. Hastanın yanında oturduğu zaman rahmet içinde yerleşmiş olur."

238. Hasta Yanında Namaz Kılmak

533. Ata anlatıyor:

"İbn-i Ömer, hasta olan İbn-i Savfan'ı ziyaret etti. O anda namaz vakti geldi. İbn-i Ömer: "Biz misafiriz" diyerek onlara iki rek'at namaz kıldırdı.

239. Gayr-i Müslim'i Ziyaret

534. Enes (r) anlatıyor:

"Yahudilerden bir çocuk Rasulullah (s)'a hizmet ediyordu. Bir gün hastalandı. Rasulullah (s) ona ziyarette bulundu. Baş ucunda oturdu ve: "Müslüman ol" buyurdu. Çocuk yanında durmakta olan babasına baktı. Babası da: "Ebu'l-Kasım'a itaat et" dedi. Çocuk derhal Müslüman oldu. Rasulullah (s) oradan ayrıldığı vakit şöyle diyordu:

"O çocuğu cehennemden kurtaran Allah'a hamdolsun!"

240. Hastaya Söylenecek Şey

535. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) Medine'ye geldiği vakit Ebu Bekir ve Bilal hastalandılar. Ben yanlarına gittim:

"Ey babacığım! Kendini nasıl hissediyorsun?" dedim. "Ey Bilal! Sen nasılsın?" diye sordum. Hz. Ebu Bekir sıtmaya yakalanınca şöyle derdi:

Her insan ailesinin içinde sabahlar.

Halbuki ölüm ona ayakkabısının bağından daha yakındır."

Bilal da sıtma nöbetinden çıkınca sesini yükseltir ve derdi ki:

"Bilmem ki, Mekke vadisinde etrafımı izhir ve celil otları sarmış olarak bir gece daha geçirebilecek miyim? Mecenne suyuna ulaşacağım bir gün daha gelecek mi? Mekke'nin Şam ve Tafîl dağları bana bir kere daha görünecek mi?

Hz. Aişe şöyle diyor: "Ben gidip, onlardaki Mekke hasretini Rasulullah'a haber verdim. O, şöyle dua buyurdu:

"Allahım! Mekke'yi sevdiğimiz gibi, Medine'yi de bize sevdir veya daha fazla sevdir. Allahım onun havasını sağlıklı kıl. Onun ölçeğini ve kilesini bizim için bereketli kıl. Onun sıtma hastalığını al, (müşrik yurdu olan) **Cuhfe'ye ver."** *(Buhari, Fezail-i Medine, 12-Müslim, Hac, 480)*

İzhir: Mekke civarında bulunan bir ot

Celil: Kır otu

Mecenne: Mekke'ye altı mil mesafede bulunan bir yer. Cahiliye devrinde orada panayır kurulurdu.
Şam ve Tafil: Mekke civarında iki dağ adıdır.
Müd ve Sa': Ölçek ve kile dediğimiz iki hacim ölçeği.

536. İbn-i Abbas (r) şöyle anlatıyor:

"Allah Rasulü (s) hasta olan bir bedeviyi ziyaret edip şöyle buyurdu:

"Senin için korkulacak bir şey yok. İnşallah bu hastalık sebebiyle günahlarından temizlenirsin." Bedevi dedi ki:

"Aksine bende çok ateşli bir sıtma var. İhtiyar bir adam üzerinde o hastalığı kabirler ziyaret etsinler. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Öyle ise evet!" (Eğer bu hastalığı ibret ve sabırla karşılamıyorsan günahlarını temizlemez.)

537. Nafi anlatıyor:

"Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r), bir hastayı ziyarette bulunduğu zaman oradakilere:

"Hasta nasıl?" diye sorardı. Onun yanından kalktığı vakit:

"Allah sana şifa versin" buyurur ve bir şey ilave etmezdi.

241. Hastanın Cevabı

538. Said Bin Amr anlatıyor:

(Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r), Haccac'a karşı savaşıyordu.)

Haccac, Abdullah Bin Ömer'in bulunduğu yere girdi. Ben de İbn-i Ömer'in yanında bulunuyordum. Haccac:

"O nasıl?" diye sordu. İbn-i Ömer:

"İyiyim" dedi. Haccac:

"Seni kim yaraladı?" dedi. İbn-i Ömer Haccac'ı kastederek:

"Silah taşımanın helal olmadığı bir günde silah taşımayı emreden bir kimse beni yaraladı" dedi.

242. Fasik Ziyaret Edilir mi?

539. Abdullah Bin Amr şöyle diyor:

"İçki içen kimseler hasta oldukları zaman, onları ziyaret etmeyin."

243. Kadının Erkek Hastayı Ziyarette Bulunması

540. Haris Bin Ubeydullah el-Ensari anlatıyor:

"Hanım sahabilerden Ümm-i Derda'yı mescit cemaatinden hasta olan bir erkeği ziyarete giderken gördüm. Onun devesinin semeri üzerinde dallar vardı. Semerin üzerinde herhangi bir örtü yoktu.

244. Ziyaretçinin Evde Sağa Sola Bakması

541. Abdullah Bin Ebi Hüzeyl anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud bir hasta ziyaretinde bulunmuştu. Bir cemaat da onunla birlikteydi. Hastanın evinde bir kadın bulunuyordu. Cemaatten bir erkek kadına bakınca İbn-i Mesud ona dedi ki:

"Eğer gözün çıkmış olsaydı, bu senin için daha hayırlı olurdu."

245. Gözü Hastalanana Ziyaret

542. Zeyd Bin Erkam anlatıyor:

"Gözüm hastalanmıştı. Rasulullah (s) beni ziyaretle şereflendirdi ve şöyle buyurdu:

"Ey Zeyd! Eğer senin gözün çıkmış olsa ne yapardın?" Ben de şöyle cevap verdim:

"Buna sabreder ve Allah'dan mükafatını beklerim." Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Şayet gözün çıkmış olsa, sonra buna sabreder ve Allah'dan mükafatını beklersen, bunun karşılığı cennet olur."

543. Kasım Bin Muhammed'in arkadaşlarından birinin gözü kör oldu. Onu görmeye gittiler. A'ma dedi ki:

"Rasulullah (s)'a bakmak için ben gözlerimi istiyordum. Şimdi ise Rasulullah (s) ahirete göç etti. Eğer bundan sonra Yemen'in Tuba kasabasının geyiklerinden birinin gözleri bende olsa, Allah'a yemin ederim ki, onlar beni sevindirmez."

544. Enes Bin Malik (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Yüce Allah buyuruyor ki: Kulum iki sevgilisiyle (gözlerini kaybederek) **imtihan edilip de sabrederse iki gözüne bedel olarak ona cennet veririm."**

545. Ebu Umame (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah buyuruyor ki: Senin iki sevgilini (gözlerini) **aldığım vakit, ilk darbe sırasında sabredip, sevabını benden istersen, ben senin için cennete girmekten başka bir sevaba razı olmam."**

246. Ziyaretçinin Oturacağı Yer

546. İbn-i Abbas anlatıyor:

"Rasulullah (s) bir hasta ziyaretinde bulunduğu vakit, başucunda oturup yedi kere şöyle buyurdu:

"Büyük Arş'ın sahibi büyük Allah'dan sana şifa vermesini dilerim."

Eğer hastanın eceli gelmemişse, bu dua ile ağrısından kurtulurdu.

547. Rebi Bin Abdullah anlatıyor:

Hz. Hasan'la beraber hasta olan Katade'yi ziyarete gittim. Hasan, hastanın yanı başında oturdu, ona: "Nasılsın?" diye sordu. Sonra ona şöyle dua etti:

"Allah'ım! Katade'nin kalbine şifa ver, onun hastalığına da şifa ver."

247. Erkek Evinde Ne Yapar

548. Esved anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın evinde ne yaptığını Hz. Aişe'ye sordum. Aişe şöyle cevap verdi:

"Ailesinin işine yardımcı olurdu; namaz vakti geldiği zaman da namaza çıkardı."

549. Hişam Bin Urve, babasınhdan naklederek şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın evinde ne yaptığını Hz. Aişe'ye sordum. Aişe şöyle cevap verdi:

Ayakkabısını tamir eder ve bir erkeğin kendi evinde yaptığı işi yapardı."

550. Hişam, babasından rivayet ederek anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın evinde ne yaptığını Hz. Aişe'ye sordum. Aişe şöyle cevap verdi:

"Herhangi birinizin kendi evinde yaptığını yapardı. Ayakkabısını tamir eder, elbisesini onarır ve dikerdi.

551. Amre anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın evinde ne yaptığı Hz. Aişe'ye soruldu. O, şöyle cevap verdi:

"O, diğer insanlar gibi, koyun sağan, elbisesini diken bir insandı."

248. Kardeşini Seviyorsa Ona Bildirsin

552. Mikdam Bin Madikerib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz kardeşini (Allah için) seviyorsa ona sevdiğini söylesin."

553. Mücahit anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın sahabilerinden bir kişi ile karşılaştım. Arkamdan omuzumu tuttu ve:

"Gerçekten ben seni seviyorum" dedi. Ben de:

"Kendisi adına beni sevdiğin zat da seni sevsin" dedim. Sahabi dedi ki:

"Şayet Allah Rasulü (s): **"Mümin, mümini seviyorsa ona sevdiğini söylesin"** dememiş olsaydı, ben sana söylemezdim.

Yine Mücahit dedi ki:

"Sonra adam bana uzun uzun konuştu. Mesela, yanımızda bulunan cariyenin bir gözü kördür" dedi.

554. Enes (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Birbirini seven iki kişinin en üstünü arkadaşını daha çok sevendir."

249. Sevdiğin Kişiyi Başkasından Sorma

555. Muaz Bin Cebel anlatıyor:

"Sen bir din kardeşini seversen onunla tartışma, ona hakaret etme ve onu başkasına sorma. Sorduğun kimse onun düşmanı olup onda bulunmayan şeyi sana söyleyebilir. Bu sebeple seninle din kardeşinin arası açılabilir."

556. Abdullah Bin Amr (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah için bir din kardeşini seven kimse, Allah yolundadır. Din kardeşi de: Ben de Allah için seni seviyorum, derse, her ikisi de birlikte gireceklerdir. Din kardeşini Allah için seven ve sevgisini bildirenin derecesi, sadece sevenden daha yüksektir."

250. Akıl Kalptedir

557. Hz. Ali (r) Sıffın savaşında şöyle demiştir:

"Muhakkak akıl kalpte, acıma duygusu karaciğerde, şefkat dalakta ve nefes ise akciğerdedir."

251. Kibir

558. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında otururken bedevilerden bir adam geldi. Üzerinde baş ve omuzlarını örten bir cüppe bulunuyordu. Rasulullah (s)'ın başından aşağı dikildi ve dedi ki:

"Sizin arkadaşınız her atlıyı (güçlüyü) aşağı basar ve her çobanı (zayıfı) yükseltir. Rasulullah (s) adamın cüppesinin ucundan tuttu ve buyurdu ki:

"Ben senin üzerinde aklını çalıştırmayan kişinin elbisesini görüyorum." Sonra Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın nebisi Nuh (a.s.)'ın ölümü yaklaştığı zaman oğluna şöyle dedi: Vasiyetimi sana anlatıyorum. İki şeyi sana emrediyorum. Ve iki şeyden seni men ediyorum. Lailahe illallah kelime-i tevhidini sana emrediyorum. Eğer yedi kat gök ve yedi kat yer terazinin bir kefesine, Lailahe illallah ise öteki kefesine koyulmuş olsa, elbette Lailahe illallah ağır gelirdi. Şayet yedi kat gökle yedi kat yer sınırsız bir halka olmuş olsalardı, Lailahe illallah ve Sübhanellahi ve bihamdihi cümlesi elbette o halkayı kırardı. Zira bunlar, bütün yaratıkların duasıdır ve bunlar sebebiyle bütün yaratıklar rızıklanır. Şirkten ve kibirden seni men ediyorum."

Ashap tarafından soruldu:

"Ya Rasulallah! Şirki bildik; fakat kibir nedir? Her hangi birimizin güzel elbise giymesi midir? Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Soru soran sahabi:

"Her hangi birimizin çok güzel iki ayakkabısı bulunması mıdır?" dedi. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Sahabi:

"Her hangi birimizin iyi bineğe sahip olması mıdır?" dedi. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Sahabi:

"Her hangi birimizin arkadaşları olup onunla oturmaları mıdır?" dedi. Rasulullah (s):

"Hayır" buyurdu. Sahabi:

"Ya Rasulallah! Peki kibir nedir?" dedi. Rasulullah (s): **"Hakkı küçük görmek ve insanları tahkir etmek."**

559. Benzer hadis-i şerifi Abdullah Bin Amr de rivayet etmiştir.

560. İbn-i Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kim kendini büyük görürse veya kibirli yürürse, kendisine karşı gazaplı olduğu halde Yüce Allah'a kavuşur."

561. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim hizmetçisiyle yemek yerse, çarşılarda merkebe binerse ve koyunu bağlayıp sağarsa kibirlenmemiştir."

562. Salih-i Beyya'ın büyük annesinden şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben Hz. Ali'yi gördüm. Bir dirheme bir miktar hurma satın aldı. Onu örtüsünün içinde taşıyordu. Ben ona şöyle dedim (veya bir adam şöyle dedi):

"Ey müminlerin emiri! Yükünü ben taşıyayım." Hz. Ali ona:

"Hayır, aile babası onu taşımaya daha layıktır" dedi.

563. Ebu Said-i Hudri (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Yüce Allah şöyle buyuruyor: Ululuk ve büyüklük benim sıfatlarımdır. Kim bunlardan birinde bana ortaklık etmeye kalkarsa ona azap ederim." *(Müslim, Edep, 136)*

564. Numan Bin Beşir şöyle bir hutbe okumuştur.

"Muhakkak şeytan için kapanlar ve tuzaklar vardır. Şeytanın kapanları ve tuzakları Allah'ın verdiği nimetlerle azmak, Allah'ın bahşettikleriyle övünmek, Allah'ın kullarına büyüklük

taslamak ve Allah'ın razı olmadığı yerde heva ve hevese uymaktır."

565. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cennetle cehennem aralarında tartışacaklar. –Süfyan da dedi ki, cennetle cehennem aralarında rekabet edecekler- Cehennem:

"Ben kibirliler ve zalimler için ayrıldım" diyecek. Cennet: "Bana zayıflar ve fakirler girecekler" diyecek. Yüce Allah cennete şöyle buyuracak:

"Sen rahmetimsin, dilediğim kullarımı seninle mükaatlandıracağım". Daha sonra cehenneme de şöyle buyuracak:

"Sen azabımsın, kullarımdan dilediğimi seninle cezalandıracağım. Her ikiniz de doldurulacaksınız." *(Buhari, Tefsir, 50 – Müslim, Cennet, 32-36)*

566. Ebu Seleme Bin Abdurrahman anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın ashabı, ne sıkılgan ne de korkak idiler. Onlar, meclislerinde karşılıklı şiir okurlardı ve cahiliyet döneminde yaptıkları işleri anlatırlardı. Ancak Allah'ın emrinden bir şeyde onlardan her hangi biri murad edildiği zaman, deli gibi gözlerinin içi dönerdi."

567. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'a güzel bir adam gelip şöyle dedi:

"Güzellik benim hoşuma gidiyor. Senin de gördüğün gibi, o bana verilmiştir. Hiç kimsenin güzellikte benden üstün olmasını sevmiyorum. (Ayakkabı bağı ve ayakkabının kırmızı tasmasından bile üstün olmasını istemiyorum.) Şimdi bu kibir midir?" Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayır, kibir hakkı reddetmek ve insanları küçük görmektir."

568. Amr Bin Şuayb'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü, kibirli kişiler, insan suretinde küçük karıncalar gibi diriltilecekler. Onları her yönden alçaklık kuşatacaktır. Cehennemde "bules" ismindeki bir zindana sevk edileceklerdir. Orada ateşlerin alevleri onları kuşatacaktır. Sersem hallerinde cehennem ehlinden gelen sıvılardan onlara içirilecektir."

252. Sözlü İntikam

569. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Zeynep yanında, intikamını al."

Rasulullah (s), Hz. Aişe (r)'nin odasında bulunduğu bir sırada diğer eşi Hz. Zeynep, izin almaksızın öfkeli bir şekilde odaya girmiş. Rasulullah (s)'a çıkışmış. Sonra da Aişe'ye sataşmış. Rasulullah (s), bir şey söylememiş. Hz. Aişe'ye cevap vermesi için: "Zeynep yanında, intikamını al" şeklinde müsaade etmiştir.

570. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın bazı hanımları, Fatıma'yı Rasulullah'a yolladılar. Fatıma, yanına girmek için izin istedi. O, Aişe'nin yanında idi. Aişe de **"mırt"** adındaki yün elbisenin içinde idi. Rasulullah (s), Fatıma'nın içeri girmesine izin verdi. Fatıma eve girip dedi ki:

"Hanımların beni sana gönderdiler. Ebu Bekir'in kızı (Ebu Kuhafe'nin torunu Aişe) ile ilgili senden adalet istiyorlar. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ey kızım! Sen benim sevdiğimi sevmez misin?" Fatıma:

"Evet" dedi Rasulullah (s):

"Öyle ise sen de Aişe'yi sev" buyurdu. Fatıma kalkıp çıktı. Durumu onlara bildirdi. Yine Fatıma'ya:

"Sen bizim bir sıkıntımızı gideremedin. Tekrar Rasulullah'a git" dediler. Fatıma:

"Allah'a yemin ederim ki, bu konu ile ilgili ona ebediyen daha bir şey demem." Bunun üzerine Rasulullah (s)'ın hanımı Zeynep'i yolladılar. Zeynep, eve girmek için izin istedi. Rasulullah (s) onun da içeri girmesine izin verdi. Zeynep de ona aynı şeyi deyip bana kötü söylemeye başladı. Ben de baka kaldım. Acaba Rasulullah (s) bana izin verir mi? Durdum, sonunda Rasulullah'ın intikam almamı çirkin görmeyeceğini anladım. Ben de Zeynep'e cevap vermeye başladım. Onu hiç konuşturmadım. Ona galip geldim. Buna Rasulullah (s) tebessüm etti ve:

"Dinleyin, o Ebu Bekir'in kızıdır" buyurdu. *(Müslim, Fezail, 83)*

253. Açlara Yardım Etmek

571. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Ahir zamanda büyük bir açlık olacak. Bu zamana yetişen kimse, karınları aç olanlardan sakın yüz çevirmesin."

572. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Medineli Müslümanlar dediler ki:

"Ya Rasulallah! Hurma bahçesini bizimle muhacir kardeşlerimiz arasında taksim et." Rasulullah (s):

"Hayır" dedi. Ensar, muhacirlere hitaben şöyle dediler:

"Bu işten bizi kurtarın, işçiliği siz yapın da meyvede size ortak olalım." Muhacirler:

"Duyduk ve kabul ettik" diye cevap verdiler.

573. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah anlatıyor:

"Hz. Ömer'in halifeliği zamanında şiddetli bir kuraklık ve kıtlık olmuştu. Buna kıtlık senesi demişlerdi. Hz. Ömer, develerle bütün ekilmiş topraklardan elde edilen buğday, zeytinyağı gibi yiyeceklerle zor durumda olan Araplara yardım etmişti. Bu kıtlık senesinde bütün ekili topraklar verimsiz hale gelmişti. Hz. Ömer, bu çalışmalardan sonra şöyle dua etti:

"Allah'ım! Sen bu kullarının rızıklarını dağların başında da ver. Allah, Ömer'in ve bütün müslümanların dualarını kabul buyurdu. Yağmur yağınca Hz. Ömer dedi ki:

"Hamdolsun Allah'a. Şayet Allah, bu kıtlığı kaldırmamış olsaydı, müslümanlardan bir zengin evi bırakmazdım. Zengin ailede bulunan insan sayısı kadar eve fakir koyardım. Bu şekilde bir kişiyi doyuran yemekle iki kişi açlıktan kurtulurdu."

574. Seleme Bin Ekve'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kurban kesenleriniz kendi evlerine üç gün yetecek kadarından fazla kurban eti ayırmasınlar." Bir yıl sonra sahabiler sordular:

"Ya Rasulallah! Bu sene de geçen sene yaptığımız gibi mi yapalım?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bu sene yiyin ve saklayın. Zira geçen yıl halkta geçim sıkıntısı vardı. Bu sebeple o yılda onlara yardımcı olmanızı istemiştim." *(Buhari, Edahi, 16 – Müslim, Edahi, 34-35)*

254. Tecrübe

575. Hişam'ın babası Urve şöyle anlatıyor:

"Yanında oturduğum bir sırada Muaviye kendi kendine konuştu, sonra durumunu anladı ve şöyle dedi:

"Tecrübesiz güzel ahlak olmaz." Bunu üç kere tekrarladı.

576. Ebu Said (r) diyor ki:

"Ayağı sürçmemiş kimse güzel ahlak sahibi değildir. Tecrübesiz kimse de hikmet sahibi değildir."

577. Ebu Said (r) aynı hadisi Rasulullah (s)'dan da rivayet etmiştir.

255. Allah İçin Yedirmek

578. Hz. Ali (r) diyor ki:

"Din kardeşlerimden bir grubu bir veya iki kap yemek üzerinde toplamam, sizin çarşıya çıkıp bir köle azad etmenizden benim için daha sevimlidir."

256. Cahiliye Döneminde Yapılan Antlaşma

579. Abdurrahman Bin Avf (r) anlatıyor:

"Ben, amcalarımla beraber "Mutayyibin" antlaşmasına şahit olmuştum. Bana kırmızı develeri verseler o antlaşmayı bozmam."

257. Kardeş Olmak

580. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), İbn-i Mesud ile Zübeyr arasında kardeşlik tesis etmiştir."

581. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), benim Medine'deki hanemde Ensar ile Muhacirin arasında kardeşlik anlaşması yapmıştı."

258. Antlaşma

582. Amr Bin Şuayb, o da babasından, o da dedesinden şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s), Mekke'nin fethedildiği senede Kabe'nin merdivenlerinde oturdu. Allah'a hamd ve övgüde bulundu ve sonra buyurdu ki:

"Cahiliyet döneminde kimin yapılmış bir antlaşması varsa, İslam onu elbette güçlendirir."

259. İlk Yağmur Rahmettir

583. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) ile birlikte iken bize yağmur yağdı. Kendisine yağmurun dokunması için Rasulullah elbisesini çıkardı. Ashap:

"Neden bunu yaptın?" diye sordular. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Zira bu yağmur, Rabbinin yeni yaratıp gönderdiği bir rahmettir." *(Müslim, İstiska, 13)*

260. Koyun Berekettir

584. Humeyd Bin Malik anlatıyor:

"Ben, Ebu Hüreyre ile birlikte Akik bölgesindeki yerinde otururken Medinelilerden bir grup binekler üzerinde ona geldiler. Bineklerden indiler. Ebu Hüreyre Humeyd'e hitaben:

"Sen anneme git ve de ki:

"Oğlunun sana selamı var. "Annem bize biraz yiyecek göndersin" dedi.

Bunun üzerine annesi üç arpa çöreği, bir miktar zeytin yağı ve biraz tuz bir tabağa koydu. Ben de tabağı başımın üstüne koydum ve onlara götürüp önlerine koyduğum zaman, Ebu Hüreyre hemen tekbir getirdi ve dedi ki:

"Hurma ve su gibi iki siyahtan başka yiyeceğimiz yokken ekmekle bizi doyuran Allah'a hamdolsun." Nihayet Medineli gruba yemekten hiç bir şey kalmadı. Onlar gittikleri zaman Ebu Hüreyre bana şöyle dedi:

"Ey kardeşimin oğlu! Sen koyunlarına iyi bak. Onların topraklarını temizle. Ağıllarını temiz tut. Ağılın temiz bir tarafında namazını kıl, zira koyunlar cennet hayvanlarındandır. Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, yakında insanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki, insanın biraz koyununun olması sahibi için Mervan'ın evinden daha sevimlidir."

585. Hz. Ali (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Evde bir koyun bir berekettir. İki koyun iki kere berekettir. Üç koyun pekçok berekettir."

261. Hayvanlar Sahibi İçin Bir Güçtür

586. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Küfrün başı doğu tarafındadır. Kendini beğenme, büyüklenme at ve deve sahibi olan yaygaracı bedevilerdedir. Vakar ise koyun sahiplerindedir." *(Müslim, İman, 85)*

587. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Ben köpeklerle koyunlara hayret ettim. Koyunlardan senede şu kadar kesiliyor ve şu kadar da kurban ediliyor. Bir köpek ise pek çok yavru doğuruyor. Buna rağmen koyunlar köpeklerden fazladır."

588. Ebu Zeyban anlatıyor:

"Hz. Ömer (r) bana dedi ki:

"Ya Ebu Zeyban! Senin gelirin ne kadar? Ben de ona:

"İki Bin beşyüz" diye cevap verdim.

Bunun üzerine Hz. Ömer dedi ki: "Ya Ebu Zeyban! Toprak al, ziraat ve hayvancılıkla uğraş. Kureyş'in azgınları sizi yönetmeden önce bunu yap. Çünkü Kureyş'te gelir maldan sayılmaz."

589. Abede Bin Hazin anlatıyor:

"Koyun sahipleri ile deve sahipleri karşılıklı şeref yarışına girdiler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Musa, koyun güderken peygamber olarak gönderilmiştir. Davud, koyun güderken peygamber olarak gönderilmiştir. Ben de ailem için Mekke'deki ecyad dağında koyun güderken peygamber olarak gönderildim."

262. Tekrar Bedevileşmek

590. Ebu Hüreyre (r) dedi ki:

"Büyük günahlar yedidir:

1. Allah'a ortak koşmak.
2. İnsan öldürmek.
3. Namuslu kadına zina iftirası atmak.
4. Medine'ye hicret ettikten sonra bedevileşmek (çölde göçebe hayatı yaşamak)

Büyük günahların burada sadece dördü sayılmıştır. Tamamı 8. hadis-i şerifte vardır.

263. Issız ve Küçük Köylerde Oturmak

591. Sevban'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Sevban! Issız ve küçük köylerde oturmayın. Çünkü oralarda oturan kimse tıpkı kabirde oturan gibidir."

Ravi Ahmed Bin Asım diyor ki:

"Küfür, köyler demektir."

592. Yine bir başka kanalla Sevban'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Sevban! Issız ve küçük köylerde oturmayın. Çünkü oralarda oturan kimse tıpkı kabirde oturan kimse gibidir."

264. Akarsu Yakınlarında Oturmak

593. Şurayh anlatıyor:

"Hz. Aişe'ye çöle çıkmaktan sordum. Ve:

"Rasulullah (s) çöle çıkar mıydı?" dedim.

Aişe:

"Evet, dedi. Şu akar suların olduğu yere çıkardı."

594. Amr Bin Abdullah anlatıyor:

"Muhammed Bin Abdullah Bin Useyd'i görmüştüm. İhramlı iken hayvana binmişti. İhramını omuzlarından alıp oylukları üzerine örtmüştü. Ona sordum:

"Bunu neden yaptın?" O da:

"Babam Abdullah'ın böyle yaptığını görmüştüm" diye cevap verdi.

265. Sır Saklamak ve Söz Taşımamak

595. Abdullah Bin Abdurrahman Bin Abdulkari anlatıyor:

"Hz. Ömer'le Ensar'dan bir adam birlikte otururken babam Abdurrahman da gelip onlarla beraber oturdu. Hz. Ömer dedi ki:

"Sözümüzü kaldırıp başka yere taşıyanı sevmeyiz." Bunun üzerine Abdurrahman dedi ki:

"Ey müminlerin emiri! Ben onlara söz taşımak için buraya oturmuyorum." Hz. Ömer:

"Evet, o kimselerle otur ve bizim sözümüzü onlara götürme" dedi. Sonra Ensar'dan olan adama dedi ki:

"Halk, benden sonra kimin halife olacağını uygun buluyor. Adam, muhacirlerden bazı erkekleri saydı; fakat Ali'nin ismini anmadı. Bunun üzerine Hz. Ömer dedi ki:

"Onlar, Ebu'l-Hasan'ı neden istemiyorlar? Vallahi, onların aleyhine olsa bile, kendilerini hak yol üzere idare etmeye en layık olan odur."

266. Sabır

596. Hasan Basri anlatıyor:

"Bir adam öldü. Geriye oğlunu ve azadlısını bıraktı. Vefat ederken oğluna bakması için azadlısına vasiyette bulundu. Azadlı çocuğu yetiştirdi. Çocuk ergenlik çağına varınca onu evlendirdi." Çocuk azadlıya şöyle dedi:

"Beni hazırla, ilim tahsil etmeye gideceğim." Azadlı çocuğu hazırladı. Çocuk, ilim öğrenmek için bir âlime vardı. Alim dedi ki:

"Sen memleketine gitmek istediğin vakit bana de. Ben de (en önemli şeyleri) sana öğreteyim." Çocuk:

"Ben, gitmek için hazırlandım. Öğreteceğin şeyi bana öğret" dedi. Bunun üzerine âlim dedi ki: "Allah'dan kork, sabret ve aceleci olma."

Hasan Basri diyor ki:

"İşte her hayır buradadır. Sonunda çocuk evine geldi. Az kalsın o üç tavsiyeyi unutacaktı. Evine gelince bineğinden indi. Ne görsün, karısı evde uyurken yine evin içinde başka bir yerde bir adam uyuyordu. Genç dedi ki:

"Allah'a yemin ederim ki, bunu ne istiyordum, ne de bekliyordum. Sonra bineğine dönüp kılıcını almak istediği zaman içinden:

"Allah'dan kork, sabret ve aceleci olma" dedi ve eve döndü. Adamın başından aşağı dikildi: "Ben bunu beklemiyordum" dedi. Yine bineğine döndü. Kılıcını almak istediğinde hocasının sözünü hatırladı. Yine eve döndü. Başında dikilince adam uyandı. Adamı iyice görüp tanıyınca sıçrayıp onu kucakladı ve öptü. (Babasının azadlısıydı.) Uykudan uyanan adam gence sordu:

"Benden sonra hangi olaylarla yüz yüze geldin? Genç dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki, senden sonra çok hayır kazandım. Allah'a yemin ederim ki, senden sonra çok hayır kazandım. Gece, kılıçla senin kellen arasında üç kere gidip geldim. Tahsil ettiğim ilim, seni öldürmekten beni men etti."

267. İlim ve Haya

597. Eşec (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sende iki güzel ahlak vardır. Onları Allah sever." Ben sordum:

"Ya Rasulallah! Bunlar nelerdir?" Rasulullah (s) buyurdular ki:

"Ağır başlı olmak ve hayadır." Yine sordum:

"Bu huylar bende eskiden var mıydı, aksine yeni mi meydana geldi? Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Eskiden sende vardı." Bunun üzerine ben de dedim ki:

"Beni sevdiği iki ahlak üzere yaratan Allah'a hamdolsun."

Eşec (r)'ın esas adı Münzir Bin Aiz (r)dır. Bu zat, Rasulullah (s)'ın mektubunu Abdulkays kabilesine götüren Münkız Bin Hayyan (r)'ın kayınpederidir. Yüzünde kılıç yarasından kalma iz bulunduğu için Rasulullah (s) kendisine "Eşec" yani başı yarık lakabını vermiştir. Daha sonra Eşec Abdulkays (r) diye meşhur olmuştur.

598. Ebu Said-i Hudri (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) Eşec Abdulkays (r)'a buyurdu ki:

"Gerçekten sende Allah'ın sevdiği iki ahlak vardır. Bunlar, vakar ve acele etmemektir." *(Müslim, İman, 26)*

599. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) Eşec Abdulkays'a buyurdu ki:

"Muhakkak sende Allah'ın sevdiği iki ahlak vardır. Bunlar, vakar ve acele etmemektir."

600. Mezide el-Abdi (r) anlatıyor:

"Eşec (r), yürüyerek Rasulullah (s)'a vardı. Elini tutup öptü. Rasulullah (s) ona buyurdu ki:

"Muhakkak sende Allah'ın sevdiği iki ahlak vardır." Eşec (r) sordu:

"Bu huylar yaratılışımda mı var, aksine devamlı benimle beraber olan huylar mı?" Rasulullah buyurdu ki:

"Hayır, elbette senin yaratılışında var." Bunun üzerine Eşec (r) şöyle dedi:

"Allah'a hamdolsun. O, beni kendisinin ve Rasulünün sevdiği ahlak üzere yaratmıştır."

268. Zulüm

601. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Şayet bir dağ, başka bir dağa zulmetseydi, zulmeden paramparça olurdu."

602. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Cennetle cehennem aralarında tartışacaklar. Cehennem:

"Kibirlilerle zalimler benim içime girecekler" diyecek. Cennet de:

"Bana zayıflar ve fakirler girecekler" diyecek. Yüce Allah cehenneme şöyle buyuracak:

"Sen azabımsın, kullarımdan dilediğimi seninle cezalandıracağım."

Cennete de şöyle buyuracak:

"Sen de benim rahmetimsin, dilediğim kullarımı seninle mükafatlandıracağım."

603. Fuadyl Bin Udeyd (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç grup insan sorgusuz cehenneme gireceklerdir.

1. İslam cemaatinden ayrılıp kendi yöneticisine isyan eden ve âsi olarak ölen kimseye sual sorulmaz.

2. Sahibinden kaçan erkek ya da kadın köle.

3. Kocası uzaklara gidip geçimini temin ederken arkadan açılıp saçılan kadın.

Ayrıca üç grup insan da sorgusuz cehenneme gireceklerdir.

1. Ululuk ve yücelik sıfatlarında Allah'a ortaklık iddia eden kimse.

2. Allah'ın emrinde şüphe içinde olan kimse.

3. Allah'ın rahmetinden ümidini kesen kimse.

604. Abdulaziz babasından rivayet ettiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Allah bütün günahlardan dilediğinin cezasını kıyamete kadar erteler; ancak zulüm, ana-babaya asi olmak ve akrabalık bağlarını koparmak hariç. Bunların sahiplerinin cezaları ölmeden önce, dünyada çabuklaştırılır."

605. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Sizin her hangi biriniz, kardeşinin gözünün içindeki tozu görür, ama kendi gözündeki ağacı ya da kütüğü unutur."

Ebu Ubeyd diyor ki:

Hadiste geçen Cezel kelimesi, yüksek ve büyük ağaç demektir.

606. Muaviye Bin Kurre anlatıyor:

"Ben, Makel el-Müzeni ile birlikteyken yoldan rahatsızlık veren bir şeyi giderdi. Ben de insanlara rahatsızlık veren bir şey görünce hemen onu giderdim. Bunun üzerine Makel bana şöyle dedi:

"Benim yaptığım şeyi yapmayan seni sevkeden nedir, ey kardeşimin oğlu. "Ben de:

"Yaptığın işi görünce ben de onu yaptım" dedim. Makel şöyle dedi:

"Ey kardeşimin oğlu! Sen çok güzel yaptın." Ben, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Müslümanların yolundan rahatsızlık veren şeyi kaldıran kimseye bir sevap yazılır. Sevabı kabul olunan kimse de cennete girer."

269. Hediye

607. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Birinize hediye verin ki, birbirinizi sevesiniz."

608. Enes (r) derdi ki:

"Evlatlarım! Aranızda hediyeleşin. Çünkü bu sizde büyük bir sevgi meydana getirir."

270. Kırgınlık Yapacak Hediyeyi Kabul Etmeyin

609. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Fezareoğullarından bir adam Rasulullah (s)'a bir dişi deve hediye etti. Rasulullah (s) da karşılığında ona hediye verince adam kızdı. Bunun üzerine Rasulullah (s) minberde şöyle buyurdu:

"Bana bir kimse bir hediye verince ben de yanımda bulunan bir miktar şeyle ona karşılık veriyorum. Sonra bu hediye onu kızdırıyor. Allah'a yemin ederim ki, bu seneden sonra Kureyş, Ensar, Sakaf ve Devs kabilelerinin dışında Araplardan hediye kabul etmeyeceğim."

271. Haya

610. Ebu Mes'ud Ukbe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz peygamberlerin sözlerinden insanların eriştiği haberlerden birisi de: Sen utanmayınca dilediğini yap, sözüdür." *(Buhari, Enbiya, 54)*

611. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İman yetmiş küsur –veya altmış küsür– şubedir. Bunların en faziletlisi "Lailahe illallah" sözüdür. En aşağısı ise yoldan eziyet verecek şeyleri gidermektir. Haya da imanın bir şubesidir." *(Buhari, İman, 3-Müslim, İman, 57-58)*

612. Ebu Said-i Hudri (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), örtülü köşesinde duran bakire bir kızdan daha çok hayalıydı. Bir şeyden hoşlanmadığı zaman hoşnutsuzluğunu yüzünden anlardık." *(Buhari, Menakib, 23-Müslim, Fezail, 67)*

613. Aynı hadis-i şerif bir başka kanaldan rivayet edilmiştir.

614. Hz. Osman ile Hz. Aişe şöyle rivayet etmişlerdir:

"Ebu Bekir, Rasulullah (s)'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s), o anda Aişe'nin yatağında yatmış ve onun yün örtüsünü üzerine almıştı. Rasulullah (s), bu durumda onun girmesine izin verdi. Ebu Bekir ihtiyacını görüp gitti. Sonra Ömer, Rasulullah (s)'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s), bu durumda onun girmesine de izin verdi. Ömer de ihtiyacını görüp gitti."

Hz. Osman diyor ki:

"Sonra ben Rasulullah (s)'ın yanına girmek için izin istedim. O, hemen oturup Aişe'ye buyurdu ki:

"Sen elbiselerini topla."

Hz. Osman (r) diyor ki:

"Ben ihtiyacımı ona arzettim, sonra döndüm." Aişe, Rasulullah (s)'a dedi ki:

"Ya Rasulallah! Osman'dan çekindiğin gibi, Ebu Bekir ve Ömer'den çekinmediğini gördüm. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Gerçekten Osman hayalı bir adamdır. Bu halimde onun girmesine izin vermiş olsaydım isteğini bana bildirmezdi diye korktum." *Müslim, Fezail, 26-27)*

615. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Haya, nerede bulunursa onu süsler. Çirkin söz de nerede bulunursa onu çirkinleştirir."

616. Sâlim babasından rivayet ediyor. Babası şöyle demiştir.

"Rasulullah (s), kardeşine haya hakkında nasihat eden bir adama uğradı ve ona buyurdu ki:

"Bırak onu! Zira haya imandandır." *(Buhari, İman, 16-Müslim, İman, 59)*

617. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), kardeşine haya hakkında çıkışan bir adama uğradı. Hatta ona seni döverim der gibiydi. Bunu gören Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bırak onu! Zira haya imandandır." *(Buhari, İman, 16)*

618. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) benim evimde yatmıştı. Yatakta dizlerinin veya bacaklarının bir kısmı açıktı. Ebu Bekir, Rasulullah'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s), bu durumda onun girmesine izin verdi. O da ihtiyacını anlattı. Sonra Ömer Rasulullah'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s), bu durumda onun girmesine de izin verdi. O da ihtiyacını anlattı. Sonra Osman, Rasulullah'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah da oturup elbisesini düzeltti."

Ravilerden Muhammed dedi ki: Ben bunların bir gün içinde olduğunu söylemiyorum. Sonra Osman da yanına girdi, ihtiyacını anlattı ve çıktı.

Hz. Aişe (r) diyor ki:

"Ben dedim ki: Ya Rasulallah! Ebu Bekir eve girdi, onu karşılamadın ve bunda bir mahzur görmedin. Sonra Ömer eve girdi, onu da karşılamadın ve bir mahzur görmedin. Sonra Osman eve girince oturup elbiseni düzelttin. Neden?" Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Meleklerin haya ettiği bir kişiden ben nasıl haya etmem!" *(Buhari, Tefsir, 12)*

272. Sabah Duası

619. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), sabaha erdiği vakit şöyle dua ederdi:

"Sabaha erdik. Kainat da Allah'a ait olarak sabaha çıktı. Her türlü hamd Allah'a mahsustur. O'nun ortağı yoktur. Tek olan Allah'dan başka hiçbir ilah yoktur. Ölümden sonra diriltmek de ancak O'na mahsustur."

Akşama girince de şöyle dua ederdi:

"Akşama erdik. Kainat da Allah'a ait olarak akşama erdi. Her türlü hamd Allah'a mahsustur. O'nun ortağı yoktur. Tek olan Allah'tan başka ilah yoktur. Son dönüş ancak O'nadır."

273. Başkasına Dua Etmek

620. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şerefli kimse yani kerim oğlu kerim, kerim oğlu kerim, kerim oğlu kerim olan ve Yüce Allah'ın dostu İbrahim soyundan gelen İshak oğlu Yakub'un oğlu Yusuf'tur."

Allah Rasulü (s) buyurdu ki:

"Şayet Yusuf kaldığı kadar, ben zindanda kalmış olsaydım ve zindandan çık diye bana elçi gelmiş olsa, ona olumlu cevap verirdim. Oysa gelen elçiye o şu cevabı vermişti:

"Efendine dön de ona sor: "Ellerini kesen o kadınların durumu neydi?" *(Yusuf, 50)*

"Allah'ın rahmeti Hz. Lut'un üzerine olsun. O çok sağlam bir yere sığınmıştı. Kavmine şöyle demişti:

"Size yetecek kadar gücüm olsaydı veya sağlam bir yere sığınabilseydim." *(Hud, 80)*

"Yüce Alah Lut'dan sonra gönderdiği bütün peygamberleri elbette kavminden bir topluluk ve dayanma gücü içinde göndermiştir."

Ravilerden Mahmut dedi ki:

"Servet, insan çokluğu ve dayanma gücü demektir."

274. İhlaslı Dua

621. Abdurrahman Bin Yezid anlatıyor:

"Rebi, Cuma günü devamlı Alkame'ye varırdı. Ben Alkame'nin yanında olmayınca oraya gitmem için bana bir elçi yollardı. Orada bulunmadığım bir zamanda Rebi gelmişti. Bunun üzerine Alkame bana uğradı ve:

"Senin Rebi'in getirdiğinden haberin var mı?" diye sordu ve dedi ki:

"Sen insanların pek çoklarının dua edip de pek azının olmasının kabul edildiğini görmedin mi? Çünkü Yüce Allah, sadece ihlaslı yapılmış duaları kabul eder." Ben:

"Bunu Abdullah Bin Mesud dememiş miydi?" dedim. Alkame:

"Ne demişti Abdullah?" dedi. Bunun üzerine ben şöyle dedim:

"Abdullah dedi ki: Allah, insanlara duyurmak için yapılan duayı, gösteriş için yapılan duayı ve eğlencenin yaptığı duayı asla kabul etmez; ancak kalbinin derinliklerinden gelen bir duayı kabul eder.

Abdurrahman şöyle dedi:

"Alkame, Abdullah Bin Mesud'un sözlerini hatırlayıp evet, dedi."

275. Azimle Dua Etmek

622. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Sizden biri dua edince "dilersen ver" demesin. Azimle ve büyük bir arzu ile istesin. Zira herhangi bir şeyi vermek Allah'a zor gelmez." *(Buhari, Daavat, 21)*

623. Enes (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sizden biri dua edince, büyük bir arzu ile dua etsin. "Allahım, dilersen bana ver" demesin. Zira Allah'ı zorlayan hiçbir kuvvet yoktur." *(Buhari, Daavat, 21-Müslim, 7)*

276. Duanın Şekli

624. Ebu Nuaym anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer ile Abdullah Bin Zübey'i avuçlarını yüzlerine çevirerek dua ettiklerini gördüm."

Bu hadisi Rasulullah'dan da rivayet edenler olmuştur: "Allah'dan avuçlarınızın içiyle isteyin, sırtlarıyla istemeyin; duayı tamamlayınca avucunuzu yüzlerinize sürün." (Tirmizi, Salat, 358)

625. Hz. Aişe'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) ellerini kaldırarak şöyle dua ediyordu:

"Muhakkak ki ben bir insanım. Beni cezalandırma. Müminlerden hangisini incitmişsem veya ona fena bir şey demişsem bununla ilgili beni cezalandırma." *(Müslim, Bir, 88)*

626. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Devs kabilesine mensup Tufeyl Bin Amr Rasulullah (s)'a varıp şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Devs kabilesi asi olup İslam'ı reddettiler. Onlara beddua edin. Allah Rasulü (s) hemen kıbleye yönelip

ellerini kaldırdı. İnsanlar, Peygamberin onlara beddua edeceğini zannettiler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Allahım! Devs kabilesine hak yolu göster ve ona ilet." *(Buhari, Cihad, 100-Müslim, Fezail, 197)*

627. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Bir sene yağmur yağmamıştı. Cuma günü bir Müslüman ayağa kalkıp Rasulullah (s)'a şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Yağmur yağmadı. Toprak çatladı ve mal yok oldu. Hemen Rasulullah (s) ellerini kaldırdı. Bu anda semada tek bir bulut bile görünmüyordu. Rasulullah (s) dua ederken ellerini öyle uzattı ki, koltuk altlarının beyazlığını gördüm. Yağmur için Allah'a dua etti. Cuma namazını yeni kılmıştık ki, yağan yağmurdan dolayı evleri yakın olan gençler, evlerine dönmek istediler. Bir sonraki cumaya kadar yağmur yağdı. Bunun üzerine bir sahabi dedi ki:

"Ya Rasulallah! Evler çöktü. Yolcular yolda hapsoldu. Rasulullah (s), Ademoğlunun çabuk bezmesinden dolayı gülümsedi ve eliyle işaret ederek buyurdu ki:

"Allahım! Çevremize Yağsın; üzerimize yağmasın." Duadan hemen sonra Medine'nin üstünden bulut çekilip gitti.

628. Hz. Aişe'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) ellerini kaldırıp şöyle dua ediyordu:

"Allahım! Muhakkak ki ben bir insanım. Beni cezalandırma. Müminlerden hangisini incitmişsem veya ona fena bir şey söylemişsem bununla ilgili beni cezalandırma." *(Müslim, Bir, 88)*

629. Cabir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

"Devs kabilesine mensup Tufeyl Bin Amr, Rasulullah (s)'a şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Cahiliyet devrindeki Devs kalesi gibi, muhkem bir kalen ve muhafızların olsa ister misin?" Cabir dedi ki:

"Rasulullah (s) buna razı olmamıştır, çünkü Allah muhafızlığı Ensar'a ayırmıştır. Rasulullah (s) Medine'ye hicret edince Tufeyl de kavminden bir adamla birlikte hicret etti. O adam hastalanmış ve sıkılmıştı. (veya ravi bunun gibi bir söz söyledi.) Adam ok torbasına doğru sürünmüş. Torbadan bir ok almış. Bilek damarlarını kesmiş ve hemen ölmüş. Sonra Tufeyl adamı rüyasında görmüş ve ona:

"Sana ne yapıldı? diye sormuş. O da:

"Rasulullah (s)'ın yanına hicret ettiğim için affolundum" diye cevap vermiş. Tufeyl:

"Ellerine ne oldu?" diye sormuş. O da:

"Bana, senin bozduğun bir organı biz düzeltmeyiz" dediler, cevabını vermiştir. Cabir dedi ki:

"Tufeyl bu rüyayı Rasulullah (s)'a anlatmış. Bunun üzerine Rasulullah (s) ellerini kaldırarak şöyle buyurdu:

"Allahım! Onun ellerini de affeyle." *(Müslim, İman, 184)*

630. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) Allah'a sığınarak şöyle dua ederdi:

"Allahım! Tembellikten sana sığınıyorum, korkaklıktan sana sığınıyorum, bunaklıktan sana sığınıyorum ve cimrilikten sana sığınıyorum." *(Buhari, 6616)*

631. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Yüce Allah şöyle buyurdu: Ben, kulumun benim hakkımdaki zanni gibiyim. O bana dua ettikçe ben onunla beraberim." *(Buhari, 7405)*

277. Seyyidu'l-İstiğfar

632. Şeddad Bin Evs'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İstiğfarın efendisi şudur: Allahım! Sen benim Rabbimsin, senden başka hiçbir ilah yoktur. Beni sen yarattın, ben senin ku-

lunum, gücümün yettiği kadar ezelde sana verdiğim söz üzerindeyim. Üzerimdeki nimetini sana itiraf ediyorum, günahımı da sana ikrar ediyorum, beni affet, zira günahları ancak sen affedersin. Yaptığım fenalıkların zararından sana sığınıyorum."

Kim bunu akşam okuyup ölürse cennete girer (veya cennet ehlinden olur). **Sabah okuyup o gün ölürse cennete girer veya cennet ehlinden olur.** *(Buhari, 6323)*

633. İbn-i Ömer (r) anlatıyor:

"Biz, Rasulullah (s)'ın bir mecliste yüz defa şu duayı okuduğunu saydığımız olurdu:

"Ey Rabbim! Beni bağışla, tevbemi kabul eyle. Gerçekten sen, tevbeleri çok kabul eden ve esirgeyensin."

634. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Allah Rasulü (s) kuşluk namazını kıldı ve sonra şöyle dua buyurdu:

"Allahım! Beni bağışla, tevbemi kabul eyle. Gerçekten sen, tevbeleri çok kabul eden ve esirgeyensin." Bunu yüz kereye kadar okudu.

635. Şeddad Bin Evs'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İstiğfarın efendisi şöyle demektir: Allah'ım! Sen Rabbimsin, senden başka hiçbir ilah yoktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum, gücümün yettiği kadar ezelde sana verdiğim söz üzerindeyim. Yaptığım fenalıkların zararından sana sığınıyorum. Üzerimdeki nimetini sana itiraf ediyorum, günahımı da sana ikrar ediyorum, beni affet; zira günahları ancak sen affedersin."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bir mümin, inanarak bunu gündüz okuyup o gün akşam olmadan önce ölürse, o kimse cennet ehlindendir. Kim bu istiğfarı geceleyin inanarak okursa, sabah olmadan önce ölürse cennet ehlindendir."

636. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ı şöyle buyururken duydum:

"Hepiniz Allah'a tevbe edin. Zira ben her gün O'na yüz kere tevbe ederim."

637. Ka'b Bin Ucre (r)anlatıyor:

"Namazdan sonra edilecek zikirler vardır ki, bunları söyleyen kaybetmez. Bunlar: "Subhanellah, Elhamdülillah, La ilahe illallah vallahu Ekber"dir, yüz kere okunur.

Müslim, bu konu ile ilgili bir hadis-i şerifi Rasulullah (s)'dan şöyle rivayet etmiştir: "Bunlar otuz üç kere tesbih çekmek, otuz üç kere hamdetmek, otuz üç kere de tekbir getirmektir." (Müslim, Mesacid, 144)

278. Gıyabında Kardeşine Dua Etmek

638. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kabul olması açısından en çabuk dua, gâibin gâibe yaptığı duadır."

639. Ebu Bekir Sıddık (r) şöyle demiştir:

"Allah için, mümin bir kardeşin yaptığı dua kabul edilir."

640. Ebu Derda'nın damadı Savfan Bin Abdullah anlatıyor:

"Şam'daki yakınlarımı ziyarete gitmiştim. Kayınvalidem Ümm-i Derda'yı evde buldum; fakat kayınpederim Ebu Derda'yı orada bulamadım. Kayınvalidem bana sordu:

"Bu sene hac etmeyi düşünüyor musun?" Ben de:

"Evet, düşünüyorum" dedim. Bunun üzerine kayınvalidem dedi ki:

"O halde Allah'a bizim için hayır dua eyle. Zira Rasulullah (s) şöyle buyururdu:

"Müslüman bir kimsenin, kardeşinin ardından yaptığı dua kabul olunmuştur. Onun başının yanında görevlendirilmiş bir

melek vardır. O her ne vakit kardeşi için hayır dua ederse, görevli melek "amin" ve bir misli de sana olsun" der.

Daha sonra çarşıda kayınpederim Ebu Derda'ya uğradım. Kendisi de aynı hadis-i şerifi Rasulullah (s)'dan rivayet ederek söylemiştir.

641. Abdullah Bin Amr anlatıyor:

"Bir adam şöyle dua etmişti: Allahım! Sadece beni ve Muhammed'i affeyle!" Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen pek çok insanın bağışlanmasını engelledin."

642. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

Ben, Rasulullah (s)'ın bir mecliste yüz defa şöyle istiğfar ettiğini duydum:

"Rabbim, beni bağışla, tevbemi kabul eyle, bana merhamet eyle. Gerçekten sen, tevbeleri çok kabul eden ve esirgeyensin."

279. Ne İçin Dua Edilir?

643. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

"Ben her işimde Allah'a dua ederim. Hatta bineğimin yürüyüşünü açmasına kadar Allah'a dua ederim. Bu duanın bana büyük bir huzur verdiğini anlarım."

644. Amr Bin Meymun anlatıyor:

"Hz. Ömer şöyle dua ederdi."

"Allahım! Sadık kimselerle birlikte benim canımı al, şerli kimselerin içinde beni bırakma ve hayırlı kimselere beni kat."

645. Şekik anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud (r) şu duaları çok yapardı:

"Ey Rabbimiz! Bizim aramızı ıslah eyle, bizi İslam yoluna yönelt, bizi karanlıklardan kurtarıp nura sevket. Gizli, aşikar olan fena söz ve işleri bizden uzak tut. Kulaklarımıza, gözleri-

mize, kalplerimize, eşlerimize ve soyumuza bereket ihsan eyle. Tevbemizi kabul eyle. Gerçekten sen, tevbeleri çok kabul eden ve esirgeyensin. Bizi nimetine şükreden, hamdeden ve onu devamlı söyleyen kimseler eyle! Üzerimize olan nimetini tamamla."

Bu hadis, Rasulullah (s)'dan da rivayet edilmiştir. Hem mevkuf hem de merfu'dur.

646. Süleyman Bin Muğire anlatıyor:

"Enes Bin Malik (r) bir din kardeşine şöyle dua ederdi:

"Zalim ve facir olmayan, gece namaz kılan, gündüz oruç tutan sadık bir toplumun duasını Allah din kardeşimin üzerine kılsın."

Bu hadis, Rasulullah (s)'dan da rivayet edilmiştir. Hadis, hem mevkuf hem de merfudur.

647. Amr Bin Haris (r) şöyle demiştir.

"Annem beni alıp Rasulullah (s)'a götürmüştü. Rasulullah (s), başımı okşayarak benim için rızık duası yapmıştı.

648. Enes Bin Malik (r)'den rivayet ediliyor:

"Zaviyede bulunduğu bir gün Enes'e dediler ki:

"Onlara dua etmen için kardeşlerin Basra'dan geldiler. Enes onlara şöyle dua etti:

"Allah'ım! Bizi bağışla, bizi esirge, bize dünyada da ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru." Bunun üzerine Basralılar Enes'e daha çok dua ettiler. Enes, onların duasının aynısını yaptı ve dedi ki: "Şayet yaptığınız bu dua ile istediğiniz size verilirse, gerçekten size hem dünya hem de ahiretin hayrı verilmiştir."

649. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) tutup bir ağacın dalını silkeledi, ağacın yaprakları dökülmedi. Sonra silkeledi, yapraklar yine dökülmedi.

Tekrar silkeledi, yine dökülmedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gerçekten Allah, her şeyden münezzehtir. Allah'a hamdolsun. Allah'dan başka hiçbir ilah yoktur" sözü, ağaç yapraklarını döktüğü gibi, kulun günahlarını döker."

650. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Bir kadın Rasulullah (s)'a geldi. Bir hacetinden dolayı şikayette bulundu. Rasulullah (s) ona şöyle buyurdu:

"Sana bundan daha hayırlısını açıklayayım mı? Uyuyacağın zaman otuz üç kere Lailahe illallah, otuz üç kere Sübhanallah, otuz dört kere Elhamdülillah söylemendir. Allah'ı böyle yüz kere zikretmek, hem dünyadan hem de içindekilerden daha hayırlıdır."

651. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir Müslümanın yüz kere La ilahe illallah, yüz kere Sübhanallah, yüz kere Allahu ekber demesi, onun için on köleyi azad etmekten ve yedi deveyi kurban etmekten daha hayırlıdır."

652. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'a gelip sordu:

"Ya Rasulallah! Hangi dua daha faziletlidir?" Rasulullah (s):

"Allah'dan dünyada ve ahirette af ve afiyet iste" buyurdu. Sonra adam bir gün sonra gelerek:

"Ya Rasulallah! Hangi dua daha faziletlidir?" diye sordu. Rasulullah (s):

"Allah'dan dünyada ve ahirette af ve afiyet iste. Sana dünyada ve ahirette af ve afiyet verilince şüphesiz kurtulmuş olursun."

653. Ebu Zer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'a göre sözlerin en sevimlisi şudur: Allah'ın şanı ne yücedir. Onun ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na

mahsustur. O, her şeye gücü yetendir. Kuvvet ve kudret ancak Allah'ın yardımı iledir. Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder ve hamdiyle O'nu tesbih ederim."

654. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), ben namaz kılarken odama girdi. Bir ihtiyacı vardı. Ben onu biraz beklettim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ya Aişe! Sen duanın kısa ve kapsamlı olanına sarıl!" Ben duamı bitirip dönünce ona dedim ki:

"Ya Rasulallah! Kısa ve kapsamlı dua nedir?" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"De ki: Allahım! Şüphesiz ben senden hayrın her çeşidinden isterim, âcil olanı, âcil olmayanı (dünya ve ahireti) **bildiğim hayrı ve bilemediğim hayrı. Âcil olan ve âcil olmayan, bildiğim ve bilemediğim şerrin hepsinden sana sığınırım. Allah'ım! Şüphesiz ben senden cenneti ve beni cennete yaklaştırıcı söz ve amel isterim. Cehennem ateşinden ve beni ona yaklaştıran söz veya amelden de sana sığınırım. Benim için hükmettiğin her kaza ve kader hükmünün sonucunu hayırlı kıl."**

280. Rasulullah'a Salâvat Getirmek

655. Ebu Said-i Hudri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir müslümanın yanında sadaka bulunmazsa, yaptığı duanın içinde şöyle desin:

"Allahım! Kulun ve Rasulü Muhammed'e salat eyle! Erkek müminlere, kadın müminlere, erkek müslümanlara, kadın müslümanlara rahmet eyle! Çünkü bu, dua sahibi için bir sadakadır."

656. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman: Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in ehli beytine, İbrahim'e ve İbrahim'in ehli beytine salat eylediğin gibi salat eyle. Muhammed'e ve Muhammed'in ehli beytine, İbrahim'e ve İbrahim'in ehli beytine verdiğin bereket gibi, bereket ver. Muhammed'e ve Muhammed'in ehli beytine, İbrahim'e ve İbrahim'in ehli beytine ettiğin rahmet gibi, rahmet eyle!" derse, kıyamet günü o müslümanın şehadetine şahit olacağım ve ona şefaat edeceğim."

657. Enes ile Malik Bin Evs şöyle anlatıyorlar:

"Rasulullah (s), bir ihtiyacı için dışarı çıkmıştı. Onu kimse takip etmeyince Ömer bir çömlek ya da bir ibrikle arkasından gitti. Onu bulduğunda bir dere kenarında secdede idi. Ömer, onu böyle görünce uzaklaştı ve secdeden başını kaldırıncaya kadar arkasında oturup bekledi. Başını kaldırınca buyurdu ki:

"Ya Ömer! Beni secdede bulunca geri çekilerek güzel yaptın. Zira o anda Cebrail bana gelip dedi ki: Kim sana bir defa salat getirirse, Allah da buna karşılık o kimseye on rahmet eder; derecesini de on kat yükseltir."

658. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim bana bir defa salat getirirse, Allah da buna karşılık o kimseye on rahmet eder ve on günahını affeder."

281. Yanında Anıldığı Halde Peygambere Salavat Getirmeyen

659. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) minbere çıkmıştı. O, birinci basamağa çıkınca orada **"amin"** dedi. Sonra ikinci basamağa tırmanıp orada **"amin"** dedi. Sonra üçüncü basamağa tırmanıp orada da **"amin"** dedi. Bunun üzerine sahabiler dediler ki:

"Ya Rasalullah! Üç defa **"Amin"** dediğini duyduk." Rasulullah (s) buyurdu ki: **"Ben, minberin birinci basamağına çıkınca Cebrail gelip şöyle dedi:**

"Bir kul, Ramazana girip çıktığı halde günahları affedilmemişse bedbaht olsun. Bunun üzerine ben de ona "amin" dedim. Sonra şöyle dedi: "Anne ve babasına veya bunlardan birine yetişip de onlar sayesinde cennete girmeyen bir kul bedbaht olsun. Ben de ona "amin" dedim. Sonra şöyle dedi: "Sen yanında anıldığında sana salat okumayan kul bedbaht olsun. Ben de "amin" dedim."

660. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim bana bir salavat getirirse, Allah da buna karşılık o kimseye on rahmet eder."

661. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) minbere çıktı ve üç kere **"amin"** dedi. Ashap tarafından kendisine şöyle soruldu:

"Ey Allah'ın Rasulü! Neden bunu yaptın?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Cebrail bana dedi ki:**

"Anne ve babasına veya bunlardan birine yetişip de onlar sayesinde cennete giremeyen kimsenin burnu sürtülsün. Ben de "âmin" dedim. Sonra Cebrail dedi ki:

"Ramazan girdiği halde günahları affedilmemiş olan insanın burnu sürtülsün." Ben de "âmin" dedim Sonra Cebrail dedi ki:

"Sen yanında anıldığında sana salavât okumayan kimsenin burnu sürtülsün. Ben de "âmin" dedim. *(Müslim, Edep, 9-10)*

662. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Müminlerin annesi Cüveyriye bint-i Haris'in esas adı Berre idi. Rasulullah (s) bu ismi sevmediği için, onun adını Cüveyriye olarak değiştirmiştir.

Rasulullah (s), (sabah namazını kılınca Hz. Cüveyriye namazgahında iken) onun yanından ayrılmıştı. Kuşluk vaktinden sonra döndüğünde o, hala aynı yerinde oturmaktaydı. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen hala meclisinden ayrılmadın mı? Andolsun ki, senden sonra dört kelimeyi üç defa söyledim. Eğer onlar, senin söylediklerinle tartılmış olsa, bu kelimeler ağır basardı." Bunlar: "Allah'ı mahlukatı sayısınca, zatının rızası, arşının ağırlığı ve kelimelerinin mürekkebi miktarınca noksan sıfatlardan tenzih eder ve hamdiyle tesbih ederim." *(Müslim, 2726)*

663. İbn-i Abbas (r) bu hadis-i şerifi:

"Rasulullah (s) Cüveyriye'nin yanından çıktı" ifadesiyle birkaç kere nakletmiştir; ancak Hz. Cüveyriye'den bir kere rivayet etmiştir."

664. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Cehenmemden Allah'a sığınırım. Kabir azabından Allah'a sığınırım. Yalancı Mesih'in (Deccal'in) fitnesinden Allah'a sığınırım. Hayat ve ölümün fitnesinden sana sığınırım."

Deccal, çok yalancı, aldatıcı demektir. Hadis-i şeriflerde yalancı Mesih olarak geçmektedir. İslam'da Müseyleme gibi peygamberlik iddia eden otuz kadar Deccal'dan bahsedilmiş ve en büyük fitneye sebep olacak Deccal'in ise ahir zamanda çıkacağı haber verilmiştir. Bütün peygamberler ümmetlerini Deccal'in fitne ve azgınlığına karşı uyarmışlardır.

282. Zalime Beddua Etmek

665. Cabir (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Kulağımı ve gözümü sağlıklı eyle ve onları benim vârisim (son nefesime kadar sağlıklı) **kıl. Bana zulmeden kimseye karşı, bana yardım eyle. Zâlimden alınmış olan intikamımı bana göster."**

666. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Kulağımı ve gözümü sağlıklı eyle ve onları, benim vârisim (son nefesime kadar sağlıklı) **kıl. Düşmanıma karşı bana yardım eyle. Ondan alınmış olan intikamımı bana göster."**

667. Târık Bin Eşyem (r) anlatıyor:

"Biz sabah erkenden Rasulullah (s)'a giderdik. Hem erkekler hem de kadınlar oraya gelirlerdi. Biri şöyle sordu:

"Ya Rasulallah! Namaz kıldığım vakit nasıl dua edeyim?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"De ki: Allahım! Beni bağışla, beni esirge, bana hidayet ve rızık ver. Muhakkak ki bunlar, senin dünya ve ahiretini toplamaktadır." *(Müslim, Zikir, 34-55)*

668. Aynı hadis-i şerifi Ebu Mâlik de rivayet etmiştir. Ancak "Namaz kıldığım vakit" ifadesi rivayette yoktur.

283. Uzun Ömür İçin Dua Etmek

669. Ümm-i Kays (r), Rasulullah (s)'ın kendisi için şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Ümm-i Kays ne dedi? Onun ömrü uzun olsun. Ümm-i Kays gibi, uzun yaşamış bir kadın bilmiyorum."

670. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) yanımıza –ev halkına- girerdi. Bir gün evimize girdi ve bize dua etti. Bunun üzerine Annem Ümm-i Süleym (beni işaret ederek) şöyle dedi:

"Bu küçük hizmetçine dua eder misin?" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Ya Rabbi! Bunun malını ve evladını çoğalt, hayatını uzat ve onu bağışla."

Rasulullah (s) üç şey için bana dua etti. Bu duanın bereketiyle çok yaşadım ve soyumdan gelen üç yüz kişiyi defnettim. Gerçekten meyvalarım bir yılda iki kere vermişti. Ömrüm de çok uzadı; bundan dolayı insanlardan haya etmiştim. Üçüncü duası ile de ahirette bağışlanmamı ümit ediyorum."

284. Acele Etmedikçe Dua Kabul Olunur

671. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Acele etmedikçe her birinizin duası kabul olunur. Ben dua ettim de duam kabul olunmadı, der." (Duayı terk eder.) *(Buhari, Daavat, 22-Müslim, Zikir, 91)*

672. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Günahla veya akrabalık bağlarını kesmekle ilgili dua etmedikçe veya dua ettim de kabul olduğunu görmedim, deyip de duayı terk ederek acele etmediği müddetçe her birinizin duası kabul olunur." *(Buhari, Daavat, 22-Müslim, Zikir, 92)*

285. Borçtan ve Tembellikten Allah'a Sığınmak

673. Abdullah Bin Şuayb babasından, o da dedesinden rivayet ettiğine göre Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Ya Rabbi! Tembellikten ve borçlanmaktan sana sığınırım. Yalancı mesih'in (Deccal'in) fitnesinden sana sığınırım. Ateşin azabından sana sığınırım."

674. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) hayatın ve ölümün şerrinden, kabir azabından ve Yalancı mesih'in (Deccal'in) şerrinden Allah'a sığınırdı."

286. Allah Dua Etmeyene Gazab Eder

675. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim Allah'dan istemezse Allah o kimseye gazab eder."

676. Bir başka rivayetle Ebu Hüreyre (r)'den nakledildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim Allah'dan istemezse Allah o kimseye gazab eder."

677. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'a dua ettiğiniz vakit, dua da azimli olun. Sakın her hangi biriniz "Dilersen bana ver" demesin. Zira Allah'ı zorlayan hiçbir kuvvet yoktur." *(Buhari, Tevhid, 31-Müslim, Zikir, 9)*

678. Hz. Osman (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir mümin, her gündüzün sabahında ve her gecenin akşamında üç kere: İsmiyle beraber yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar vermeyeceği Allah'ın adı ile. O her şeyi işiten ve herşeyi bilendir, derse hiçbir şey ona zarar vermez."

Hz. Osman'ın oğlu Eban kısmi felce uğramıştı. Dinleyicilerden bir adam ona hayretle bakınca Eban ona dedi ki: "Gerçekten bu hadis, aynen sana anlattığım gibidir. Fakat ben, Allah kaderini bana geçireceği için o gün bunu söyleyemedim."

287. Duanın Kabul Edildiği Yerler

679. Sehl Bin Sa'd diyor ki:

"Şu iki vakitte gök yüzünün kapıları açılır ve pek az kişinin duası kabul edilmez:

1. Ezan okunduğu zaman,
2. Allah yolunda saf tutulduğu zaman."

288. Rasulullah'ın Duaları

680. Ebu Sırme (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Senden bana ve dostlarıma zenginlik vermeni dilerim."

681. Aynı hadis-i şerif, başka bir kaynaktan rivayet edilmiştir.

682. Şekel Bin Humeyd (r) anlatıyor: Ben: "Ya Rasulallah! Kendisiyle yararlanacağım bir dua bana öğretiniz" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"De ki: Ya Rabbi, kulağımın şerrinden, gözümün şerrinden, dilimin şerrinden, kalbimin şerrinden menimin (zina ve günahı kastederek) **şerrinden beni koru."**

683. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allahım! Bana yardım eyle. Aleyhimde düşmanıma yardım eyleme. Yardımını benden esirgeme ve aleyhimde düşmanımı destekleme. Hak yolda ilerlemeyi bana kolaylaştır."

684. İbn-i Abbas (r), Rasulullah (s)'ın şöyle dua ettiğini rivayet etmiştir:

"Rabbim! Bana yardım eyle. Aleyhimde düşmanıma yardım eyleme. Yardımını benden esirgeme ve aleyhimde düşmanımı destekleme. Düşmanımı cezalandır, beni cezalandırma. Hak yolda ilerlemeyi bana kolaylaştır. Bana zulüm ve haksızlık edene karşı bana yardım eyle."

"Ey Rabbim! Beni sana çok şükreden, çok zikreden, senden çok korkan, sana çok itaat eden, sana çok boyun eğip tevazu gösteren, sana çok yakarıp ağlayarak tevbekar eyle."

"Ey Rabbim! Benim tevbemi kabul eyle, günahımı yıka, duamı kabul eyle, delilimi sabit kıl, kalbimi hidayet üzerine daim kıl, dilimi doğruluktan ayırma ve kalbimi nefretten arındır."

685. Muaviye Bin Ebi Sufyan, Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir (Aynı hadisi şerifi Muğire Bin Şube de rivayet etmiştir):

"Allahım! Verdiğine mani olacak, engellediğini verebilecek yoktur. Senin katında hiçbir mülk sahibine mülkü fayda vermez. Allah, kiminle hayır murad ederse, onu dinde anlayış sahibi yapar."

686. Yukardaki hadisin benzeri başka bir yolla rivayet edilmiştir.

687. Yine yukardaki hadisin benzeri diğer bir yolla rivayet edilmiştir.

688. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Duaların en sağlamı şudur: Allahım! Sen benim Rabbimsin. Ben de senin kulun. Nefsime zulmettim. Günahımı da itiraf ettim. Günahları senden başka affedecek yoktur. Ey Rabbim! Beni affeyle!"

689. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Her işimin koruyucusu olan dinimi, içinde yaşadığım dünyamı iyi kıl. Ölümü de her türlü kötülükten uzak bir rahmet kıl." *(Müslim, Zikir, 71)*

690. Ebu Hüreyre (r), anlatıyor:

"Rasulullah, güç yetişmez beladan, bedbahtlığa uğramaktan ve düşmanların haline gülmesinden Allah'a sığınırdı." *(Buhari, Kader, 13-Müslim, Zikir, 53)*

691. Hz. Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şu beş şeyden Allah'a sığındığını rivayet etmiştir:

"Tembellikten, cimrilikten, ihtiyarlığın fenalığından, kalbin fitnesinden ve kabir azabından."

692. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle Allah'a sığınırdı:

"Allahım! Acze düşmekten, tembellikten, korkaklıktan, bunamaktan sana sığınırım. Hayat ve ölüm fitnesinden sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım." *(Buhari, Daavat, 38 – Müslim, Zikir, 52)*

693. Enes (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Üzüntüden, hüzünden, acze düşmekten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, ağır borçtan ve düşman adamlarının galip gelmesinden sana sığınırım." *(Buhari, Cihad, 74)*

694. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor: Rasulullah (s)'ın bir duası da şu idi:

"Allahım! Önce yaptığım ve geriye bıraktığım, gizlediğim ve açığa koyduğum ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle. Öne geçiren de geri bırakan da sensin. Senden başka ilah yoktur." *(Buhari, Teheccüd, 1- Müslim, S. Müsafirin, 199)*

695. Abdullah Bin Mes'ud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle dua ederdi:

"Allahım! Ben senden hidayet, takva, iffet ve zenginlik dilerim." *(Müslim, Zikir, 72)*

696. Sümame Bin Hazen anlatıyor:

"Bir yaşlı yüksek sesle şöyle dua ediyordu:

"Allahım! Ben, içine başka hiçbir şey karışmamış şerden (sırf şer) sana sığınırım." Ben:

"Bu yaşlı adam kimdir?" diye sordum. Bana:

"Ebu Derda'dır" diye cevap verildi.

697. Abdullah Bin Ebi Evfa (r) Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Beni kar, dolu ve soğuk suyla temizle; tıpkı kirli elbisenin kirden temizlendiği gibi. Allahım! Sana göklerle yer ve onların dışında dilediğin her şey dolusu hamdolsun." *(Müslim, Salat, 224)*

Müslim'in nakline göre, Rasulullah (s) bu duayı rükudan kalkınca okurdu.

698. Enes Bin Malik (r), Rasulullah (s)'ın şu duayı çok yaptığını rivayet etmiştir:

"Allahım! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru."

Şu'be dedi ki: Katade'ye bu hadisi anlatınca şöyle cevap verdi: Enes bu duayı yapardı; onu Rasulullah'dan nakletmezdi.

699. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Fakirlik, kısırlık ve zilletten sana sığınırım. Zulüm etmekten yahut zulme uğramaktan sana sığınırım."

700. Ebu Umâme (r) anlatıyor:

"Biz, Rasulullah (s)'ın yanında bulunuyorduk. Pek çok dua yaptı; biz onu ezberleyemedik. Bunun üzerine biz:

"Ya Rasulallah" dedik, "uzun bir dua ile dua ettiniz; biz onu ezberleyemedik." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Size bütün bu duaları toplayan bir şey göstereyim: Allahım! Peygamberin Muhammed'in senden dilediği şeyin hayrından biz de senden diliyor ve Peygamberin Muhammed'in sana sığındığı şeyin şerrinden biz de sana sığınıyoruz! Allahım! Yardımına müracaat edilen sensin. Varış yalnız sanadır. Kudret ve kuvvet ancak Allah iledir."

701. Amr Bin Şuayb, babasından, o da dedesinden rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allahım! Yalancı Mesih'in (Deccal'in) fitnesinden sana sığınırım. Cehennemin fitnesinden sana sığınırım."

702. İbn-i Abbas (r) şöyle dua ederdi:

"Allahım, verdiğin rızıkla bana kanaat ver. Benim için ona bereket ver. Benim için bütün bilinmezler yerine hayır getir."

703. Enes (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) en çok şu duayı yapardı:

"Allahım! Bize dünyada da güzellik ver, ahirette de güzellik ver ve bizi cehennem azabından koru."

704. Enes (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şu duayı çok yapardı:

"Ey kalpleri dilediği yöne çeviren Allahım, bizim kalplerimizi dinin üzerinde sabit kıl."

705. Abdullah Bin Ebi Vefa (r), Rasulullah (s)'ın şöyle dua ettiğini rivayet etmiştir:

"Allahım! Sana göklerle yer ve onların dışında dilediğin her şey dolusu hamdolsun. Allahım! Beni dolu, kar ve soğuk suyla temizle. Allahım! Beni günahlardan, beyaz elbisenin kirden temizlendiği gibi temizle." *(Müslim, Salat, 204)*

706. Abdullah Bin Ömer (r), Rasulullah (s)'ın dualarından birinin şu olduğunu rivayet etmiştir:

"Allahım! Nimetinin ve verdiğin sıhhatın benden ayrılmasından ve azabının aniden gelmesinden ve her türlü gazabından sana sığınırım."

289. Yağmur Zamanında Yapılacak Dua

707. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), ufuklardan her hangi birisinden gelen bir bulutu gördüğü zaman onu karşılamak üzere namazda bile olsaydı içinde bulunduğu işi bırakırdı. Şayet Allah havayı açıp yağmur yağdırmamışsa, bunun için Allah'a hamdederdi. Eğer yağmur yağsaydı, şöyle derdi:

"Allahım! Bu yağmuru yeryüzünde akan, yararlı bir yağmur eyle!"

290. Ölümü Temenni Etmek

708. Kays Bin Ebi Hâzim anlatıyor:

Habbab'ı ziyarete gitmiştim. O, yedi yerinden dağlanmıştı. Bu ziyaretimizde Habbab dedi ki: "Şayet Rasulullah (s) bizi ölüm temennisinden men etmemiş olsaydı, elbette ben (şu hastalığımdan dolayı) ölümü temenni ederdim." *(Buhari, Merda, 19- Müslim, Zikir, 12)*

291. Rasulullah (s)'ın Duaları

709. Ebu Musa (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şu duayı okurdu:

"Ey Rabbim! Hatamı, bilgisizliğimi, işimdeki bütün israfımı ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle. Allahım! Bütün hatalarımı affeyle. Ciddi ve şaka olarak yaptığımı affeyle; bunların hepsi bende mevcuttur. Allahım! Önce yaptığım ve geriye bıraktığım, gizlediğim ve açığa koyduğum ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle. Öne geçiren de geri bırakan da sensin, sen her şeye gücü yetensin." *(Buhari, Daavat, 60- Müslim, Zikir, 70)*

710. Ebu Musa (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle dua ederdi:

"Allahım! Hatamı, bilgisizliğimi ve işimdeki israfımı ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle. Allahım! Ciddi ve şaka olarak yaptığımı, hatamı ve kasden yaptığımı affeyle; bunların hepsi bende mevcuttur."

711. Muaz Bin Cebel (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) elimden tutarak şöyle buyurdu:

"Ya Muaz!" Ben de:

"Buyur" dedim. Rasulullah (s):

"Gerçekten ben seni seviyorum" buyurdu. Ben:

"Andolsun ki, ben de seni seviyorum" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her namazının ardından okuyacağın bazı kelimeleri sana öğreteyim mi?" Ben de: "Evet" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allahım! Seni zikretmeye, sana şükretmeye ve sana güzel ibadet etmeye bana yardım eyle."

712. Ebu Eyyub el-Ensari (r) anlatıyor:

Bir adam, Rasulullah (s)'ın yanında şöyle dedi: "Allah'a sayısız, temiz ve sonsuz bir şekilde hamdolsun." Bunun üzerine Rasulullah:

"Bu sözün sahibi kimdir?" diye sordu. Adam, Rasulullah'ın bu sözden hoşlanmadığını zannederek sustu. Rasulullah (s) tekrar:

"O, haktan başka bir şey söylemeyen adam kimdir?" diye sordu. Adam cevap verdi:

"Ben ondan hayır bekliyorum." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bu duayı hangisi Yüce Allah'a yükseltecek diye birbiriyle yarışan on üç melek gördüm."

Hadis-i şerifte geçen adam, Rifaa Bin Râfii'dir.

713. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) helaya gitmek istediği vakit:

"Ya Rabbi! Erkek ve dişi şeytanlardan (büyük ve küçük pisliklerden) **sana sığınırım"** derdi. *(Buhari, Vudu, 142-Müslim, Hayz, 375).*

714. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) heladan çıkınca şöyle derdi:

"Senin affına sığınırım."

715. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bize Kur'an'dan bir süre öğretir gibi şu duayı öğretirdi:

"Ya Rab! Ben cehennem azabından sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım. Yalancı Mesih'in (Deccal'in) fitnesinden sana sığınırım. Hayat ve ölümün fitnesinden sana sığınırım. Kabir fitnesinden sana sığınırım." *(Müslim, Mesacid, 134)*

716. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Bir gece teyzem Meymune'nin (Rasulullah'ın eşi) yanında kaldım. Rasulullah (s) geceleyin kalkarak hacetine gitti. Sonra yüzünü ve ellerini yıkadı. Sonra uyudu. Sonra kalkarak su tulumuna gitti ve onun ağız ipini çözdü; sonra iki abdest arası bir abdest aldı. Suyu çok dökmedi, fakat her yere ulaştırdı. Sonra kalkarak namaz kıldı. Ben de kalktım ve onun için uyandığımı zannetmesin diye şöyle bir gerindim ve abdest aldım. Rasulullah (s) namaz kıldı. Ben de sol tarafında durdum. O, elimden tutarak beni sağ tarafına çevirdi. Bu şekilde Rasulullah (s)'ın tam on üç rekat namazı tamamen oldu. Sonra uzanıp yattı ve uyudu, hatta horladı. Zaten uyuduğu vakit horlardı. Sonra Bilal gelerek kendisine sabah namazını haber verdi. Rasulullah (s) hemen kalktı ve namaz kıldı; ama abdest almadı. Duasında şu cümleler vardı:

"Allahım! Benim kalbime nur, gözüme nur, kulağıma nur, sağıma nur, soluma nur, üstüme nur, altıma nur, önüme nur ve arkama nur ver ve benim nurumu yücelt.!"

Küreyb dedi ki: Yanımdaki sandıkta yedi kelime daha vardı. (Onları unutmuştum). Sonra Abbasoğullarından birine rastladım da onları bana: **"Sinirimi, etimi, kanımı, saçımı ve tenimi"** diye anlattı. İki haslet daha söyledi. (Dil ve nefis) *(Buhari, Vudu, 5)*

717. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) gece kalktığı vakit namaz kılardı. Namazını bitirdikten sonra zatına laik olacak kelimelerle Allah'a hamdederdi. Nihayet şöyle derdi:

"Allahım! Kalbime nur ver, kulağıma nur ver, gözüme nur ver, sağıma nur ver, soluma nur ver, önüme nur ver, arkama nur ver. Benim nurumu artır, nurumu artır, nurumu artır."

718. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), gece yarısı namaza kalktığı vakit şöyle dua buyururdu:

"Allahım! Hamd sanadır. Göklerin, yerin ve onlarda bulunanların nuru sensin. Hamd sanadır. Göklerin, yerin ve onlarda bulunanları idare eden sensin. Hamd sanadır. Göklerin, yerin ve onlarda bulunanların Rabbi sensin. Hak sensin, senin vaadin haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyametin kopma saati haktır.

"Allahım! Ben ancak sana teslim oldum, ancak sana iman ettim, ancak sana güvendim, ancak sana sığındım, ancak sana davamı arzettim, ancak senin hakemliğine müracaat ettim. Benim yapmış olduğum ve yapacağım günahlarımı, gizli ve aşikare yaptıklarımı affeyle. Benim ilahım sensin, senden başka hiçbir ilah yoktur." *(Buhari, Teheccüd, 1)*

719. İbn-i Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle dua ettiğini rivayet etmiştir:

"Allahım! Ben senden dünyada ve ahirette af ve afiyet dilerim. Allahım! Ben senden ailem hakkında afiyet dilerim. Kusurlarımı ört, korkularıma emniyet ver. Önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üzerimden gelecek olan belalardan beni koru. Ansızın alt tarafımdan (deprem gibi) **gelecek şeylerle helak olmaktan sana sığınırım."**

720. Rifaa Bin ez-Züraki (r) anlatıyor:

Uhud Savaşında müşrikler geri çekildiği vakit Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Saflarınızı düzeltin; zira ben Rabbime hamd ve senada bulunacağım." Ashap, Rasulullah (s)'ın arkasında saf saf durdular. Rasulullah (s) şöyle dua buyurdu:

"Allahım! Her türlü hamd senin içindir. Allahım! Senin genişlettiğini daraltacak, uzaklaştırdığını yaklaştıracak, yaklaştırdığını uzaklaştıracak hiçbir güç yoktur. Senin engellediğini verebilecek, verdiğine mani olacak hiçbir güç yoktur. Bereketini, rahmetini, lütfunu ve rızkını üzerimize yay.

"Allahım! Ben senden kalıcı, değişmeyen ve yok olmayan nimetlerini dilerim. Allahım! Kıyamet günü ihtiyaç anında nimet, harp günü ise güvenlik isterim.

"Allahım! Bize vermediğin şeyin şerrinden ve verdiğin şeyin kötülüğünden sana sığınırım. Allahım! Sen imanı bize sevdir ve onu kalplerimizde süsleyip çekici kıl. İnkarı, fıskı ve isyanı çirkin göster. Bizi hak yoldakilerden eyle. Allahım! Canımızı Müslüman olarak al ve bizi Müslüman olarak dirilt. Rezil olmadan bizi salih kimselere kat.

"Allahım! İnsanları senin yolundan çeviren ve senin peygamberlerini inkar eden kafirleri kahreyle. Azabını ve cezanı onlar üzerine yağdır. Allahım! Ey Hak olan İlah! Kendilerine kitap verildiği halde (Kur'an-ı reddeden) **kafirleri kahreyle."**

292. Sıkıntı Zamanında Okunacak Dua

721. İbn-i Abbas (r), Rasulullah (s)'ın sıkıntı ve meşakkat anlarında şöyle dua ettiğini rivayet etmiştir:

"Yüce ve Halim olan Allah'dan başka ilah yoktur. Göklerin, yerin ve büyük Arş'ın Rabbi olan Allah'dan başka ilah yoktur."

(Buhari, Daavat, 27-Müslim, Zikir, 83)

722. Abdurrahman Bin Ebi Bekre, babası Ebu Bekre'ye sormuş:

Ey babacığım! Her sabah şöyle dua ettiğini senden duyuyorum:

"Allahım! Bedenime sağlık ver. Allahım! Kulağıma sağlık ver; senden başka hiçbir ilah yoktur." Akşama ve sabaha erdiğin vakit bu duayı üç kere okuyorsun. Ayrıca şöyle söylüyorsun:

"Allahım! Ben inkardan ve fakirlikten sana sığınırım. Allahım! Ben kabir azabından sana sığınırım; senden başka

hiçbir ilah yoktur." Akşam ve sabaha kavuştuğun vakit bunu da üç kere okuyorsun. Bunun üzerine Ebu Bekre şöyle dedi:

"Evet, oğlum! Rasulullah (s) bunları söylerken onu duymuştum. Ben onun sünnetini uygulamayı sevdiğim için bunları okuyorum." Ebu Bekre (r) Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sıkıntıya düşen kimsenin duaları şunlardır: Allahım! Ben senin rahmetini umuyorum. Beni göz açıp kapayıncaya kadar nefsimin eline bırakma! Benim her işimi hayreyle, senden başka hiçbir ilah yoktur."

723. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), sıkıntı ve meşakkat zamanında şöyle buyururdu:

Yüce ve Halim olan Allah'dan başka ilah yoktur. Büyük Arş'ın Rabbi olan Allah'dan başka ilah yoktur. Göklerin, yerin ve büyük Arş'ın Rabbi olan Allah'dan başka ilah yoktur. Allahım! Bu meşakkatı bizden çevirip uzaklaştır."

293. İstihare Duası

724. Cabir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bize Kur'an'dan bir süre öğretir gibi istihare öğreterek buyururdu ki:

"Sizden birisi bir iş yapmak istediği zaman iki rekat namaz kılsın. Namazdan sonra şöyle desin:

"Allahım! Hakkımda hayırlısını sen bildiğin için hayırlısına irşad edilmemi senden istiyorum. Gücünden yardım dileyerek hayırlısına gücümün yetmesini senden diliyorum. Senin büyük lütfundan istiyorum. Çünkü sen her şeye kâdirsin; ben hiçbir şeye kâdir değilim. Sen her şeyi bilirsin; ben bilemem. Sen herkese gizli olan şeyleri çok iyi bilirsin. Allahım! Şayet bu iş senin ilminde benim için dinime, hayatıma ve ahiretime hayır ise bunu bana takdir eyle. Eğer bu iş senin ilminde benim için dinime, hayatıma ve ahiretime şer ise bu işi benden, beni

de bu işten çevir. Hayır nerede ise onu bana takdir eyle. Sonra beni bu hayra razı kıl. Sonra hacetinin adını duada söyler." *(Buharı, Teheccüd, 25)*

725. Cabir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

"Allah Rasulü (s), fetih mescidinde pazartesi, salı ve çarşamba günleri dua buyurdu. Çarşamba günü öğle ile ikindi arasında duası kabul edildi. Cabir:

"Benim başıma üzücü bir olay gelip de o vakti niyet ederek çarşamba günü iki namaz arasında dua ettiğimde onun mutlaka kabul olduğunu anladım" dedi.

726. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Ben, mescitte Rasulullah (s) ile birlikteyken bir adam şöyle dua etti:

"Ey göklerin yaratıcısı! Ey diri olan Allahım! Ey her şeyi ayakta tutan Allahım! Ben ancak senden istiyorum. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Onun Allah'a ne ile dua ettiğini biliyor musunuz? Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki o, Allah'a öyle bir isimle dua etti ki, bununla dua edildiği vakit Allah kabul eder."

727. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

Ebu Bekir, "Ya Rasulallah!" dedi, "bana namazda yapacağım bir dua öğret." Rasulullah şöyle buyurdu:

"De ki: Allahım! Ben nefsime çok zulmettim, günahları ancak sen bağışlarsın, senin tarafından bir bağışlama şekliyle beni bağışla. Şüphesiz sen çok bağışlayan ve çok merhamet edensin." *(Buhari, Daavat, 17 – Müslim, Zikir, 48)*

294. Zalim İdareciye Karşı Yapılacak Dua

728. Abdullah Bin Mes'ud (r) diyor ki:

Her hangi birinizin başında zalim bir yönetici bulunursa şöyle dua etsin:

"Ey büyük arşın ve yedi kat göklerin Rabbi olan Allahım! Beni, filan oğlu filanın şerrinden koru ve senin mahlukatından olup onun taifesinden olan kimselerden de muhafaza eyle! Böylece hiç biri bana karşı aşırı bir harekette bulunmasın veya bana zulmetmesin. Allahım! Senin koruduğun güçlüdür. Senin methettiğin yüksektir. Senden başka hiçbir ilah yoktur."

729. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Tahakkümünden korktuğun ürkütücü bir hükümdara gittiğinde şöyle de:

"Allah, en büyüktür. Allah, bütün yaratıklarından daha güçlüdür. Allah, benim korktuğum ve çekindiğimden daha güçlüdür. Senin filan kulunun şerrinden ve onun cin ve insanlardan meydana gelen taraftar, bağlı ve askerlerinin şerrinden kendisinden başka ilah olmayan Allah'a sığınırım. Yedi kat gökleri ayakta tutan O'dur. Allahım! Onların şerrinden beni himayen altına al. Ancak senin övdüğün yüksektir. Senin koruman çok güçlüdür. Senin ismin çok mübarektir. Senden başka ilah yoktur." Üç kere okunur.

730. İbn-i Abbas (r) dedi ki:

Kim, zalim bir idareciden korkarsa, veya kendisine gam, keder veya meşakkat geldiğinde şöyle dua ederse, duası kabul edilir:

"La ilahe illallah" ile senden diliyorum. Sen büyük arşın ve yedi kat göklerin Rabbisin. "Lâ ilahe illallah" ile senden diliyorum. Sen kerim olan arşın ve yedi kat göklerin Rabbisin. "Lâilâhe illallah" ile senden diliyorum. Sen yedi kat göklerle yedi kat yerin ve onların içinde bulunanların Rabbisin. Senin her şeye gücün yeter." Ardından dileğini Allah'dan iste.

295. Duanın Kazandırdıkları

731. Ebu Said-i Hudri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman duasında günah ve akrabalık bağlarını koparma hususunda dua etmediği müddetçe Allah ona elbette üç şeyin birini verir:

1. Ya duası erken kabul edilir.

2. Ya kendisi için ahirete saklanır.

3. Yahut yaptığı dua kadar günahı ondan silinir." Ebu Said dedi ki:

"Ya Rasulallah! O halde çok dua ederiz." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah, duanızı daha çok kabul eder."

732. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir mümin yüzünü (elini) **Allah'a kaldırarak bir şey dilerse, mutlaka dilediğini ona verir:**

"Ya dünyada ona erken verilir. Ya da acele etmediği müddetçe kendisi için ahirete saklanır." Ashap:

"Ya Rasulallah! Nasıl acele eder?" diye sordular. Rasulullah (s):

"Ben Allah'a dua ettim, dua ettim de kabul olduğunu görmedim" diye cevap verdi.

296. Duanın Fazileti

733. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hiçbir şey Allah katında duadan daha üstün değildir."

734. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İbadetlerin en üstün olanı duadır."

735. Numan Bin Beşir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s):

"Muhakkak dua ibadettir" buyurdu ve sonra şu âyet-i kerimeyi okudu: **"Bana dua edin ki, duanızı kabul edeyim."** *(Mümin, 60)*

736. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Ashap tarafından Rasulullah (s)'a soruldu:

"Hangi ibadet daha faziletlidir?" Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kişinin kendisi için yaptığı duadır."

737. Ma'kil Bin Yesâr anlatıyor:

Ben Ebu Bekir ile birlikte Rasulullah (s)'a vardım. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Bekir! Şirk, sizde karıncanın hareketinden daha gizlidir. "Ebu Bekir sordu:

"Şirk, Allah ile birlikte başka bir ilah tanımak değil midir?" Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki şirk, karıncanın hareketinden daha gizlidir. Sana öyle bir şey açıklayacağım ki, onu dediğin vakit şirkin hem azını hem de çoğunu senden giderecektir.

"Şöyle de: Allahım! Bilerek sana ortak koşmaktan sana sığınırım. Bilmediklerimden dolayı da senden bağışlanmamı dilerim."

297. Rüzgar Estiği Vakit Yapılacak Dua

738. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), şiddetli rüzgar estiği vakit şöyle buyururdu:

"Allahım! Bu rüzgarla gönderilen hayrı senden diliyorum. Bu rüzgarla gönderilen şerden sana sığınıyorum."

739. Seleme (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), rüzgar şiddetlendiği vakit şöyle dua ederdi:

"Allahım! Bu rüzgar, bitkileri aşılayıcı olsun; meyvasız olmasın."

298. Rüzgara sövmeyin

740. Hz. Übey (r) diyor ki:

Rüzgara sövmeyin. Ondan sevmediğiniz bir şey gördüğünüz vakit:

"Allahım! Bu rüzgarın hayırlı olmasını, bu rüzgarda bulunan her şeyin hayırlı olmasını, gönderiliş sebebinin hayırlı olmasını, senden diliyorum. Bu rüzgarın şerrinden, bu rüzgarda bulunan her şeyin şerrinden ve gönderiliş sebebinin şerli olmasından sana sığınıyorum" deyiniz.

741. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Rüzgar Allah'ın rahmetindendir. Rahmet ve azap getirir, sakın ona sövmeyin. Lakin Allah'dan rüzgarın hayrını isteyiniz ve şerrinden Allah'a sığınınız."

299. Yıldırım Düştüğü Zaman Okunacak Dua

742. Salim Bin Abdullah, babasından şöyle rivayet etmiştir:

Rasulullah (s), şimşekler çakıp gök gürlediği zaman şöyle dua ederdi:

"Allahım! Yıldırımınla bizi öldürme; azabınla da bizi helak etme. Ondan önce bizi afiyete kavuştur."

300. Gök Gürlediği Zaman

743. İbn-i Abbas (r), gök gürültüsü duyduğu vakit şöyle derdi:

"Gök gürültüsünün kendisini tesbih ettiği Allah'ı tesbih ederim."

İbn-i Abbas dedi ki:

"Gök gürültüsü yağmuru çağıran bir melektir. Tıpkı çobanın koyunları çağırdığı gibi."

744. Abdullah Bin Zübeyr (r) gök gürültüsü duyduğu vakit konuşmasını bırakıp şöyle derdi:

"Allah'ı tesbih ederim. Gök gürültüsü Allah'ı hamd ile tesbih eder. Melekler de Allah'dan korkarak O'nu hamd ile tesbih ederler." *(Ra'd, 13)*

Daha sonra şöyle derdi:

"Muhakkak bu gök gürültüsü, yeryüzündeki insanlar için şiddetli bir uyarıdır."

301. Allah'dan Âfiyet İstemek

745. Evsat Bin İsmail (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) vefat ettikten sonra Ebu Bekir minbere çıkıp şöyle demiştir:

Rasulullah (s) önceki sene şu minberin üzerinde ayağa kalkmıştı. (Ebu Bekir böyle söyledikten sonra ağladı. Daha sonra hadis rivayetine devam ederek dedi ki): Rasulullah (s) şöyle buyurmuştu:

"Doğruluktan ayrılmayınız. Çünkü doğruluk şüphesiz hayır ile beraberdir. Doğruluk ve hayır cennettedir. Yalandan da sakının. Çünkü yalan şüphesiz şer ile beraberdir. Yalan ve şer de cehennemdedir. Allah'dan afiyet dileyiniz. Çünkü hiç kimseye imandan sonra afiyetten daha hayırlı bir şey şüphesiz verilmemiştir. Akrabalık bağlarını kesmeyiniz. Birbirinize sırt çevirmeyiniz. Birbirinize haset etmeyiniz. Birbirinize buğz etmeyiniz. Ey Allah'ın kulları kardeş olunuz."

746. Muaz Bin Cebel (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir adama uğramıştı. O şöyle dua ediyordu:

"Ya Rabbi! Ben senden nimetinin tamamını dilerim." Rasulullah (s):

"Sen nimetin tamamının ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu ve buyurdu ki:

"Nimetin tamamı cennete girmek ve ateşten kurtulmaktır." Rasulullah (s) daha sonra başka bir adama uğradı. O da şöyle dua ediyordu:

"Ya Rabbi! Ben senden sabır dilerim! Rasulullah (s) ona şöyle buyurdu:

"Gerçekten sen Rabbinden imtihan diledin; sen ondan afiyet dile!" Sonra başka bir adama uğradı. O da şöyle dua ediyordu:

"Ey Celal ve ikram sahibi olan Allahım!" Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen Celal ve ikram sahibi olan Allah'dan dile."

747. Peygamberimizin amcası Hz. Abbas (r) anlatıyor:

"Ya Rasulallah!" dedim, "bana bir şey öğret ki onu Allah'dan dileyeyim.!" Rasulullah (s):

"Ya Abbas! Allah'dan afiyet dile!" buyurdu. Biraz bekledim ve sonra gelerek **"Ya Rasulallah!"** dedim, bana bir şey öğret ki, onu Allah'dan dileyeyim." Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Ey Abbas! Ey Allah'ın Peygamberinin amcası!" buyurdu, **"Allah'dan dünya ve ahirette afiyet dile."**

302. Bela İstemek Caiz Değildir

748. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'ın yanında "Allahım" dedi, "bana sadaka vereceğim bir mal vermedin. Hiç olmazsa içinde mükafat olan bir bela bana ver." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Allah'ı tesbih ederim! Senin o belaya gücün yetmez. Onun yerine şöyle deseydin ya: Allahım! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru."

749. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir adamın ziyaretine vardı. O, hastalıktan büyük zahmet çekiyordu. O, tüyleri koparılmış bir civciv gibiydi. Rasulullah (s):

"Sen bir şey için Allah'a yalvar veya O'ndan iste!" buyurdu. Bunun üzerine adam şöyle söylemeye başladı: "Allahım! Bana ahirette vereceğin cezayı acele dünyada ver." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Allah'ı tesbih ederim! O cezaya senin gücün yetmez. (veya ona gücünüz yetmez) **Onun yerine şöyle deseydin ya:**

"Allahım! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru." Rasulullah (s) adama dua buyurdu; yüce Allah da ona şifa verdi.

303. Belanın Ezmesinden Allah'a Sığınmak

750. Abdullah Bin Amr (r) dedi ki, bir mümin: "Allahım! Belanın ezmesinden sana sığınırım" diye dua edip sonra sussun. Bunu söylediği vakit ona: "İçinde yüksek mertebe bulunan bela hariç" ifadesini eklesin.

751. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s): "Belanın ezmesinden, bedbahtlığa uğramaktan, düşmanların şamatasından ve kötü kazaya uğramaktan Allah'a sığınırdı."

304. Uyarı Zamanında Kişinin Sözünü Anlatmak

752. Ebu Akreb (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'a oruçtan sordum. Rasulullah buyurdu ki: **"Sen her ayın bir gününü oruç tut."** Ben:

Anam babam sana feda olsun ya Rasulallah! Benim orucumu artır" dedim. Rasulullah (s):

"Bana artır, bana artır" diyorsun. Sen her ayın iki gününü oruç tut" buyurdu. Ben:

"Anam babam sana feda olsun ya Rasulallah! Benim orucumu artır. Zira ben kendimi güçlü buluyorum!" dedim. Rasulullah (s) sözünü tekrar ederek:

"Kendimi güçlü buluyorum, kendimi güçlü buluyorum, kendimi güçlü buluyorum" buyurdu ve sustu. Bunun üzerine benim orucumu artıracağını zannettim. Ardından Rasulullah (s):

"Her ayın üç gününü oruç tut" buyurdu.

305. Gıybet

753. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Biz, Rasulullah (s) ile birlikte idik. Tiksindirici ve pis bir kokulu rüzgar esti. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Şu rüzgar nedir, biliyor musunuz? O müminlerin gıybetini yapan kimselerin rüzgarıdır."

754. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın devrinde tiksindirici, pis kokulu bir rüzgar esmişti. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Münafıklardan bazı kişiler, müslümanlardan bazı kişileri gıybet ettiler. Bu rüzgar ondan dolayı gönderilmiştir."

755. Abdullah Bin Mes'ud (r) diyor ki:

Eğer bir müminin yanında başka bir mümin gıybet edilip de gıybeti keserek ona yardım ederse, Allah onu hem dünyada hem de ahirette hayırla mükafatlandırır. Eğer bir müminin yanında başka bir mümin gıybet edilip de gıybeti dinleyerek ona yardım etmezse, Allah onu hem dünyada hem de ahirette şerle cezalandırır. Bir kimse, müminin gıybetinden daha kötü bir lokma yememiştir. Şayet onun hakkında bildiği bir şey söylerse gıybet etmiş olur. Şayet bilmediği bir şeyi söylerse ona iftira etmiş olur.

306. Gıybet ve İdrardan Sakınmak

756. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) ile birlikteydik. Sonra içindekilerin azap gördüğü iki kabre uğradı ve buyurdu ki:

"Bu ikisi de büyük bir günah için azap görmüyorlar. Birisi insanları gıybet ediyordu, diğeri ise idrardan kaçınmıyordu." Rasulullah (s) bir ya da iki yaş hurma dalı istedi, dalları kırdı. Her kabir üzerine bir parça dal dikilmesini emretti ve buyurdu ki:

"Kurumadıkları sürece bu onların azabını hafifletir."

757. Amr Bin As (r) bir grup arkadaşıyla birlikte yürürken ölmüş, şişmiş bir katırın önünden geçtiler. Amr dedi ki:

"Vallahi, sizin birinizin karnını dolduruncaya kadar şu katırın etinden yemesi, bir müslümanın etini yemekten daha hayırlıdır."

307. Ölünün Gıybeti

758. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Maiz, Rasulullah (s)'a gelip zina itirafında bulundu. Dördüncü kere itiraf edince Rasulullah (s) onu recmetti.

Rasulullah (s), daha sonra bir grup sahabi ile birlikte Maiz'nin kabrine uğradı. İki sahabiden biri diğerine Maiz'le ilgili olarak şöyle dedi:

"Şu hain, arka arkaya Rasulullah (s)'a geldi. Rasulullah (s) her gelişinde onu geri çevirdi. Sonra bir köpeğin öldürüldüğü gibi öldürüldü." Rasulullah (s) onlara cevap vermedi. Sonra kokmuş, şişmiş bir eşek leşine rastladılar. Rasulullah (s) onlara buyurdu ki:

"Bu eşek ölüsünden yiyiniz!" "İki gıybetçi: "Bu eşek leşinden mi? Ya Rasulallah!" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Biraz önce kardeşinizin namusuna leke sürerek elde ettiğiniz günah daha çoktur. Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, o şimdi cennet nehirlerinden birine dalmış yıkanıyor."

308. Babasının Yanında Çocuğu Sevmek ve Ona Dua Etmek

759. Ubade Bin Velid (r) anlatıyor:

Ben henüz gençken babamla birlikte dışarıya çıkmıştık. Bir ihtiyarla karşılaştık. Üzerinde bir gömlekle bir yemen hırkası vardı. Kölesinin üzerinde de bir gömlekle bir yemen hırkası vardı. Ben ona dedim ki:

"Ey amca! Köleye Yemen hırkasını verip ondan gömleği neden almıyorsun? Böylece senin üzerinde iki gömlek, onun

üzerinde de iki Yemen hırkası olur. (Köle ile aynı cins elbise giymemiş olursun). İhtiyar, babama döndü ve dedi ki:

"Bu senin oğlun mu? Babam:

"Evet" dedi. Adam başımı ovalayıp dedi ki:

"Allah sana bereket ihsan eylesin!" Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğuna şahit oldum:

"Kölelere kendi yediğimizden yedirin ve kendi giydiğinizden giydirin." Ey kardeşimin oğlu! Dünya metaının gitmesi, ahiret metaının alınmasından benim için daha sevimlidir. Babama:

"Bu adam kimdir?" diye sordum. Babam:

"Ebu'l-Yeser Ka'b Bin Amr'dır" diye cevap verdi.

309. Müslümanlar Arasında Sevgi ve Yardımlar

760. Muhammed Bin Ziyad anlatıyor:

Ben, selef-i salihin dönemine yetiştim. Onlar, akrabalarıyla bir evde yaşıyor gibi davranıyorlardı. Genellikle onlardan birine misafir geldiği zaman, diğerinin tenceresi ateş üzerinde olurdu. Misafirin sahibi, misafiri için akrabasının tenceresini alırdı. Sahibi, tencerenin yokluğunu hissedince:

"Kim aldı tencereyi?" diye sorardı. Misafir sahibi cevap verirdi:

"Tencereyi biz misafirimiz için almıştık." Bunun üzerine tencerenin sahibi şöyle derdi:

"Allah onu sizin için bereketli kılsın!"

Ekmek yaptıkları zaman da birbirlerinden aynen böyle alırlardı. Evlerinin arasında sadece bir kamış örgüsü bulunuyordu.

Bukayye Bin Veled:

"Ben, bu olaylara, Muhammed Bin Ziyad ve arkadaşlarına yetiştim" dedi.

310. Misafire Kendi Eliyle İkram Etmek

761. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'a bir adam geldi. Rasulullah (s) onu ağırlamak için hanımlarına haber gönderdi. Onlar:

"Yanımızda sudan başka bir şey yok" dediler. Rasulullah:

"Bunu kim misafir edecek?" diye sordu. Ensardan biri: "Ben" dedi ve adamı alıp gitti. Hanımına:

"Rasulullah (s)'ın misafirine ikram et" dedi. Kadın:

"Çocukların yiyeceğinden başka bir şeyimiz yok" dedi. Ona:

"Sen yemeğini hazırla, lambanı yak. Çocuklar yemek isterlerse onları uyut" dedi. Kadın yemeği hazırladı, lambayı yaktı. Çocukları uyuttu. Sonra kalktı lambayı düzeltiyormuş gibi yapıp söndürdü. Karı koca misafirle sofraya oturup yemek yiyorlarmış gibi yaptılar ve aç olarak gecelediler. Misafiri ağırlayan sahabi sabah Rasulullah'a varınca şöyle buyurdu:

"Allah, sizin bu gece misafirinize yaptığınızı beğendi ve şu ayeti indirdi:

"Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerinden önce tutarlar. Kim nefsinin hırs ve cimriliğinden korunursa, kurtuluşa erecek işte onlardır." *(Haşr, 9) (Buhari, Tefsir, 59)*

311. Misafire İkram

762. Ebu Şüreyh el-Adevi anlatıyor:

Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu iki kulağımla duydum ve iki gözümle gördüm:

"Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse komşusuna iyilik etsin! Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse misafirine ikram etsin."

Sahabe:

"Misafire ikram nedir ya Rasulullah!" diye sordular. Rasulullah: **"Bir gün bir gecedir. Misafirlik üç gündür. Üç günden fazlası ev sahibinin sadakasıdır. Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse hayır söylesin ya da sussun"** buyurdu. *(Buhari, Edep, 31)*

312. Misafirlik Üç Gündür

763. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Misafirlik üç gündür. Üç günden fazlası ev sahibinin sadakasıdır."

313. Misafir Ev Sahibini Bıktırmaz

764. Ebu Şureyh el-Kabî (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse ya hayır söylesin ya da sussun. Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse misafirine ikram etsin. Onun mükafatı bir gün ve bir gecedir. Misafirlik üç gündür. Üç günden fazlası ev sahibinin sadakasıdır. Misafirin, ev sahibine sıkıntı verecek kadar orada kalması kendisine helal değildir."

314. Evinin Çevresinde Bulunana İkram

765. Mikdam Ebu Kerim (r)'den rivayet edildiğine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Misafiri bir gece ağırlamak her müslümana vaciptir. Evinin etrafında sabahlayan kimseye o ev sahibinin ikram etmesi bir borçtur. İster borcunu öder, isterse ödemez."

315. Misafir Mahrum Olursa

766. Ukbe Bin Amir (r) anlatıyor: Ben:

"Ya Rasulallah! Sen bizi tebliğe gönderiyorsun ve biz bazı insanların yanında konaklıyoruz, ama onlar bize ikramda bulunmuyorlar. Bu hususta ne buyuruyorsunuz?" dedim. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bir kavmin yanında konaklar, onlar da size misafire yapılması gereken ikramları yaparlarsa kabul ediniz. Eğer bunu yapmazlarsa onların vermesi gereken misafir hakkını onlardan alınız." *(Buhari, Mezalim, 18)*

316. Misafire Ev Sahibinin Hizmet Etmesi

767. Sehl Bin Sa'd anlatıyor:

Ebu Useyd (r), Rasulullah (s)'ı düğününe davet etmişti. Düğün günü gelin olduğu halde Useyd'in hanımı onlara hizmet etmişti. Gelin şöyle demişti:

"Rasulullah (s)'a nasıl bir meyva suyu hazırladım biliyor musunuz? Rasulullah (s) için o gece hurmadan su kabında meyve suyu yapmıştım."

317. Misafire Yemek İkram Edip Namaza Durmak

768. Nuaym Bin Ka'neb anlatıyor:

Ebu Zer'e gittim, lakin onu bulamadım. Hanımına: "Ebu Zer nerede?" diye sordum. Hanımı: "İşinde çalışıyor; birazdan sana gelir" dedi. Orada oturup kendisini bekledim. Ebu Zer, iki deve ile birlikte geldi. Develerin birini diğerinin peşine bağlamıştı. Develerin her birinin boynunda su tulumu bulunuyordu. Su tulumlarını indirdikten sonra bana geldi. Ona dedim ki: "Karşılaştığım insanlar içinde beni en çok sevindiren sensin. Yine karşılaştığım insanlar içinde beni en çok korkutan sensin." Ebu Zer:

"Allah"dedi. "Senin babana rahmet eylesin. Bu birbirine aykırı iki şeyi bir araya ne getirdi!" Nuaym:

"Ben" dedi, "cahiliyet devrinde bir kız çocuğunu diri diri gömmüştüm. Seninle yüz yüze geldiğimde bana, senin için tevbede çıkış yolu yoktur, diyeceksin diye korkuyorum. Yine bana, senin için tevbede çıkış yolu vardır, diyeceksin diye umuyorum." Ebu Zer:

"Bu günahı cahiliyet devrinde mi işledin?" diye sordu. Ben de:

"Evet" dedim. Ebu Zer:

"Allah cahiliyet devrinde yapılmış günahları bağışlamıştır" dedi ve hanımına dönerek: "Bize yemek getir" diye emretti. Hanımı gönülsüz davrandı. Tekrar emretti, yine gönülsüz dav-

randı. İkisinin sesi yükselinceye kadar bu konuşma devam etti. Bunun üzerine Ebu Zer (r) dedi ki:

"İyi, zaten sizin Rasulullah (s)'ın buyurduğunu yapmanız kaçınılmazdır." Ben: "Rasulullah (s) onlarla ilgili ne buyurdu?" diye sordum. Dedi ki, Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kadın, kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Onu doğrultmaya kalkışırsan kırarsın. Şayet idare edersen, eğriliğine rağmen ondaki yeterliliği de görürsün." Nihayet hanımı dönüp kaya kuşu gibi bir tirit getirdi.

Ebu Zer, "ye" dedi, "seni korkutmuş olmayayım; zira ben oruç tutuyorum. Sonra kalkıp namaz kılmaya başladı. Ruku'u çabuk yapıyordu. Namazdan uzaklaştıktan sonra o da yedi. Ben dedim ki:

"Biz Allah'a aitiz. Bana yalan söylemenden korkmuştum." Ebu Zer:

"Allah" dedi, "babana rahmet eylesin. Benimle karşılaştığın andan itibaren yalan söylemedim." Ben ona:

"Oruçlu olduğunu bana bildirmedin mi?" diye sordum. Ebu Zer:

"Evet" dedi, "ben bu ayın üç gününü oruç tuttuğum için tamamının sevabı bana yazılarak yemek bana helal kılınmıştır."

Bu ve benzeri hadisler sahihtir. Ancak bunlar, Hz. Havva'nın kaburga kemiğinden yaratıldığına delil değildir. Çünkü bu hadisler mecazdır; kadınla iyi geçinmeyi tavsiye eden hadislerdir. Kadınlara iyi davranmak, onları hoş tutmak ve onları olduğu gibi kabul ederek incitmeyiniz, demektir. Kadının yaratılışı dolayısıyla görünüşünde ani olarak gösterdiği değişiklikler erkekten çoktur. Bu asabiliğe kadının, adet, gebelik, doğum, lohusalık ve ihtiyarlığı zamanında rastlar. Yine kadının yaratılış bakımından erkekten çok iç sıkıntısı, ruhsal bozukluğu doğal özellikleri gereğidir.

Dolayısıyla hadisler, kadını hoş tutmak nezaketle muamele etmek ve onu olduğu gibi kabul ederek incitmeme gerektiğine işaret eder.

318. Kişinin Ailesine Masraf Yapması

769. Sevban (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kişinin harcadığı paranın en faziletlisi, onun çoluk çocuğuna harcadığı para, Allah yolunda arkadaşlarına harcadığı para ve Allah yolunda bineğine harcadığı paradır."

Ebu Kılabe dedi ki: Rasulullah (s), çoluk çocuğa yapılan masrafla söze başlamıştır. Yüce Allah, küçük çocukları muhtaç olmaktan kurtarıncaya kadar, onlara masraf yapan kişiden sevap açısından daha büyük kim olabilir? buyurmuştur. *(Müslim, Zekat, 38)*

770. Ebu Mesud el-Bedri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kişinin, Allah rızasını umarak çoluk çocuğuna yaptığı masraf sadakadır." *(Buhari, İman, 41-Müslim, Zekat, 48)*

771. Câbir (r) anlatıyor:

Bir adam: "Ya Rasulallah!" dedi, "Yanımda bir damgalı altun var." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"O altunu kendine harca." Adam:

"Yanımda" dedi, "bir tane daha var." Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Onu hizmetçine (veya çocuğuna) **sarfet."** Adam:

"Yanımda" dedi, "bir tane daha var. "Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Onu Allah yolunda sarfet. Bu, sevap açısından en az olanıdır."

772. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Dört çeşit para vardır: Fakire sarfettiğin para, köle azadında sarfettiğin para, Allah yolunda sarfettiğin para ve çoluk çocuğuna sarfettiğin para. Sevap açısından bunların en üstünü çoluk çocuğuna sarfettiğin paradır." *(Müslim, Zekat, 39)*

319. Müslüman Bütün Harcamalarından Dolayı Sevap Kazanır

773. Sâd Bin Ebi Vakkas (r)'ın rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen, Allah rızasını dileyerek harcadığın her nafakadan dolayı kesinlikle mükafatlandırılacaksın. Hatta karının ağzına verdiğin bir lokmada bile." *(Buhari, İman, 41 – Müslim, Vasiyyet, 5)*

320. Gecenin Sonunda Yapılan Duanın Önemi

774. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Yüce Rabbimiz her gece, gecenin son üçte biri kaldığı zaman dünya semasına iner ve şöyle buyurur: Hani bana dua eden, onun duasını kabul edeyim! Hani benden bir şey isteyen, istediğini vereyim. Hani benden af dileyen, onu affedeyim." *(Buhari, Teheccüd, 14)*

321. Gıybet Kasdı Olmadan Falanca Uzundur veya Kısadır Demek

775. Ebu Ruhm (r) anlatıyor:

Ebu Ruhm, Akabe'de rıdvan ağacının altında Rasulullah (s)'a bey'at eden sahabilerdendi. Şöyle diyor:

"Ben, Rasulullah (s) ile birlikte Tebük savaşında savaşmıştım. Bir gece Ahdar dağında kalkıp Rasulullah (s)'a yaklaştım. Üzerime de bir uyku çöktü. Uyanmaya çalışıyordum. Benim devem Rasulullah (s)'ın devesine yanaşmıştı. Rasulullah (s)'ın ayağı üzengiye isabet eder endişesiyle devenin Rasulullah'ın devesine yanaşması beni korkutuyordu. Bunun üzerine devemi geri bıraktım. Hatta gecenin bir diliminde gözüm bana galip gelerek uyudum. Bu arada Rasulullah (s)'ın ayağı üzengide iken benim devem onun devesini itti. Ben de ayağına dokundum. Ansızın gelen acı neticesinde **"ah"** deyince ben de uyandım ve şöyle dedim:

"Ya Rasulallah! Seni incittiğim için Allah'dan benim bağışlanmamı dile." Rasulullah (s): **"Sen yürü"** buyurdu ve Gifaroğullarından kimlerin savaşa, katılmadıklarını bana sordu:

"O köse sakallı, uzun boylu ve kırmızı yüzlü insanlar ne yaptı." Ebu Ruhm (r) şöyle dedi: Gifaroğullarının neden savaşa katılmadıklarını Rasulullah (s)'a bildirdim. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

(Medine civarında) **"Şebek-i Şedah adındaki yerde koyunları olan, saçları kıvırcık, boyları kısa olan kavim ne yaptı?"**

Onların Gifaroğullarından olduğunu düşünmüştüm. Ancak onları çıkaramadım. Eslemoğullarından bir cemaat olduklarını hatırlayınca dedim ki:

"Ya Rasulallah! O insanlar Eslemoğullarındandı." Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Eslemoğullarından savaşa katılamayan bir kimsenin, develerinden birini yükleyip Allah yoluna göndermesine ne mani oldu? Eslem, Gifar, Ensar ve Kureyş muhacirlerinden bir mazeretten dolayı savaşa katılamayan kimseler de benim kıymetli sahabilerimdir."

776. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'ın huzuruna çıkmak için izin istedi. Rasulullah (s) bu kişi ile ilgili şöyle buyurdu:

"O ne kötü aşiret kardeşidir" (çocuğudur). Adam meclise girdiği vakit ona hoşgörülü davrandı. Ben, neden böyle davrandığını Rasulullah (s)'a sordum. Buyurdu ki:

"Allah kötü söz söyleyeni de kötü söz söylemeye özeneni de asla sevmez."

•

777. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Sevde (r), Müzdelife'de namazların birleştirildiği gece, güneş doğmadan önce Mina'ya gitmek için Rasulullah (s)'dan izin istedi. Sevde ağır ve yavaş yürüyen bir kadındı. Rasulullah (s) da Sevde'nin geceden gitmesine izin verdi." *(Buhari, Hac, 98)*

322. Önceki Bir Olayı Anlatmak

778. İbn-i Mes'ud (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), Huneyn savaşındaki ganimetleri Ci'ran adındaki yerde taksim ettiği vakit, onun başında toplandılar. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah, kullarından birini peygamber olarak bir kavme gönderdi. Onu yalanladılar. Kafasını yardılar. Peygamber alnındaki kanı silerken şöyle söylüyordu:

"Allahım! Kavmimi affet; zira onlar hakkı bilmiyorlar."

Alnını silerek geçmiş peygamberi anlatırken Rasulullah (s)'ı görür gibiyim.

323. Müslümanın Ayıbını Örtmek

779. Ebu Heysem anlatıyor:

Bir kavim Ukbe Bin Amir'e gelerek şöyle dediler:

"Bizim, komşularımız hem içki içiyor hem de kötü iş yapıyorlar. Biz onları yöneticiye şikayet edelim mi? Ukbe Bin Amir: "Hayır" dedi, "Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duymuştum:

"Kim bir müslümanın bir ayıbını görür ve onu örterse, diri olarak gömülmüş bir kızı kabrinden diriltmiş gibidir."

324. İnsanlar Helak Oldu Demek

780. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir kişinin "insanlar helak oldu" dediğini duyarsan, bil ki kendisi, onların herkesten çok helak olanıdır." *(Müslim, Bir, 139)*

325. Münafıka Efendi Demeyin

781. Abdullah Bin Büreyde, o da babasından rivayet ettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sakın münafığa efendi demeyin. Eğer münafık sizin efendiniz olursa, Yüce Allah'ın gazabına uğrarsınız."

326. Övülen İnsan Ne Der

782. Adiy Bin Ertat anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın sahabilerinden biri övüldüğü vakit şöyle derdi:

"Allahım! Onların dedikleriyle beni sorumlu tutma ve bilmedikleri günahlarımı affeyle."

783. Ebu Kılabe anlatıyor:

"Ebu Abdullah, Ebu Mes'ud'a veya Ebu Mes'ud, Ebu Abdullah'a şöyle dedi:

"Zeame" (Zannetmek, iddia etmek) kelimesi ile ilgili Rasulullah (s)'dan ne işittin? Diğeri dedi ki:

"O, ne kötü bir insan bineğidir."

784. Abdullah Bin Âmir dedi ki:

Ey Ebu Mes'ud! Rasulullah (s)'dan "Zeame" (zannetti) kelimesi ile ilgili ne duydun?" Ebu Mes'ud dedi ki: Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum.

"O, ne kötü bir insan bineğidir." Ayrıca şöyle buyurduğunu duydum:

"Bir mümine lanet okumak, tıpkı onu öldürmek gibidir."

327. Müslüman Bilmediği Bir Şey İçin Ne Demeli

785. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Her hangi biriniz bilmediği bir şey için: "Allah onu bilir" demesin. Oysa Allah, o şeyin dışındaki her şeyi de bilir. Böyle derse, Allah'a bilmediği bir şeyi öğretmiş olur. Bu ise Allah indinde büyük bir günahtır."

Bir Müslüman kesin bildiği bir şeyle ilgili "Bunu Allah bilir" diyebilir. Ancak kesin bilmediği bir şeyle ilgili "bilmiyorum" demeyip: "Allah bilir" demek doğru değildir. Oysa gerçek, Allah'ın ilminde başkadır.

328. Gök Kuşağı ve İşareti

786. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Samanyolu, sema kapılarından bir kapıdır. Gökkuşağı ise, Hz. Nuh'un kavminden sonra sudan boğulmaya karşı bir emniyet işaretidir.

329. Samanyolu

787. Ebu Tufeyl anlatıyor:

İbn-i Kevva, Hz. Ali'ye samanyolunu sordu. Hz. Ali dedi ki:

"O, semanın çıkış deliğidir. Boşanan su ile sema oradan açıldı."

788. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Gök kuşağı yeryüzünde yaşayan canlılar için suda boğulmaya karşı bir emniyet işaretidir. Samanyolu, semanın kapısıdır; sema oradan yarılmıştır."

330. Allahım! Beni Rahmet Karargahına Koy Denir mi?

789. Ebu Hâris el-Kirmani anlatıyor:

"Ebu Reca'ya bir adamın şöyle dediğini duydum:

"Selam üzerine olsun. Ben, Allah'dan rahmet karargahında benimle seni bir araya getirmesini dilerim." Ebu Reca:

"Buna kimin gücü yeter? O'nun rahmet karargahı neresidir? Adam:

"Cennettir" diye cevap verdi. Ebu Reca:

"Sen gerçeği bulamadın" dedi. Adam:

"Peki rahmet karargahı neresidir?" diye sordu. Ebu Reca şöyle cevap verdi:

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'dır."

331. Zamana Sövmeyin

790. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İçinizden biri: Vay şu husrana uğratan dehre (zamana) **demesin. Çünkü Allah dehirdir."**

791. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İçinizden biri: Ey hüsrana uğratan dehir demesin. Zira Yüce Allah şöyle buyurdu:

"Ben dehrim, geceyi ve gündüzü ben gönderirim; dilediğim vakit her ikisini de kavrarım. Sizden biri üzüme kerem demesin, zira kerem, Müslüman bir erkeğin adıdır."

332. Müslümana Dik Dik Bakmak

792. Mücahid diyor ki:

"Bir müslümanın, din kardeşine gözlerini dikip bakması veya döndüğü vakit gözü ile onu izlemesi ya da: "Sen nereden geldin, nereye gidiyorsun?" diye sorması mekruhtur.

333. Vay Sana Demek

793. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), kurban edilecek bir deveyi güden bir adamı görünce ona:

"Deveye bin" buyurdu. Adam:

"O kurban edilecek devedir" dedi. Rasulullah (s):

"Deveye bin" buyurdu. Adam:

"O kurban edilecek devedir" dedi. Rasulullah (s):

"Deveye bin" buyurdu. Rasulullah (s):

"Deveye bin, vay sana" buyurdu. *(Buhari, Hac, 103)*

794. Misver Bin Rifaa anlatıyor:

"Bir adam İbn-i Abbas'a: "Ben hem ekmek hem de et yedim. Abdest alacak mıyım?" diye sordu. Bunun üzerine İbn-i

Abbas: "Vay sana, temiz şeylerden dolayı sen abdest alıyor musun?" dedi.

795. Cabir (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) Huneyn savaşında Ci'rane adındaki yerde ganimetleri taksim ediyordu. Ham altunlar Bilal'in kucağında bulunuyordu. O anda bir adam gelip Rasulullah (s)'a dedi ki:

"Adaletli ol, sen adaletli davranmıyorsun" Rasulullah (s) ona:

"Vay sana, ben adaletli davranmazsam, kim adaletli davranır?" buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ömer dedi ki:

"Ya Rasulallah! Beni bırak, şu münafığın kellesini uçurayım." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bu adam arkadaşlarıyla birlikte Kur'an okurlar. Ancak Kur'an gırtlaklarından aşağı geçmez. Tıpkı okun av hayvanına girip çıktığı gibi, onlar da dine girip çıkarlar."

796. Beşir Bin Nuheyk anlatıyor:

Beşir bin Hasasiye (önceki ismi Zahm bin Hasasiye idi) Rasulullah (s)'a hicret edip huzuruna varınca, Rasulullah (s) ona:

"Senin adın ne?" diye sordu. Adam: "Zahm" diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayır, senin adın Beşir'dir."

Beşir bin Hasasiye diyor ki:

"Ben, bir gün Rasulullah (s) ile birlikte yürüyüp müşriklerin mezarlığından geçerken buyurdu ki:

"Bunlar pek çok hayra sırt çevirip geçtiler." Bunu üç kere tekrarladı. Daha sonra müslümanların mezarlığından geçerken buyurdu ki:

"Bunlar pek çok hayra ulaştılar." Bunu da üç kere tekrarladı. Sonra döndü de mezarlar arasında ayakkabı ile yürüyen bir adam gördü ve ona şöyle buyurdu:

"Ey tabaklanmış deri ayakkabıların sahibi! Ayakkabılarını at." Adam bakıp Rasulullah (s)'ı gördüğü vakit, hemen ayakkabılarını çıkarıp attı.

334. Müslümanın Evi

797. Ebu Fudeyk anlatıyor:

Muhammed Bin Hilal, Rasulullah (s)'ın hanımlarının evlerini görmüştü. Evlerin çatıları yapraksız hurma dallarından örülmüş, kıl sergilerle de üstleri örtülmüştü. Ebu Fudeyk:

"Ben" dedi, "İbn-i Hilal'e Hz. Aişe'nin evini sordum. "İbn-i Hilal: "Onun evinin kapısı Şam tarafına doğrudur" dedi. Ben, "Evinin kapısı tek kanatlı mıydı, çift kanatlı mıydı?" diye sordum. İbn-i Hilal: "Tek kanatlıydı" dedi. Ben: "Kapı hangi ağaçtan yapılmıştı? diye sordum. İbn-i Hilal: "Dağ selvisi veya siyah abanoz ağacından yapılmıştı" diye cevap verdi.

798. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İnsanlar, resimli kumaşlara benzeyen evler yapmadıkça kıyamet kopmayacaktır."

Hadis-i Şerifle ilgili İbrahim şöyle dedi:

"Resimli, çizgili kumaş demektir."

335. Babana Andolsun Sözü

799. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'a bir adam geldi ve:

"Ya Rasulallah! Sevap açısından hangi sadaka daha faziletlidir?" diye sordu. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Babana andolsun ki, sen elbette bundan haberdar edileceksin. En faziletli sadaka: Sen sağlıklı, dünyalığa hırslı, zenginlik arzu ederken ve fakirlikten korkarken sadaka vermendir. Sakın sadaka vermeyi geciktirme. Nihayet can boğaza geldiği vakit, filana şu kadar, filana şu kadar verin, dersin. Oysa o mal ölümle falan için gerçekleşmiştir." *Buhari, Zekat, II-Müslim, Zekat, 92)*

336. Müslüman Kolay İstekte Bulunmalı

800. Abdullah Bin Ömer anlatıyor:

"Her hangi biriniz bir ihtiyaç isteğinde bulunduğu vakit, kolay bir istekte bulunsun. Gerçekten insan için takdir edilen ona verilir. İçinizden biri arkadaşını överek ona gitmesin, aksi takdirde belini kesmiş olur."

801. Abdullah Hüzeli (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah, bir kulun bir yerde ölmesini takdir ettiği vakit onun bir işini oraya düşürür."

337. Sana Kin Tutan Kahrolsun Sözü

802. Ebu Abdulaziz anlatıyor:

Ebu Hüreyre (r) bizim yanımızda gece kaldı. Tam karşısında bulunan bir yıldıza bakarak dedi ki: "Ebu Hüreyre'nin hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kimi kavimler dünyada iş başında olmayı ve yönetici olmayı arzu edecekler. Onlar, şu yıldıza tutunsalar bile (idareye geldikten sonra) keşke iş başında bulunmasaydık, keşke yönetici olmasaydık, diyecekler.

Ebu Hüreyre bana döndü ve dedi ki: "Sana kin tutan hastalıktan kurtulmasın. Şarkta, şark halkı için bunların tamamına izin verilmedi mi? Ben de:

"Evet, Allah'a yemin ederim" dedim. Ebu Hüreyre: "Allah, onların yüzlerini çirkinleştirsin ve tuzaklarını başlarına çevirsin. Ebu Hüreyre'nin hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki onlar, çehreleri katlanmış bir kalkan gibi, yüzleri kızarıp öfkelenmiş bir şekilde sevk edileceklerdir. Hatta ziraatçı bahçesine, hayvancılıkla uğraşan da hayvanlarına ulaşacaktır."

338. Allah ve Falanca Bilir Demeyin

803. İbn-i Cüreyc anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, azadlısını kendisine soran Muğis bin Ömer şöyle dedi:

"Allah ve falan bilir." Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki:

"Sakın böyle söyleme. Allah ile beraber başka hiç kimseyi bir tutma. Lakin Allah'dan sonra falan bilir, de."

339. Allah'ın ve Senin Dilediğin Demeyin

804. İbn-i Abbas (r) anlatıyor: Bir adam Rasulullah (s)'a: "Allah'ın dilediği ve senin dilediğin" deyince Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Sen Allah'a ortak koştun. Allah tek başına diler."

340. Eğlence ve Şarkı

805. Abdullah Bin Dinar anlatıyor:

"Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) ile birlikte çarşıya çıkmıştım. Abdullah, küçük bir cariyenin yanından geçerken dedi ki:

"Eğer şeytan bir kimseyi bırakacak olsaydı, bu şarkıcı cariyeyi bırakırdı."

806. Enes Bin Malik (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Benim oyun ve eğlence ile asla ilgim yoktur. Oyun ve eğlencenin de benimle hiçbir ilgisi yoktur." Yani, bâtılın benimle bir ilgisi yoktur.

807. İbn-i Abbas (r):

"İnsanlardan öylesi vardır ki, anlamsız ve boş sözleri satın alırlar" âyetini şarkı ve benzeri şeylerle açıklamıştır.

808. Bera Bin Âzib (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Selam vermeyi yayınız ki, kurtulasınız. Boş şey, şerdir." Ebu Muaviye, hadiste geçen "eşer" kelimesinin boş şey olduğunu söylemiştir.

809. Fudâle Bin Ubeyd, bir cemaatin içinde iken bazı insanların tavla oynadıkları ona söylendi. Fudâle kızarak

ayağa kalktı, şiddetli bir şekilde tavlayı yasakladı ve dedi ki:

"Dikkat edin! Parasını yemek için tavla oynayan, domuz eti yiyen ve kanla abdest alan kimse gibidir."

341. Rehber ve Güzel Yol

810. İbn-i Mes'ud (r) diyor ki:

"Siz öyle bir zamandasınız ki, fıkıhçıları çok, hatipleri az, sadaka isteyenleri az, sadaka verenleri çok, o zamanda amel, nefse önderlik eder. Sizden sonra öyle bir zaman gelecek ki, fakihleri az, hatipleri çok, sadaka isteyenleri çok, sadaka verenleri az, o zamanda nefis, amele önderlik eder. İyice anlayın ki, ahir zamanda güzel bir rehber bazı amellerden daha hayırlıdır."

811. Cüreyrî anlatıyor:

Ben, Ebu Tufeyl'e: "Sen Rasulullah (s)'ı gördün mü:" diye sordum. Ebu Tufeyl dedi ki:

"Evet, onu görenlerden yeryüzünde benden hariç yaşayan hiç kimseyi bilmiyorum." Ebu Tufeyl şöyle dedi:

"Rasulullah (s) çok beyaz ve çok güzeldi."

812. Cüreyrî anlatıyor:

Ben, Ebu Tufeyl ile beraber Kabe'yi tavaf ederken Ebu Tufeyl şöyle dedi:

"Rasulullah (s)'ı benim dışımda gören hiç kimse kalmadı." Ben, Tufeyl'e: "Rasulullah (s)'ı sen de gördün mü?" diye sordum. Ebu Tufeyl: "Evet" dedi. Ben sordum:

"Nasıl bir insandı?" Ebu Tufeyl:

"Çok beyazdı, çok güzeldi, orta boylu idi" dedi.

813. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Doğruyu göstermek, iyi davranışlarda bulunmak ve her işte orta yolu takip etmek peygamberliğin yirmi beş cüz'ünden bir cüzdür."

814. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Doğruyu göstermek, iyi davranışlarda bulunmak ve her işte orta yolu takip etmek peygamberliğin yetmiş cüz'ünden bir cüzdür."

342. Azık Vermediğin Kimse Sana Haber Getirir

815. İkrime anlatıyor: Ben, Hz. Aişe'ye:

"Sen Rasulullah (s)'ın şiir okuduğunu duydun mu?" diye sordum. Hz. Aişe dedi ki: "Evine girdiği vakit bazan şöyle derdi:

"Kendisine azık vermediğin kimse sana nice haberler getirir."

816. İbn-i Abbas (r) şu sözün bir peygamber sözü olduğunu söylemiştir:

"Kendisine azık vermediğin kimse, sana nice haberler getirir."

343. Güzel Olmayan Temenni

817. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Herhangi biriniz bir istekte bulunduğu vakit, neyi istediğine iyice baksın; zira o istediği, kendisine iyi mi kötü mü vereceğini anlayamaz."

344. Üzüme Kerem Adını Vermeyin

818. Alkame Bin Vail'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Herhangi biriniz üzüme kerem demesin. Ona "habele" yani üzüm deyin."

345. Vay Sana Sözü

819. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) kurban edilecek bir deveyi güden bir adamı görünce ona:

"Deveye bin" buyurdu. Adam:

"Ya Rasulallah! O kurban edilecek bir devedir" dedi. Rasulullah (s):

"Deveye bin." Buyurdu. Adam:

"O kurban edilecek bir devedir" dedi. Rasulullah (s) üçüncü veya dördüncüde şöyle buyurdu:

"Vay sana! Ona bin."

346. İnsana Hitap

820. Rasulullah (s)'ın baldızı Hanne binti Cahş, bir şeyi Rasulullah (s)'a arz edince, ona şöyle buyurdu:

"O nedir? Ey kadın!"

821. Hubey Bin Sehban anlatıyor:

Amr'ı gördüm. Farz namazını kılıyordu. Namazdan sonra yanındaki adama:

"Ey adam!" diye hitap etti, sonra kalktı.

822. Amr Bin Şerid (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), bineğinin terkisine beni aldı ve buyurdu ki:

"Ümeyye Bin Ebi Salt'ın şiirinden aklında var mı?" Ben de: "Evet" dedim ve ona yüksek sesle bir beyt söyledim. Rasulullah (s) bana:

"Beytleri artır" dedi. Hatta bunun üzerine ona yüz beyt söyledim."

347. Üşenmek

823. Hz. Âişe (r) diyor ki:

"Sakın gece ibadetini terk etme. Zira Rasulullah (s) gece namazını bırakmazdı. Hasta veya yorgun olduğu vakit oturarak namaz kılardı."

348. Tembellikten Allah'a Sığınmak

824. Enes Bin Malik (r) anlatıyor: Rasulullah (s) genellikle şöyle dua ederdi:

"Kaygıdan, hüzünden, acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, ağır borçtan ve adamların tahakkümünden sana sığınırım." *(Buhari, Cihad, 74)*

349. Canım Sana Fedadır Sözü

825. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Ebu Talha (r), savaşta Rasulullah (s)'ın önünde diz çöküp ok kılıfını atar ve derdi ki:

"Benim yüzüm senin yüzüne kalkandır, benim canım senin canına kurbandır Ya Rasulallah!"

826. Ebu Zer (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), Baki kabristanlığı yönüne doğru gitmişti. Ben de arkasından gittim. Yüzünü çevirip beni görünce:

"Ya Eba Zer!" diye seslendi. Ben de:

"Buyur, emrinizdeyim, Ya Rasulallah!" dedim. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Gerçekten mallarını çoğaltanlar, kıyamet gününde mükafatını azaltanlardır; fakat hak yolda buna ve buna verin diyen kimse hariçtir." Ben:

"Allah ve Rasulü en iyisini bilir" dedim. Rasulullah (s), bu sözünü üç kere tekrar etti. Sonra Uhud dağı bize görününce Rasulullah (s):

"Ya Eba Zer!" diye seslendi. Ben de:

"Buyur, emrinizdeyim, sana fedayım, ya Rasulallah!" dedim. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Uhud dağının Muhammed'in ailesi için altun olması ve yanlarında külçe veya damgalanmış olarak gece kalması beni mutlu etmez." Sonra bize bir vadi görününce, Rasulullah (s) hemen ashabın önüne geçti. Ben de onun bir işi olduğunu zan-

nederek bir tarafta oturdum. O, ağır ağır bana döndü. Onun bu hareketinden endişelendim. Bir adamla fısıldaşıyormuş gibi, onun sesini duydum. Nihayet tek başına yanıma geldi. Ben sordum:

"Ya Rasulallah! Karşılıklı fısıltı halinde konuştuğun adam kimdir?" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Onu duydun mu?" Ben: "Evet" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"O, Cebrail'di. Ümmetimden Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayarak ölenin cennete gireceğini müjdelemek için bana gelmişti." Ben:

"Zina etse de hırsızlık yapsa da öyle mi?" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Evet" buyurdu.

350. Anam-Babam Sana Feda Olsun Sözü

827. Hz. Ali (r) diyor ki:

Ben, Rasulullah (s)'ın kimseye "anam babam sana feda olsun" dediğini duymadım.

Yalnız Uhut'da Sa'd Bin Ebi Vakkas'a hitaben: **"Ey Sa'd! Anam-babam sana feda olsun, düşmana ok at!"** buyurduğunu duymuştum. *(Buhari, Cihad, 80-Müslim, Fezail, 41)*

828. Büreyde, babasından rivayet ederek şöyle anlatıyor: Ebu Musa Kur'an okurken Rasulullah (s) mescide çıkmıştı. Rasulullah (s) beni göstererek:

"Kim bu?" buyurdu. Ben de:

"Ben sana feda olmuş Büreyde'yim" diye cevap verdim. Rasulullah (s) Ebu Musa'yı göstererek şöyle buyurdu:

"Gerçekten Ebu Musa'ya Âl-i Davud'un o güzel seslerinden bir ses verilmiştir." *(Müslim, S. Müsafirin, 235)*

351. Babası İslam'a Yetişmemiş Çocuğa Yavrum Demek

829. Hâkim babasından, o da dedesinden şöyle rivayet etmiştir:

Hz. Ömer (r)'e gitmiştim. Önce bana:

"Ey yeğenim" dedi. Sonra bana kimin oğlu olduğumu sordu. Kendisiyle akraba olduğumu ona açıkladım. Böylece babamın İslam'a yetişmediğinin farkına varınca bana:

"Yavrum, yavrum" diye hitap etmişti.

830. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Ben, Rasulullah (s)'a hizmet ederdim. Bundan dolayı izinsiz evine girerdim. Bir gün evine vardığımda şöyle buyurdu:

"Ey yavrum! Olduğun gibi kal. Zira senden sonra emir geldi. Kesinlikle izinsiz eve girme."

831. Rivayet edildiğine göre Ebu Said-i Hudri (r), Ebu Sa'sa'a'nın babasına "Yavrum" demiştir.

352. Pis Nefsim Demeyin

832. Hz. Aişe (r), Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sakın biriniz: Nefsim pis oldu! demesin, aksine. "Nefsim kötü oldu" desin." *(Buhari, Edep, 100-Müslim, Elfaz, 17)*

833. Ebu Umame, babasından naklettiğine göre Rasulullah (s.a.v.) şöyle dedi:

"Sakın biriniz: 'Nefsim pis oldu' demesin, aksine, 'Nefsim kötü oldu' desin." *(Buhari, Edep, 100-Müslim, Elfaz, 17)*

Muhammed Bin Ali dedi ki: "Hadisi, ilk rivayet edene sırasıyla yükselten Ukayl'dır."

353. Ebu'l-Hakem Künyesi

834. Şüreyh Bin Hâni anlatıyor:

"Babam, Hâni Bin Yezid, kavmi ile birlikte Rasulullah (s)'ın huzuruna çıkıp onu "Ebu'l-Hakem" diye künyelediklerini duyunca ona dua etti ve buyurdu ki:

"Hakem olan Allah'dır. Hüküm de O'nadır, öyle ise, sen nasıl Ebu'l-Hakem künyesini taşırsın?" O dedi ki:

"Bu künyeyi ben kendime vermedim. Kavmim bu meselede anlaşmazlığa düşünce, bana gelirler. Ben de aralarında hüküm veririm. Her iki taraf da verdğim hükme razı olurlar. Rasulullah (s):

"Bu ne güzel şey" buyurdu ve:

"Çocuktan neyin var" diye sordu. Ben:

"Hânioğulları olarak Şureyh, Müslim ve Abdullah var" dedim. Rasulullah (s):

"Bunların en büyüğü hangisidir?" dedi. Ben: "Şureyh" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Öyleyse sen Ebu Şureyh'sin!" buyurdu, ona ve çocuğa dua etti.

Yine Rasulullah (s) içlerinden bir adama: "Abdu'l-Hacer" diye isimlendirdiklerini duyunca adama: **"İsmin nedir?"** diye sordu. Adam: "Abdu'l-Hacer" diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Hayır, sen Abdullah'sın" buyurdu.

Şureyh diyor ki: Babam Hânî kendi beldesine dönmek için hazırlanınca Rasulullah (s)'a varıp sordu:

"Beni cennete götürecek gerekli şeyi bana bildir? "Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen güzel sözü ve yemek yedirmeyi bırakma!"

354. Rasulullah (s) Güzel İsmi Severdi

835. Ebu Hedre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bizim şu devemizi (Mekke'ye) kim sürecek?" veya şöyle buyurdu:**"Bizim şu devemizi (Mekke'ye) kim ulaştıracak?"** Bir adam: "Ben" dedi. Rasulullah (s):

"Adın nedir?" diye sordu. Adam:

"Falan" dedi. Rasulullah (s):

"Otur" buyurdu. Sonra başka birisi ayağa kalktı. Ona da:

"Adın nedir?" diye sordu. O da:

"Falan" dedi. Rasulullah (s):

"Otur" buyurdu. Sonra başka birisi ayağa kalktı. Ona da:

"Adın ne?" diye sordu. Adam:

"Nâciye" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bu deveyi yerine ulaştırmaya sen ehilsin, onu güt."

355. Acele Yürümek

836. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Biz otururken Rasulullah (s) çabuk çabuk bize doğru yaklaştı. Hatta bu gelişi bizi endişelendirdi. Yanımıza gelince selam verdi, sonra buyurdu ki:

"Kadir gecesini size bildirmek için acele size geldim, ancak benimle sizin aranızdaki vakit içinde onu unuttum. Kadir gecesini son onunda arayın."

356. Allah'ın En Çok Sevdiği İsimler

837. Ashaptan Ebu Vehb el-Cüşemi (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Peygamberlerin isimleriyle isimlenin Yüce Allah'ın en çok sevdiği isimler Abdullah ve Abdurrahman'dır. İsimlerin en sadık olanları da Hâris ve Hemmam'dır. En çirkinleri de Harb ve Mürre isimleridir."

838. Hz. Câbir (r) anlatıyor:

Bizden birinin bir oğlu oldu. Adını Kâsım koydu. Kendisine: "Sana Ebu'Kasım künyesini vermeyiz. Bu isimde senin için bir şeref yoktur" dediler. Adam durumu Rasulullah (s)'a arzetti. Rasulullah (s):

"Oğlunun adını Abdurrahman koy" buyurdu. *(Buhari, Edep, 105-Müslim, Edep, 7)*

357. İsim Değiştirmek

839. Sehl Bin Sa'd anlatıyor:

Münzir Bin Ebi Useyd doğduğu vakit Rasulullah (s)'a getirilmişti. Rasulullah (s) çocuğu kucağına aldı. Babası da yanında oturdu. Rasulullah (s), bu arada önündeki başka bir şey ile ilgilendi. Ebu Useyd, oğlunun alınmasını istedi. Çocuk, Rasulullah (s)'ın kucağından alındı. Rasulullah (s) çocuğun olmadığını fark edince:

"Çocuk nerede?" buyurdu. Ebu Useyd:

"Ya Rasulallah! Çocuğu eve gönderdik" dedi. Rasulullah (s):

"Adı nedir?" diye sordu. Ebu Useyd:

"Adı Falandır" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Hayır! Onun ismi Münzir olacak" buyurdu. Ve o gün çocuğa Münzir adını koydu. *(Buhari, Edep, 29)*

358. En Çirkin İsim

840. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Allah indinde isimlerin en kötüsü, bir adama verilen "Meliki'l-Emlak" (Mülklerin kralı) **ismidir."** *(Buhari, Edep, 114 – Müslim, Edep, 20)*

359. İsmini Küçülterek İnsana Hitap Etmek

841. Talk Bin Hudeyb anlatıyor:

Şefaatcı yalanlama açısından insanların en şiddetlisi ben idim. Bunu Câbir'e sordum. Dedi ki, "Ey Talkcık! Ben, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum.

"Bir kısım insanlar, (şefaat sebebiyle) **cehenneme girdikten sonra oradan çıkarılacaklardır,"** Senin okuduğun Kur'an'ı biz de okuyoruz. *(Müslim, İman; 320)*

360. İnsanı Sevdiği İsimle Çağırmak

842. Hanzele Bin Hizyem (r) anlatıyor:
"Bir insanı, en çok sevdiği isim ve künyeleriyle çağırmak, Rasulullah (s)'ı memnun ederdi."

361. Asiye Adını Değiştirmek

843. İbn-i Ömer (r) anlatıyor:
Rasulullah (s) Asiye (isyankar) adını değiştirdi ve ona: **"Senin adın Cemile** (güzel kadın)**dır"** buyurdu. *(Müslim, Edep, 14)*

844. Muhammed Bin Amr, Ebu Seleme'nin kızı Zeyneb'in evine girdi. Zeynep, Muhammed'in kız kardeşinin adını kendisine sordu. Muhammed:
"Onun adı Berre'dir" dedim. Zeynep:
"Onun adını değiştir" dedi. Zira Rasulullah (s) Cahş kızı Zeynep ile evlendiği vakit adı "Berre" idi. Onun adını değiştirip Zeynep yaptı. Yine Rasulullah (s), annem Ümmü Seleme ile evlendiği vakit benim adım Berre idi. Rasulullah (s) eve girip annemin beni Berre diye çağırdığını duyunca şöyle buyurdu:
"Siz kendinizi temize çıkarmayın. (Berre, iyi kadın demektir.) **Çünkü sizden iyi ve kötü kadını en iyi Allah bilir. Sen ona Zeynep adını ver."**
Ümmü Seleme dedi ki: "Artık onun adı Zeynep'tir." Ben Zeynep'e:
"Peki kız kardeşime nasıl bir isim vereyim?" diye sordum. Zeynep dedi ki: "Rasulullah (s)'ın çevirdiği isme çevir. Sen de ona Zeynep adını ver." *(Müslim, Adap, 18-19)*

362. Sarm Adı

845. Abdurrahman Bin Said'den rivayet edilmiştir:
"Said (r)'ın ismi Sarm idi. Rasulullah (s) ona Said adını vermiştir.
Abdurrahman'ın oğlu Osman diyor ki: Dedem Said (r) bana: "Ben Hz. Osman (r)'ı mescitte duvara dayanmış olarak gördüm" diye anlatmıştır.

846. Hz. Ali (r) anlatıyor:

"Hasan doğduğu zaman onun adını Harb koymuştum. Akabinde Rasulullah (s) geldi ve:

"Bana oğlumu gösterin. Onun adını ne koydunuz?" diye sordu. Biz:

"Harb koyduk" diye cevap verdik. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hayır, onun adı Hasan'dır." Sonra Hüseyin doğduğu vakit, onun adını da Harb koydum. Sonra Rasulullah (s) geldi ve:

"Bana oğlumu gösterin. Onun adını ne koydunuz?" diye sordu. Biz:

"Harb koyduk" diye cevap verdik. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hayır, onun adı Hüseyin'dir." Üçüncü çocuk doğduğu vakit de ona Harb adını koydum. Rasulullah (s) geldi ve:

"Bana oğlumu gösterin. Onun adını ne koydunuz?" diye sordu. Biz:

"Harb koyduk" diye cevap verdik. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hayır, onun adı Muhsin'dir." Sonra:

"Onlara, Harun'un çocukları Şeber, Şubeyr ve Müşebbir'in isimlerini koydum" buyurdu.

363. Karga İsmi

847. Raita Bint-i Müslim anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s) ile birlikte Huneyn savaşında bulunmuştum. Rasulullah (s) bana:

"Adın ne?" diye sordu. Ben:

"Gurâb" (karga) dedim. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hayır, senin ismin Müslim'dir."

364. Yıldız İsmi

848. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Şihâb (yıldız veya alev) adındaki bir adam yanında anılınca Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayır, senin adın Hişam'dır."

365. Âs İsmi

849. Mutî (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

Rasulullah (s), Mekke'nin fethedildiği gün şöyle diyordu:

"Hiçbir Kureyş'li bugünden sonra kıyamete kadar hapsedilerek dinden döndüğü için öldürülmeyecektir." Muti'nin dışında ismi Âs olan hiç kimse fetihten önce Müslüman olmuş değildir. Rasulullah (s) ona Muti adını koymuştur. *(Müslim, Cihad, 77)*

366. İsmi Kısaltarak Hitap Etmek

850. Hz. Aişe (r) anlatıyor: Rasulullah (s) ona:

"Ya Aişe! (bazı metinlerde Ya Âiş) **Şu yanımdaki Cebrail'dir, sana selam ediyor"** buyurdu. Aişe de:

"Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi onun üzerine olsun" diye karşıladı ve Rasulullah (s)'ı kastederek: "Benim görmediğim Cebrail'i o görüyordu" demiştir. *(Buhari, Bedu'l-Halk, 6)*

851. Ümmü Gülsüm Bint-i Sümâme'nin anlattığına göre, kardeşi Muhrik kendisine dedi ki:

"Sen Âişe'ye var ve Osman Bin Affan'ı ona sor; çünkü insanlar onunla ilgili yanımızda çok konuştular. "Ümmü Gülsüm diyor ki:

"Ben Âişe'ye varıp şöyle dedim: Bir evladın sana selam edip Osman Bin Affan'ın durumunu soruyor." Aişe:

"Allah'ın selam ve rahmeti onun da üzerine olsun" deyip sözüne şöyle devam etti:

"Ben hararetli bir gecede Osman'ı bu evde görmüştüm. O anda Rasulullah (s) da evde idi. Cebrail ona vahiy getiriyordu. Rasulullah (s) Osman'ın ya eline yahut omuzuna vurarak:

"Yaz Osme" buyuruyordu. Allah'ın, kendi peygamberi diliyle bu dereceye koyduğu biri elbette iyi bir kimsedir. Allah'ın laneti Osman'a söven kimse üzerine olsun."

Osman isminin sonu kısaltılarak "Osme" diye hitap edilmiştir. Yukarıdaki hadis-i şerifte de Aişe "Aiş" şeklinde kısaltılmıştır. Buna Arap Edebiyatında "Münadayı kısaltmak" denir.

367. Zahm İsmi

852. Beşir Bin Nuheyk anlatıyor:

Beşir bin Hasasiye (önceki adı Zahm Bin Hasasiye idi) Rasulullah (s)'ın huzuruna varınca, Rasulullah (s) ona:

"Senin adın ne?" diye sordu. Adam: "Zahm" diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayır, senin adın Beşir'dir." Ben, bir gün Rasulullah (s) ile birlikte yürürken buyurdu ki:

"Ya İbne'l-Hasasiyye! Hangi şey sebebiyle Allah'dan razı değilsin? Oysa sen Allah'ın Rasulü ile birlikte yürüme nimetine kavuştun." Ben:

"Anam-babam sana feda olsun. Allah'dan başka hiçbir şikayetim yok. "O, her hayırlı şeye beni kavuşturmuştur" dedim. Biraz sonra müşriklerin mezarlığından geçerken buyurdu ki:

"Bunlar pek çok hayra sırt çevirip geçtiler."

Daha sonra müslümanların mezarlığından geçerken buyurdu ki:

"Bunlar pek çok hayra ulaştılar." Sora döndü de mezarlar arasında ayakkabı ile yürüyen bir adam gördü, ona şöyle buyurdu:

"Ey tabaklanmış deri ayakkabıların sahibi! Ayakkabılarını at." O da hemen ayakkabılarını çıkardı.

853. Beşir Bin Hasasiye'nin hanımı Leyla anlatıyor:

"Beşir Bin Hasasiye'nin önceki adı "Zahm" idi. Rasulullah (s) ona Beşir adını koymuştur."

368. Berre Adı

854. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın hanımı Cüveyriye'nin önceki adı Berre idi. Rasulullah (s) ona Cüveyriye adını koymuştur." *(Müslim, Âdap, 16)*

855. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın hanımlarından biri olan Meymune'nin önceki adı Berre idi. Rasulullah (s) ona Meymune adını koymuştur."

369. Eflah Adı

856. Cabir (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Şayet ömrüm olursa inşallah ümmetimden her hangi birinin Bereket, Nâfi ve Eflah diye isimlenmesini menedeceğim."

Ravi Â'meş diyor ki, Rasulullah (s), Râfi adının söyleyip söylemediğini bilmiyorum. İnsanlar tarafından "Bereket burada mı?" diye sorulunca, "Burada değildir" diye cevap verilir. (Bununla isim değil de anlam kastedilebilir.) Rasulullah (s) vefat ettiğinde bu isimleri yasaklamamıştı.

857. Câbir Bin Abdullah (r) diyor ki:

"Rasulullah (s) Yâ'la, Bereket, Nâfi, Yesar, Eflah ve benzeri isimleri yasaklamayı murad etti, bu ifadeden sonra sustu, hiçbir şey söylemedi.

370. Rebah Adı

858. Hz. Ömer (r) diyor ki:

Rasulullah (s), (bir olaydan dolayı) hanımlarından ayrı kalmıştı. Rasulullah (s)'ı ziyarete gittim. Evde hizmetçisi Rebah'ı gördüm ve ona şöyle seslendim:

"Ey Rebah! Huzuruna girmek için Rasulullah (s)'dan bana izin iste."

371. Peygamberlerin Adları

859. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İsmimi isim olarak koyun; fakat künyemi kendinize künye yapmayın. Zira Ebu'l-Kasım ancak benim." *(Buhari, Edep, 106-Müslim, Adap, 8)*

860. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) çarşıda bulunuyordu. Bir adam:

"Ey Ebu'l-Kâsım" diye seslendi. Rasulullah (s) yüzünü ona doğru çevirip baktı. Adam:

"Ya Rasulallah! Ben bu adamı çağırmıştım" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"İsmimi isim olarak koyun; fakat künyemi kendinize künye yapmayın." *(Buhari, Büyü, 49-Müslim, Edep, 1)*

861. Yusuf Bin Abdullah Bin Selam anlatıyor:

"Rasulullah (s) benim adımı Yusuf koydu ve kucağına oturtup başımı okşadı."

862. Cabir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Bizim Ensar'dan birinin bir oğlu oldu ve ismini Muhammed koymak istedi.

Şube dedi ki, Mansur'un hadisinde şöyledir: Ensar'dan biri, oğlumu omuzuma alıp Rasulullah (s)'a götürdüm, dedi. Süleyman'ın hadisinde ise şöyledir: "Onun bir oğlu oldu. Çevresi, çocuğun adını Muhammed koymasını istediler."

Rasulullah (s) buyurdu ki:

"İsmimi isim olarak koyun; fakat künyemi kendinize künye yapmayın. Zira ben adâletle taksim edici kılındım. Bu şekilde aranızda taksim ederim."

Ravi Husayn de şöyle nakletmiştir:

"Adaletle taksim edici olarak gönderildim. Aranızda taksim ederim." *(Buhari, Fazu'l-Humus, 7)*

863. Ebu Musa (r) anlatıyor:

"Bir oğlum olmuştu. Onu Rasulullah (s)'a götürdüm. Rasulullah (s), onun adını İbrahim koyup ağzında çiğnediği hurma-

yı çocuğun damağına sürdü, ömrünün bereketli olması için ona dua edip çocuğu bana verdi." Bu, Ebu Musa'nın en büyük oğlu idi. *(Buhari, Edep, 109-Müslim, Adap, 24)*

372. Hazn Adı

864. Said Bin Museyyeb babası vasıtasıyla dedesinden naklediyor:

Dedem, Rasulullah (s)'a vardı. Rasulullah (s):

"Adın ne?" diye sordu. Dedem:

"Hazn" (sert yer) diye cevap verdi. Rasulullah (s):

"Hayır, senin adın Sehl'dir" buyurdu. Hazn:

"Olamaz, babamın verdiği bir ismi değiştiremem" dedi. İbn-i Müseyyeb devam ediyor: "O günden sonra aramızda kabalık devam etti gitti." *(Buhari, Edep, 107-108)*

865. Yine bir başka yolla Sa'd Bin Müseyyeb dedesinden naklediyor:

"Dedesi Hazn, Rasulullah (s)'a vardı. Rasulullah:

"Adın ne?" diye sordu. Dedem:

"Hazn (sert yer) diye cevap verdi:

Rasulullah (s):

"Hayır, senin adın Sehl'dir." Buyurdu. Hazn:

"Olamaz, babamın bana verdiği ismi değiştiremem" dedi. İbn-i Müseyyeb ilave ediyor: "O günden sonra aramızda kabalık devam etti." *(Buhari, Edep, 107)*

373. Rasulullah'ın İsim ve Künyesi

866. Câbir (r) anlatıyor:

Bizde birinin bir oğlu oldu. Adını Kâsım koydu. Ensar:

"Sana Ebu'l-Kâsım künyesini vermeyiz. Bu künye ile seni şereflendirip memnun etmeyiz" dediler. Adam, Rasulullah (s)'a varıp durumu arzetti. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ensar çok güzel söyledi. İsmimi isim olarak koyun, fakat künyemi künye yapmayın. Çünkü ben Kâsım (taksim edici) **yim."** *Buhari, Edep, 105-Müslim, Âdab, 7)*

867. Hz. Ali'nin oğlu İbn-i Hanefiyye anlatıyor:

Burada babam Ali için bir ruhsat vardır. Babam, Rasulullah (s)'a sordu:

"Ya Rasulallah! Sizden sonra bir oğlum olduğu takdirde, sizin isminizle isimlendirebilir, künyenizle de künyelendirebilir miyim?" Rasulullah (s):

"Evet" buyurdu. *(Ebu Davud, Edep, 76-Tirmizi, Edep, 68)*

868. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), ismi ile künyesini bir yerde toplamamızı menederek buyurdu ki:

"Ebu'l-Kâsım (taksim edici) **benim. Allah verir; ben de taksim ederim."**

869. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) çarşıda bulunuyordu. Bir adam:

"Ey Ebu'l-Kâsım" diye seslendi. Rasulullah yüzünü ona doğru çevirip baktı. Adam:

"Ya Rasulallah! Ben bu adamı çağırmıştım" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İsmimi isim olarak koyun; fakat künyemi kendinize künye yapmayın!"

374. Müşrike Künye Verilir mi?

870. Usame Bin Zeyd (r) anlatıyor:

Abdullah Bin Ubey henüz Müslüman olmadan Rasulullah (s) onun bulunduğu bir meclise girmişti. Abdullah, Rasulullah (s)'a şöyle dedi:

"Sen (yanımıza girerek) meclisimizde bize eziyet etme." Bunun üzerine Rasulullah (s) Sa'd Bin Ubade'nin yanına gidip:

"Ey Sa'd! Ebu Habbab'ın söylediğini duymadın mı?" buyurdu. Bu künye ile Abdullah bin Ubey Bin Selül'u murad ediyordu. *(Buhari, Edep, 115-Müslim, Cihad, 16)*

375. Çocuğa Künye Verilmesi

871. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) devamlı evimize gelirdi. Benim küçük bir kardeşim vardı. O, Ebu Umeyr diye künyelenmişti. Kardeşimin devamlı oynadığı bir serçesi vardı. Nihayet serçe öldü. Rasulullah (s), evimize gelip kardeşimi üzgün görünce:

"Buna ne oldu?" buyurdu. "Serçesi öldü" denildi. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Umeyr! Serçe yavrusu ne yaptı?" *(Buhari, Edep, 112-Müslim, Adap, 38)*

376. Doğmadan Çocuğa Künye Vermek

872. İbrahim anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud (r), oğlu Alkame'yi daha doğmadan Ebu Şibl diye künyelemiştir."

873. Alkame anlatıyor:

"Ben henüz doğmadan babam Abdullah Bin Mes'ud beni künyelemişti."

377. Hanımlara Künye Vermek

874. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Ben, Rasulullah (s)'a gidip şöyle dedim:

"Ya Rasulallah! Sen hanımlarını künyelendirdin. Beni de künyele. (Hz. Aişe'nin çocuğu olmadığı için künyesi de yoktu.) Rasulullah (s), bunun üzerine şöyle buyurdu.

"Sen de kız kardeşin Esma'nın oğlu Abdullah ile "Ümmü Abdulah" diye künye al."

875. Abdullah Bin Zübeyr (r) anlatıyor:

Hz. Aişe (r):

"Ya Rasulallah! Beni künyelendirmez misin?" dedi. Rasulullah (s) Abdullah Bin Zübeyr'i kastederek:

"Oğlunla künye al" buyurdu. Hz. Aişe de Ümmü Abdullah künyesini almıştır.

378. Bir Kişiyi İlgili Olduğu Bir Şeyle Künyelemek

876. Sehl Bin Sa'd (r) anlatıyor:

Hz. Ali (r)'nin en çok sevdiği isim Ebu Turâb idi. Bu isimle çağrılmak onu çok sevindirirdi. Rasulullah (s) ona bu ismi vermiştir.

Bir gün Ali, Fatıma'ya kızmıştı. Bunun üzerine çıkıp mescide gitti. Mescidin duvarına sırtını dayadı. Rasulullah (s) gelip onun arkasından gitti. Rasulullah (s)'a:

"O, mescitte duvara dayanmış duruyor" denildi. Rasulullah (s) geldi. Hz. Ali'nin sırtı toprak dolmuş idi. Rasulullah (s), sırtındaki toprakları sildi ve:

"Otur, Ebu Turab!" (toprak babası) diye seslendi. *(Buhari, Edep, 113-Müslim, Fezâil, 38)*

379. Büyüklerle Beraber Yürümek

877. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), bizim hurma bahçemizde (veya Ebu Talha'nın hurma bahçesinde) bulunuyordu. Bir işi için uzaklaştı. Bilal da peşinden yürüyordu. Rasulullah (s) bir kabrin yanından geçerken dikilip durdu. Bilal da ona kavuştu. Rasulullah (s) ona buyurdu ki:

"Ey Bilâl! Nedir bu başına gelenler. Benim duyduğumu sen duyuyor musun?" Bilal:

"Ben bir şey duymuyorum" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şu kabrin sahibi azap görüyor." Nihayet onun bir Yahudi mezarı olduğu tespit edildi.

380. Edep

878. Kays anlatıyor:

Muaviye'nin küçük kardeşine şöyle dediğini duydum:

"Hizmetçiyi de atının terkisine al." Kardeşi bunu yapmayınca ona: "Sen ne kötü terbiye aldın" dedi. Kays dedi ki, Ebu Sufyan'ın Muaviye'ye: "Sána karşı hareketinden dolayı kardeşini bağışla" dediğini duydum.

879. Amr Bin As (r) diyor ki:

"Dostlar arttığı zaman, borçlar da artar."

Ravi Yahya diyor ki: Ben Musa'ya borçların ne olduğunu sordum. Bana: "Haklardır" diye cevap verdi.

381. Bazı Şiirler Hikmettir

880. Halid Bin Kaysan anlatıyor:

"Ben, İbn-i Ömer'in yanında bulunuyordum. İyas Bin Heysem onun önünde durup:

"Ey Faruk'un oğlu" dedi. "Sana şiirimden okuyayım mı?" İbn-i Ömer:

"Evet" dedi, "Ancak bana güzel olanı oku." İbn-i Haysem, bunun üzerine ona beyt okudu. Hatta İbn-i Ömer'in hoşuna gitmediği bir beyte gelince, İbn-i Ömer:

"Orada kes" dedi.

881. Mutarrif anlatıyor:

"Ben, İmran Bin Husayn ile Küfe'den Basra'ya gidinceye kadar arkadaş oldum. Yolculuk esnasında mola verdiği her yerde bana şiir okuyup şöyle diyordu.

"Ta'riz yoluyla olan sözlerde yalandan kaçış vardır."

Ta'rız, üstü kapalı, kinaye yollu, dolaylı yoldan söz söylemek, söz dokundurmak, üstü kapalı şekilde tenkit ve iğneleme demektir.

882. Ubey Bin Ka'b (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Gerçekten şiirin hikmet olanı vardır." *(Buhari, Edep, 90)*

883. Esved Bin Seri (r), Rasulullah (s)'a şöyle dediğini anlatmıştır:

"Ya Rasulallah! Yüce Rabbimi pek çok övgülerle övdüm."

Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Senin Rabbin gerçekten hamdı sever" buyurdu ve bu söz üzerine bir şey eklemedi.

884. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir kimsenin içinin irin ile dolup içini çürütmesi, şiirle dolmasından daha hayırlıdır." *(Buhari, Edep, 92-Müslim, Şiir, 7)*

885. Esved Bin Seri (r) anlatıyor:

Ben şairdim. Rasulullah (s)'a varıp:

"Rabbimi hamdettiğim övgülerimi sana söyleyeyim mi?" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Senin Rabbin gerçekten övgüleri sever" buyurdu ve bu söz üzerine bir şey eklemedi.

886. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Hassan Bin Sabit, müşrikleri hicvetmek için Rasulullah (s)'dan izin istedi. Rasulullah (s):

"Benim nesebimi nasıl hariç tutacaksın?" dedi. Hassan: "Senin nesebini halis yağdan kıl çeker gibi onlardan çekip çıkaracağım" cevabını verdi. *(Buhari, Edep, 91 / Müslim, Fezail, 156)*

887. Hişam, babasının şöyle dediğini naklediyor:

Hz. Aişe (r)'nin yanında Hassan'ı hicvetmeye gitmiştim. Aişe bana şöyle dedi:

"Hassan'ı hicvetme; zira o, şiirleriyle Rasulullah (s)'ı müdafaa etmişti." *(Buhari, Menâkıb, 66-Müslim, Fezail 154)*

382. Güzel ve Çirkin Şiir

888. Übey Bin Ka'b (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gerçekten şiirin de hikmet olanı vardır."

889. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Şiir, söz mertebesindedir. Onun güzeli sözün güzeli gibidir, çirkini de sözün çirkini gibidir."

890. Hz. Urve anlatıyor:

Hz. Aişe (r) şöyle demiştir:

"Şiirin hem güzel olanı vardır, hem de çirkin olanı. Sen güzel olanı al, çirkin olanı bırak. Ben, Ka'b Bin Malik'in şiirinden bazı şiirler naklettim. Onun bir kasidesinde kırk ve bunun altında beyt bulunuyordu."

891. Hz. Aişe (r)'ye, Rasulullah (s)'ın şiirinden bir şeyler terennüm edip etmediği sorulmuştur. O da şu cevabı vermiştir:

"Evet, Abdullah Bin Revaha'nın şiirini terennüm eder ve şu mısraını okurdu:

"Kendisine azık vermediğin kimse sana haberler getirir."

892. Enes Bin Seri (r), Rasulullah (s)'a şöyle dediğini anlatmıştır:

"Ya Rasulallah! Ben Rabbimi çok övdüm." Rasulullah (s):

"Rabbin gerçekten övgüyü sever" buyurdu ve bunun üzerine bir şey eklemedi."

383. Şiir Okutmak

893. Şerid Bin Şerid anlatıyor:

Rasulullah (s), Ümeyye Bin Ebi Salt'ın şiirini okumamı benden istedi. Ümeyye'nin şiirini ona okudum. Rasulullah (s):

"Beytleri artır, artır" dedi. Hatta bunun üzerine ona yüz beyt okudum. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ümeyye, şiirinden dolayı neredeyse Müslüman olacaktı."

384. İçini Şiirle Doldurmak

894. İbn-i Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden birinin içine irin dolması, şiir dolmasından daha hayırlıdır." *(Buhari, Edep, 92 – Müslim, Şiir, 7)*

385. Şâirlere Sapıklar Uyar Âyeti

895. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edilmiştir:

"Şâirlere de sapıklar uyarlar. Rasulüm! Onların her vâdide başıboş dolaştıklarını görmüyor musun? Onlar yapmadıkları şeyleri söylerler." Aşağıdaki âyet-i kerime ile iman ve hak için şiir söyleyen şairler istisna edilmiştir:

"Yalnız iman edip salih amellerde bulunanlar, Allah'ı, çokça zikredenler, zulme uğradıktan sonra kendilerini müdafaa edenler müstesna. Zalimler hangi inkılaba uğrayıp baş aşağı döndürüleceklerini çok yakında bileceklerdir." *(Şuara, 224-227)*

386. Sihir Etkisi Yapan Söz Vardır

896. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'a bir adam gelip fasih bir dille konuşunca Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Gerçekten sözün sihir olanı, şiirin de hikmet olanı vardır."

897. Ömer Bin Selam anlatıyor:

Abdülmelik Bin Mervan eğitimleri için çocuklarını Şa'bi'ye verip şöyle demişti:

"Onlara şiir öğret ki yücelsin ve yükselsinler. Onlara et yedir ki, kalpleri güçlensin. Saçlarını kes ki, boyunları sağlam olsun. Kendilerini yüksek insanların meclisinde oturt ki, onlarla tartışabilsinler."

387. Mekruh Olan Şiir

898. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"En büyük günah sahibi insan, bir kabilenin tamamını hicveden şâir ve babasını inkar eden adamdır."

388. Sözü Aşırı Süslemek

899. Abdullah İbn-i Ömer (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın zamanında iki hatip Medine'ye geldi. Ayağa kalktılar, konuştuktan sonra oturdular. Sonra Rasulullah (s)'ın hatibi Sabit Bin Kays ayağa kalkarak konuştu. İnsanlar, gelen hatiplerin konuşmalarına hayran oldular. Rasulullah (s) bunun üzerine buyurdu ki:

"Ey insanlar! Siz sözünüzü söyleyin; çünkü sözü aşırı süslemek şeytandandır." Daha sonra Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"Sözün sihir olanı vardır."** *(Buhari, Nikah, 47)*

900. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Bir adam, Halife Ömer'in yanında insanlara hitap etti. Konuşmasını çok uzattı. Hz. Ömer bunun üzerine şöyle dedi:

"Konuşmalarda sözü çok uzatmak, şeytanın abartılarındandır."

901. Ebu Yezid (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Siz mescitlerinizde toplanın. Bir kavim mescidinde toplandığı vakit bana duyursunlar." Bizim mescidimize ilk Rasulullah (s) geldi. O esnada bizden biri konuşup şöyle dedi:

"Hamd, O Allah'adır ki, hamd için onun ne önünde bir maksat var, ne de arkasında bir çıkış." Rasulullah (s) bunun üzerine sinirlendi, kalkıp mescitten ayrıldı. Bundan dolayı biz de birbirimizi azarlayıp dedik ki:

Bize ilk Rasulullah (s) geldi; fakat başka mescide gitti ve orada oturdu. Biz de gidip Rasulullah (s) ile konuştuk. Bunun

üzerine bizimle birlikte geldi. Mescitte daha önce oturduğu yerinde yahut oraya yakın bir yerde oturup buyurdu ki:

"Dilediğini önüne koyan, dilediğini de arkasına koyan Allah'a hamdolsun. Gerçekten sihir etkisi yapan sözler vardır." Rasulullah (s), sonra bize emir buyurdu ve gerçeği öğretti.

389. Bir Şeyi Temenni Etmek

902. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), savaş sonrasında bir gece uykusuz kalıp şöyle buyurdu:

"Keşke ashabımdan salih bir adam bana gelip bu gece beni beklese." (Kapımda nöbet tutsa)! Biz bu durumda iken bir silah sesi duyduk. Rasulullah (s):

"Kim o?" diye sordu. O kimse:

"Sa'd Bin Ebi Vakkas!" diye karşılık verdi ve "Ya Rasulallah! Seni beklemeye geldim" dedi. Rasulullah (s) bunun üzerine uyudu. Hatta horlamasını duyduk. *(Buhari, Temenni, 4- Müslim, Fezail, 39-40).*

390. Adama Şey Demek

903. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Medine'de büyük bir korku ve panik olmuştu. Rasulullah (s), Ebu Talha'nın Mendup adındaki atını ödünç olarak aldı. Ata binip araştırmasını yaptı, geri döndüğü vakit şöyle buyurdu:

"Biz bir şey görmedik; bu atı da derya gibi bulduk." *(Buhari, Hibe, 33-Müslim, Fezail, 48)*

391. Hatalı Konuşmak

904. Nâfi anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) hatalı konuşmasından dolayı oğlunu döverdi."

905. Abdurrahman Bin Aclan anlatıyor:

"Hz. Ömer, ok atan iki adama uğramıştı. Biri diğerine sad harfi yerine sinle "esebte" (isabet ettin yerine sövdün) şeklinde hatalı olarak söyleyince Ömer bin Hattab dedi ki:

"Hatalı konuşmanın zararı, hatalı atıştan daha şiddetlidir."

392. Gerçek Olmayan Bir şey Değildir

906. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Bazı kimseler, Rasulullah (s) 'a kâhinlerden soru sordular. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Onların yaptığı aslı olan bir şey değildir" Onlar:

"Ya Rasulallah! Onlar bize bir takım haberler veriyorlar da hakikate uygun oluyor" dediler. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"O söz, Hak tarafından görevli meleğin sözüdür. Şeytan süratle onu kapıp tavuk gıdaklaması gibi, dostunun kulağına iletir. Onlar da o habere yüz yalandan fazlasını karıştırırlar."

(Buhari, Edep, 117-Müslim, Selam, 132)

393. Târiz

907. Enes bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bir yolculukta bulunuyordu. Kölesi Enceşe develeri şiirleriyle süratlı sürünce Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Vah vah! Cam bardaklara yumuşak davran ya Enceşe."

(Buhari, Edep, 116-Müslim, Fezail, 70-72)

908. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, babası Hz. Ömer'in şöyle dediğini naklediyor.

"Her işittiğini söylemek, insana yalan olarak yeter."

Ravi Hasan Bin Ömer dedi ki:

"Tâ'rizler, müslümanı yalandan korumaya yeterlidir."

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir. Yani hem İbn-i Ömer'in sözü olarak hem de Rasulullah'ın sözü olarak rivayet edilmiştir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

909. Mutarrif Bin Abdullah anlatıyor:

Ben, İmran Bin Husayn ile Basra'dan Küfe'ye kadar arkadaşlık yapmıştım. O, üzerimizden geçen her günde şiir okudu. Bir ara da şöyle demişti:

"Kelamın tâ'rizli olanında yalandan kaçış vardır."

394. Sırrı İfşa Etmek

910. Amr Bin As şöyle diyor:

"Kaderin içinde olduğu halde kaderden kaçan kişiye hayret ediyorum. O, kendi gözündeki kütüğü bırakıp da kardeşinin gözündeki çöpü görüyor. O, kardeşindeki nefreti çıkarıp kendindeki nefreti bırakıyor. Ben sırrımı, onu yaydığı için azarlayacağım kimsenin yanında söylemem. Onu nasıl azarlayabilirim ki, sırrımı korurken sabrım tükenmiş, sıkılmıştım."

395. İnsanlarla Alay Etmek

911. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Musibete uğramış bir adam, kadınlar topluluğundan geçerken kadınlar onunla alay edip gülüşmüşlerdi. Bundan dolayı o kadınların bazısı musibete uğramıştır."

396. Acele Etmemek

912. Belî kabilesinden bir adam anlatıyor:

Ben, babamla birlikte Rasulullah (s)'a varmıştım. Babam, Rasulullah (s) ile benim önümde fısıldaştılar. Babama:

"Rasulullah (s) sana ne dedi?" diye sordum.

Dedi ki: Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sen bir iş dilediğin vakit, Allah sana bir çıkış gösterinceye kadar veya Allah sana bir çıkış yaratıncaya kadar acele etme."

913. Muhammed Bin Hanefiye anlatıyor:

"Her hangi bir işine akrabasından kurtuluş yolu bulamayan kimse, Allah ona bir çıkış yolu kılıncaya kadar marufla muamele etmese akıllı kişi değildir."

397. Yol Göstermek

914. Berâ Bin Âzib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir bağışta bulunan veya yol gösteren kişiye köle azad etmiş gibi sevap verilir."

Meniha, kelime olarak bağış demektir. Ebu Ubeyde Arapların bu kelimeyi iki anlamda kullandıklarını kaydetmektedir:
1. Kişinin bir başkasına kendisinin olmak üzere bağışta bulunması.
2. Başkasına bir müddet sütünden veya yününden istifade edilmesi için koyun veya deve vermektir.

915. Ebu Zer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kendi kovandan kardeşinin kovasına bir şey boşaltman sadakadır. İyiliği emredip kötülüğü menetmen sadakadır. Kardeşinin yüzüne gülmen sadakadır. Taş, diken ve kemik gibi şeyleri insanların yolundan kaldırman senin için sadakadır. Yabancı bir yerde bir insana yol göstermen sadakadır."

398. Körün Yolunu Saptıran

916. İbn-i Abbas (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim bir körü yoldan saptırırsa Allah ona lanet etsin."

399. Zulüm ve Azgınlık

917. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Biz, Rasulullah (s)'ın Mekke'deki evinin avlusunda oturuyorduk. O esnada Osman Bin Mez'un Rasulullah (s)'a uğrayıp ona gülümsedi. Rasulullah (s) ona:

"Oturur musun?" buyurdu. Osman:

"Evet" dedi. Rasulullah (s) da tam karşısına oturup onunla konuşurken gözünü göğe doğru kaldırıp buyurdu ki:

"Biraz önce, sen otururken Cebrâil bana geldi." Osman:

"Cebrail sana ne dedi?" diye sordu. Rasulullah (s) buyurdu ki: "Cebrail, şu âyet-i kerimeyi getirdi:

"Allah, muhakkak adaleti, iyilik yapmayı, akrabaya yardım etmeyi emreder. Fuhşu bâtılı ve zulmü yasaklar. Düşünüp ibret alsınlar diye size öğüt veriyor." *(Nahl, 90)*

Osman Bin Mez'un dedi ki:

"Bu, iman kalbime yerleşip Muhammed'i sevdiğim zaman meydana gelmiştir."

400. Zulmün Cezası

918. Ubeydullah Bin Enes, babası vasıtasıyla dedesinden naklettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her kim ergenlik yaşına kadar iki kız çocuğunu geçindirirse ben ve o, şu ikisi gibi cennete gireceğiz."

Ravi Muhammed dedi ki:

"Rasulullah (s) şehadet parmağı ile orta parmağını göstermiştir."

919. Rasulullah (s) buyuruyor:

"Akrabalık bağlarını koparmak ve zulüm, insanı dünyada acele cezalandıran iki günah kapısıdır."

401. Şerefli Soy

920. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şerefli kimse yani kerim oğlu kerim, kerim oğlu kerim, kerim oğlu kerim olan ve İbrahim soyundan gelen İshak oğlu Yakub'un oğlu Yusuf'tur."

921. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kıyamet günü benim dostlarım elbette Allah'tan korkanlardır. Her ne kadar soylar birbirine yakın olsalar bile. (O soy ona bir şeref vermez.) **Kıyamet günü insanlar amellerle bana gelmeyecekler. Siz dünyayı omuzlarınızda taşıyarak getirip:**

"Ya Muhammed! diye yardım istersiniz!" Ben de:

"Böyle, böyle, hayır" derim. Rasulullah (s) böyle buyururken iki tarafına da döndü.

922. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Ben şu âyetle amel eden kimseyi görmüyorum:

"Ey insanlar! Gerçekten sizi, bir erkekle, bir kadından yarattık. Birbirinizle tanışırsanız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerliniz, kesinlikle O'ndan en çok korkanınızdır." *(Hucürat, 13)*

Bir adam diğerine: "Ben senden daha üstünüm" diyor. Oysa Allah korkusu dışında hiç kimse diğerinden üstün değildir.

923. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Siz kimi üstün sayıyorsunuz? Allah üstün olanı şöyle açıklamıştır:

"Allah katında en üstün olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır." *(Hucurat, 13)* Siz soyu ne sayıyorsunuz? Ahlak açısından en güzel olanınız, soy açısından da en üstün olanınızdır.

402. Ruhlar Âleminde Ruhların Durumu

924. Hz. Aişe (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Ruhlar, grup grup askerlerdir. Onlardan ruhlar aleminde tanışanlar dünyada da anlaşırlar. Onlardan tanışmayanlar ise, dünyada da ihtilafa düşerler." *(Buhari, Enbiya, 2)*

925. Hz. Aişe (r)'den aynı hadis-i şerif bir başka yolla rivayet edilmiştir.

926. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ruhlar, grup grup askerlerdir. Onlardan ruhlar âleminde tanışanlar dünyada da anlaşırlar. Onlardan tanışmayanlar ise, dünyada da ihtilafa düşerler." *(Müslim, Edep, 159)*

403. Hayret Edince Sübhanellah Demek

927. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir çoban sürüsünü otlatırken, bir kurt koşarak gelip sürüden bir koyun kapar. Çoban kurdun peşine düşer. Bunun üzerine kurt çobana der ki:

"Bu koyunlar için benden başka çoban olmadığı yırtıcı günde (korku gününde) **onlara kim bakacak!"** İnsanlar hayretle:

"Sübhanellah!" dediler. Rasulullah! Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Buna ben inanıyorum, Ebu Bekir ve Ömer de inanıyor." *(Buhari, Enbiya, 54-Müslim, Fezail, 13)*

928. Hz. Ali (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir cenazede bulunuyordu. Eline çalı gibi bir şey aldı, onunla toprağı eşelerken buyurdu ki:

"İçinizden hiçbir fert yoktur ki, onun cehennemden oturma yeri veya cennetten oturma yeri takdir edilmemiş olsun." Ashap:

"Ya Rasulallah! O halde yazımıza tevekkül (işi oluruna terk) edelim mi?" dediler. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Siz çalışın, herkes yaratıldığı işi kolaylıkla başaracaktır. İman ehlinden olan kimse, iman işlerinde başarılı olur. Küfür ehlinden olan kimse de küfür işinde başarılı olur." Sonra şu âyet-i kerimeyi okudu:

"Kim malından verir ve Allah'tan korkarsa, en güzeli (İslam'ı) **tasdik ederse,** (âyetin devamı şöyledir): **biz de onu en kolay olan için başarılı kılacağız. Kim de cimrilik eder ve Allah'a ihtiyacı olmadığını iddia ederse, en güzeli** (İslam'ı) **yalan-**

larsa, biz de onu en güç olana yönlendiririz." *(Leyl, 5-10) (Müslim, Edep, 120-Müslim, Kader, 6-7)*

404. Elle Yeri Meshetmek

929. Ümmü Üseyd anlatıyor:

Ben Ebu Katâde'ye:

"Diğer insanlar Rasulullah (s)'dan hadis rivayet ettikleri gibi, sen neden ondan hadis rivayet etmiyorsun?" diye sordum. Ebu Katade dedi ki: "Ben Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Kim bana yalan nisbet ederse, cehennemden bir yatağa yan tarafını (kendini) **hazırlasın."** Rasulullah (s) böyle buyururken bir eliyle de yeri meshediyordu.

405. Taş Atmak

930. Abdullah Bin Muğaffel (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) insan ve hayvana taş atmayı menedip şöyle buyurdu:

"Taş, avı öldürmez, düşmana hasar vermez; sadece göz patlatır, diş kırar." *(Buhari, Edep, 122-Müslim, Sayd, 54)*

406. Rüzgara Sövmeyin

931. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

İnsanları Mekke yolunda rüzgar yakalamıştı. Ömer Bin Hattab da hac yolundaydı. Bu arada rüzgar çok şiddetlenmişti. Ömer Bin Hattab etrafında olan insanlara: "Rüzgar nedir?" dedi. Onlar, Ömer'e herhangi bir cevap vermediler. Ben de bineğimi süratlı bir şekilde sürdüm, Ömer'e yetişip dedim ki:

"Rüzgarla ilgili sorduğun sual bana ulaştı. Ben, Rasulullah (s)'ın şöyle dediğini duydum:

"Rüzgar, Allah'ın rahmetindendir. O, hem rahmet getirir hem de azap getirir. Sakın rüzgara sövmeyin." (Onu ayıplamayın). **Allah'tan onun hayrını isteyin ve onun şerrinden Allah'a sığının."**

407. Yıldızın Doğmasıyla Yağmura Kavuştuk Demek

932. Zeyd Bin Hâlid-i Cühenî (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), Hudeybiye'de bize sabah namazını geceleyin yağan yağmurdan sonra kıldırdı. Namazdan çıkınca cemaate karşı döndü ve: **"Rabbiniz ne buyurdu bilir misiniz?"** diye sordu. Cemaat:

"Allah ve Rasulü bilir" dediler. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Allah buyurdu ki: Kullarımdan bir kısmı bana mümin, bir kısmı da kafir olarak sabahladı. Kim Allah'ın rahmetiyle yağmura kavuştuk derse, işte o bana iman etmiş, yıldızı da inkar etmiştir. Kim şu ve şu yıldızın doğması veya batmasıyla yağmura kavuştuk derse, o da beni inkar etmiş ve yıldıza iman etmiştir." *(Buhari, Ezan, 156-Müslim, İman, 125)*

408. Bulut Görüldüğü Zaman Ne Söylenir?

933. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir yağmur bulutu gördüğü vakit eve bir girer, bir çıkardı; bir ileri gider, bir geri gelir ve yüzü değişirdi. Yağmur yağınca da rahatlardı. Hz. Aişe (r) kendisine bunun sebebini sordu. Rasulullah (s) bunun üzerine buyurdu ki:

"Bilemem! Belki o, yüce Allah'ın buyurduğu buluta benzeyebilir: Onlar, azabı vadilerine doğru gelen bir bulut şeklinde görünce: (âyetin devamı şöyledir): **"Bu bize yağmur getiren bir buluttur!" dediler. Hayır, o sizin çabucak gelmesini istediğiniz şeydir. İçinde acı azap bulunan bir rüzgardır. O rüzgar Rabbinin emriyle her şeyi yerle bir eder. Çok geçmeden evlerinin harabelerinden başka bir şey görünmez oldu. İşte biz, günahkar topluluğu böyle cezalandırırız."** *(Ahkaf, 24-25((Buhari, 3206)*

934. Abdullah Bin Mes'ud (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir şeyi uğursuz saymak şirktir. Halbuki bazı şeyleri uğursuz sayma duygusu az da olsa kalbinden geçirmeyenimiz yoktur. Lakin Allah bu duyguyu tevekkül ile giderir."

409. Bir Şeyi Uğursuz Saymak

935. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Uğursuzluk yoktur. Hayırlı yorum güzel yorumdur. Ashap: "Fal nedir?" diye sordular. Rasulullah: şöyle buyurdu:

"Her hangi birinizin duyduğu güzel bir sözdür." *(Buhari, Tıp, 33-Müslim, Selam, 113-114)*

410. Uğursuzluğa İnanmamanın Fazileti

936. Abdullah Bin Mesud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bana hac günlerinde bir kısım ümmetler arzedildi. Ümmetimin çokluğu hoşuma gitti. Onlar, dağ ve düz araziyi doldurmuşlardı." Melekler:

"Ya Muhammed" dediler, "razı oldun mu?" Rasulullah (s):

"Evet, ey Rabbim" dedi. Yüce Allah şöyle buyurdu: **"Onlarla birlikte sorgusuz cennete girecek olan yetmiş bin kişi daha vardı. Onlar, rukye** (üfürükçülük) **yapmazlar, kendilerini dağlamazlar, bir şeyi uğursuz saymazlar ve Rablerine tevekkül ederler."** Ükkaşe dedi ki:

"Ya Rasulallah! Beni onlardan kılması için Allah'a dua et." Rasulullah (s):

"Allahım! Ükkaşe'yi onlardan kıl" diye dua etti. Bir başka adam da:

"Ya Rasulallah! Beni onlardan kılması için Allah'a dua et" dedi. Rasulullah (s) bunun üzerine buyurdu ki:

"Dua hakkında Ükkaşe senden erken davrandı."

937. Aynı hadis-i şerif başka bir yolla rivayet edilmiştir.

411. Cine Karşı Çocuklara Takılan Şeyler

938. Alkamen'nin annesi anlatıyor:

Çocuklar doğduğu vakit Hz. Aişe'ye getirilirdi. Onlara bereket ve hayır duasında bulunurdu. O sırada kendisine bir çocuk getirilmişti. Hemen onu yatağına koymak için gitti. Bir de baktı ki, başının altında bir ustura var. Usturanın ne olduğunu onlara sordu. Onlar:

"Onu cinden korunmak için oraya koyuyoruz" dediler. Bunun üzerine Hz. Aişe, usturayı çocuğun başının altından alıp attı ve bunu onlara menederek dedi ki:

"Rasulullah (s), bir şeyi uğursuz saymayı çirkin bulur ve ona buğzederdi."

Hz. Aişe, bir şeyi uğursuz saymayı menetmişti.

412. Fal

939. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın takdiri dışında hastalıkta bulaşma yoktur, bir şeyi uğursuz sayma yoktur. Güzel söz iyi yorum hoşuma gider." *(Buhari, Tıp, 44-Müslim, Selam, 113-114)*

940. Habbetu't-Temimi babası vasıtasıyla dedesinden naklettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Baykuşta uğursuzluk yoktur. En doğru yorum güzel yorumdur. Göz değmesi hak, yani gerçektir."

413. Güzel İsimle Teberrük

941. Abdullah Bin Samit (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), Hudeybiye anlaşmasında Hudeybiye'de bulunuyordu. Orada Osman Bin Affan Rasulullah (s)'a şöyle bir haber verdi: Süheyl Bin Amr'ı kavmi barış yapmak için size gönderdiler. Barış şartları şunlardır:

a. Bu sene kendileriyle çatışmadan Medine'ye dönmek,

b. Gelecek sene müslümanlar için Ka'be üç gün boşaltılacak. Süheyl Bin Samit geldiği vakit, Rasulullah (s)'a Süheyl geldi" denildi. (Süheyl'in kelime anlamı kolaylık demektir.) Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Allah, sizin işinize kolaylık versin." Abdullah Bin Sâmit, hayattayken Rasulullah (s)'a yetişmişti.

414. Attaki Uğursuzluk

942. Abdullah Bin Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Uğursuzluk; ev, kadın ve attadır." *(Buhari, Cihad, 47-Müslim, Selam, 115-116)*

Âlimler, İbn-i Ömer'in bu hadisinin manası hususunda ihtilaf etmişlerdir. Şöyle ki: İmam Mâlik ve bir gruba göre hadisteki uğursuzluk hakiki manasında kullanılmıştır. Yani Allah'ın takdiri ile bazı evlerde oturmak zararlıdır. Yine bazı kadınlarla evlenmek veya bazı atları edinmek ilahi bir takdir ile zararlara sebep olur. Şu halde bu hadisin manası şöyle olur: Bu üç şeyde bazan uğursuzluk bulunur.

Hattabi ve çok sayıda âlim de şöyle demişlerdir: Her hangi bir şeyi uğursuz saymak yasaktır. Ancak içinde oturmaktan hoşlanılmayan ev, eşliğinden nefret duyulan kadın ve kullanılmasından hoşlanılmayan at terkedilebilir.

Bu konuda Hz. Aişe (r)'den gelen farklı ve çok önemli bir rivayet vardır: Ebu Hassan el A'rac'tan rivayet edilmiştir:

"İki adam Hz. Aişe (r)'ye giderek şöyle dediler: Ebu Hüreyre Rasulullah (s)'ın "Uğursuzluk ancak kadın, at ve evdedir" buyurduğunu rivayet ediyor. Aişe (r) korkuyla sıçradı ve dedi ki: "Kur'ân-ı Ebu'l-Kâsım'a indiren Allah hakkı için, bu hadisi aktaran yalan söylemiş. Rasulullah (s) ancak şunu dedi: "Cahiliye ehli şöyle derlerdi: Uğursuzluk; at, kadın ve evdedir." Hz. Aişe (r) daha sonra şu ayeti okudu: "Yeryüzünde olan ve sizin nefislerinizde meydana gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce bir kitapta yazılı olmasın." (Hadid, 22) Aynî, II/396.

943. Sehl Bin Sa'd (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir şeyde uğursuzluk olsaydı, bu atta, kadında ve evde olurdu." *(Buhari, Nikah, 17 Müslim, Selam, 119)*

944. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Ya Rasulallah! Biz daha önce bir yerde bulunmuştuk. Orada hem sayımız çoğalmıştı hem de mallarımız. Bunun ardından başka bir yere taşındık. Orada hem sayımız azaldı hem de mallarımız. Bunun üzerine Rasulullah (s) buyurdu ki:

"O yeri bırakın -veya o yeri terkedin- **o çirkin bir yerdir."**

415. Hapşırma

945. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah hapşırmayı sever, esnemeden hoşlanmaz. Öyleyse sizden biri hapşırır ve Allah'a hamd ederse bunu işiten her Müslüman üzerine, "yerhamükellah" demek hakdır. Ancak esnemeye gelince, işte bu, şeytandandır. Gücü yettiği kadar onu gidermeye çalışsın! Ağzını açıp ha ha diye esnerse şeytan buna güler." *(Buhari, Edep, 128)*

416. Hapşıran Ne Söyler

946. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

Biriniz hapşırır ve "Elhamdulillah" derse, melek: "Rabbilâlemin (hamd, alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" der. Hapşıran: "Rabbilâlemin" derse, melek de: "Yerhamukellah (Allah sana merhamet etsin" der.

947. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz hapşırırsa "Elhamdü Lillah" desin. Böyle deyince, kardeşi veya arkadaşı ona: "Yerhamukellah (Allah sana merhamet etsin) **desin. Yakını ona "Yerhamukellah" dediği vakit, o da şöyle cevap versin: "Allah sana hidayet versin ve aklını islah eylesin."**

Ebu Abdullah dedi ki: Bu babda rivayet edilen hadis-i şeriflerin en sahihi budur. *(Buhari, Edep, 126)*

417. Hapşıran Kimseye Rahmet Dilemek

948. Abdurrahman Bin Ziyad anlatıyor:

Babam bana anlatmıştı. Muaviye devrinde bir deniz savaşında bulunuyorlardı. Sonra kendi gemimiz Ebu Eyyub el-Ensari'nin gemisine karıştı. Sabahleyin yemek zamanımız gelince, kendisini yemeğe çağırmak için birini ona yolladık. Bunun üzerine Ebu Eyyub bize gelip şöyle dedi:

"Beni yemeğe davet ettiniz. Oysa ben oruçluyum. Ancak davetinize katılmamam için bir çâre yok. Zira ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Müslüman için din kardeşi üzerinde vacip olan altı haslet vardır. Şayet bunlardan bir şey terk edecek olursa, üzerinde hakkı olan bir din kardeşinin hakkını terketmiş olur. Bunlar:

1. Karşılaştığı zaman ona selam verir.

2. Kardeşi onu davet edince davete icabet eder.

3. Hapşırınca ona rahmet diler.

4. Hasta olduğu zaman onu ziyarette bulunur.

5. Ölünce cenazesine katılır.

6. Kendisinden nasihat isteyince ona nasihat eder."

Babam dedi ki, gemide bizimle birlikte mizahçı bir adam bulunuyordu. Yemeğimize katılan başka bir adama şöyle diyordu:

"Allah seni hayır ve iyilikle mükafatlandırsın. Bu söz kendisine çok söylenince öfkelendi. Mizahçı Ebu Eyyub'e: Bir adama "Allah seni iyilik ve hayırla mükafatlandırsın" dediğim vakit bana öfkelendi ve kötü söz söyledi. Bununla ilgili ne dersin?" diye sordu. Ebu Eyyub:

"Biz hayrın ıslah etmediği kimseleri şer ıslah eder, derdik" diye cevap verdi ve o adama karşı döndü. Bunun ardından adam mizahçıya gelince ona dedi ki:

"Allah seni şer ve ayıpla mükafatlandırsın." Adam olaya gülüp razı oldu ve "sen" dedi, "hâlâ mizahını terk etmiyorsun." Bunun üzerine adam "Allah" dedi, "Ebu Eyyub el-Ensari'yi hayırla mükafatlandırsın."

949. İbn-i Mes'ud (r.) Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir müslümanın diğeri üzerinde dört hakkı vardır:
1. Hastalandığı vakit onu ziyarette bulunur.
2. Ölünce cenazesine katılır.
3. Davet edince icabet eder.
4. Hapşırınca ona rahmet diler."

950. Berâ Bin Âzib (r) anlatıyor:

"Allah Rasulü (s) bize yedi şeyi emretmiştir. Yedi şeyi de menetmiştir. Bize emrettikleri:

1. Hasta ziyareti
2. Cenazeye katılmak.
3. Hapşırana rahmet dilemek.
4. Yemin edenin yeminine riayet etmek.
5. Mazluma yardımda bulunmak.
6. Selamı yaymak.
7. Davet eden kimseye icabet etmek.

Bize yasakladıkları:

1. Altın yüzükler.
2. Gümüş kaplar.
3. İpekli eğerler.
4. İpekli elbiseler.
5. Kabartmalı kalın ipek kumaş.
6. Kabartmalı ince ipek kumaş.
7. Her türlü ipek." *(Buhari, Cenâiz, 2-Müslim, Libas, 3)*

951. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir müslümanın diğer bir Müslüman üzerindeki hakkı altıdır." Ashap tarafından:

"Ya Rasulallah! Bunlar nedir?" diye soruldu. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"1. Yüz yüze geldiği zaman ona selam ver.
2. Seni davet edince icabet et.
3. Senden nasihat isteyince ona nasihat et.
4. Hapşırıp Allah'a hamdettiği zaman ona rahmet dile.
5. Hastalandığı zaman onu ziyaret et.
6. Öldüğü zaman cenazesine katıl."

418. Hapşırma Duyan Elhamdü Lillah Der

952. Hz. Ali (r) şöyle diyor:

Bir kimse, duyduğu bir hapşırma anında: "Elhamdülillahi Rabbil alemin alâ külli hal" (Her hal üzere Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun söylerse, ebedi olarak diş ve kulak ağrısı çekmez.

Bu hadis, hem merfu hem de mevkuf olarak rivayet edilmiştir.

419. Hapşırmayı Duyan Nasıl Rahmet Diler

953. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz hapşırırsa: "Elhamdu Lillah" desin. Böyle deyince, kardeşi veya arkadaşı ona: "Yerhamükellah" (Allah sana merhamet etsin' **desin. O da şöyle cevap versin: "Yehdikümüllah ve Yusluhu bâleküm"** (Allah size hidayet versin ve aklınızı ve halinizi ıslah eylesin.)

954. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah hapşırmayı sever, esnemeden hoşlanmaz. Öyleyse sizden biri hapşırır ve Allah'a hamdederse, bunu işiten her Müslüman üzerine, yerhamukallah demek haktır. Ancak esnemeye gelince, işte bu şeytandandır. Biriniz esneyecek olursa,

gücü yettiği kadar kendini tutsun. Zira biriniz esnediği vakit şeytan ona güler." *(Buhari, Edep, 128)*

955. Ebu Cemre anlatıyor:

Hapşırdığı zaman İbn-i Abbas'ın şöyle dediğini duydum:

"Allah bizi ve sizi cehennemden kurtarsın Allah size merhamet eylesin."

956. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Biz, Rasulullah (s)'ın yanında otururken bir adam hapşırıp Allah'a hamdetti. Bunun üzerine Rasulullah (s) ona: **"Yerhamukellah"** dedi. Ardından bir başkası hapşırdı; ancak Rasulullah (s) ona bir şey söylemedi. Adam bunun üzerine şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Başkasına "Yerhamukellah" dediniz, fakat bana bir şey söylemediniz. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"O, Allah'a hamdetti, ama sen sustun."

420. Hapşıran Elhamdülillah Demezse Ona Dua Edilmez.

957. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında iki kişi hapşırdı. O, bunlardan birisine **"Yerhamukallah"** dedi, diğerine söylemedi. Adam bunun üzerine şöyle dedi: Ona: "Yerhamukealleh" dedin, fakat bana demedin." Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bu kişi Allah'a hamdetti, ama sen O'na hamdetmedin."

(Buhari, Edep, 123-Müslim, Zühd 53)

958. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanında iki adam oturmuştu. Bunların biri diğerinden daha soylu idi. Soylu olan hapşırıp Allah'a hamdetmedi. Rasulullah (s) da ona **"Yerhamukallah"** demedi. Ardından diğeri hapşırıp Allah'a hamdetti. Rasulullah (s) da ona **"Yerhamukallah"** dedi. Asil olan dedi ki:

Ben yanında hapşırdım, bana "Yerhamukallah" demedin. Benden başka hapşıran bu kişiye "Yerhamukallah" dedin. "Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Bu, Allah'ı zikredince ben de onu andım; fakat sen Allah'ı unutunca ben de seni unuttum."

421. Hapşıran Söze Nasıl Başlar

959. Abdullah Bin Ömer, hapşırıp kendisine "Yerhamukellah" denilince, o da şöyle demişti: "Yerhamuna ve iyyakum ve yağfiru lenâ ve lekum." *(Allah bize de size de merhamet etsin, bizi de sizi de bağışlasın.)*

960. Abdullah Bin Ömer diyor ki:

Biriniz hapşırdığı zaman: "Elhamdülillahı Rabbilâlemin" (hamdolsun Alemlerin Rabbi olan Allah'a) desin. Cevap verecek olan kimse de: "Yerhamukellah" (Allah sana merhamet etsin) desin. Ardından hapşıran da şöyle desin:

"Yağfirullahu Lî ve lekum" (Allah beni de sizi de bağışlasın.)

961. İyas Bin seleme babasından naklederek diyor ki:

Rasulullah (s)'ın yanında bir adam hapşırınca "Elhamdülillah" dedi. Rasulullah (s) ona: **"Yerhamukellah"** dedi. Adam ardından bir kere daha hapşırınca, Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bu nezle olmuştur."

422. Allah'a Hamdedene Merhamet Dilemek

962. Mekhul-i Ezdi diyor ki:

"Ben İbn-i Ömer'in yanında bulunuyordum. O anda mescidin bir köşesinde bir adam hapşırdı. Bunun üzerine İbn-i Ömer şöyle dedi:

"Şayet Allah'a hamdettiysen, Allah sana merhamet eylesin."

423. Hapşırınca Âb Söylenmez

963. Mücahid anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer'in oğlu kendi yanında hapşırıp da "Âb" deyince, ona: "Âb nedir?" dedi. Âb, diğer şeytanlardan bir şeytanın ismidir, onu hamd ile hapşırma arasına koyar."

424. Birkaç Kere Hapşırınca

964. İyas Bin Seleme babasından naklederek diyor ki:

Rasullah (s)'ın yanında bulunuyordum. O esnada bir adam hapşırdı. Bunun üzerine Rasulullah (s): "Yerhamukellah" dedi. Adam ardından bir kere daha hapşırdı. Bu defa Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bu nezle olmuştur."

965. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Bir müslüman yanında bir, iki ve üç kere hapşırınca ona rahmet dile. Üçten sonra olan hapşırmalar nezledendir."

425. Yahudi Hapşırınca

966. Ebu Musa (r) anlatıyor:

Yahudiler, Rasulullah (s)'ın huzurunda zoraki hapşırırlar ve bununla kendileri için, **"Yerhamukellah"** demesini umarlardı. Rasulullah ise onlara:

"Allah sizi hidayete erdirsin ve kalbinizi (aklınızı) **islah eylesin"** derdi.

967. Ebu Bürde, babasından naklederek aynı hadis-i şerifi rivayet etmiştir.

426. Kadın Hapşırınca

968. Ebu Burde anlatıyor:

Ben Ebu Musa'ya vardım. O, kızı Ümmü Fadl'ın evinde bulunuyordu. O esnada ben hapşırdım. Ebu Musa bana: **"Yer-**

hamukellah" demedi. Ümmü Fadl hapşırınca, ona rahmet diledi. Bunu anneme anlatınca hemen Ümmü Fadl'ın evine varıp Ebu Musa'ya şöyle dedi:

"Benim oğlum hapşırınca ona rahmet dilemedin; ancak Ümmü Fadl hapşırınca ona rahmet diledin sebebi ne?" Ebu Musa bunun üzerine dedi ki: Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Biriniz hapşırıp da Allah'a hamdederse, ona rahmet dileyiniz. Şayet Allah'a hamdetmezse, ona rahmet dilemeyiniz."

Senin oğlun hapşırdı, lakin Allah'a hamdetmedi. Ben de ona rahmet dilemedim. Ümmü Fadl ise hapşırıp Allah'a hamdetti. Ben de ona rahmet diledim. Bunun üzerine annem Ebu Musa'ya:

"Sen güzel yaptın" dedi.

427. Esnemek

969. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Biriniz esneyeceği zaman, gücü yettiği derecede onu gidermeye çalışsın."

428. Cevap Zamanı Lebbeyk Demek

970. Muaz Bin Cebel (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın atının terkisinde idim. Bana:

"Ya Muaz!" diye seslendi. Ben de:

"Lebbeyk ve sa'deyk (Buyur, emrindeyim) dedim. Ardından aynı sözü üç kere söyledi:

"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir, bilir misin? O'na ibadet etmeleri ve kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır." Ardından biraz daha yürüdü ve yine:

"Ya Muaz!" diye seslendi. Ben de:

"Lebbeyk ve sa'deyk" dedim. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Bunu yaptıkları takdirde kulların Allah üzerinde hakkı nedir, bilir misin? Onlara azap etmemesidir." *(Buhari, Libas, 101- Müslim, İman, 48)*

429. Din Kardeşi İçin Ayağa Kalkmak

971. Abdullah Bin Ka'b anlatıyor:

Ka'b Bin Malik (r), Rasulullah (s) ile birlikte Tebük savaşına katılamayıp geri kalınca Allah tevbesini nasıl kabul ettiğini şöyle anlatmıştır:

Allah Rasulü (s), Allah'ın tevbemizi kabul ettiğini sabah namazını kıldığı zaman duyurdu. İnsanlar, grup grup beni karşılayıp tevbemden dolayı beni tebrik ediyorlardı. Bana şöyle diyorlardı. "Allah'ın tevbeni kabul etmesi sana mübarek olsun." Ardından mescide girdim. Bir de baktım ki, Rasulullah (s) orada. İnsanlar etrafında toplanmışlardı. Talha Bin Ubeydullah benim için ayağa kalktı, koşup benimle tokalaştı ve beni tebrik etti. Vallahi, muhacirlerden Talha'dan başka hiç kimse benim için ayağa kalkmadı. Ben Talha'nın bu davranışını hiç unutmam. *(Buhari, Meğazi, 79)*

972. Ebu Said-i Hudri (r) anlatıyor:

Kurayza kabilesinin insanları, Sa'd Bin Muaz'ın verdiği hükmü kabul etmişlerdi. Rasulullah (s) Sa'd Bin Muaz'ı Kurayza kabilesine hakem olarak gönderdi. O da bir merkep üstünde geldi. Oradaki mescide yaklaşınca Rasulullah (s) Ensar'a hitaben:

"Efendiniz ve hayırlınız için ayağa kalkın" buyurdu. Sonra Sa'd Bin Muaz'a dönüp:

"Ya Sa'd! Kurayzaoğulları senin verdiğin hükme razı oldular" deyince, Sa'd:

"Ben onlarla ilgili hükmümü verdim. O halde erkeklerini idam edin, kadın ve çocuklarını da esir alın" diye cevap verdi. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Tam da Allah'ın hükmü ile karar verdin." Veya şöyle buyurdu: **"Tam da Melik'in (Allah'ın) hükmü ile karar verdin."** *(Buhari, Cihad, 56-Müslim, Cihad, 64)*

Kurayzaoğulları kabilesi Medine'deki Yahudi kabilelerindendi. Yaptıkları anlaşma ile müslümanlara tâbi idiler. Fakat hicretin beşinci yılında anlaşmayı ihlal ederek müslümanlara ihanet ettiler. Müslümanlar çok zor duruma düştüler. Hendek savaşı sırasında müminler, müşriklerce her taraftan kuşatıldığından müşriklerle gizli temaslarda bulunarak yardım ettiler. Anlaşmayı bozmaları, on bin kişilik bir grubun müslümanları kuşattığı bir zamanda oldu.
Rasulullah (s) hendek savaşından döner dönmez, ordusuyla Kurayzaoğullarını kuşattı. Barış anlaşması imzalamaya yanaşmayan bu kabile savaşa yönelik hazırlıklara da girişmişti. Bir ay süren kuşatmadan sonra teslim oldular. Müslümanlardan, akibetlerine eski arkadaşları ve Evs kabilesinin lideri olan Sa'd Bin Muaz'ın karar vermesini istediler. O da Tevrat'ın emirleri uyarınca savaşa katılan bütün erkeklerin öldürülmesi, kadın ve çocukların esir edilmesi ve varlıklarına savaş ganimeti olarak el konması kararına vardı.
Kur'an bu olayı şöyle anlatır: "Kitap ehlinden olanlara yardım eden Kurayza yahudilerini de kalelerinden indirdi ve kalplerine korku düşürdü. Bir kısmını öldürüyordunuz, bir kısmını da esir alıyordunuz. Topraklarını, evlerini, mallarını ve henüz ayak dahi basmadığınız yerleri Allah size miras olarak verdi. Allah her şeye kadirdir." (Ahzab, 26-27)

973. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:
"Sahabilere Rasulullah (s)'dan daha sevimli olan hiçbir kişi yoktu. Buna rağmen onu gördükleri zaman ayağa kalkmazlardı. Zira bu davranışın güzel bir şey olmadığını biliyorlardı."

974. Hz. Aişe (r) anlatıyor:
"Ben, konuşma, ifade şekli ve oturup kalkma açısından Rasulullah (s)'a Fatıma'dan daha çok benzeyen bir kimse görmedim. Rasulullah (s) onu gördüğü vakit, onu karşılardı ve ona merhaba derdi. Ardından ona kalkar, onu öper, elinden tutup

kendi yerinde oturturdu. Rasulullah (s) ona vardığı zaman, Fatıma Rasulullah (s)'a merhaba der, sonra ona kalkar ve onu öperdi. Rasulullah (s)'ın ruhunun kabzedildiği hastalığında Fatıma yanına girince Rasulullah (s) ona merhaba dedi, onu öptü ve ona gizlice bir şey söyledi.Bunun üzerine Fatıma ağladı. Tekrar ona gizlice bir şey söyleyince Fatıma güldü. Bunun üzerine ben kadınlara dedim ki:

"Ben bu kadının diğer kadınlar üzerine bir üstünlüğü var diye zannederdim, meğer o sıradan kadınlardanmış! Ağlarken birden güldüğünü görüyorsunuz. Ben: "Rasulullah (s) sana ne dedi." diye ona sordum. Bana: "Eğer bunu söylersem sırrı ifşa etmiş olurum" dedi.

Rasulullah (s) vefat ettiği zaman Fatıma dedi ki: "Rasulullah (s) bana gizlice:

"Ben ölüyorum" deyince buna ağladım. Ardından bana gizlice: **"Bana ev halkımdan en önce kavuşacak olan sensin"** deyince, bu hoşuma gitti ve beni sevindirdi. *(Buhari, Menakıb, 25-Müslim, Fezail, 97-99)*

430. Oturan Adamın Karşısında Ayakta Durmak

975. Hz. Câbir (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) hastalandı, biz de oturduğu halde arkasında namaz kıldık. Ebu Bekir Rasulullah (s)'ın tekbirini insanlara duyuruyordu. Rasulullah (s) bir ara bize bakarak ayakta kıldığımızı gördü, hemen bize işaret etti. Biz de oturduk ve namazımızı ona uyarak oturduğumuz yerden kıldık. Selam verince şöyle buyurdular.

"Az önce neredeyse İranlılarla, Romalıların yaptığını yapıyordunuz. Onlar kralları otururken ayakta dururlar. Siz öyle yapmayın imamlarınıza uyun. Şayet imam ayakta kılarsa siz de ayakta kılın; oturarak kılarsa siz de oturarak kılın." *(Müslim, Salat, 84)*

431. Esnerken Elini Ağzına Koymak

976. Ebu Said-i Hudri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz esnediği vakit elini ağzının üzerine koysun. Çünkü ağzına şeytan girer." *(Müslim, Zühd, 57-59)*

977. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Biriniz esnediği vakit elini ağzının üzerine koysun. Çünkü esnemek şeytandandır.

978. Ebu Said-i Hudri (r)'nin oğlu babasından naklettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz esnediği vakit ağzını tutsun. Çünkü şeytan ağzına girer."

979. Aynı hadis-i şerif bir başka yolla Ebu Said Hudri (r)'den rivayet edilmiştir:

"Biriniz esnediği vakit ağzını tutsun. Çünkü şeytan ağzına girer."

432. Başkasının Başını Taramak

980. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) süt teyzesi olan Milhan'ın kızı Ümm-i Haram'ın ziyaretine giderdi, o da kendisine yemek ikram ederdi. O sırada Ümm-i Haram, Ubade Bin Samit'in nikahındaydı. Yine bir gün Rasulullah (s) ziyaretine gitti. Ümm-i Haram Rasulullah (s)'a yemek ikram etti ve onun başını tarayıp temizledi. Ardından Rasulullah (s) bir müddet uyudu. Sonra gülümseyerek uyandı. *(Buhari, Cihad, 3-Müslim, İmare, 160-162)*

Ümm-i Haram veya Kıbrıs Şehidi Hala Sultan
Ümm-i Haram'ın babası Milhan, annesi Müleyke'dir. Onun Rasulullah'a yakınlığı şöyledir:
a. Rasulullah'ın dedesi Abdulmuttalip ve babası tarafından ha-

ları olur. Abdulmuttalip'in annesi Neccaroğullarından Selma idi. Böylece Neccaroğullarının kadınları Rasulullah'ın teyzeleri ve halaları sayılır.

b. Ümm-i Haram, Rasulullah'ın süt tezyesi sayılır. Çünkü süt kardeşi Ümm-i Süleym ona sütünden emzirmiştir.

c. Ümm-i Haram, Abdulmuttalip'in annesi Selma tarafından halası sayılırken aynı zamanda süt annesi olma ihtimali vardır.

Hadis-i şerifin devamı Sahih-i Buharide şöyle geçmektedir: "Ya Rasulallah! Seni güldüren nedir?" diye sordum. O: "Rüyamda bana ümmetimden bir kısmı şu mavi deniz üstünde –padişahların tahtlarına kuruldukları gibi- kemâli ihtişamla gemilere binerek Allah yolunda deniz harbine gittikleri halde gösterildiler de ona gülüyorum" buyurdu. Ben: "Ya Rasulallah! Benim o deniz gazilerinden olmam için Allah'a dua buyurursanız" diye rica ettim. Rasulullah da dua buyurdu. Sonra başını yastığa koyarak bir müddet daha uyudu ve bir süre sonra gülümseyerek uyandı. Yine ben:

"Ya Rasulallah! Niye gülümsüyor sunuz? diye sordum. Rasulullah: "Bu defa da Ümmetimden bir kısmının –padişahların tahtlarına kuruldukları gibi- kara nakliyeleri üstünde debdebeli bir birlik halinde gazaya gittikleri gösterildi" buyurdu. Ben: "Ya Rasulallah! Bunlar arasında da bir gazi olarak bulunmama dua buyursanız" dedim. Rasulullah "Hayır, birincilerden, deniz gazilerindensin" diye cevap verdi. (Buhari, Cihad, 3)

Kıbrıs, Hz. Osman zamanında fethedilmiştir. Şam Valisi Muaviye Hz. Osman'dan Kıbrıs'a sefer düzenlemek için izin istedi. Muaviye, çevresindeki halkı gazaya teşvik etti. Şam, Hama, Hıms, Ürdün ve Kudüs havalisine haberciler gönderdi. Kısa zamanda ortaya pek çok gönüllü çıktı. Bu gönüllüler içinde sahabenin ileri gelenlerinden pek çok zat bulunuyordu. Ebu Zer-i Gifarî (r), Samit (r) ve hanımı Ümm-i Haram bint-i Milhan (r) bunlar arasındaydı.

Ümmi Haram, ordu ile beraber Şam limanından gemilerle Kıbrıs'a geçmiştir. Rasulullah'ın iltifatına mazhar olan bu hanım o sıralarda yaya yürüyemeyecek kadar yaşlı ve güçsüzdü. Bu sebeple Larnaka civarında Tuzla denilen yerde katırdan düşmüş, boynu kırılarak şehid olmuş ve orada toprağa verilmiştir. Kabri Kıbrıs Rum kesiminde "Hala Sultan Türbesi" diye ziyarete açıktır. Allah onlardan razı olsun.

981. Kays Bin Âsım es-Sa'dî (r) anlatıyor:

Ben, Allah Rasulü (r)'ne gitmiştim. Beni işaret ederek buyurdu ki:

"Bu adam bedevilerin efendisidir." Ben dedim ki: "Ya Rasulallah! Hangi malda misafirin ve dilencinin benim üzerimde isteyeceği bir hakkı yoktur. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Kırk deve ne kadar da iyidir. Altmış deve çoktur. Vay o yüzlerce devesi olanların haline; ancak malının iyisini bağışlayan, sağılan hayvanı ödünç veren ve besili olanı kesip yiyen, hizmetçi ve fakire yardım eden hariç." Ben:

"Ya Rasulallah! Bu ne üstün ahlak! İnilen her vadide benim pek çok koyunum olduğu görülür" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Nasıl hediye yaparsın?" buyurdu. Ben:

"Hem genç deve hem de yaşlı dişi deve ikram ederim" dedim. Rasulullah (s):

"Ödünç hayvanı nasıl verirsin" buyurdu. Ben:

"Ödünç olarak yüz deve veririm" dedim. Rasulullah (s):

"Yetişmiş develerle ilgili nasıl yapıyorsun" buyurdu. Ben:

"İnsanlar erkenden iplerini alıp giderler. Hiç kimse bir devenin başını yularlamaktan menedilemez, ilk gördüğü deveyi yakalar; iade edinceye kadar onda kalır." Rasulullah (s):

"Kendi malın mı sana daha sevimlidir, yoksa vârislerinin malı mı?" buyurdu. Ben:

"Kendi malım" dedim. Rasulullah (s):

"Kendi malından ancak yiyerek sarfettiğin veya vererek kalıcı kıldığın sana aittir; geri kalan ise vârislere aittir" buyurdu. Bunun üzerine ben dedim ki:

"Şayet geri dönersem elbette develerin adedini azaltacağım."

Nihayet ona ölüm alametleri geldiği zaman çocuklarını toplayıp dedi ki:

"Yavrularım! Benim nasihatımı alın; zira size benden daha güzel nasihat eden birini bulamazsınız. Öldükten sonra feryad

ederek bana ağlamayın. Zira Rasulullah (s) üzerine feryad edilerek ağlanmamıştır. Ben, Rasulullah (s)'ın ölüye feryad edilerek ağlamayı menettiğini duydum. İçinde namaz kıldığım elbiselerle beni kefenleyin. Büyüklerinize saygı gösterin. Şayet büyüklerinizi efendi yaparsanız, sizin de babanızın da halifesi eksik olmaz. Eğer küçüklerinizi efendi yaparsanız, büyükleriniz insanlara karşı küçük düşer ve sizden vazgeçerler. Yaşantınızı ıslah edin; zira düzgün yaşayan insanlara muhtaç olmaz. Sakın dilenmeyin; zira bu, insanın en son yapacağı bir kazançtır. Beni gömünce kabrimin üstünü düz yapın; zira benimle Bekir Bin Vâil arasında bu mahallede bazı şeyler olup kavga ediyorduk. Bir beyinsizin çıkıp sizin dininize utanılacak bir şey yapmasından emin değilim. (Onların kabrimi açmasından endişe ediyorum.)

433. Hayret Edince Baş Sallamak ve Dudak Isırmak

982. Ebu Zer (r) anlatıyor:

Ben, Rasulullah (s)'a abdest suyu getirmiştim, başını sallayıp dudaklarını ısırdı. Ben:

"Anam-babam sana feda olsun ya Rasulallah! Sana eziyet mi ettim" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Hayır! Lakin sen namazı vaktinden geri bırakan bazı emirler veya liderlere yetişeceksin." Ben:

"Bana ne emir buyurursun" dedim. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Namazı vaktinde kıl! Eğer onlara yetişirsen tekrar kıl! Ben bu namazı kıldım, tekrar kılmam deme." *(Müslim, Mesâcid, 234-238)*

434. Hayret Edince Eli Dize Vurmak

983. Hz. Hüseyin (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir gece kızı Fatıma ve Ali'yi ziyarete gelmiş ve: **"Siz namaz kılmıyor musunuz?"** diye sormuştu.

Ali dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bizim canlarımız ancak Allah'ın kudret elindedir. O, bizi uyandırmak isterse uyandırır" deyince Rasulullah (s) döndü, gitti. Sonra dönüp giderken dizlerine vurarak:

"İnsanın en çok yaptığı şey münakaşadır." dedi. *(Kehf, 54)* *(Buhari, Teheccüd, 5-Müslim, S. Müsafirin, 206)*

984. Ebu Rezin anlatıyor:

Ben Ebu Hüreyre'yi elini alnına vururken gördüm, şöyle diyordu:

"Ey Irak halkı! Benim Rasulullah (s)'a yalan isnad ettiğimi zanneder misiniz?" Ben, Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Her hangi birinizin ayakkabısının bağı kopunca, onu tamir etmedikçe öteki ayakkabısıyla yürümesin." *(Müslim, Libas, 69)*

435. Din Kardeşinin Dizine Vurmak

985. Ebu'l-Âliye el-Berâ anlatıyor:

Bana Abdullah Bin Samit uğramıştı. Kendisine bir sandalye takdim ettim. Üzerine oturdu. Ona dedim ki:

"İbn-i Ziyad namazı vaktinden geri bıraktı. Sen ne buyurursun: O, dizime vurdu. (Ebu Ma'mer, Ebu'l-Aliye'nin dizinde iz bıraktı, dediğini zannediyorum.) Ardından Abdullah Bin Samit dedi ki:

"Sen bana sorduğun gibi, ben de Ebu Zer'e sordum. Senin dizine vurduğum gibi, o da benim dizime vurdu ve dedi ki:

"Namazı vaktinde kıl. Eğer onlara yetişirsen tekrar kıl. Ben bu namazı kıldım, tekrar kılmam deme."

986. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

Ömer Bin Hattab (r), Rasulullah (s) ile birlikte bir cemaat arasında yalancı peygamber İbn-i Sayyad tarafına gittiler. Ardından onu Megâleoğulları konağında buldular. Orada gençlerle beraber oynuyordu. İbn-i Sayyad, o gün ergenlik çağına

yaklaşmıştı. Rasulullah (s)'ın gelişinin farkında değildi. Rasulullah (s) eliyle sırtına vurup şöyle buyurdu:

"Sen benim Allah'ın peygamberi olduğuna şahitlik eder misin?" İbn-i Sayyad Rasulullah'a baktı ve:

"Senin ümmilerin peygamberi olduğuna şahitlik ederim" dedi ve sonra: "Sen benim Allah'ın Rasulü olduğuma şahitlik eder misin?" diye sordu. Rasulullah (s) onu reddetti ve şöyle buyurdu:

"Ben Allah'a ve O'nun Rasulüne inandım." Ardından İbn-i Sayyad'a: (İddia ettiğine göre) "**sen ne görüyorsun:"** diye sordu. İbn-i Sayyad:

"Bana doğru da yalan da geliyor" dedi. Rasulullah (s):

"Olay senin kafanda karma karışık olmuş" buyurdu ve şöyle sordu:

"Senin için sakladığım sır ne:" İbn-i Sayyad:

"O 'duh'tur" dedi. (Duhan yerine duh demişti.) Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Defolup git, sen haddini asla aşamayacaksın." Ömer bin Hattab dedi ki:

"Ya Rasulallah! Bu adamın kellesini uçurmam için bana izin verir misin:" Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Şayet bu Deccal ise, senin ona gücün yetmez. Şayet o deccal değilse, senin için onu öldürmekte bir fayda yoktur."

Ravî Sâlim şöyle diyor: Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın şöyle dediğini duydum: Rasulullah (s), bu olaydan sonra Ubey Bin Ka'b ile birlikte İbn-i Sayyad'ın olduğu bir hurma bahçesine hemen gittiler. Rasulullah (s) bahçeye girince hurma ağaçlarının arkasına saklanmaya başladı. Rasulullah (s) İbn-i Sayyad kendisini görmeden önce onun ne dediğini duymak istiyorlardı. İbn-i Sayyad, hırkası üzerine koyduğu yatağında yatıyordu. Orada bir gürültü vardı. İbn-i Sayyad'ın annesi, Rasulullah (s)'ın hurma ağaçlarının arkasına saklandığını görünce oğluna kendi adıyla:

"Ey Saf! Bu Muhammed'dir" diye seslendi. O da gürültüsünü kesti:"

Ravi Salim anlatıyor: Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) dedi ki:

Rasulullah (s) insanlar arasında ayağa kalkıp şanına yakışır şekilde Allah'a hamdetti. Ardından Deccal'i anlatıp buyurdu ki:

"Deccal'e karşı sizi elbette uyarıyorum. Allah'ın gönderdiği her peygamber, onu ümmetine haber vermiştir. Nuh (a.s.) onunla korkutmuştur. Ben size Deccal ile ilgili hiç bir peygamberin kavmine söylemediği sözü söyleyeceğim:

"Haberdar olun ki, Deccal tek gözlüdür, Allah ise tek gözlü değildir." *(Buhari, Cenâiz, 23-Müslim, Fiten, 95)*

987. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) cünüp olduğu vakit başına üç avuç dolusu su dökerdi." Bunun üzerine Hasan Bin Muhammed Cabir'e:

"Ama benim saçım bundan daha çoktur" dedi. Câbir Hasan'ın dizine vurup dedi ki:

"Ey kardeşimin oğlu! Rasulullah (s)'ın saçı senin saçından daha çok ve daha temizdi."

436. Kendisi Otururken İnsanları Ayakta Tutmak

988. Hz. Câbir (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) Medine'de bir hurma kütüğünün üstüne attan düşünce ayağı çıktı. Daha sonra onu Hz. Aişe'nin sofrasında ziyaret etmiştik. Bir kere ona gittiğimizde oturarak namaz kılıyordu, biz de ayakta kıldık. Ardından tekrar bir kere daha gidince farz namazı oturarak kılıyordu; biz de arkasında ayakta kıldık. Rasulullah (s) oturmamızı bize işaret etti. Rasulullah (s) namazı eda edince buyurdu ki:

"İmam oturarak kılarsa, siz de oturarak kılın, şayet imam ayakta kılarsa siz de ayakta kılın. İranlıların krallarına yaptıkları gibi, imam otururken, siz ayakta durmayın."

989. Câbir (r) anlatıyor:

Ensardan birinin bir oğlu oldu. Adını Muhammed koydu. "Rasulullah (s)'ın künyesini sana vermeyiz" dediler. Ardından Rasulullah'a kıyamet vaktini sormak için yolda oturduk. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Kıyamet vaktini sormanız için mi bana geldiniz?" Biz, "Evet" dedik. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Üzerinden yüz yıl geçen hiçbir insan yoktur." Biz:

"Ensar'dan birinin bir oğlu oldu. Ona Muhammed adını koydu" dedik. Ensar, bunun üzerine:

"Rasulullah (s)'ın künyesini sana vermeyiz" dediler. Rasulullah (s):

"Ensar güzel yaptı. İsmimi isim olarak koyun, fakat künyemi kendinize künye yapmayın" buyurdu. *(Buhari, Edep, 105-Müslim, Adap, 3-7)*

437. Dünya İle İlgili Önemli Bir Öğüt

990. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Rasulullah (s), yüksek bir köyden geçerken pazara uğramıştı. Pazarın iki tarafında da insanlar bulunuyordu. Kulakları kesilmiş ölü bir oğlağa rastladı. Ona yaklaştı, kulağını tutup buyurdu ki:

"Bu oğlağın bir dirheme kendisinin olmasını hanginiz ister?" Sahabe:

"Hiçbir şey mukabilinde bizim olmasını istemeyiz. Bununla hiç bir şey yapamayız" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Hiçbir şey ödemeksizin sizin olmasını ister misiniz?" Onlar: "İstemeyiz" dediler. Rasulullah (s) bu sözü üç kere tekrar etti: Sahabe:

"İstemeyiz. Şayet bu oğlak diri olmuş olsa bile, onda sakatlık bulunacaktı. Çünkü onun iki kulağı da kesiktir. Ölü olduğu halde onun nasıl bir kıymeti olur?" Rasulullah (s) bunun üzerine buyurdu ki:

"Vallahi, Allah indinde dünya, size göre değersiz olan bu ölü oğlaktan daha değersizdir." *(Müslim, Zühd, 2)*

991. Utay Bin Demre anlatıyor:

Ben, babamın yanında cahiliyet devrinin şeref iddiasında bulunan bir adam görmüştüm. Babam ona açık bir şekilde kö-

tü söz söyleyince, arkadaşları babama baktılar. Babam şöyle dedi:

Sanki siz bu sözümü reddediyorsunuz? Bu konuda hiç kimseden çekinmem. Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Kim câhiliyet devrinin şeref iddiasında bulunursa, açık bir şekilde ona kötü söyleyin."

992. Aynı hadis-i şerif, Utey Bin Demre'den bir başka yolla rivayet edilmiştir.

438. Felç Olan Kimse Ne Söyler

993. Abdurrahman Bin Sa'd anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r)'ın ayağı felç olmuştu. Bundan dolayı bir adam ona şöyle dedi:

"Sana insanlardan en çok sevdiğin kişiyi an," (ona salavat-i şerife getir.) İbn-i Ömer de bunun üzerine:

"Ya Muhammed!" dedi. (Rivayete göre salavat-i şerifeye devam ettikten sonra ayağının felci şifa bulmuştur.)

439. Cennet Müjdesi

994. Ebu Musa el-Eş'ari (r)'den rivayet edilmiştir:

O, Rasulullah (s) ile birlikte Medine bostanlarının birindeydi. Rasulullah (s)'ın elinde bir değnek vardı. Onunla su ve toprağı dolaşırdı. Sonra bostana girmek isteyen bir adam geldi. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Kapıyı ona aç ve kedisini cennetle müjdele." Gittim, bir de baktım ki Ebu Bekir! Kendisine kapıyı açtım ve onu cennetle müjdeledim. Ardından başka bir adam bostana girmek istedi. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Kendisine kapıyı aç ve onu cennetle müjdele." Bir de baktım ki Ömer! Kendisine kapıyı açtım ve onu cennetle müjdeledim. Ardından başka bir adam bostana girmek için izin istedi. Rasulullah (s) bu esnada arkasına dayanmıştı; hemen oturdu ve şöyle buyurdu:

"Kendisine kapıyı aç ve başına gelecek olan bir musibet karşılığında onu cennetle müjdele." Gittim, bir de baktım ki Osman! Kendisine kapıyı açtım ve Rasulullah'ın buyurduklarını ona anlattım. Bunun üzerine Osman (r) dedi ki:

"Yardımına sığınılan ancak Allah'tır." *(Buhari, Fedail, 6-Müslim, Fedail, 28)*

440. Çocuklarla Musafaha

995. Seleme Bin Verdan anlatıyor:

Ben, Enes Bin Malik'i insanlarla musafaha ederken gördüm. Bana:

"Sen kimsin?" diye sordu. Ben de:

"Beni Leys kabilesinin azadlısıyım" dedim. Enes Bin Malik üç kere başımı okşadı ve şöyle dedi:

"Allah sana hayır ve bereket ihsan eylesin."

441. Musafaha

996. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yemen halkı geldi. Onların kalpleri sizinkinden daha incedir. Onlar musafahayı ilk getirenlerdir."

997. Bera Bin Âzib diyor ki:

"Din kardeşinle musafaha etmek, selamlaşma cümlesindendir."

442. Kadının Erkek Çocuğun Başını Okşaması

998. İbrahim Bin Merzuk es-Sakafi anlatıyor:

"Babam şöyle anlatmıştı: Kendisi Abdullah Bin Zübeyr'in hizmetçisi idi. Haccac onu Abdullah Bin Zübeyr'den (zorla) almıştı. Babam dedi ki:

"Abdullah Bin Zübeyr, Haccac'ın kendilerine yaptığı zulmü bildirmem için beni annesi Esma binti Ebi Bekir'e gönderir-

di. Esma da bana hem dua ediyor hem de başımı okşuyordu. O zaman ben çocuktum."

443. Kucaklaşmak

999. İbn-i Akil anlatıyor:

Câbir Bin Abdullah'a Rasulullah (s)'ın sahabelerinin birinden bir hadis ulaştı. (Hadisi incelemek için nasıl hareket ettiğini şöyle anlatıyor):

"Ben bir deve satın aldım. Bir aylık yiyeceğimi deveye yükleyip bağladım ve yola çıktım. Sonunda Şam'a ayak bastım. Bir de baktım ki Abdullah Bin Enes orada! Câbir kapıda diye kendisine haber gönderdim. Elçi geri dönüp:

"Câbir Bin Abdullah mı?" diye sordu. Ben:

"Evet" dedim. Abdullah Bin Enes bunun üzerine hemen evden dışarı fırlayıp beni kucakladı. Ona dedim ki:

"Duymadığım bir hadis bana ulaştı. Benim ölmemden veya senin ölmenden korktum." (Hadisi açıklığa kazandırmak için buraya kadar geldim.) Bunun üzerine Abdullah Bin Enes dedi ki:

"Allah, insanları (kulları) kıyamet günü bedenleri çıplak, sünnetsiz ve bühmen olarak haşredecektir." Biz:

"Bühmen nedir?" diye sorduk. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Onlarla birlikte hiçbir şey olmayacaktır. Yakındaki kişinin işiteceği gibi, uzaktaki kişinin işiteceği bir sesle onlara şöyle seslenecektir:

"Hükümdar benim. Cehennem ehlinden birinin zulümden dolayı kendisinden davacı olduğu hiçbir cennet ehlinin cennete girmesi doğru değildir. Cennet ehlinden birinin zulümden dolayı kendisinden davacı olduğu hiçbir cehennem ehlinin cehenneme girmesi doğru değildir." Ben dedim ki:

"Nasıl olur?" Allah'a çıplak ve hiçbir şeyimiz olmadan gideceğiz." (Nasıl hak ödeyebiliriz?) Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İyilik ve kötülüklerle" (sevap ve günahla).

444. Baba Kızını Öper

1000. Hz. Aişe (r)anlatıyor:

"Ben, konuşma ve ifade şekli açısından Rasulullah (s)'a Fatıma'dan daha çok benzeyen bir kişi görmedim. Fatıma, Rasulullah'ın yanına girdiği vakit, Rasulullah (s) kalkar, ona merhaba der, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Rasulullah da onun yanına girdiği vakit, Fatıma oturduğu yerden kalkar, Rasulullah'ın elinden tutar, merhaba der, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Rasulullah'ın ruhunun kabzedildiği hastalığında Fatıma yanına girince Rasulullah ona merhaba dedi ve onu öptü."

445. El Öpmek

1001. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

"Bir savaşta bulunuyorduk. İnsanlar darmadağınık oldular. Savaştan firar ettiğimiz halde Rasulullah ile nasıl karşılayacağız" dedik. Bu sebeple şu âyet indi:

"Savaş gereği geri çekilmek veya diğer bir birliğe ulaşmak isteyen hariç, kim savaş gününde kafirlere arka çevirip kaçarsa, elbette o, Allah'ın gazabına uğramıştır. Onun yurdu cehennemdir. Orası ne kötü yerdir." *(Enfal, 16)*

Biz: "Medine'ye ayak basmayalım, hiç kimse bizi görmesin" dedik. Ardından "Eğer Medine'ye ayak basmış olsaydık" derken Rasulullah (s) sabah namazından çıkıp geldi. Ona:

"Biz savaştan firar edenleriz!" dedik. Rasulullah:

"Siz döne döne savaşanlarsınız" buyurdu. Biz de hemen elini öptük. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ben sizin katıldığınız takımınızım."

1002. Abdurrahman Bin Rezin anlatıyor:

Rebze şehrinden geçerken bize, "Seleme Bin Ekva buradadır" denildi. Ona gittik ve selam verdik. O, bunun üzerine ellerini çıkarıp dedi ki:

"Ben bu ellerimle Rasulullah (s)'a bey'at ettim. Elini çıkardı, eli çok büyüktü, deve eli gibiydi. Ona doğru ayağa kalkıp elini öptük."

1003. Sâbit, Enes Bin Malik'e:

"Sen elinle Rasulullah (s)'a dokundun mu?" diye sordu. Enes, "Evet" dedi. Bunun üzerine Sâbit, Enes Bin Malik'in elini öptü."

446. Erkeğin Elini Öpmek

1004. Vâzi Bin Âmir (r) anlatıyor:

Biz Medine'ye ayak bastık. Ashap tarafından:

"Rasulullah (s) buradadır" denildi. Bunun üzerine hemen onun elini ve ayağını kapıp öptük.

1005. Hz. Abbas'ın azadlısı Suheyb anlatıyor:

"Hz. Ali'yi, amcası Hz. Abbas'ın elini ve ayağını öperken gördüm."

447. Saygıdan Dolayı İnsanlar İçin Ayağa Kalkmak

1006. Ebu Miclez Anlatıyor:

Muaviye dışarı çıkmıştı. Abdullah Bin Âmir ve Abdullah Bin Zübeyr oturuyorlardı. Muaviye'yi görünce İbn-i Âmir hemen ayağa kalktı; fakat en vakar olan İbn-i Zübeyr oturmaya devam etti. Bunun üzerine Muaviye, Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu söyledi:

"Allah'ın kullarının kendisi için ayakta durmasını seven kimse, cehennemdeki evine hazırlansın."

448. Selamın Başlangıcı

1007. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah Teala, Adem'i boyu altmış zira olarak yarattı. Ona buyurdu ki:

"Git, şu oturan meleklere selam ver, onların seni nasıl selamlayacaklarına da dikkat et, dinle. Zira o selam, senin ve soyunun selamı olacaktır. Bunun üzerine Adem onlara gidip:

"Esselamu Aleyküm!" diye selam verdi. Melekler: "Esselamu Aleyke ve Rahmetullahi" dediler ve selama mukabele ederek "ve rahmetullahi"yi ilave ettiler. Cennete her giren Hz. Adem suretinde olacak. İnsanlar, şu ana kadar boyca hep kısalmıştır." *(Buhari, İstizan, 1-Müslim, Cennet, 28)*

449. Selam Vermek

1008. Bera Bin Âzib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Selamı yayınız, kurtulursunuz."

1009. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız. Kendisiyle birbirinizi seveceğiniz bir şeyi göstereyim mi?" Sahabe:

"Göster, ya Rasulallah!" dediler. Rasulullah:

"Aranızda selam vermeyi yayınız" buyurdu. *(Müslim, İman, 93).*

1010. Abdurrahman Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Rahman olan Allah'a kulluk edin, yemek yedirin ve aranızda selam vermeyi yayın. Böyle yaparsanız cennetlere girersiniz."

450. Selama Önce Başlayan

1011. Beşir Bin Yesar anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer (r)'den önce selama başlayan veya onu selam vermekte geçen hiç kimse olmamıştır."

1012. Câbir Bin Abdullah (s) diyor ki:

"Binekli, yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana selam verir. Yürüyenlerin hangisi önce selama başlarsa o daha faziletlidir."

1013. İbn-i Ömer (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın ashabından ve Müzeyneoğullarından olan el-Ağar'ın, Amr Bin Avfoğullarından birkaç ölçek hurma alacağı bulunuyordu. Bundan dolayı pek çok kere ona gitmişti. El-Ağar:

"Ben" dedi, "Rasulullah'a vardım. Ebu Bekir'i benimle birlikte gönderdi. Yolda giderken karşılaştığımız bütün insanlar bize selam verdiler." Bunun üzerine Ebu Bekir şöyle dedi:

"İnsanları hiç görmüyor musun? Onlar senden önce selama başlıyorlar, dolayısıyla sevap onların oluyor? Onlara önce sen selam verirsen sevap senin olur. Bu son cümle, İbn-i Ömer'in kendiliğinden söylediği bir sözdür.

1014. Ebu Eyyub (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir müslümana, din kardeşini üç günden fazla darılarak terketmesi helal olmaz. Dargınlar karşılaşınca biri şu tarafa, diğeri de bu tarafa döner. Bu iki dargının en hayırlısı selama ilk başlayandır." *(Buhari, Edep, 62-Müslim, Bir, 25)*

451. Selamın Fazileti

1015. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir mecliste bulunuyordu. Kendisine bir adam uğrayıp:

"Esselâmu aleyküm" dedi. Rasulullah (s):

"On sevap kazandı" buyurdu. Ardından başka bir adam uğrayıp:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullah" dedi. Rasulullah (s):

"Yirmi sevap kazandı" buyurdu. Ardından başka bir adam uğradı ve:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtuhü" dedi. Rasulullah (s):

"Otuz sevap kazandı" buyurdu. Ardından meclisten bir adam kalktı; fakat selam vermedi. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizin arkadaşınız unutmuş olduğu selamı ne tez unuttu! Biriniz meclise geldiği zaman selam versin, şayet oturmayı düşünürse otursun. Meclisten kalkınca da selam versin. İlk selam son selamdan daha gerekli değildir." (Yani ikisi de gereklidir.)

1016. Hz. Ömer anlatıyor:

Ben, bir yolculuk esnasında Ebu Bekir'in bineğinin terkisindeydim. Uğradığı kavme:

"Esselamu aleyküm" deyince, kavm şöyle diyordu:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi"

Ebu Bekir:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi" deyince, kavm:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatühü" diyorlardı. Ebu Bekir bunun üzerine dedi ki:

"Fazilet açısından bugün insanlar pek çok ziyadesiyle bizi geçtiler."

1017. Hz. Ömer'den bir başka yolla aynı hadis rivayet edilmiştir.

1018. Hz. Aişe (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yahudiler sizi, selam vermeniz ve âmin deyişiniz kadar bir başka şey için kıskanmazlar."

452. Selam, Allah'ın İsimlerinden Biridir

1019. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Muhakkak selam, Yüce Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Allah onu yeryüzüne koymuştur. Aranızda selamı yaygınlaştırınız."

1020. İbn-i Mes'ud (r) anlatıyor:

Sahabe, Rasulullah (s)'ın arkasında namaz kılarken içlerinden biri "Esselamu alellah" dedi. Rasulullah (s) namazı bitirdiği vakit:

"Esselamu alellah diyen kimdir?" diye sordu. **"Şüphe yok ki, selam Allah'ın kendisidir. Bütün dil ve bedenle, mal ile yapılan ibadetler Allah'a mahsustur. Ey şanı yüce peygamber, Allah'ın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. Selam bizlere ve Allah'ın iyi kullarına olsun. Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed (s) Allah'ın kulu ve Rasulüdür. Sahabe, birinizin Kur'an'dan bir süre öğrenir gibi, teşehhüdü öğrenirlerdi."** *(Buhari, Ezan, 8-Müslim, Salat, 55)*

453. Selam Müslümanın Müslümana Hakkıdır

1021. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Müslümanın, Müslüman üzerindeki hakları altıdır." Sahabe tarafından: "Bunlar nedir?" diye soruldu. Rasulullah şöyle buyurdu:

1. Karşılaşınca ona selam ver.
2. Seni davet edince ona icabet et.
3. Senden nasihat isteyince ona nasihat et.
4. Hapşırıp da Allah'a hamdettiği vakit, ona rahmet dile.
5. Hastalanınca onu ziyaret et.
6. Ölünce cenazesine katıl. *(Buhari, Cenaiz, 33-Müslim, Selam, 4-5)*

454. Yürüyen Oturana Selam Verir

1022. Abdurrahman Bin Şibl (r), Rasulullah (s)'dan şöyle duyduğunu rivayet etmiştir:

"Binekli, yaya yürüyene selam versin, yürüyen oturana selam versin, az çoğa selam versin. Selam ona cevap verene aittir. Cevap vermeyene bir şey yoktur."

1023. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Binekli, yaya yürüyene, yürüyen oturana, az çoğa selam verir."

1024. Hz. Cabir (r) şöyle diyor:

"Yaya yürüyen iki kişi karşılaşınca, hangisi önce selam verirse o daha faziletlidir."

455. Binekli Oturana Selam Verir

1025. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Binekli, yaya yürüyene, yürüyen oturana, az çoğa selam verir."

1026. Fedâle (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Binekli, yaya yürüyene ve az çoğa selam verir."

456. Yaya Yürüyen Binekliye Selam Verir mi?

1027. Husayn anlatıyor:

Şa'bi, karşılaştığı binekliye selam verdi. Ben: "Önce sen mi selam veriyorsun?" dedim. Şa'bi dedi ki: "Şurayh'ı görmüştüm, yaya yürürken önce kendisi selam veriyordu."

457. Az Çoğa Selam Verir

1028. Fedâle Bin Ubeyd (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Binekli, yaya yürüyene, yürüyen oturana ve az çoğa selam verir."

1029. Bir başka yolla Fedâle (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Binekli, yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana ve az çoğa selam verir."

458. Küçük Olan Büyük Olana Selam Verir

1030. Bir başka yolla Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Binekli, yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana ve az çoğa selam verir."

1031. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Küçük, büyüğe, yaya yürüyen, oturana ve az çoğa selam verir."

459. Selamın Ölçüsü

1032. Zeyd Bin Sabit (r) yazmış olduğu mektup üzerine selamla ilgili şöyle yazardı:

"Esselamu aleyke ya emire'l-müminin ve rahmetullahi ve berekatühü ve mağfiretuhu ve tıbu salavatihi" (Ey müminlerin emiri selam üzerine olsun. Allah'ın rahmeti, bereketi, mağfireti ve temiz rahmeti de üzerine olsun.)

460. İşaretle Selam Vermek

1033. Ebu Kurre el-Horasani anlatıyor:

"Ben Enes'i gördüm, bize uğramıştı, eliyle bize işaret ederek selam veriyordu. Bu şekilde selam vermesinde açıklık vardı. Hasan'ı da görmüştüm, saçını sarıya boyuyordu; başında da siyah sarık vardı."

Esma bint-i Yezid dedi ki: "Rasulullah (s) elini sallayarak kadınlara selam verirdi."

1034. Musa Bin Sa'd anlatıyor:

"Babam Sa'd, Abdullah Bin Ömer ve Kasım Bin Muhammed'le yolculuğa çıkmıştı. Ardından Şerif adındaki yerde konaklayınca Abdullah Bin Zübeyr onlara uğrayıp işaret ederek kendilerine selam verdi. Onlar da selamı aldılar."

1035. Ata Bin Ebi Rebah diyor ki:

"Sahabe, elle selam vermeyi hoş karşılamazlardı. Yahut şöyle demişti: Sahabe, elle selam vermeyi hoş karşılamazdı."

461. Selamı Duyurmak

1036. Sabit Bin Ubeyd anlatıyor:

"Ben, Abdullah Bin Ömer'in bulunduğu bir meclise varmıştım. İbn-i Ömer dedi ki:

"Sen selam verdiğin vakit selamını duyur. Zira o, Allah'tan gelen mübarek ve pak bir rahmettir.

462. Selam Vermek İçin Dışarı Çıkmak

1037. Tufeyl Bin Ubey, Abdullah Bin Ömer'e varıp onunla sabah erkenden pazara gittiğini anlattı:

"Sabah pazara çıktığımız vakit, İbn-i Ömer yanından geçtiği bütün satıcılara, bütün dilencilere selam verirdi."

Yine Tufeyl diyor ki:

"Ben bir gün İbn-i Ömer'e varmıştım. Beni pazara götürmek istedi. Ona: "Sen pazarda ne yapacaksın" dedim. "Sen bir tezgahın başında durmazsın. Oradaki mallardan istemezsin. Orada pazarlık yapmazsın. Pazarın her hangi bir meclisinde oturmazsın. Sen bizimle burada otur da sohbet edelim." Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki:

"Ey şişman! (Tufeyl şişman idi) biz uğradığımız kişilere selam vermemiz için erkenden pazara çıkıyoruz."

463. Meclise Geldiği Vakit Selam Vermek

1038. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz meclise gelince selam versin. Döneceği zaman da selam versin. Zira sonraki selam, öncekinden daha gerekli değildir."

1039. Aynı hadis-i şerif bir başka yolla Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edilmiştir.

464. Meclisten Kalktığı Vakit Selam Vermek

1040. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Müslüman meclise girdiği vakit selam versin. Şayet kendisine oturmak zuhur ederse otursun. Ardından ona kalkmak zuhur ederse, meclisten ayrılmadan evvel selam versin. Zira önceki selam sonrakinden daha gerekli değildir." (Yani ikisi de gereklidir)

465. Meclisten Kalkıp selam Vermemek

1041. Muaviye Bin Kurre anlatıyor:

"Babam bana dedi ki: Oğlum! Eğer sen hayır umduğun bir mecliste bulunurken bir işten dolayı acele ayrılman gerekirse, "Selamün aleyküm" de. Zira bu sebeple onlara o mecliste dokunacak olan hayra ortak olursun. Bir mecliste oturan topluluk, orada Allah anılmaksızın dağılırlarsa, ancak bir eşek leşinden ayrılmış gibidirler."

1042. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Kim bir din kardeşiyle karşılaşırsa ona selam versin. Şayet aralarına duvar veya ağaç girip de sonra onunla karşılaşırsa tekrar ona selam versin."

1043. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın sahabileri birlikte yürürlerdi. Önlerine bir ağaç çıkınca onların bir grubu ağacın sağından, diğer grubu da solundan yürürlerdi. Sonra karşılaşınca bir grup diğer gruba selam verirdi."

466. Musafaha İçin Eline Güzel Koku Sürmek

1044. Sabit eh-Bünani anlatıyor:
"Enes, din kardeşleriyle musafaha etmek için sabahleyin güzel koku sürünürdü."

467. Tanıdığın ve Tanımadığına Selam ver

1045. Abdullah Bin Amr (r)anlatıyor: Bir adam:
"Ya Rasulallah! İslam'ın hangi hasleti daha hayırlıdır?" diye sordu. Rasulullah (s):
"İnsanlara yemek ikram etmen tanıdığın ve tanımadığın herkese selam vermen" buyurdu. *(Buhari, İman, 6)*

468. Yol Edebi

1046. Ebu Hüreyre (r)anlatıyor:
Rasulullah (s) evlerin önünde ve yolların üzerinde oturmayı menetmiştir. Sahabe:
"Bizim buna gücümüz yetmez, buna muktedir değiliz" dediler. Rasulullah (s) buyurdu ki:
"O takdirde oturun; ancak bunun hakkını verin." Sahabe:
"Onun hakkı nedir?" dediler. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Gözü yummak, harama bakmamak, yolcuya yol göstermek, hapşırıp da elhamdülillah diyene rahmet dilemek ve selam almaktır."

1047. Ebu Hüreyre (r)diyor ki:
"İnsanların en cimri olanı, selamda cimri olandır. Aldanmış kişi selam almayandır. Eğer seninle din kardeşinin arasına bir ağaç girerse, o sana selam vermeden önce gücün yetiyorsa sen ona selam ver."

1048. Abullah bin Amr (r)'ın azadlısı anlatıyor:
İbn-i Amr (r)'a selam verilince fazlasıyla ona karşılık verirdi. Bir defa otururken yanına vardım ve: "Esselamu aleykum" dedim. O bana şöyle karşılık verdi:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullah" Ardından başka bir kere yanına varıp:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullah" deyince, bana:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatüh" diye cevap verdi. Ardından bir başka kere yanına varıp:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berkatuhu" deyince, bana:

"Esselamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu ve tayyibu salavatihi" dedi.

469. Fâsıka Selam Verilmez

1049. Abdullah Bin Amr (r) şöyle demiştir:

"İçki içene selam vermeyin."

1050. Hasan Basri diyor ki:

"Seninle bir fasık arasında hürmet yoktur."

1051. Ali Bin Abdullah (Hz. Abbas'ın torunu), 'satranç oyununu hoş görmez ve şöyle derdi: "Satranç oynayanlara selam vermeyin; zira bu kumardandır."

Satranç, düşünme ve aklı kullanmaya sevk eden bir oyundur. Şartsız olduğu takdirde bazı sahabe ve şafii mezhebine göre caizdir. Hanefi, Maliki ve Hanbeli mezhebine göre haramdır. Şartlı olursa şüphesiz haramdır.

470. Günahkar ve Koku Sürenlere Selam Vermek

1052. Hz. Ali (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir kavme uğramıştı. Aralarında safran sürünmüş bir adam bulunuyordu. Rasulullah (s) kavme bakıp kendilerine selam verdi ve o adamdan yüz çevirdi. Adam:

"Benden neden yüz çevirdin?" diye sordu. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Senin gözlerinin arasında ateşten bir parça var."

1053. Abdullah Bin Amr, babası vasıtasıyla dedesinden şöyle naklediyor:

Rasulullah (s)'a bir adam gelmişti, elinde altından bir yüzük bulunuyordu. Rasulullah (s) ondan yüz çevirdi. Rasulullah'ın hoşlanmadığını görünce adam gitti, yüzüğü attı ve demirden bir yüzük alıp taktı. Ardından Rasulullah'a geldi. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Bu da şerdir, bu cehennem zinetidir." Adam döndü, onu da atıp gümüşten bir yüzük taktı. Rasulullah (s) bu davranışına sükut ederek onayladığını göstermiştir."

Demirden yüzük takmak haram değil, mekruhtur. Bir sonraki hadis-i şerifte de buna cevaz verildiği görülecektir.

1054. Ebu Said (r) anlatıyor:

"Bir adam, Bahreyn'den Rasulullah (s)'a gelip ona selam verdi, fakat Rasulullah (s) selamını almadı. Çünkü elinde altından bir yüzük ve üstünde ipekten bir cüppe bulunuyordu. Adam mahzun bir şekilde hanımına dönüp şikayette bulundu. Hanımı dedi ki:

"Rasulullah (s) senin selamını belki de cüppe ve yüzüğünden dolayı almadı. Onları attıktan sonra Rasulullah (s)'a dön. Adam atıp dönünce Rasulullah (s) selamını aldı. Adam:

"Ben biraz önce sana gelmiştim, benim selamımı almamıştın?" dedi. Rasulullah (s):

"Biraz önce senin elinde ateşten bir parça vardı" buyurdu. Adam:

"O takdirde ben pek çok ateş parçası getirdim" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Getirmiş olduğun şeyler, hiç kimsenin minnetsiz olmadığı kızgın taşlardandır. Lakin o dünya hayatının eşyasıdır. (İnsan hayatında onlara muhtaçtır. İşinde ticaretinde onları kullanır, ancak zinet olarak kullanamaz.) Adam:

"Peki nasıl bir yüzük takayım?" diye sordu. Rasulullah (s) şöyel buyurdu:

"Ya gümüş ya tunç veya demirden bir halka tak."

471. Emiru'l-Müminine Selam Vermek

1055. Ömer Bin Abdülaziz, Ebu Bekir bin Süleyman'a şöyle sormuş:

Ebu Bekir, mektubunu "Rasulullah (s)'ın halifesi Ebu Bekir'den" şeklinde yazardı.

Ondan sonra Ömer Bin Hattab da "Ebu Bekir'in halifesi Ömer Bin Hattab'dan şeklinde yazarken, ilk önce "Emiru'l-Müminin" şeklinde kim yazdı? Ebu Bekir Bin Süleyman dedi ki:

Babaannem Şifa hanım bana şöyle anlatmıştı: O, ilk muhacirlerden biriydi. Hz. Ömer çarşıya çıktığı vakit babaanneme de uğrardı. Babaannem dedi ki:

Ömer, Irakeyn (Basra ve Küfe) valisine bir mektup yazıp: "Bana sağlam ve asil iki adam gönder. Onlara Irak'tan ve Irak halkından soracağım" dedi. Irakeyn valisi, Lebid Bin Rebia ve Adiy Bin Hatem'i halifeye yolladı. Onlar, Medine'ye varıp develerini mescidin avlusuna çöktürüp mescide girdiler. Mescitte Amr Bin As'a rastladılar. Ona:

"Ya Amr! Emire'l-Müminin ile görüşmek için bize izin iste" dediler. Amr, hemen koşup Ömer'in yanına girdi ve:

"Esselamu aleyke, ya Emire'l-Müminin" dedi. Ömer bunun üzerine: "Ey İbn-i As!Sen bu ismi ne zaman çıkardın? Elbette bunun içinden çıkman gerek" dedi. Amr Bin As:

"Evet" dedi, "Lebid Bin Rebia ve Adiy Bin Hatem Irak'tan geldiler ve bana: "Emire'l-Müminin ile görüşmek için bize izin iste" dediler. Bunun üzerine onlara:

"Emire'l-Müminin isminde isabet ettiniz. Çünkü o emir, biz de müminleriz" dedim. O günden beri mektuplar böyle yazılmıştır.

1056. Ubeydullah Bin Abdullah anlatıyor:

Muaviye, halife olarak ilk haccını yapmak için Medine'ye gelince Ensar'dan Osman Bin Huneyf yanına varıp:

"Ey emir! Allah'ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun" dedi. Şam halkı "Emir" ifadesini hoş karşılamayıp:

"Emirul-Müminin selamını, kısaltan bu münafık kimdir?" dediler. Osman dizinin üzerine oturup: "Ya Emire'l-müminin! Bunlar benim sözümü hoş görmediler. Oysa sen bunu onlardan iyi bilirsin. Vallahi, ben Ebu Bekir'i, Ömer'i ve Osman'ı "Ya emir" diye selamlardım. Onların hiç biri bunu çirkin görmemişti. Bunun üzerine Muaviye Şamlılardan konuşanlara:

"Yavaş olun; zira söylediklerinin bazısı olmuştur. Ancak Şam halkı bu olay meydana gelince şöyle dediler:

"Ya Emir şeklinde halifemizin selamını yanımızda kısaltma." Sanıyorum ki, siz Medine halkı zekat memuruna da "Ey emir" diye hitap edersiniz.

1057. Câbir (r) anlatıyor:

"Haccac'ın bulunduğu meclise girdim; fakat kendisine selam vermedim."

1058. Temim Bin Hazlen anlatıyor:

Kufe'de emirlik unvanıyla ilk kime selam verildiğini ben hatırlıyorum. Vali Muğire Bin Şube geniş avlu kapısından çıktı. Ardından Kurre kabilesinden Ebu Kurra el-Kindi gelip ona şöyle selam verdi:

"Esselamu aleyke eyyuhe'l-emiru ve rahmetullahı ve berekatuhu." Muğire bu sözü hoş karşılamadı ve şöyle dedi:

"Esselamu aleyküm eyyuhe'l-emiru ve rahmetullahi. Esselamu aleykum. Ben o emirlerden biri miyim yahut değil miyim?"

Ravi Simak şöyle diyor: "Bundan sonra emirlik unvanı yerleşmiş oldu."

1059. Ziyad Bin Ubeyd anlatıyor:

Mısır Antablus şehrinin emiri olan Ruveyfi'nin yanına varmıştık. O esnada bir adam gelip:

"Esselamu aleyke eyyuhe'l-emir" şeklinde selam verdi. Ruveyfi ona dedi ki:

"Şayet sen bize selam vermiş olsaydın, biz de senin selamını alırdık. Fakat sen Mısır Valisi Mesleme Bin Muhalled'e selam verdin. Şimdi ona git de senin selamını alsın. Ravi Ziyad diyor ki: "Emir Ruveyfi mecliste iken biz gidip. "Esselamu aleyküm" diye selam verirdik.

472. Uyuyan kimseye Selam Vermek

1060. Mikdad Bin Esved (r) diyor ki:

"Rasulullah (s) gecenin bir vaktinde gelir, uyuyanı uyandırmayacak, uyanık olana da duyuracak kadar bir sesle selam verirdi."

473. Allah Seni Yaşatsın Demek

1061. Şa'bi anlatıyor:

"Hz. Ömer (r) Adiy Bin Hatem'e şöyle demişti: İlimden dolayı Allah seni yaşatsın."

474. Merhaba Demek

1062. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Fatıma, "Rasulullah (s) gibi yürüyerek geldi. "Rasulullah (s):

"Merhaba kızım" deyip onu sağına veya soluna oturttu." *(Buhari, Meğazi, 73)*

1063. Hz. Ali (r) anlatıyor:

Ammar bin Yasir (r), huzuruna çıkmak için Rasulullah (s)'dan izin istedi. "Rasulullah (s) sesini tanıdı ve ona:

"Merhaba pak ve paklanmış kişi!" buyurdu.

475. Selam Nasıl Alınır?

1064. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

"Mekke ile Medine arasında bir ağacın gölgesinde Rasulullah (s)'ın yanında oturuyorduk. O anda insanların en kaba ve en şiddetlisinden bir bedevi yanımıza geldi ve:

"Esselamu aleyküm" dedi. Orada bulunan sahabe ona:

"Ve aleyke" (senin de üzerine olsun) dediler.

1065. Ebu Hamza anlatıyor:

"İbn-i Abbas'a selam verilince, şöyle cevap verdiğini duydum:

"Ve aleyke ve rahmetullahi" (senin de üzerine olsun. Allah'ın rahmeti de üzerine olsun.)

1066. Kayle (r) anlatıyor: Bir adam:

"Esselamu aleyke ya Rasulallah!" diye selam verdi. Rasulullah (s) da ona şöyle buyurdu:

"Ve aleykesselamu ve rahmetullahi."

1067. Ebu Zer (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) namazdan ayrılınca ona vardım, ilk İslam selamıyla onu selamlayan ben oldum. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ve aleyke ve rahmetullahi. Sen hangi kabiledensin." Ben de: "Gifar kabilesindenim" dedim. *(Müslim, Fezail, 91)*

1068. Hz. Aişe (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Ey Aişe! Bu cibrildir, sana selam sunuyor." Bunun üzerine şu mukabelede bulundum: "Allah'ın selamı, rahmet ve bereketleri onun da üzerine olsun. Sen ya Rasulallah! Bizim görmediğimiz varlıkları görüyorsun." *(Buhari, Bedi'l-Halk, 1519-Müslim, Fezail, 90)*

1069. Muaviye Bin Kurre anlatıyor:

"Babam bana şöyle dedi: Oğlum! Bir adam sana uğrayıp "Esselamu aleyküm" deyince, "ve aleyküm" söyleme, o takdirde selamı sadece ona tahsis etmiş gibi olursun; oysa o yalnız değildir. Lakin sen "Esselamu aleyküm" de.

476. Selama Karşılık Vermeyen

1070. Abdullah Bin samit anlatıyor:

Ebu Zer'e şöyle demiştim: Ben Abdurrahman Bin Ümm-i Hakem'e uğradım, ona selam verdim; ama o selamımı almadı. Bunun üzerine Ebu Zer dedi ki.

"Ey kardeşimin oğlu! Bundan senin aleyhine olan ne? Senin selamına ondan daha hayırlı olan ve sağ tarafında bulunan melek cevap vermiştir."

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir.

1071. Zeyd Bin Vehb Abdullah vasıtasıyla naklediyor:

"Muhakkak selam, Yüce Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Allah onu yeryüzüne koymuştur. Aranızda selamı yaygınlaştırın. Bir adam bir topluluğa selam verip de, onun selamını alırlarsa, onlar üzerine derece üstünlüğü olur. Zira o topluluğa selamı hatırlatan odur. Şayet selamı alınmazsa, ondan daha hayırlı ve daha pak olan melek selamını alır."

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir.

1072. Hasan Basri diyor ki:

"Selam vermek sünnettir, selam almak ise farzdır."

477. Selamda Cimrilik Eden Kişi

1073. Abdullah Bin Amr anlatıyor:

"Esas yalancı, yaptığı yeminde yalan söyleyendir. Esas cimri, selamda cimrilik edendir. Esas hırsız, namazı çalandır."

1074. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"İnsanların en cimrisi, selam vermekte cimrilik gösteren kimsedir. İnsanların en âcizi de duadan aciz olan kimsedir.

Bu hadis, hem merfu hem de mevkuf olarak rivayet edilmiştir. Yani hem Rasulallah'ın hem de Ebu Hüreyre'nin sözü olarak rivayte edilmiştir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

478. Çocuklara Selam Vermek

1075. Sabit el-Benani anlatıyor:

Enes (r) çocuklara uğradı, onlara selam verdi ve dedi ki:

"Rasulullah (s) çocuklara uğrar ve onlara selam verirdi." *(Buhari, İstizan, 15-Müslim, Selam, 14)*

1076. Anbese anlatıyor:

"Ben, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ı gördüm, mektepte çocuklara selam veriyordu."

479. Kadınların Erkeklere Selam Vermesi

1077. Ebu Talib'in kızı Ümmü Hani anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s)'a gitmiştim. O evinde yıkanıyordu. (Kızı Fatıma bir elbise ile kendisini örttü.) Sonra ben ona selam verdim. Rasulullah (s):

"Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben:

"Ümmü Hanî" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Hoş geldin" dedi. *(Buhari, Edep, 94-Müslim, S. Müsafirin, 82)*

1078. Hasan Basri anlatıyor:

"Kadınlar erkeklere selam verirlerdi."

480. Kadınlara Selam Vermek

1079. Esma Bint-i Yezid (r)anlatıyor:

Rasulullah (s), içinde kadınlardan bir cemaat oturmakta iken mescide uğradı ve eliyle selam verip şöyle buyurdu:

"Velinimete karşı nankörlükten sakının. Velinimete karşı nankörlükten sakının." Bunun üzerine kadınlardan biri:

"Ya Rasulallah! Allah'ın nimetlerine nankörlük etmekten Allah'a sığınırız" dedi. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Evet, birinizin bekarlığı uzar. (Evlendikten) **sonra şiddetle öfkelenince şöyle der: Allah'a yemin ederim ki, o adamdan hiçbir hayır görmedim. Allah'ın nimetine nankörlük etmek işte budur. Velinimete karşı nankörlük işte budur."**

1080. Yine Esma Bint-i Yezid (r) anlatıyor:

Kendi yaşıtım olan kızlarla birlikteyken Rasulullah (s) bize uğrayıp selam verdi ve buyurdu ki:

"Velinimete karşı nankörlükten sakının." Rasulullah (s)'a soru sorma açısından arkadaşlarımın en cesuru bendim. Ona:

"Ya Rasulallah! Velinimete karşı nankörlük nedir?" diye sordum.

Rasulullah (s):

"Her hangi birinizin bekarlığı baba ve annesinin yanında uzayabilir. Ardından Allah onu bir eşle rızıklandırır ve o erkekten bir çocukla kendisini rızıklandırır. Bu kadın sonra şiddetle öfkelenip der ki: Ben senden hiçbir hayır görmedim."

481. Kişiye Özel Selam Hoş Değildir

1081. Târık Bin Şihab anlatıyor:

Abdullah Bin Ömer'in yanında otururken hizmetçisi geldi ve "Namaz vakti geldi" dedi. Abdullah kalktı, biz de onunla birlikte kalkıp mescide girdik. Abdullah, mescidin ön kısmında insanları ruku ederken görünce derhal tekbir alıp rükua vardı. Biz de gidip onun gibi rükua vardık. Bir adam çabuk çabuk geçerken:

"Ya Ebu Abdurrahman! Selam üzerine olsun" dedi. Abdullah (Ebu Abdurrahman):

"Allah doğru söyledi ve Rasulü de tebliğ etti" dedi. Namazı kılınca, Abdullah dönüp ailesinin yanına girdi, biz de meka-

nımızda oturduk, onun çıkıp gelmesini bekledik. Bir kısmımız diğerine dedi ki:

"Sizin hanginiz bunu Ebu Abdurrahman'a soracak? Tarık Bin Şihab:

"Ben ona sorarım" dedi. Ardından ona sordu. Adam dedi ki, Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kıyamete yakın şunlar meydana gelecektir. Özel selam verilecek. Ticaret çok yayılacak, hatta ticarette kadın kocasına yardım edecektir. Akrabalık bağları kopacaktır. Kalem (ilim) **yayılacaktır. Yalancı şahitlik zuhur edecektir. Doğru şahitlik gizlenecektir."**

1082. Abdullah Bin Amr (r) anlatıyor:

Bir adam Rasulullah (s)'a:

"İslam'ın hangi hasleti daha hayırlıdır?" diye sordu. Rasulullah (s):

"Yemek yedirmen ve tanıdığın tanımadığın herkese selam vermendir" buyurdu.

482. Örtü Ayeti Nasıl İndi

1083. Enes Bin Malik (r)anlatıyor:

"Rasulullah (s) Medine'ye teşrif ettiği vakit ben on yaşında idim. Annelerim (Rasulullah'ın hanımları) Rasulullah'a hizmet etmek için bana görev veriyorlardı. Bu şekilde on sene Rasulullah'a hizmette bulundum. Rasulullah (s) âhirete irtihal ettiği vakit, ben yirmi yaşındaydım. Dolayısıyla örtü âyetinin inişini en iyi bilen benim. Örtü ile ilgili ilk âyet Rasulullah (s) Zeynep Bint-i Cahş ile evlendiği vakit inmiştir.

Rasulullah (s), düğün sabahı sahabeyi davet edip onlara yemek ikram etti. Onlar yemekten sonra çıkıp gittiler. Ancak bir grup onun yanında kaldı ve beklemeye devam ettiler. Onlar oradan çıksın diye Rasulullah (s) çıkınca ben de çıktım. Rasulullah (s) yürüyünce ben de yürüdüm. Sonunda Aişe'nin evinin kapısına kadar geldi. Ardından sahabenin oradan çıktığını

zannederek geri dönünce ben de döndüm. Zeynep'in evine varınca insanların hala orada oturduğunu gördü. Derhal geri döndü, ben de döndüm. Aişe'nin evinin kapısına vardı. Onların çıktığını zannederek geri dönünce ben de döndüm. Onların çıkmış olduklarını gördüm. Rasulullah (s), bu sırada kendisiyle benim arama bir perde çekti ve o anda hicab âyeti nazil oldu."

483. Üç Mahrem vakit

1084. Salebe Bin Ebi Malik el-Karazi anlatıyor:

Ben, Abdullah Bin Süveyt'e üç mahrem vakti sormak için gittim. O, mahrem vakitlere riayet ederdi. Abdullah:

"Ne istiyorsun?" dedi. Ben:

"Bu mahrem vakitlere riayet etmek istiyorum" dedim. Dedi ki:

1. Öğleyin üstümü çıkardığım zaman ev halkından ergenlik çağına girmiş olan hiç kimse odama giremez; ancak ben izin verirsem girebilir veya çağırırsam girebilir ki, bu da vermiş olduğum izindir.
2. Şafak söküp insanlar tanındığı zaman sabah namazı kılınıncaya kadar.
3. Yatsı namazını kılıp uyumak için üstümü çıkardığım zaman.

484. Erkeğin Eşiyle Yemek Yemesi

1085. Hz. Aişe (r)anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s) ile birlikte hays (hurma ve süzme yoğurttan yapılmış bir yemek) yerken Ömer bize uğradı. Rasulullah (s), Ömer'i yemeğe çağırdı; o da geldi, yemek yerken eli benim parmağıma dokununca, "Ay!" diye hayret ettiğini ifade etti ve dedi ki:

"Eğer beni dinlemiş olsalar, sizi hiçbir göz asla görmezdi." Bundan sonra hicab ayeti indi.

1086. Ümmü Habibe Bint-i Kays (Havle) anlatıyor:
"Ben, Rasulullah (s)'ın abdest aldığı kaptan abdest aldım." (Bu olay hicab âyetinden önce meydana gelmiştir.)

485. Boş Eve Giren Nasıl selam Verir?

1087. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:
"Müslüman boş bir eve girdiği zaman şöyle desin: "Esselamu aleynâ ve ala ibadillahissalihin" (Allah'ın selamı bizim üzerinize ve salih kulların üzerine olsun).

1088. İbn-i Abbas (r) diyor ki:
"Kendi evlerinizden başka evlere izin almadan ve halkına selam vermeden girmeyin." *(Nur, 27)* Yüce Allah, bundan müstesna kılarak şöyle buyurmuştur:
"İçinde oturulmayan yalnız size ait eşyanın bulunduğu evlere izinsiz girmenizde bir sakınca yoktur." *(Nur, 29)*

486. Köleleriniz Odanıza Girmek İçin İzin İstesin

1089. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:
"Köleleriniz, yanınıza girmek için izin istesinler." *(Nur, 58)* Bu ayetteki emir, erkek köleler içindir, cariyeler için değildir.

487. Çocukların Odası Ne Zaman Ayrılır?

1090. Abdullah Bin Ömer (r), çocuklarından biri ergenlik çağına girdiği vakit, odasını ayırır ve izinsiz odasına girmezdi.

488. Annenin Odasına Girmek İçin İzin İstemek

1091. Alkame (r) anlatıyor:
Bir adam, Abdulah Bin Mes'ud'e varıp:
"Annemin odasına girmek için izin gerekir mi?" diye sordu. Abdullah Bin Mes'ud: "Kendisini görmekten hoşlandığın bütün vakitlerde annenden izin almak gereksizdir."

1092. Müslim Bin Nezir anlatıyor:
Bir adam Hüzeyfe'ye:
"Annemin odasına girmek için izin gerekir mi?" diye sordu. Hüzeyfe:
"Şayet onun odasına izinsiz girersen, hoşuna gitmeyen bir şey görebilirsin" dedi.

489. Babanın Odasına Girmek İçin İzin İstemek

1093. Musa Bin Talha anlatıyor:
Ben, babamla beraber anneme vardık. Babam odasına girdi. Ben de arkasından takip ederken dönüp göğsümü itti, hatta arkamın üstüne beni oturttu ve ardından:
"Sen izinsiz mi giriyorsun?" dedi.

490. Babanın ve Çocuğun Odasına Girmek İçin İzin İstemek

1094. Hz. Cabir (r)anlatıyor:
"Bir Müslüman, çocuğu, yaşlı olsa bile annesi, erkek kardeşi, kız kardeşi ve babasının odasına girmek için izin ister."

491. Kız Kardeşin Odasına Girmek İçin İzin İstemek

1095. Ata Bin Ebi Rebah anlatıyor:
Ben İbn-i Abbas'a:
"Kız kardeşimin odasına girmek için izin almam gerekir mi?" diye sordum. İbn-i Abbas:
"Evet, gerekir" dedi. Ben tekrar sordum:
"Korumam altında olan iki kız kardeşim var. Onlara bakıyorum. Onların masrafını ben karşılıyorum. Onların odasına girmek için izin almam gerekir mi?" diye sordum. İbn-i Abbas:
"Evet, gerekir" dedi. "Sen onları çıplak görmek ister misin?" dedi. Ardından şu ayeti okudu:

"Ey iman edenler! Köleleriniz ve henüz ergenlik çağına ermemiş olan çocuklarınız, şu üç vakitte yanınıza girmek izin izin istesinler: Sabah namazından önce, öğle sıcağında yatmak için elbiselerinizi çıkardığınız vakit ve yatsı namazından sonra. Bunlar mahrem yerlerinizin açılabileceği üç vakittir." *(Nur, 58)*

Bunlar, ancak şu üç mahrem vakitte izin almakla emrolundular.

"Çocuklarınız ergenlik çağına girince, kendilerinden önceki ağabeylerinin izin istediği gibi, yanınıza girmek için izin istesinler." *(Nur, 59)*

İbn-i Abbas, izin almak vâciptir, dedi. İbn-i Cüreyc de, her insan (Müslüman) üzerine vaciptir, ilavesinde bulundu.

492. Erkek Kardeşinin Odasına Girmek İçin İzin İstemek

1096. Abdullah Bin Mes'ud (r)dedi ki:

"Bir Müslüman babası, annesi, erkek kardeşi ve kız kardeşinin odasına girmek için izin ister."

493. Eve Girmek İçin Üç Defa İzin İstemek

1097. Ubeyd Bin Umey anlatıyor:

Ebu Musa el-Eş'ari (r) bir defasında Ömer'in yanına girmek için izin istedi. Ömer (r) meşgul olduğundan ona izin vermedi, o da geri döndü. Ömer (r) işini tamamlayınca:

"Ben Abdullah Bin Kays'ın (Ebu Musa'nın) sesini duymadım mı? Kendisine izin verin de içeri girsin" dedi. Oradakiler:

"Ebu Musa geri döndü" dediler. Ömer (r) onu davet etti. (İkisi arasında tartışma oldu.) Ebu Musa (r) dedi ki:

"Biz bununla emrolunmuştuk." (Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **İzin istemenin sınırı üçtür. Sana izin verilirse girersin. Aksi takdirde geri dön.)** Ömer (r) bunun üzerine:

"Bununla ilgili bana delil getirirsin," (yoksa seni cezalandırırım.) Ebu Musa da Ensar'ın meclisine varıp onlara sordu. Ensar:

"Bu hadisle ilgili sana en küçüğümüz Ebu Said-i Hudri sadece şahitlik edebilir" dediler. Ebu Musa (r) Ebu Said ile birlikte Ömer'e gitti. Ömer (r) dedi ki:

"Rasulullah (s)'ın sünnetinden bana gizli kalan mı oldu? Demek pazarlardaki alışveriş beni oyaladı." Bu sözle ticarete çıkmayı kastediyor. *(Buhari, İstizan, 13-Müslim, Adap, 33-37)*

494. İzin İstemek Selamın Dışındadır

1098. Ebu Hüreyre (r)'ye, selam vermeden önce izin isteyen kimse ile ilgili soru soruldu. Ebu Hüreyre (r) şöyle dedi:

"İzin istemeye selamla başlamadıkça kendisine izin verilmez."

1099. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Eğer bir kimse bir mekana girmek istediği halde "Esselamu aleyküm" dememiş ise, selam anahtarını getirmedikçe kendisine giremezsin de!"

495. İzinsiz Bir Evi Gözetlemek

1100. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir adam izinsiz senin evini gözetlerse, sen de ona bir taş atıp gözünü kör edersen, senin üzerine bir günah yoktur." *(Buhari, Diyat, 15-Müslim, Adap, 44)*

1101. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) ayakta namaz kılarken bir adam (kapının deliğinden) onu gözetledi. Rasulullah (s) bunun üzerine ok torbasından bir ok aldı ve onun gözlerine doğru yöneltti." *(Buhari, Diyat, 15-Müslim, Adap, 42)*

496. İzin İstemek Harama Bakmamak İçindir

1102. Sehl Bin Sa'd (r) anlatıyor:

Adamın biri, Rasulullah (s)'ın kapısındaki bir delikten ona baktı. Rasulullah'ın elinde başını kaşıdığı bir demir çu-

buk bulunuyordu. Rasulullah (s) adamı görünce buyurdu ki:

"Bana baktığını bilseydim bu demir çubuğunu senin gözüne saplardım. Çünkü izin istemek göz için meşru kılınmıştır." *(Buhari, İstizan, 11-Müslim, Adap, 41)*

1103. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Adamın biri, Rasulullah (s)'ın evindeki bir aralıktan ona baktı. Bunun üzerine Rasulullah (s) bir şişi ona doğru çevirdi. Adam hemen aralıktan başını çıkardı." *(Buhari, İstizan, 14)*

497. İzin İstemenin Sınırı Üçtür

1104. Ebu Musa (r) anlatıyor:

Ben Ömer'in yanına girmek için izin istedim, üç kez bana izin verilmedi, ben de geri döndüm. Bana adam göndererek:

"Ey Abdullah! (Ebu Musa) Kapımda beklemek sana ağır mı geldi? Bilesin ki, insanlara da senin kapında beklemek ağır gelir" dedi. Ben:

"Bilakis ben senden üç defa izin istedim, fakat bana izin verilmedi, ben de döndüm. (Çünkü bununla emrolunmuştuk.) Ömer:

"Bunu kimden duydun?" dedi. Ben:

"Rasulullah'dan duydum" dedim. O:

"Bizim duymadığımızı sen mi duydun? Buna delil getirmezsen seni cezalandırırım" dedi. Ben de çıkıp mescitte oturmakta olan bir grup Ensar'a gittim ve onlara izinle ilgili hadisi sordum. Onlar:

"Bunda şüphe eden biri mi var?" dediler. Ömer'in söylediğini onlara söyledim. Onlar:

"Seninle bizim küçüğümüz kalkıp gelsin" dediler. Ebu Said-i Hudri veya Ebu Mes'ud kalkıp benimle Ömer'e geldi ve dedi ki:

"Rasulullah (s) Sa'd Bin Ubade'ye giderken biz de onunla beraberdik. Onun evine varınca selam verdi, kendisine girmesi için izin verilmedi. İkinci defa, sonra üçüncü defa selam verdi, yine kendisine izin verilmedi. Bunun üzerine buyurdu ki:

"Biz bize düşeni yaptık." Sonra döndü. Sa'd arkasından yetişerek:

"Ya Rasulallah! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, senin verdiğin her selamı duyuyor ve cevap veriyordum. Fakat ben bana ve aileme senin çokça selam vermeni istedim" dedi. Bunun üzerine Ebu Musa Ömer'e şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki, Rasulullah'ın hadisine emindim." Ömer:

"Evet, biliyorsun, fakat yine de hadisin sabit olduğundan emin olmak istemiştim" dedi. *(Buhari, Buyu, 9-Müslim, Adap, 36)*

498. Eve Çağırmak İzindir

1105. Abdullah Bin Mes'ud (r)diyor ki:

"Bir kişi içeri çağrıldığı vakit ona izin verilmiştir."

1106. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Her hangi biriniz çağrılıp kendini çağıran elçi ile birlikte gelirse, bu onun iznidir."

1107. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Bir kişinin diğer bir kişiye elçi göndermesi onun iznidir."

1108. Alâniye anlatıyor:

Ebu Said-i Hudri'ye gitmiştim. Selam verdim, girmem için bana izin verilmedi. Sonra tekrar selam verdim, yine bana izin verilmedi. Ardından üçüncü defa sesimi yükselterek selam verdim ve:

"Allah'ın selamı üzerine olsun, ey ev halkı" dedim. Bu defa da bana izin verilmedi. Bunun üzerine ben de bir tarafa çekilip oturdum. O esnada içerden bir erkek çocuk çıkıp bana, "içeri gir" dedi. Ben de girdim. Ebu Said bana:

"Eğer sen üç defadan fazla selam verseydin sana izin vermeyecektim. Ben ona bütün kapların hükmünü sordum, özel bir kabı sormadım. İçki kapları için haramdır, dedi. Ardından deriden yapılmış kapları ona sordum. Haramdır, dedi.

Ravi Muhammed şöyle dedi:

"Bu, tulumdan yapılmış bir kaptır, baş tarafında da bağlandığı deri vardır."

499. Gidilen Evin Kapısında Nasıl Durulur

1109. Rasulullah (s)'ın sahabisi Abdullah Bin Busr (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bir kapıya gidip eve girmek için izin istediği vakit kapının önünde durmazdı. Kapının sağına veya soluna gidip orada dururdu. Eve girmesi için ona izin verilirse girerdi. İzin verilmezse dönüp giderdi."

500. Gidilen Evin Kapısında Nerede Beklenir?

1110. Abdurrahman Bin Muaviye Bin Hudey babasından şöyle naklediyor:

"Ömer Bin Hattab (r)'a gitmiştim. Yanına girmek için izin istedim. Bana:

"Ömer sana çıkıncaya kadar sen yerinde dur" dediler. Ben de evin kapısına yakın olan bir yerde oturdum. Ardından Ömer bana geldi. Su istetip abdest aldı ve mestlerinin üzerine meshetti. Bunun üzerine ben:

"Ya Emire'l-Müminin! Aldığın bu abdest idrardan mı?" diye sordum. Ömer:

"İdrardan veya başkasından" diye cevap verdi.

501. Kapı Nasıl Çalınır?

1111. Enes Bin Malik (r)anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ın evlerinin kapıları sahabiler tarafından tırnaklarla çalınırdı."

502. İzin Almadan Girildiği Vakit

1112. Kilde Bin Haybel (r)anlatıyor:

"Savfan Bin Umeyye, beni Mekke'nin fethinde bir miktar süt, bir oğlak ve yeşil sebzelerle Rasulullah'a gönderdi. Ravi Ebu Âsım dedi ki: "Dağabis, baklagiller, yeşil sebzeler demektir. Rasulullah (s), Mekke vadisinin en yukarısında bulunmaktaydı. Kilde Bin Hanbel şöyle dedi:

"Ben selam vermeden izin almadan içeri girmek istedim. "Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Geri dön ve "esselamu aleyküm" gireyim mi? de."

Bu hadise, Safvan'ın Müslüman oluşundan sonradır. Amr diyor ki: Bu hadisi bana Ümeyye Bin Safvan bildirdi ve hadisi Kilde'den duydum" demedi.

1113. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Eğer bir kişi gözünü evin içine sokarsa, yani içeriye bakarsa onun için izin yoktur."

503. Selam Vermeden Girebilir miyim? Demek

1114. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

Bir kişi selam vermeden "gireyim mi?" derse, ona: "Anahtarı getirinceye kadar izin yok" de. Ravi Ata diyor ki:

"Ebu Hüreyre'ye, anahtar selam mıdır?" diye sordum. O: "Evet" dedi.

1115. Amiroğullarından bir adam anlatıyor:

Kendisi Rasulullah (s)'a varıp:

"Gireyim mi?" diye sordu. Rasulullah (s) hizmetçisine şöyle buyurdu:

"Şu adama çık da izin istemeyi öğret ve ona: Esselamü aleyküm, gireyim mi? de, diye söyle. Çünkü bu, izin istemeyi bilmiyor." Adam:

"Hizmetçi bana çıkıp gelmeden önce bu sözü duydum ve: Esselamu aleyküm, gireyim mi? dedim. Bunun üzerine Rasulullah: **"Selam senin de üzerine olsun, gir"** buyurdu. Ben de içeri girip Rasulullah'a:

"Sen ne getirdin?" diye sordum. Rasulullah (s):

"Ben size sadece hayır getirdim. Ben size şunları getirdim. Ancak Allah'a ibadet edin ve O'na ortak koşmayın. Lat ve Uzza putlarına tapmayı terkedin. Gece ve gündüz beş vakit namaz kılın. Yılda bir ay oruç tutun. Kabe'yi tavaf ederek hac yapın. Zenginlerinizin malından zekat alıp fakirlerinize verin." Bunun üzerine adam şöyle dedi: Ben Rasulullah (s)'a:

"Senin ilimden bilmediğin bir şey var mı?" diye sordum. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Elbette hayrı Allah bilir. İlimden öylesi var ki, onu ancak Allah bilir. Beş şeyi ancak Allah bilir. Kıyametin ne zaman kopacağını bilmek, ancak Allah'a aittir. Yağmuru o yağdırır. Rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiçbir kimse nerede öleceğini bilmez." *(Lokman, 34)*

504. Nasıl İzin İstenir?

1116. İbn-i Abbas (r)anlatıyor:

Ömer Bin Hattab (r), Rasulullah (s)'ın yanına varmak için izin istedi ve dedi ki:

"Esselamu alâ Rasulillah. Esselamu aleyküm. Ömer girebilir mi?"

505. Kim O? Diyene Karşı Ben Demek

1117. Câbir (r) anlatıyor:

Babamın bir borcundan dolayı Rasulullah (s)'a gitmiştim. Kapıyı çaldım. Rasulullah (s):

"Kim o?"diye sordu. Ben:

"Ben" diye cevap verdim. Rasulullah hoş görmemiş gibi:

"Ben! Ben!" buyurdu. *(Buhari, İstiz'an, 17-Müslim, Âdap, 38)*

1118. Abdullah Bin Büreyde babasından şöyle naklediyor: "Rasulullah (s) mescide çıkmıştı. O esnada Ebu Musa (Büreyde) mescitte Kur'an okuyordu. Rasulullah:

"Kimdir bu?" diye sordu. Ben:

"Büreyde'yim. Canım sana feda olsun!" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gerçekten Büreyde'ye Davud'un ses makamından bir makam verilmiştir."

506. İzinden Sonra Selamla Gir Denilince

1119. Abdullah Bin Cud'an anlatıyor:

Ben Abdullah Bin Ömer'le birlikteydim. O, bir ev halkından izin istedi. Kendisine:

"Selamla gir" denildi. Fakat Abdullah (içerideki başka bir sebepten dolayı) eve girmeyi kabul etmedi."

507. Evin İçine Bakmak

1120. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Göz evin içine girince, yani bakınca izin yoktur."

1121. Müslim Bin Nezir anlatıyor:

Bir adam Huzeyfe'nin evine girmek için izin istedi. Fakat izin verilmeden evin içine baktı ve:

"İçeriye gireyim mi?" diye sordu. Bunun üzerine Huzeyfe şöyle dedi:

"Gözün içeri girdi, fakat arkan girmedi."

1122. Bir adam, Abdullah Bin Mes'ud'e sordu:

"Annemin odasına girmem için izin almam gerekir mi?" Abdullah:

"Şayet izinsiz girersen hoşlanmadığın bir şey görebilirsin."

1123. Enes Bin Malik (r)anlatıyor:

Bir bedevi, Rasulullah (s)'ın evine vardı, gözünü kapının yarığına dayayıp içeriyi gözetledi. Rasulullah (s) eline bir ok veya ucu keskin bir sopa aldı. Gözünü çıkarmak için bedeviye doğrulttu. Bedevi hemen gitti. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Eğer gözetlediğin yerde durmuş olsaydın, elbette gözünü çıkarırdım."

1124. Hz. Ömer (r) diyor ki:

"Kim kendisine izin verilmeden önce bir evin avlusuyla gözlerini doldurursa, yani gözetlerse günahkar olur."

1125. Sevban (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Müsaade almadan bir kimsenin evinin içine bakmak hiç kimseye helal değildir. Bakarsa izinsiz girmiş olur. Bir kimse ayrılıncaya kadar cemaatın dışında duayı kendine tahsis ederse o cemaate imam olmaz. Kimse hafiflemeden sıkışmış bir şekilde namaza durmasın."

508. Eve Selamla Girmenin Fazileti

1126. Ebu Umâme (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç kimse vardır; her birine Allah garanti vermiştir. Yaşarsa muhtaç olmaktan kurtulur. Şayet ölürse cennete girer:

1. Evine selamla giren kimseye Allah garanti vermiştir.

2. Mescide giden kimseye Allah garanti vermiştir.

3. Allah yolunda cihad etmek üzere çıkan kimseye Allah garanti vermiştir."

1127. Câbir Bin Malik (r)diyor ki:

"Ailenin içine girdiğin vakit, onlara selam ver, kendilerine Allah'tan mübarek ve hoş bir sağlık dile."

Ravi dedi ki, Câbir'in bu sözünü Allah'ın şu ayetinin karşılığı olarak görüyorum:

"Size selam verildiği zaman, daha güzel bir selamla karşılık verin veya verilen selamı aynen iade edin." *(Nisa, 86)*

509. Eve Girince Allah'ı Anmazsa Şeytan Orada Geceler

1128. Hz. Cabir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kişi evine döndüğü vakit, eve girerken ve yemek yerken Allah'ın adını zikrederse, şeytan avanelerine şöyle der: "Size burada gecelemek yok, akşam yemeği de yok. Ama kişi eve döndüğü vakit, eve girerken Allah'ı anmazsa, şeytan: "Artık yatma yerine yetiştiniz" der. Adam yemeğe başlarken "Bismillah" diyerek Allah'ı anmazsa, şeytan: "Yemeğe de yetiştiniz, yatmaya da!" der. *(Müslim, Eşribe, 103)*

510. Evde İzin İstenmeyen Yerler

1129. A'yen el-Havarzimi anlatıyor:

Biz Enes Bin Malik (r)'e gitmiştik. O, evin avlusunda tek başına oturuyordu. Arkadaşım kendisine selam verdi ve:

"Gireyim mi?" diye sordu. Enes:

"Gir, burası hiç kimsenin izin almadan girdiği yerdir" dedi, ardından bize yemek ikram etti, biz de yemeği yedik. Ardından bir şişe tatlı şira getirdi, hem kendi içti hem de bize içirdi."

511. Dükkana Girerken İzin İstenmez

1130. Mücahit diyor ki:

"Abdullah Bin Ömer (r), çarşıdaki dükkanlara girmek için müsaade istemezdi."

1131. Ata anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer (r), kumaş tüccarlarının gölgeliğinde gölgelenmek için izin isterdi."

512. Farsça Nasıl İzin İstenir?

1132. Hz. Ömer'in torunu Ömer'in kızı Ümmü Miskin'in azadlısı Ebu Abdu'l-Melik anlatıyor:

"Hanımım beni Ebu Hüreyre'ye göndermişti. Ebu Hüreyre benimle birlikte geldi. Ümmü Miskin'in kapısının önünde dikilip Farsça:

"İçeri gireyim mi?" diye sordu. Ümmü Miskin de aynı dille cevap vererek:

"Gir" dedi ve sözüne şöyle devam etti:

"Ey Ebu Hüreyre! Bana yatsı vaktinden sonra ziyaretçi geliyor. Ben onlarla konuşayım mı?" Ebu Hüreyre şöyle cevap verdi:

Vitir namazını kılmadan önce konuş; ancak namazını kıldıktan sonra konuşma yok!" (Vitir namazından sonra dünya kelamı konuşmadan uyumak)

513. Gayri Müslimlerin Selamına Karşılık Vermek

1133. Ebu Osman en-Nehdi anlatıyor:

Ebu Musa, bir rahibe (veya kabile reisine) mektup yazmıştı. Mektubunda rahibe selam ediyordu. Ebu Musa'ya:

"Ona selam mı veriyorsun; oysa o kafirdir!" diye soruldu. Ebu Musa:

"O bana yazdığı mektupta selam göndermişti. Ben de selamına mukabelede bulundum" dedi.

514. Ehl-i Kitaba Selam Verilir mi?

1134. Ebu Basra el-Gifari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ben yarın bineğime binip yahudilere gideceğim. Siz onlara selam vermeyin. Onlar size selam verdikleri vakit siz "ve aleyküm" diye cevap verin."

1135. Aynı hadis-i şerif başka bir kaynaktan rivayet edilmiştir. Râvî, "Rasulullah'dan duydum" ilavesinde bulunmuştur.

1136. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yahudi ve hıristiyanlara önce siz selam vermeyin ve karşılaşınca onları yolun kenarından yürümeye zorlayın." *(Müslim, Selam, 13)*

515. Gayri Müslime İşaretle Selam Vermek

1137. Alkame anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud (r)gayri müslim kabile reislerine işaretle selam verirdi."

1138. Enes Bin Malik (r)anlatıyor:

Bir Yahudi Rasulullah (s)'ın önünden geçerken:

"Essamu aleyküm" (size ölüm) dedi. Sahabe, buna selam olarak karşılık verdi. Rasulullah (s):

"O size essâmu aleyküm" dedi, diye uyardı. Yahudi hemen yakalandı. Sözünü itiraf etti. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Söylediğini ona iade edin."

516. Gayri Müslimin Selamına Nasıl Cevap Verilir:

1139. Abdullah Bin Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yahudilerden biri size selam verdiği zaman, elbette "Essâmu aleyke" (sana ölüm) **der. Siz de ona "Ve Aleyke"** (sana olsun) **deyin."** *(Buhari, İstizan, 22-Müslim, Selam, 8)*

1140. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Yahudi, Hristiyan veya mecusinin verdiği selama karşılık verin. Çünkü Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Size selam verildiği zaman, daha güzel bir selamla karşılık verin veya verilen selamı aynen iade edin." *(Nisa, 86) (Buhari, İstizan, 22-Müslim, Selam, 8)*

517. Müslim ve Gayrimüslimlerin Bulunduğu Meclise Selam Vermek

1141. Usame Bin Zeyd (r)'den nakledilmiştir:

"Rasulullah (s), bir merkebe bindi. Merkebin üstünde Fedek kadifesi, kadifenin üstünde de merkebin palanı bulunuyordu. Usame Bin Zeyd'i bineğinin terkisine bindirip Sa'd bin Ubade'yi ziyarete gidiyordu. İçinde Abdullah Bin Ubey Bin Selul'un da bulunduğu bir meclise uğradı. Bu olay, İbn-i Selul Müslüman olmadan önce olmuştu. Ayrıca mecliste müslüman, müşrik ve putperestlerden karışık kimseler bulunuyordu. Rasulullah (s) onlara selam verdi." *(Buhari, İstizan, 20-Müslim, Cihad, 116)*

518. Ehli Kitab'a Nasıl Mektup Yazılır?

1142. İbn-i Abbas (r)anlatıyor:

Rum Kralı Hirakl (Herakliyus) bir adam göndererek Şam'da bulunan Ebu Sufyan'ı çağırtmış. Rasulullah (s)'ın Dihye-i Kelbi ile Busra büyüğüne (reisine) gönderdiği mektubu istedi. Busra reisi, mektubu Herakliyus'a verdi. O da mektubu okudu. İçinde şunlar vardı:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Allah'ın kulu ve Rasulü Muhammed'den Rum kralı Hirakl'e... Hidayete uyanlara selam olsun. Bundan sonra, seni İslam'a davet ediyorum. İslam'a gir ki selamette kalasın ve Allah sana mükafatını iki kat versin. Eğer kabul etmezsen bütün insanların günahı senin boynunadır. Ey kitap ehli! Sizinle bizim aramızda eşit olan şu söze gelin: Allah'tan başkasına kulluk yapmayalım. Allah'ı bırakıp da birbirimizi Rab edinmeyelim. Yine de yüz çevirirlerse onlara deyin ki: "Şahid olun, bizler müslümanız." *(Al-i İmran, 64) (Buhari, Bedu'l-Vahy, 6-Müslim, Cihad, 74)*

519. Gayri Müslim Esselamu Aleykum Dediği Vakit

1143. Hz. Câbir (r) anlatıyor:

Yahudilerden birkaç adam Rasulullah (s)'a selam yerine: "Essamu aleykum" (size ölüm) dediler. Rasulullah (s):

"Ve aleykum" (size olsun) diye cevap verdi. Hz. Aişe kızarak:

"Sen söylediklerini duymadın mı?" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Evet, ben söylediklerini kendilerine iade ettim. Onlar aleyhine benim duam kabul olunur; fakat bizimle ilgili onların duası kabul edilmez." *(Müslim, Selam, 12)*

520. Müşriklere Selam Vermeyin

1144. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Siz yolda müşriklerle karşılaşınca onlara selam vermeyin ve kendilerini yolun kenarından yürümeye zorlayın." *(Müslim, Selam, 12)*

521. Gayri Müslime Nasıl Dua Edilir?

1145. Ukben Bin Cuhenî, Müslüman kisvesinde bir adama rastladı. Adam ona selam verdi. Ukbe selamını şöyle aldı:

"Sana da selam olsun. Allah'ın rahmeti ve bereketi de." Bir genç Ukbe'ye: "O bir hristiyandır" deyince Ukbe hemen kalkıp adamın peşinden gitti. Sonunda ona yetişti ve dedi ki:

"Allah'ın rahmeti ve bereketi melekler üzerine olsun. Fakat Allah ömrüne bereket versin, malını ve çocuklarını çoğaltsın."

1146. İbni Abbas (r)diyor ki:

"Şayet Firavun bile bana: "Allah sana bereket versin" demiş olsaydı, ona: "Sana da" derdim. Firavun'a gelince, o zaten ölmüştür."

1147. Ebu Musa (r) anlatıyor:

"Yahudiler, Rasulullah'ın huzurunda zoraki hapşırırlar ve bununla kendileri için "Yerhamukellah" demesini umarlardı. Rasulullah (s) ise onlara: "Allah size hidayet versin ve aklınızı (kalbinizi) ıslah eylesin" buyurdu.

522. Bilmeden Gayri Müslime Selam Vermek

1148. Abdurrahman anlatıyor:

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) bir hristiyana uğradı. Ona selam verdi. Hristiyan da selamını aldı. Ardından adamın hristiyan olduğu kendisine bildirildi. Abdullah adamın hristiyan olduğunu öğrenince ona döndü ve:

"Selamımı bana iade et" dedi.

523. Filanın Sana Selamı Var Deyince

1149. Hz. Aişe (r) anlatıyor: Rasulullah ona:

"Cebrail sana selam ediyor" buyurdu. Aişe de şöyle dedi:

"Ve aleyhisselam ve rahmetullah."

524. Mektuba Cevap Vermek Bir Haktır

1150. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Ben, selama cevap vermek gibi, mektuba da cevap vermeyi bir hak olarak görüyorum."

525. Kadınlara Cevap Vermek

1151. Talha kızı Aişe anlatıyor:

Ben, Hz. Aişe (r)'nin korumasında bulunuyordum. Bütün şehirlerden insanlar ona gelirlerdi. Benim onun yanında yerim olduğu için, yaşlılar tekrar tekrar beni ziyaret ederlerdi. Gençler ise beni kardeş edinerek bana hediye gönderirlerdi, bir çok şehirden bana mektup yazıyorlardı. Bunun üzerine ben Hz. Aişe'ye:

"Ey teyze! Bu filancanın mektubu ve hediyesi" derdim. Aişe de bana:

"Ey kızım! Onun mektubuna cevap ver ve hediyesine karşılık gönder. Yanında gönderecek hediye yoksa, sana ben veririm" der ve hediye ile ilgili bana eşya verirdi."

526. Mektuba Nasıl Başlanır?

1152. Abdullah Bin Dinar anlatıyor:

Abdullah Bin Ömer (r) Abdülmelik Bin Mervan'a şöyle bir bey'at mektubu yazmıştı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın selamı üzerine olsun. Senden dolayı tek olan Allah'a hamd ederim. Ben, gücüm yettiğince Allah'ın dini ve Rasulullah'ın sünneti üzerine dinleyip itaat etmeyi sana ikrar ediyorum."

527. İmdi Sözü

1153. Zeyd Bin Eslem anlatıyor:

"Babam beni Abdullah Bin Ömer'e göndermişti. Ben onu şöyle mektup yazarken gördüm.

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. İmdi."

Emma ba'du; konuşma, mektup ve kitabın esas konusuna girerken dikkati toplamak için söylenir. İmdi, bundan sonra, mesele şudur, şöyle ki demektir.

1154. Hişam Bin Urve anlatıyor:

"Ben, Rasulullah (s)'ın mektuplarından bir kısmını gördüm. Her olay bittikçe "imdi" buyurmuştu.

528. Mektuba Besmele ile Başlamak

1155. Zeyd Bin Sabit şu mektubu yazmıştı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Zeyd Bin Sabit'ten, Allah'ın kulu, müminlerin emiri Muaviye'ye. Selam sana müminlerin emiri, Allah'ın rahmeti de. Senden dolayı tek olan Allah'a hamdederim."

1156. Ebu Mes'ud el-Ceriri anlatıyor:

"Bir adam Hasan Basri'ye besmele okumayı sordu. Hasan Basri şu cevabı verdi:

"O, bütün kitap ve mektupların başlangıcıdır."

529. Mektup Başlangıcı

1157. Nâfi anlatıyor:

Abdullah Bin Ömer'in Muaviye ile ilgili bir işi vardı. Kendisine mektup yazmak isteyince ona: "Yazmaya başla" dediler. Sürekli ona ısrar ettiler. Sonunda şöyle yazdı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Muaviye'ye."

1158. Enes Bin Sirin anlatıyor:

Ben Abdullah Bin Ömer için bir mektup yazdım. Bana şöyle yaz dedi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. İmdi Falanca'ya."

1159. Yine İbn-i Sirin anlatıyor:

"Bir adam benim yanımdan İbn-i Ömer için şöyle bir mektup yazmıştı. İbn-i Ömer onu menedip:

"Bismillah de, bu onun yerine geçer" dedi.

1160. Bir başka yolla rivayet edildiğine göre Zeyd Bin Sabit şu mektubu yazmıştır:

"Zeyd Bin Sabit'ten, Allah'ın kulu, müminlerin emiri Muaviye'ye... Selam sana müminlerin emiri, Allah'ın rahmeti de. Senden dolayı tek olan Allah'a hamdederim. İmdi."

1161. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) şöyle buyurdu: **"İsrailoğullarından bir adam"** deyip râvî hadisin tamamını anlattı ve devamında adamın arkadaşına:

"Filandan filana" diye mektup yazdığını nakletmiştir.

İsrailoğullarından bir adam, kendi milletine mensup birinden bin dinar ister. Borç vermek isteyen bir dostu:
"Haydi şahitlerini getir, vereyim" der. Adam:
"Şahit olarak Allah yeter" der. Dostu:
"Haydi kefil getir" der. Adam:
"Kefil olarak Allah yeter" der. Dostu:

"Gerçekten doğru söylüyorsun!" der ve belirli bir vade ile bin dinar verir. Parayı alan deniz seferine çıkar, işlerini görür, dönmek ister. Borcunun vadesi bitiyordu. Onu zamanında vermek istiyordu. Fakat gemi bulamıyordu. Bir kütük alıp içini oyuyor. Bin dinarı bir mektupla kütüğün içine koyuyor. Oyuğu sıkıca kapatarak deniz kenarına geliyor. Şöyle dua ediyor:

"Allahım! Sen çok iyi bilirsin ki, ben filan kimseden bin dinar ödünç aldım. Benden kefil istedi. Kefil olarak Allah yeter, dedim. Senin kefilliğine razı oldu. Şahit istedi. Şahit olarak Allah yeter, dedim. Senin şahitliğine razı oldu. Zamanında borcumu ödemek kaygısına düştüm. Bir gemi aradım. Bulamadım. Artık şu parayı sana emanet ediyorum, diyerek kütüğü denize atar. Borçlu böyle gemi bulmaya çalışırken alacaklı da onun dönmesini umarak deniz kenarına çıkar. Bu altın dolu ağaç parçasını deniz sahilinde görür. Evde yakılır düşüncesiyle alır. Evde kütüğü parçalayınca içindeki paralarla mektup çıkar. Sonra borçlu döner. Alacaklıya gider:

"Borcumun vadesi gecikti, ama ne yapayım ki, gemi bulamadım, diye yemin eder ve çıkarıp bin dinar uzatır. Alacaklı:

"Yahu sen borcunu göndermedin mi?" diye sorar.

Borçlu: "Gelmek ve göndermek için gemi bulamadığımı söyledim ya, diye cevap verir. Alacaklı:

"Yüce Allah, odun içinde gönderdiğin para ile borcunu ödedi" der. Borçlu da büyük bir sevinç içinde tekrar vermek üzere hazırladığı parayı alıp gider.

530. Nasıl Sabahladın diye Sormak

1162. Mahmud Bin Lebid (r) anlatıyor:

Hendek Savaşı günü Sa'd bin Muaz bileklerinden ağır bir şekilde yaralanmıştı. Onu savaşta yaralıları tedavi eden Refide adındaki kadının yanına taşıdılar. Rasulullah (s) Sa'd'a uğrayınca:

"Nasıl akşamladın?" sabah olunca da:

"Nasıl sabahladın?" diye sorardı. Sa'd da Rasulullah (s)'a durumunu anlatırdı."

1163. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Hz. Ali (r), Rasulullah (s)'ın vefatı hastalığında yanından çıkınca, insanlar:

"Ya Ebu'l-Hasan! Rasulullah (s) bu gece nasıl sabahladı?" diye sordular. Ali:

"Hamdolsun Allah'a, Rasulullah hastalıktan kurtularak sabahladı. Bunun üzerine babam Abbas, Ali'nin elini tutarak dedi ki:

"Senin görüşün nedir? Vallahi, sen üç gün sonra başkasına köle alacaksın! (Rasulullah'ın irtihalinden sonra halifenin memuru olacaksın.) Çünkü ben sanırım ki, Rasulullah bu hastalığından dolayı ölecektir. Ben Abdülmuttalip oğullarının ölüm sırasında yüzlerinin ne şekil olduklarını bilirim. Şimdi sen bizi Rasulullah'a götür de hilafetin kimde bulunacağını kendisine soralım. Hilafet bizde ise bunu bilelim. Bizden başkasına ait ise, bizi tavsiye etmesini onunla konuşalım. Ali bu söz üzerine şöyle dedi: "Vallahi, bu işi biz Rasulullah'a sorar, o da bizi bundan menederse, Rasulullah'ın vefatından sonra insanlar hilafeti bize vermezler. Vallahi, ben onu Rasulullah'a sormam diye yemin etti." *(Buhari, Meğazi, 83)*

531. Mektubun Sonunu Selam, İsim ve Tarihle Bitirmek

1164. Zeyd Bin Sabit'in şu mektubu yazdığı rivayet edilmiştir:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Zeyd Bin Sabit'ten, müminlerin emiri, Allah'ın kulu Muaviye'ye. Selam sana müminlerin emiri, Allah'ın rahmeti de. Senden dolayı tek olan Allah'a hamdederim. İmdi. Bana dede ve kardeşlerin mirasından soruyorsun (deyip ravi mektubu okudu ve sonunu şöyle bağladı:) Biz Allah'tan hidayette daim kalmamızı ve bütün işlerimizde sebat ve muhafaza dileriz. Sapıtmaktan veya cahillikten veya bilmediğimiz şeylerden yükümlü tutulmamızdan Allah'a sığınırız. Selam sana müminlerin emiri, Allah'ın rahmeti, bereketi ve mağfireti de.

Mektubu yazan
Vüheyb

12 Ramazan
Perşembe günü
Hicri 42

532. Sen Nasılsın Demek

1165. Abdullah Bin Ebu Talha anlatıyor:

Enes Bin Malik (r) Hz. Ömer'den şöyle duymuştu: Bir adam kendisine selam verdi. Ömer de selamını aldı. Ardından Ömer adama:

"Nasılsın?" diye sordu. Adam:

"Senden dolayı Allah'a hamdederim" dedi. Hz. Ömer bunun üzerine şöyle dedi:

"Benim senden istediğim işte buydu."

Hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir.

533. Nasıl Sabahladın Diyene Ne Cevap Verilir?

1166. Câbir Bin Abdullah (r) anlatıyor:

Ashap tarafından Rasulullah (s)'a:

"Nasıl sabahladın?" diye sorulunca, Rasulullah:

"Cenazeye katılmayan ve bir hasta ziyaretinde bulunmayan bir topluluktan daha hayırlı olarak sabahladım" buyurdu.

1167. Muhacirden kuyumculuk yapan biri şöyle anlatmıştır:

"Ben, Rasulullah (s)'ın ashabından Hadramutlu şişman bir adamla beraber oturuyordum. Adama:

"Nasıl sabahladın?" diye sorulduğu vakit şöyle dedi:

"Allah'a şirk koşmadan."

1168. Seyf Bin Vehb anlatıyor: Ebu Tufeyl bana sordu:

"Sen kaç yaşındasın?" Ben:

"Otuz üç yaşındayım" diye cevap verdim. Ebu Tufeyl:

"Ben, Hüzeyfe Bin Yemani'den duyduğum bir hadisi sana anlatayım mı? Muharib Hasefe kabilesinden Amr Bin Suley

adında bir sahabi vardı. Amr, o gün benim yaşındaydı. Ben de senin bugünkü yaşındaydım. Onunla birlikte mescitte bulunan Huzeyfe'ye gittik. Ben cemaatın sonuna oturdum. Amr ise ön tarafa doğru yürüdü. Nihayet Hüzeyfe'nin önünde durup ona:

"Ya Abdullah (Hüzeyfe)! Nasıl sabahladın veya nasıl akşamladın?" diye sordu. Hüzeyfe:

"Allah'a hamdolsun" dedi. Amr:

"Bize getirdiğin bu hadisler nedir?" diye sordu. Hüzeyfe:

"Ya Amr! Benden sonra gelen haber nedir?" diye cevap verdi. Amr:

"Duymadığım hadisler" dedi. Hüzeyfe:

"Vallahi, ben Rasulullah (s)'dan duyduklarımı size anlatmış olsaydım, bu gece karanlığında beni beklemezdiniz. Lakin Ya Amr Bin Suley! Kays kabilesinin Şam'a hakim olduğunu gördüğün vakit, uyanık ol, sakın. Allah'a yemin ederim ki, Kays kabilesi korkutmadığı veya öldürmediği Allah'a inanan bir kul bırakmayacak. Allah'a yemin ederim ki, müminler üzerine bir tepenin ucuna (en küçük bir şeye) bile mani olamayacakları bir zaman gelecektir" dedi. Bunun üzerine Amr şöyle dedi:

"Allah sana merhamet eylesin, sen kavmine ne yaptın?" Hüzeyfe:

"O bana aittir" dedi ve ardından oturdu.

534. Meclislerin Hayırlısı Geniş Olanıdır

1169. Abdurrahman Bin Ebi Ömer anlatıyor:

Ebu Said-i Hudri bir cenazeye çağrılmıştı.

Ravi dedi ki: "Ebu Said'in katılmama gibi bir durumu söz konusu olunca, topluluk yerlerini alıp oturdular. Ebu Said ardından geldi. Topluluk onu görünce, kendisine yer vermek için acele ettiler. Bazıları kendi yerine oturması için ayağa kalkınca Ebu Said dedi ki:

"Kalkmayın! Ben Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duymuştum:

"Meclislerin (oturma yerlerinin) **en hayırlısı geniş olanıdır."** Ardından Ebu Said geri çekildi ve geniş bir yerde oturdu.

535. Kıbleye Karşı Oturmak

1170. Süfyan Bin Münkız babasından şöyle naklediyor:

"Abdullah Bin Ömer, genellikle kıbleye karşı otururdu. Abdullah Bin Kuseyt, güneşin doğuşundan sonra secde âyetini okuyup hem kendisi hem de çevresindekiler secde ettiler, ancak Abdullah Bin Ömer secde etmedi. Güneş doğunca Abdullah dizlerine bağladığı ellerini çözüp secde etti ve dedi ki:

"Sen arkadaşlarının yaptığı tilavet secdesini görmedin mi? Onlar namaz vaktinin dışında (kerahet vaktinde) secde etmişlerdir."

536. Yerinden Kalkıp Sonra Geri Gelirse

1171. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Biriniz oturduğu yerden kalkıp geri geldiği zaman o yere öncelikle hak sahibidir." *(Müslim, Selam, 31)*

537. Yol Üstünde Oturmak

1172. Enes Bin Malik anlatıyor:

Biz henüz çocukken Rasulullah (s) bize gelmişti. Beni bir hacetine gönderdi. Kendisine dönene kadar yolda oturup beni bekledi. Ben anneme geç dönünce, bana:

"Seni geciktiren nedir?" diye sordu. Ben:

"Rasulullah (s) beni bir işe gönderdi" diye cevap verdim. Annem:

"O iş nedir?" diye sordu. Ben:

"O sırdır" dedim. Bunun üzerine şöyle dedi:

"O halde Rasulullah (s)'ın sırrını sakla." *(Müslim, Fezail-i Sahabe, 145)*

538. Mecliste Yer Açmak

1173. İbn-i Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden hiç kimse, bir başkasını yerinden kaldırıp sonra da oraya oturmasın. Ancak yer açın ve halkayı genişletin." *Buhari, İstizan, 31-Müslim, Selam, 27)*

539. Safın Sonunda Oturmak

1174. Cabir Bin Semure (r)anlatıyor:

"Biz, Rasulullah (s)'a vardığımız vakit her birimiz safın sonunda otururdu."

540. İki Kişi Arasına Oturulmaz

1175. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Bir kimsenin, izin almadan iki kişinin arasına oturması helal olmaz."

541. Kalabalık Mecliste Sahibine Doğru Yürümek

1176. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Hz. Ömer (r) yaralandığı vakit, ben onu taşıyanlar arasında bulunuyordum. Nihayet onu evin içine koyduk. Ömer bana:

"Ey kardeşimin oğlu! Git bak, beni kim yaraladı ve benimle birlikte kim yaralandı?" diye sordu. Ben de gidip ona haber vermek için döndüm. Bir de ne göreyim, ev hıncahınç dolmuş. İnsanların boyunlarına basa basa ilerlemeyi çirkin gördüm, benim yaşım gençti, hemen oturdum. Ömer, birini işe gönderdiği vakit, işle ilgili kendisine bilgi verilmesini emrederdi. O anda Ömer'in üstü örtülmüştü. Ka'b geldi ve dedi ki:

"Allah'a yemin ederim ki, şayet müminlerin emiri Allah'a dua ederse, Cenab-ı Hak elbette onu kurtaracak ve ümmetin başına tekrar dikecektir. Hatta bu ümmetle ilgili şöyle şöyle yapacaktır. Daha sonra Ka'b, münafıkları isim ve künyeleriyle saydı. Ben:

"Dediklerini Ömer'e bildireyim mi?" dedim. Ka'b:

"Ona bildirmeni istediğimden bunları dedim" diye cevap verdi. Bu söz üzerine yüreklenip kalktım, insanların boynuna basa basa Hz. Ömer'in yanına kadar ilerledim. Yanıbaşında oturup dedim ki:

"Beni şu iş için göndermiştin. (Ebu Lülüe) seninle birlikte on üç kişiyi yaraladı. Ayrıca havuzdan abdest alırken kasap Küleyb'i de yaraladı. Ka'b da Allah'a yemin edip şöyle söylüyor." Hz. Ömer bunun üzerine:

"Ka'b'ı bana çağırın" dedi. Ka'b çağrıldı. Ömer ona:

"Ne söylüyorsun?" diye sordu. Ka'b:

"Şöyle şöyle diyorum" diye cevap verdi. Ömer:

"Hayır! Allah'a yemin ederim ki, bunun için dua etmem. Lakin Allah kendisini affetmezse Ömer bedbaht olmuştur."

1177. Şa'bi anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer (r)'in yanında topluluk otururken kendisine bir adam gelip adım adım ona doğru ilerlerken insanlar ona mani oldular. Abdullah Bin Ömer:

"Adamı bırakın" dedi. Adam gelip Abdullah'ın yanına oturdu ve:

"Rasulullah (s)'dan duyduğun bir şeyi bana haber ver" dedi. Abdullah Bin Ömer: Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Müslüman, diğer müslümanların elinden ve dilinden zarar görmedikleri kimsedir. Muhacir de Allah'ın yasakladığı şeyi terkedendir." *(Buhari, İman, 5-Müslim, İman, 64)*

542. İnsanların En Cömert Olanı Arkadaşı Yanında Oturandır

1178. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Bana göre insanların en cömerti yanımda oturandır."

1179. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Bana göre insanların en cömert olanı, yanımda oturuncaya kadar insanların arasından adım adım gelendir."

543. Ayağı Ön Tarafa Doğru Uzatmak

1180. Kesir Bin Mürre anlatıyor:

"Cuma günü mescide girmiştim. Avf Bin Malik'i orada bir halkada otururken buldum. Ayaklarını ön tarafa doğru uzatmış-

tı. Beni gördüğü zaman hemen ayaklarını topladı ve ardından bana dedi ki:

"Ayağımı neden uzattığımı biliyor musun? Doğru bir adam gelip otursun diye."

544. Toplum İçinde Tükürülür mü?

1181. Haris Bin Amr es-Sühemi anlatıyor:

Ben, Rasulullah (s)'a vardım. Arafat veya Mina'daydı. İnsanlar onun etrafında dolaşıyorlardı. Bedeviler de ona geliyordu. Yüzünü görünce:

"Bu çok mübarek bir yüzdür" dediler. Ben:

"Ya Rasulallah! Allah'tan bağışlanmamı dile" dedim. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Allahım! Bizi bağışla." Ben dolaştım ve:

"Ya Rasulallah! Allah'tan bağışlanmamı dile" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allahım! Bizi bağışla." Ben dolaştım ve:

"Ya Rasulallah! Allah'tan bağışlanmamı dile" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allahım bizi bağışla." Ardından tükürüğünü alıp ayakkabısına sildi. Tükürüğünün çevresindekilerden birine isabet etmesini çirkin görürdü. (Rasulullah (s) çevresine tükürmezdi.)

545. Evlerin Önüne Çıkıp Oturmak

1182. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) evlerin önüne çıkıp oturmayı yasaklamıştı. Sahabe:

"Ya Rasulallah! Evlerimizde oturmak bize zor geliyor" dediler. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Şayet oturacaksanız oturduğunuz yerlerin hakkını verin." Sahabe:

"Ya Rasulallah! Oturma yerlerinin hakkı nedir?" diye sordular. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yol sorana rehberlik etmek, selam almak, gözleri yummak (harama bakmamak), iyiliği emretmek ve kötülüğü menetmektir." *(Buhari, İstizan, 2-Müslim, Libas, 114)*

1183. Ebu Said-i Hudri (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sakın yollarda oturmayın." Sahabe:

"Ya Rasulallah! Oturmadan edemeyiz, oralarda oturup konuşuyoruz" dediler. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mutlaka oturacaksanız, bari yola hakkını verin!" Sahabe:

"Ya Rasulallah! Yolun hakkı nedir?" diye sordular. Rasulullah (s) buyurdu ki:

"Gözü yummak (harama bakmamak), **rahatsızlık veren şeyi yoldan kaldırmak, iyiliği emretmek ve kötülüğü menetmektir."** *(Buhari, Mezalim, 22)*

546. Paçaları Sıvamak

1184. Ebu Musa el-Eş'ari (r)anlatıyor:

"Rasulullah (s), bir gün hâceti için Medine bostanlarından birine çıktı. Ben de peşinden çıktım. Rasulullah (s) bostana girdiği vakit, ben de kapının önüne oturdum. İçimden dedim ki, bana emretmediği halde bugün Rasulullah'ın kapıcısı olacağım. Rasulullah gitti hacetini gördü ve su kuyusunun başına oturdu. Paçalarını sıvayıp ayaklarını kuyuya sarkıttı. Ardından Ebu Bekir geldi. Bostana girmek için Rasulullah'ın müsaadesini istedi. Ona:

"Senin için izin alıncaya kadar olduğun yerde dur" dedim. Ebu Bekir de durdu. Ben Rasulullah'a varıp:

"Ya Rasulallah! Ebu Bekir sana gelmek için müsaade istiyor" dedim. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kendisine izin ver ve onu cennetle müjdele." Ebu Bekir bostana girdi. Rasulullah'ın sağ tarafından geldi. O da paçalarını sıvayarak ayaklarını kuyuya sarkıttı. Ardından Ömer geldi. Ona: Senin için izin alıncaya kadar olduğun yerde dur" dedim. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kendisine izin ver ve onu cennetle müjdele." Ömer de Rasulullah'ın sol tarafından geldi. O da paçalarını sıvayıp ayaklarını kuyuya sarkıttı. Kuyunun başı doldu, orada hiç oturacak yer kalmadı. Ardından Osman geldi. Ona:

"Senin için izin alıncaya kadar olduğun yerde dur" dedim. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kendisine izin ver ve başına gelecek olan bir musibet karşılığında onu cennetle müjdele."Osman bostana girdi. Onların yanında oturacak bir yer bulamadı, dolaştı; nihayet tam karşılarında kuyunun kenarına geldi. O da paçalarını sıvayıp ayaklarını kuyuya sarkıttı. O anda kardeşimin gelmesini arzu ettim. Onu getirsin diye Allah'a dua ettim. Ancak kuyunun başından kalkıncaya kadar o gelmedi."

Ravi İbn-i Müseyyeb dedi ki:

"Onların bu şekilde oturmalarını kabirleri olarak tevil ettim. Üçünün kabri mescitte bir arada. Osman'ın kabri ise tek başına." *(Buhari, Fezail, 5-Müslim, Fezail, 29)*

1185. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) gündüzün bir saatinde evinden çıktı. Ne o bana ne de ben ona bir şey söylemeden Kaynukaoğulları çarşısına gelinceye kadar yürüdü. Sonra Fatıma'nın evinin avlusunda oturdu. Hasan'ı kastederek:

"Küçük orada mısın, küçük orada mısın?" diye sordu. Fatıma çocuğu biraz bekletti. Zannedersem bu arada çocuğu giydiriyor veya saçını başını yıkıyordu. Sonra çocuk süratle koşarak geldi. Rasulullah (s) onu kucakladı, öptü ve şöyle buyurdu:

"Allahım! Sen bu çocuğu sev, bunu seveni de sev." *(Buhari, Buyu, 49-Müslim, Fezail, 57)*

547. Kendisi İçin Kalkılan Yere Oturmaz

1186. Abdullah Bin Ömer (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bir kişiyi oturduğu yerden kaldırıp sonra oraya oturmayı menetmiştir."

İbn-i Ömer de kendisi için bir adam oturduğu yerden kalkınca oraya oturmazdı. *(Buhari, İstizam, 32, Müslim, Selam, 29)*

548. Sır Bir Emanettir

1187. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Ben, bir gün Rasulullah (s)'a hizmet etmiştim. Ona yaptığım hizmeti bitirdiğimi görünce:

"Rasulullah (s) kuşluk uykusuna yatacak" dedim ve hemen yanından çıktım. Erkek çocuklarının orada oynadıklarını gördüm. Ben de dikildim, çocukların oyunlarına bakmaya başladım. Ardından Rasulullah gelip onların yanına kadar gitti, çocuklara selam verdi. Ardından beni çağırıp bir işe gönderdi. Ben gidip dönünceye kadar Rasulullah bir ağacın gölgesindeydi. Böylece anneme geç gittim. Annem:

"Seni geciktiren nedir?" diye sordu. Ben:

"Rasulullah beni bir işe gönderdi" dedim. Annem:

"O iş nedir?" diye sordu. Ben:

"O Rasulullah'a mahsus bir sırdır" dedim.

Annem:

"Rasulullah'ın sırrını koru" dedi. Ben de bu işi hiç kimseye anlatmadım. (Raviye hitaben) Şayet anlatacak olsaydım, o işi sana anlatırdım" dedi.

549. Rasulullah Bütün Bedeni İle Dönerdi

1188. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), orta boyda idi; uzun boya daha yakın idi. Teni bembeyaz, sakalı siyah, dişleri güzel, gözlerinin kirpikleri uzun, omuzlarının arası geniş, yanakları orta halde idi. Ayaklarının tamamını yere basardı; ayağında düz tabanlık yoktu. Ön tarafa da arka tarafa da bütün bedeni ile dönerdi. Ben, ondan önce de ondan sonra da onun benzerini görmedim."

550. Bir İş İçin Birine Gideceği Zaman Önceden Ona Haber Vermesin

1189. Eslem, dedesinden naklediyor: Hz. Ömer bana dedi ki: "Ben seni bir adama yolladığım vakit, seni ne için kendisine yolladığımı önceden ona söyleme. Çünkü Şeytan o anda ona yalan tertip eder."

551. Gözünü Dikip Bakmak

1190. Mücahit, bir kişinin din kardeşine gözünü dikip bakmasını veya yanından kalkınca gözü ile onu izlemesini veya "sen nereden geldin ve nereye gidiyorsun?" diye sormasını çirkin görürdü.

1191. Malik Bin Zebid anlatıyor:
"Biz, Rebeze denilen yerde bulunan Ebu Zer'e uğradık. Bize:
"Nereden geliyorsunuz?" diye sordu. Biz:
"Mekke'den veya Beytullah'dan" dedik.
Ebu Zer:
"İşiniz bu mu?" diye sordu. Biz:
"Evet" dedik. Ebu Zer:
"Bu işle birlikte ticaret ve alışveriş var mı?" dedi. Biz:
"Hayır" dedik. Ebu Zer bunun üzerine şöyle dedi:
"O takdirde yeniden bir işe başlayın."

552. Bir Toplumun Hoşlanmadığı Bir Haberi Dinlemek

1192. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim resim yaparsa, ona can vermesi için zorlanır ve azap edilir. Ama ona asla can veremeyecektir. Kim rüyasında görmediğini gördüm derse, iki arpa tanesini birbirine bağlamaya zorlanır ve azap edilir. Kim bir toplumun kendisinden kaçtığı bir haberi işitmeye çalışırsa, onun iki kulağına kıyamet gününde kurşun dökülür." *(Buhari, Tabir, 45)*

553. Kürsü Üzerine Oturmak

1193. Uryan Bin Heysem anlatıyor:

Babam Heysem benim çocukluğumda Muaviye'ye varmıştı. Yanına girince, Muaviye:

"Hoş geldin, hoş geldin" dedi. Yanında kürsü üzerinde oturan bir adam vardı. Adam:

"Ya Emirel-müminin! Kendisine hoş geldin dediğin bu adam kimdir?" diye sordu. Muaviye:

"Bu şark halkının efendisidir, bu Heysem Bin Esved'dir" dedi. Bunun üzerine ben:

"Bu kimdir?" diye sordum.

"Abdullah Bin Ömer Bin As'dır" dediler. Ona:

"Ey filanın babası! Deccal nereden çıkacak?" diye sordum. Abdullah Bin Amr:

"Ben, senin beldenin insanlarından daha çok uzağı soran ve yakını bırakan hiçbir belde halkı görmedim" dedi, ardından "Deccal, içinde hurma ağaçları olan Irak toprağından çıkacaktır" dedi.

1194. Ebu'l-Âliye anlatıyor:

"Ben, İbn-i Abbas'la birlikte bir divan üzerinde oturdum."

1195. Ebu Cemre anlatıyor:

Ben, İbn-i Abbas'la birlikte oturmuştum. O, beni kendi kürsüsüne oturturdu. Bana:

"Ben sana malımdan bir pay ayırana kadar yerimde kal. Ben de onun kürsüsünde iki ay oturdum."

1196. Basra valisi Hakem kürsü üzerinde otururken yanında bulunan Enes Bin Malik (r)'in şöyle dediği duyulmuştur:

"Hava sıcak olduğu vakit, Rasulullah öğle namazını geç kıldırırdı. Hava soğuk olduğu zaman ise, namazı erken kıldırırdı."

1197. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s)'ın yanına vardım. Hurma yaprağından yapılmış bir hasır üzerinde yatıyordu. Başının altında içi hurma yaprağı ile doldurulmuş deriden bir yastık bulunuyordu. Rasulullah'ın bedeni ile hasır arasında sadece bir elbise vardı. Ömer bu şekilde onun yanına girince ağladı. Rasulullah:

"Ya Ömer! Niye ağlıyorsun?" diye sordu. Ömer:

"Ya Rasulallah! Allah'a yemin ederim ki beni ağlatan şey, senin Kisra ve Kayser'den daha üstün olduğunu bilmemdir. Onlar dünya saltanatı içinde yüzüyorlar. Oysa sen ya Rasulallah, bu gördüğüm hasır üzerinde yatıyorsun. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ya Ömer! Dünya nimeti onların, ahiret saadeti de bizim olmasına razı değil misin?" Ömer:

"Razı olurum ya Rasulallah" dedim. Rasulullah:

"O bu şekildedir" buyurdu.

1198. Ebu Rifaa el-Adevi anlatıyor:

Rasulullah'ın yanına vardım; hutbe okuyordu:

"Ya Rasulallah! Yabancı, dinini sormaya gelmiş, dininin ne olduğunu bilmeyen bir adamım" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) bana döndü ve hutbesini bırakarak ta yanıma kadar geldi. Kendisine bir sandalye getirildi. Zannedersem ayakları demirdendi. Rasulullah (s) bu sandalyenin üzerine oturarak, Allah'ın kendisine öğretmiş olduğu bilgilerden bana da öğretmeye başladı. Sonra hutbesini sonuna kadar tamamladı.

1199. Musa Bin Dihkan anlatıyor:

"Ben, Abdullah Bin Ömer'i üzerinde kırmızı örtü bulunan bir gelin sandalyesinde otururken gördüm."

1200. İmran Bin Müslim anlatıyor:

"Enes'i bir sandalye üzerinde otururken gördüm; ayaklarının birini ötekinin üzerine koymuştu."

554. Gizli Konuşanların Arasına Girmemek

1201. Said el-Makberi anlatıyor:

Ben, İbn-i Ömer'e uğramıştım. O, yanındaki adamla konuşuyordu. Onlara doğru yürüyünce İbn-i Ömer göğsüme vurdu ve şöyle dedi:

"İki kişiyi konuşurken görürsen izin istemeden onlarla beraber durma ve onlarla beraber oturma."

Bunun üzerine ben dedim ki:

"Ey Ebu Abdurrahman (İbni Ömer)! Allah seni ıslah eylesin. Ben sadece sizden hayırlı şeyler dinlemek istedim."

1202. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Kim bir toplumun hoşlanmadığı bir haberi işitmeye çalışırsa, onun kulağına kıyamet gününde kurşun dökülür. Kim rüyasında görmediğini gördüm derse, iki arpa tanesini birbirine bağlamaya zorlanır."

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir. Yani hem İbn-i Abbas'ın hem de Rasulullah'ın sözü olarak rivayet edilmiştir. Merfu mu, mekuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

555. Üç Kişi Bir Arada İken İkisi Gizli Konuşmasın

1203. Abdullah Bin Mes'ud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Cemaat üç kişi olduğu vakit ikisi üçüncü arkadaşlarını bırakıp da gizli konuşmasınlar." *(Buhari, İstizan, 45-Müslim, Selam, 36)*

556. Cemaat Dört veya Daha Çok Olursa

1204. Yine bir başka yolla Abdullah Bin Mes'ud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Siz üç kişi olduğunuz vakit, ikisi üçüncü arkadaşlarını bırakıp da gizli konuşmasınlar. Çünkü bu, üçüncü arkadaşı şüphesiz üzer." *(Buhari, İstizan, 47-Müslim, Selam, 38)*

Bu hadisler, bir arada bulunan üç kişiden ikisinin üçüncü arkadaşlarından ayrı, gizli konuşmalarının haram olduğuna delalet eder. Eğer bir arada bulunanlar dört kişi ise, bunlardan ikisinin diğer iki arkadaşlarından gizli konuşmalarında bir sakınca yoktur.

1205. Abdullah Bin Ömer (r) aynı hadis-i şerifi rivayet etmiştir. Ona:

"İnsanlar dört kişi olursa ne olur?" diye sorduk. İbn-i Ömer:

"Bu onu üzmez" dedi.

1206. Abdullah Bin Mes'ud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Üç kişi olduğunuzda insanlara karışıncaya kadar iki kişi diğerini terkederek gizli konuşmasın. Çünkü bu onu üzer." *(Buhari, İstizan, 47)*

1207. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:

"İnsanlar dört kişi oldukları vakit, ikisinin gizli konuşmasında bir sakınca yoktur."

557. Meclisten Kalkmak İçin İzin İstemek

1208. Ebu Bürde Bin Ebu Musa anlatıyor:

Ben Abdullah Bin Selam'ın yanında oturmuştum. Abdullah bana:

"Sen bizim yanımızda oturdun; ancak bizim kalkma vaktimiz geldi" dedi. Ben de kendisine:

"İstediğin vakit gidebilirsin?" dedim. Abdullah kalktı, ben de kapıya kadar peşinden gittim."

558. Güneşin Altında Oturulmaz

1209. Kays, babasından şöyle nakletmiştir:

"Rasulullah (s) hutbe okurken babam gelip güneşin altında durmuş. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Gölgeye çekil" diye ona emretmişti.

559. Yasaklanan Giyim Tarzları

1210. Ebu Said-i Hudri (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) iki giyim ve iki de alışveriş tarzını yasakladı. Yasaklanan satış tarzları. Mulâmese ve munâbezedir. Mülaseme, diğerinin elbisesine (gündüz veya gece) eliyle sadece değmesi, elbiseyi altüst ederek iyice görmemesi (ve bu kadarla satış akdinin tamamlanmasıdır). Münabeze ise, kişinin elbisesini öbürüne atması, öbürünün de kendi elbisesini ona atması ve bu atışmanın da, elbiseye bakıp razı olmadan satış sayılmasıdır.

Yasaklanan iki giyinmeden biri, iştimalu'ssamma'dır, bu da kişinin elbisesini omuzlarından biri üzerine koyup, sarınması, diğer omuzunu açıkça elbisesiz bırakmasıdır. Yasaklanan diğer giyinme tarzı ihtibâdır. Bu da oturmakta olan bir kimsenin elbisesine sarınması, bu esnada avret mahallini örten başka bir şey bulunmamasıdır." *(Buhari, Libas, 20-21-Müslim, Büyü, 26)*

Bu hadis, cahiliyet devrinin bazı giyinme ve alışveriş tarzını belirtmekte ve Rasulullah'ın bunlarla ilgili olarak getirdiği yasaktan haber vermektedir.

560. Misafire Minder Vermek

1211. Ebu Kılabe anlatıyor: Ebu Melih bana şöyle anlatmıştır:

"Baban Zeyd'le Abdullah Bin Amr'ın yanına vardık. Bize dedi ki: "Benim orucum Rasulullah'a anlatılmış. Rasulullah bu sebeple evime girdi. Otursun diye kendisine hurma yaprağı ile doldurulmuş bir deri yastık takdim ettim. Rasulullah onu bırakıp yerde oturdu; yastık da Rasulullah ile benim aramda kaldı. Rasulullah bana:

"Her aydan üç gün oruç tutmak sana yetmez mi?" diye sordu. Ben:

"Ya Rasulallah! (Yeterli değil) dedim. Rasulullah:

"Beş gün olsun" buyurdu. Ben:

"Ya Rasulallah! (Yeterli değil) dedim. Rasulullah:

"Yedi gün olsun" buyurdu. Ben:

"Ya Rasulallah (Yeterli değil) dedim. Rasulullah:

"Dokuz gün olsun" buyurdu. Ben:

"Ya Rasulallah! (Yeterli değil) dedim. Rasulullah:

"On bir gün olsun" buyurdu. Ben

"Ya Rasulallah! (Yeterli değil) dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

Hz. Davud'un orucu üstünde (nafile) **oruç yoktur. Bu, bir gün oruç tutmak ve bir gün iftar etmektir."** *(Buhari, Siyam, 59-Müslim, Siyam, 11)*

1212. Abdulah Bin Busr anlatıyor:

"Rasulullah (s) babama uğramıştı. Babam kendisine bir kadife minder takdim etti. Rasulullah (s) da o minder üzerine oturdu."

561. Rasulullah'ın Kurfusâ Oturuşu

1213. Kadın sahabiye olan Keyle Bint-i Mahreme (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ı Kurfusâ şeklinde otururken gördüm. Ben, bu oturuşunda Rasulullah'ı huşu içinde görünce dehşetten titremiştim."

Kurfusa oturuşu, dizlerini karnına çekip elleriyle onları sararak oturmaktır.

562. Rasulullah'ın Bağdaş Kurarak Oturması

1214. Hanzele Bin Hiyzem anlatıyor:

"Rasulullah'a varmıştım. Onu bağdaş kurarak otururken gördüm."

1215. Ebu Huzeyle, Ali Bin Abdullah Bin Abbas'ı ayaklarının birini diğeri üzerine koyup bağdaş kurarak otururken görmüştür.

1216. İmran Bin Müslim anlatıyor:

"Enes Bin Malik'i ayaklarının birini diğeri üzerine koyup böyle bağdaş kurarak otururken gördüm."

563. Rasulullah'ın Dizlerini Dikerek Oturması

1217. Süleyman Bin Cabir el-Hüceymi anlatıyor:

Rasulullah (s)'a varmıştım. Kendisi dizlerini dikerek oturmuştu. Hırkanın etekleri ayaklarının üzerindeydi. Ben:

"Ya Rasulallah! Bana nasihat et" dedim. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah'tan kork. Yapılan iyilikten hiçbir şeyi küçük bulup hakir görme; su çekmek isteyen kişinin kabına kendi kovandan su koyman bile. Kardeşinle güler yüzle konuşman bile. Elbiseni yere sürtme, zira bu kendini beğenmendendir, Allah bu davranışı sevmez. Bir kişi seninle ilgili bildiği bir şeyle seni ayıplarsa da, sen onunla ilgili bildiğin bir şeyle onu ayıplama. Bu kişiyi terket; vebali onun üzerine, sevabı ise sana aittir. Hiçbir şeye sövme."

Ravi diyor ki:

"Bundan sonra hiçbir insan ve hiçbir hayvana sövmedim."

İhtiba oturuşu, dizlerini dikip ellerini dizlerinde kavuşturmadan oturmaktır.

1218. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Hasan'ı her gördüğümde gözlerim yaşla dolmuştur. Zira Rasulullah (s) bir gün dışarı çıkıp beni mescitte buldu. Elimden tuttu. Ben de onunla birlikte yürüdüm. Kaynukoğulları çarşısına gelinceye kadar benimle konuşmadı. Çarşıda dolaştı ve çevreye baktı. Sonra geri döndü; ben de onunla birlikteydim. Ardından mescide geldi, dizlerini dikerek oturdu. Sonra:

"Küçük nerede? Küçüğü bana çağır" buyurdu. Hasan bunun üzerine suratle koşarak geldi, Rasulullah'ın kucağına atladı. Ardından elini Rasulullah'ın sakalının içine soktu. Sonra

Rasulullah (s) ağzını açtı, Hasan'ın ağzını kendi ağzının içine koydu. Ardından şöyle buyurdu:

"Allahım! Ben bu çocuğu seviyorum, sen de bunu sev ve bunu seveni de sev." *(Buhari, Büyü, 49-Müslim, Fezail, 57)*

564. Dizler Üzerine Çökmek

1219. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) sahabeye öğle namazını kıldırdı. Selam verince minbere çıkıp ayakta durdu. Kıyametten bahsetti. O gün pek büyük şeyler olacağını haber verdi. Sonra buyurdu ki:

"Bana bir şey sormak isteyen varsa şimdi sorsun. Vallahi, bu makamımda bulunduğum sürece bana ne sorarsanız hemen haber vereceğim."

Enes diyor ki:

"Sahabe, bu sözü Rasulullah'dan duyunca çok ağladılar. Rasulullah (s) tekrar tekrar hep "Sorsanıza!" diyordu. Ömer bunun üzerine dizleri üzerine çömelip şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Biz Allah'ı Rab, İslam'ı din, Muhammed'i Rasul olarak kabul edip tasdik ettik. Ömer böyle söyleyince Rasulullah (s) sükut etti ve sonra şöyle buyurdu:

"Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben demin namaz kılarken cennet ile cehennem şu duvarın yüzünde bana arzolundu. Ne böyle hayrın, ne de böyle şerrin bugünkü gibisini görmedim." *(Buhari, İtisam, 3-Müslim, Fezail, 136)*

565. Rasulullah'ın Sırt Üstü Yatması

1220. İbn-i Uyeyne (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s)'ı ayaklarının birini diğeri üzerine koyup sırt üstü yatarken gördüm." *(Buhari, Salat, 75-Müslim, Libas, 75)*

1221. Musevvir (r) anlatıyor:

"Abdurrahman Bin Avf'ı ayaklarının birini diğer üzerine koyup sırt üstü yatarken gördüm."

566. Yüzükoyun Yatmak Yasaktır

1222. Tihfe el-Gifari Ashab-ı suffeden olan babasından şöyle naklediyor:

"Ben gecenin sonunda mescitte yüzükoyun uyurken bir kişi gelip ayağı ile beni dürtüp şöyle dedi:

"Kalk! Bu yatış, Allah'ın buğzettiği bir yatıştır." Başımı kaldırdım, bir de baktım ki, Rasulullah (s) başımdan aşağı dikiliyor."

1223. Ebu Umame (r)anlatıyor:

"Rasulullah (s) mescitte yüzükoyun yatan bir adamın yanından geçerken ayağı ile dürtüp:

"Kalk! Bu, cehenneme ait bir uykudur." buyurdu.

567. Sağ Elle Yiyip İçmek

1224. Abdullah Bin Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz sol eliyle yemesin ve sol eliyle içmesin! Çünkü şeytan sol eliyle yer ve sol eliyle içer. Bir şeyi sol eliyle almasın ve sol eliyle vermesin."

568. Oturduğu Zaman Ayakkabılarını Nereye Koyar

1225. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"Bir kişi oturduğu vakit ayakkabılarını çıkarıp yan tarafa koyması Rasulullah (s)'ın sünnetindendir."

569. Şeytan Yatağa Dal ve Taş Atar

1226. Ebu Umame (r)diyor ki:

"Her hangi birinizin yatağını hanımı serdikten sonra şeytan hanımına karşı onu kızdırmak için gelip yatağın üstüne dal, taş veya başka bir şey atar. Biriniz yatağında böyle bir şey bulduğu vakit hanımına kızmasın. Çünkü bu, şeytanın işindendir."

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir. Yani hem Ebu Umâme'nin hem de Rasulullah'ın sözü olarak rivayet edilmiştir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

570. Örtüsüz Dam Üzerinde Yatmak

1227. Abdurrahman Bin Ali babasından naklettiğine göre Rasulallah (s) şöyle buyurdu:

"Kim üstünde örtü bulunmadan bir evin damında gecelerse; ondan kimse sorumlu değildir."

1228. Ali Bin Umare anlatıyor:

"Ebu Eyyub el-Ensari geldi, kendisini duvarsız bir damın üstüne çıkardım. Ardından inip:

"Neredeyse burada geceleyecektim de benim için hiçbir koruma olmayacaktı" dedi.

1229. Rasulullah (s) şöyle buyuruyor:

"Etrafı açık bir dam üzerinde uyuyup düşen kişiden kimse sorumlu değildir. Deniz dalgalandığı vakit gemiye binip boğulan kişiden de kimse sorumlu değildir."

571. Oturup Ayakları Sarkıtmak

1230. Ebu Musa el-Eş'arî (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) kuyunun başında bulunan duvar üstüne oturup ayaklarını (serinleme maksadıyla) kuyuya sarkıtmıştı."

572. İşi İçin Dışarı Çıkan Ne Der?

1231. Müslim Bin Ebu Meryem anlatıyor:

Abdullah Bin Ömer (r) evinden çıktığı vakit şöyle derdi:

"Allahım! Beni koru ve başkalarını da benden koru."

1232. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) evinden çıktığı vakit şöyle buyuruyordu:

"Allah'ın isminin yardımıyla. Ancak Allah'a dayanırım. Günahlardan dönüş ve kulluk için kuvvet ancak Allah'ın yardımıyladır."

573. Cemaat Önünde Ayağı Uzatmak ve Yaslanmak

1233. Şihab Bin Ubad el-Asari anlatıyor:

Abdulkays kabilesinden Rasulullah (s)'a gelen heyetten biri şöyle anlatmıştı:

"Rasulullah (s)'a gitmek için heyet olarak hazırlandık ve gittik. Rasulullah'a varmakla şereflenince, yanında oturmaya bizi davet eden bir adamla karşılaştık. Adam bize selam verdi, biz de selamını aldık. Ardından durup:

"Bu heyet kimdir?" diye sordu. Biz:

"Abdulkays kabilesinin heyetidir" diye cevap verdik. O:

"Hoş geldiniz, sefa geldiniz. Ben sizi çok aradım. Size müjde vermek için geldim. Rasulullah (s) dün doğuya doğru bakıp şöyle buyurdu:

"Yarın şu taraftan bir kafile gelecek. Onlar Arabın en hayırlı heyetidir." Bunun için gece burada kaldım. Sabahlayınca yükümü bineğime bağladım ve güneş yükselinceye kadar yürüdüm. Sonra geri dönmeye karar verdim. Ardından bineklerinizin başları göründü.

Sonra baştaki yerine dönmek için bineğini yularıyla çekti. Rasulullah'a vardı. Çevresinde Muhacir ve Ensar'dan sahabiler bulunuyordu. Adam:

"Anam babam sana feda olsun, ya Rasulallah! Ben Abdulkays kabilesinden gelen heyeti sana müjdelemek için geldim" dedi. Rasulullah (s):

"Ya Ömer! Bunlar sana ne zaman geldi?" diye sordu. Ömer:

"O heyet, şu peşimdekilerdir, gelmişlerdir" dedi. Adam bunu anlatınca Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah seni hayırla müjdelesin." Bu esnada sahabe, oturdukları yerde hazırlandılar. O anda Rasulullah da oturuyordu.

Ardından hırkasının eteğini elinin altına koyup üzerine yaslandı ve ayaklarını uzattı.Ardından heyet geldi. Muhacirler ve Ensar buna sevindiler. Heyet, Rasulullah ve ashabını görünce mutluluklarından bineklerini salıverip koşarak geldiler. Ashap, aralarında onlara yer açtı. Rasulullah da aynı hali üzere yaslanıyordu. Heyetin Reisi el-Eşec ise geç kalmıştı. Bu, Münzir Bin Aiz Bin Münzir bin Haris Bin Numan Bin Ziyad Bin Asar'dır. Heyetin bineklerini toplayıp çökertti, yüklerini indirip bir araya topladı. Sonra yolculuk elbisesini bir kenara bıraktı. Zenbilindeki temiz elbiseyi giyip yavaş yavaş onların yanına yürüdü. Rasulullah:

"Sizin efendiniz, başkanınız ve amiriniz kimdir?" diye sordu. Heyetin tamamı onu işaret ettiler. Rasulullah:

"Bu, büyüklerinizin oğlu mu?" diye sordu. Onlar:

"Onun babaları cahiliyet döneminde bizim efendilerimizdi. Bu da bizi İslam'a götüren önderimizdir. Eşec gelip bir kenara oturmak isteyince Rasulullah (s) oturduğu yerde doğruldu ve:

"Ya Eşec! Buraya" buyurdu. Eşec adı ile onun isimlendirilmesi ilk bugün olmuştu. Çocukken merkep onu tepip yüzünde ay şeklinde bir iz meydana gelmişti. Rasulullah (s) onun yanına oturtup kendisine iltifat etti ve faziletini sahabeye anlattı. Eşec'le birlikte gelen heyet de Rasulullah'a yönelip ona soru sormaya başladılar. Rasulullah da İslam'ı onlara anlatıyordu. Bu sözün peşinden Rasulullah:

"Azığınızdan yanınızda ne var?" diye sordu.

Heyet:

"Evet" deyip acele kalktılar. Onlardan her adam kendi yüküne varıp avuçlarının içinde bir yığın hurma getirdiler. Hurmalar, Rasulullah'ın önünde bulunan deri sergi üzerine bırakıldı. Rasulullah'ın önünde bir arşından uzun iki arşından kısa bir hurma çubuğu bulunuyordu. Rasulullah (s) devamlı onu elinde tutardı; onu çok az elinden ayırırdı. Rasulullah (s) elindeki çubukla hurma yığınını göstererek buyurdu ki:

Bunu tatlı siyah hurma ile isimlendiriyorsunuz, değil mi?"

Heyet:

"Evet" dediler. Rasulullah:

"Bunu iyi hurma diye isimlendiriyorsunuz, değil mi?" Heyet:

"Evet" dediler. Rasulullah:

"Bunu taze hurma diye isimlendiriyorsunuz, değil mi?" buyurdu. Heyet:

"Evet" dediler. Rasulullah:

"Bu, sizin hurmanızın en hayırlısıdır ve sizin için en yararlı olanıdır." (Kabilenin büyüklerinden biri de hadis-i şerife şunu eklemiştir): **Bereket açısından en büyüğüdür"** buyurdu.

Biz, kalitesiz hurmaları deve ve merkeplerimize yedirirdik. Bu yolculuğumuzdan dönünce bu hurmalar bizde büyük rağbet gördü. Ardından bu hurmanın fidanını diktik. Hatta bütün hurmalarımız ondan meydana geldi. Bereketi biz bu hurmada gördük.

574. Sabaha Ulaşınca Ne Söylenir?

1234. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) sabahladığı zaman şöyle buyururdu:

"Allahım! Ancak senin yardımınla sabahladık, ancak senin yardımınla akşamladık, ancak senin kudretinle yaşar ve ancak senin kudretinle ölürüz. Diriltmek de ancak sana mahsustur." Akşamladığı vakit şöyle buyururdu:

"Allahım! Ancak senin yardımınla akşamladık; ancak senin yardımınla sabahladık; ancak senin kudretinle yaşar ve ancak senin kudretinle ölürüz. Varış da ancak sanadır."

*1235. İbn-i Ömer (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şu kelimeleri sabah akşam dilinden bırakmazdı:

"Allahım! Senden dünya ve ahirette afiyet isterim. Allahım! Senden dinim, dünyam, ailem ve malım hususunda af ve afiyet dilerim. Allahım! Kusurlarımı ört, korkularıma emniyet ver. Allahım! Önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden gelecek belalardan beni koru. Ansızın alt tarafımdan helak olmaktan (deprem vb.) **senin azametine sığınırım."**

1236. Enes Bin Malik (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim sabah olunca: Allahım! Biz seni şahit kılarak, arşını taşıyanları şahit tutarak, melekleri ve bütün yaratıkları şahit tutarak sabahladık. Şüphesiz sen, senden başka ilah olmayan Allah'sın, teksin, ortağın yoktur. Muhakkak Muhammed senin kulun ve Rasulündür." Derse, Allah o gün söyleyenin dörtte birini cehennemden azad eder. Kim bunu iki kere derse Allah yarısını cehennemden azad eder. Kim dört kere söylerse Allah o gün onu cehennemden azad eder."

575. Akşama Varınca Ne Söyler?

1237. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Ebu Bekir (r), "Ya Rasulallah! Sabaha ve akşama vardığım zaman söyleyeceğim bir şey bana emret" deyince, Rasulallah (s) ona şöyle buyurdu:

"Allahım! Ey gaybı ve aşıkarı bilen, gökleri ve yeri yaratan! Ey her şey kendi kudretinde olan! Senden başka ilah olmadığına şahitlik ederim. Nefsimin şerrinden, şeytanın şerrinden ve şirkinden sana sığınırım. Sabaha vardığın zaman, akşama vardığın zaman ve yatağına girdiğinde bunu söyle!" buyurdu.

1238. Aynı hadis-i şerif, Ebu Hüreyre (r)'den de rivayet edilmiştir. Rasulallah (s):

"Her şeyin Rabbi ve sahibi" buyurdu. Yine "Şeytanın şerrinden ve şirkinden sana sığınırım." buyurdu.

1239. Aynı hadis-i şerif, bir başka yolla Ebu Bekir (r)'den rivayet edilmiştir:

Ebu Bekir (r), "Ya Rasulallah! Sabaha ve akşama vardığım zaman söyleyeceğim bir şey bana öğret" deyince Rasulullah (s) ona şöyle buyurdu:

"Allahım! Ey gaybı ve aşikarı bilen, gökleri ve yeri yaratan! Ey her şeyin Rabbi ve sahibi olan Allahım! Nefsimin şerrinden, şeytanın şerrinden ve şirkinden, nefsimin günah işlemesinden veya bir müslümana karşı suç işlemesinden sana sığınırım."

576. Yatağa Girince Ne Söylenir?

1240. Huzeyfe (r) anlatıyor:
Rasulullah (s) uyumak isteyince şöyle buyururdu:
"Senin isminle ölürüm ve senin isminle dirilirim Allahım!"
Uykusundan uyanınca da şöyle buyururdu:
"Bizi öldükten sonra dirilten ve dönüş ancak kendisine olan Allah'a hamdolsun." *(Buhari, Tevhit, 13)*

1241. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:
Rasulullah (s) yatağına yattığı zaman şöyle buyururdu:
"Bizi yediren, bizi içiren, bizim ihtiyacımızı gideren ve bizi koruyan Allah'a hamdolsun. Nice kimseler vardır ki, onun ihtiyacını gideren ve onu koruyan yoktur."

1242. Cabir (r) anlatıyor:
Rasulullah (s) Secde ve Mülk surelerini okumadan uyumazdı.
Ravi Ebu Zübeyr dedi ki:
"Bu iki süre, sevap açısından Kur'an'daki diğer sürelere karşı yetmiş derece daha faziletlidir. Kim bunları okursa, bu süreler sebebiyle ona yetmiş sevap yazılır ve ona yetmiş derece yükseltilir ve ondan yetmiş günah silinir."

1243. Abdullah Bin Mesud (r) diyor ki:
"Zikir yapılırken uyumak şeytandandır. Eğer isterseniz bunu deneyiniz. Biriniz yatağına yatıp uyumak istediği vakit Yüce Allah'ı zikretsin."

1244. Cabir (r) diyor ki:

"Rasulullah (s) secde ve Mülk sürelerini okumadan uyumazdı."

1245. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz yatağına yatacağı zaman elbisesinin içiyle yatağını silksin. Çünkü yatacak olan insan yatağa (dünden beri böcek gibi) **neler girdiğini bilemez. Sağ tarafı üzerine yatsın ve şöyle dua etsin: Ey Rabbim! Ancak senin isminle yan tarafımı yatağıma koydum. Rabbim! Eğer canımı alacaksan ona merhamet eyle, eğer hayatta bırakacaksan salih kullarını koruduğun himayenle onu da koru."** *(Buhari, Daavat, 13)*

1246. Bera Bin Azib (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) yatağına girdiğinde sağ tarafına yatardı. Sonra şöyle dua ederdi:

"Allahım! Yüzümü sana çevirdim, kendimi sana teslim ettim, arkamı sana dayadım, seni isteyerek ve sayarak işimi sana bıraktım, senden kaçış ve kurtuluş ancak sanadır, indirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere inandım. Bir kimse, bu kelimeleri okur da sonra o gece içinde ölürse, o kimse İslam fıtratı üzerine ölür." *(Buhari, Vudu, 75-Müslim, Dua, 57)*

1247. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) yatağına girince şöyle dua ederdi:

"Allahım! Ey göklerin ve yerin Rabbi! Ey her varlığın Rabbi! Ey daneyi ve çekirdeği yaratan! Ey Tevrat'ı, İncil'i ve Kur'an-ı İndiren! Kudretin altındaki her şeyin şerrinden sana sığınırım. Sen öyle evvelsin ki, senden evvel hiçbir şey yoktur. Sen öyle âhirsin ki, senden sonra hiçbir varlık yoktur. Sen öyle zahirsin ki, üstünde bir mevcut yoktur. Sen öyle bâtınsın ki, senden ileri hiçbir şey yoktur. Benim borcumu öde ve beni fakirlikten kurtar." *(Müslim, Dua, 61)*

577. Uyurken Yapılan Duanın Fazileti

1248. Bir başka yolla Berâ Bin Azib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) yatağına girdiğinde sağ tarafına yatardı. Sonra şöyle dua ederdi:

"Allahım! Kendimi sana teslim ettim, yüzümü sana çevirdim, işimi sana bıraktım, arkamı sana dayadım, seni isteyerek ve sayarak işimi sana bıraktım, senden kaçış ve kurtuluş ancak sanadır, indirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere inandım. Bir kimse bu kelimeleri okur da sonra o gece içinde ölürse, o kimse İslam fıtratı üzerine ölür." *(Buhari, Vudu, 75-Müslim, Dua, 57)*

1249. Cabir (r) anlatıyor:

Bir mümin evine veya yatağına girince karşısına bir melek ile bir şeytan çıkar. Melek ona:

"Geceni hayırla bitir" der. Şeytan ise:

"Geceni şerle bitir" der. Şayet mümin, Allah'a hamdeder ve onu anarsa, şeytanı kovar ve meleğin himayesi altında gecesini geçirir. Mümin uyanınca karşısına yine bir melek ile bir şeytan çıkarak aynı şeyi derler. Şayet Allah'ı zikredip şöyle dua eder de ölürse, şehit olarak ölür, şayet kalkar da namaz kılarsa çok büyük lütuflar içinde namazını kılmış olur:

"Uyuduktan sonra canımı bana iade eden ve uykusundan onu öldürmeyen Allah'a hamdolsun. Gökleri ve yeri yok olup dengeleri bozulmasın diye tutan Allah'a hamdolsun. Eğer bunlar yerlerinden kayacak olursa, onları Allah'tan başka kimse tutamaz. Allah, gerçekten kullarına karşı çok yumuşaktır, çok bağışlayıcıdır. Göğü de kendi ismi olmaksızın yer üzerine düşmekten koruyan Allah'a hamdolsun. Allah, muhakkak insanlara çok şefkatli, çok merhametlidir." *(Fatır, 41-Hac, 65)*

Bu hadis, hem mevkuf hem de merfu olarak rivayet edilmiştir. Yani hem Câbir'in hem de Rasulullah'ın sözü olarak rivayet edilmiştir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

578. Uyurken Elini Sağ Yanağın Altına Koymak

1250. Berâ Bin Âzib (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) uyumak isteyince elini sağ yanağının altına koyar ve şöyle dua ederdi:

"Allahım! Kullarını dirilteceği gün beni azabından koru."

1251. Aynı hadis-i şerif, başka bir yolla Berâ Bin Azib'den rivayet edilmiştir.

579. Günlük Zikirler

1252. Abdullah Bin Amr (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İki haslet vardır ki, onları bir Müslüman devamlı söyleyecek olursa mutlaka cennete girer. Bu iki haslet kolaydır, ancak onlarla amel eden ise azdır."

"Ya Rasulallah! Bu iki haslet nedir?" diye soruldu. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizin birinizin her namazdan sonra on kere Allahu Ekber, on kere elhamdülillah, on kere sübhanellah söylemesidir. Bunlar, beş vakit itibarıyla toplam olarak dilde yüz ellidir. Mizanda bin beşyüzdür." Ben, Rasulullah (s)'ı eliyle bunları sayarken gördüm.

İkinci haslet ise, yatağa girince (otuz üç kere) **sübhanellah,** (otuz üç kere) **elhamdülillah,** (otuz üç kere) **Allahu Ekber, der. Bu da lisanda yüzdür, mizanda ise bindir.** Rasulullah (s) sordu:

"Sizin hanginiz bir günde, gece ve gündüz iki bin beşyüz günah işler?"

"Ya Rasulallah! Bir Müslüman bunları nasıl söylemez?" diye soruldu. Rasulullah (s) şu cevabı verdi:

"Şeytan, namazda iken her birinize gelip şu ve şu işi hatırlatır, fakat tesbihi hatırlatmaz."

Bu iki hasletin birincisi bu zikirleri, farz namazlardan sonra en az onar kere tekrar etmektir. İkinci haslet, yatağa girince, uyu-

mazdan önce, tesbih ve tahmidi otuz üçer kere, tekbiri de otuz dört kere tekrar etmektir. Ebu Davud'un rivayetinde bu mevcuttur.

Namazdan sonra yapılan bir günlük tesbihlerin toplamı 150 (yani 30x5= 150) olmasına mukabil, kıyamet günü mizanda 1500 olması, her iyiliğin en az on misli katlanacağına binaendir. Cenab-ı Hak: "Kim bir iyilik yaparsa ona on katı verilir, bir kötülük yapan ise dengiyle cezalandırılır." (En'am, 160)

Sonunda verilen 2500 rakamı, namazlardan sonra çekilen tesbihlerle yatınca çekilen tesbihlerin toplamının 10'la çarpılmasıdır. (150+100x10= 2500)

580. Yatmadan Önce Yatağı Silkelemek

1253. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Sizin biriniz yatağına yatacağı zaman elbisesinin içiyle tutup yatağını silksin ve Allah'ın adını ansın. Çünkü yatacak olan insan yatağa (dünden beri böcek gibi) **neler girdiğini bilemez. Yatmak istediği vakit sağ tarafı üzerine yatsın ve şöyle dua etsin:**

"Ey Rabbim! Seni tesbih ederim. Ey Rabbim! Ancak senin isminle yan tarafımı yatağıma koydum ve ancak senin isminle kaldırırım. Eğer canımı alacaksan ona merhamet eyle, eğer hayatta bırakacaksan salih kullarını koruduğun himayenle onu da koru." *(Buhari, Daavat, 13)*

581. Gece Uyanınca Ne Söylenir?

1254. Rebîa Bin Ka'b (r) anlatıyor:

"Ben, geceyi Rasulullah (s)'ın kapısının yanında geçirir ve ona abdest suyunu verirdim. Rasulullah'ın geceleyin hayli zaman **"Semiallahu limen hamideh"** dediğini işitir ve yine geceleyin hayli zaman **"Elhamdu Lillahi Rabbil-âlemin"** dediğini duyardım.

582. Elinde Yemek Artığı Bulunduğu Halde Uyuyan Kimse

1255. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiği halde Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Elinde yemek artığı olduğu halde uyuyup da kendine bir zarar dokunan kimse, sakın kendinden başkasını suçlamasın."

1256. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Elinde yemek artığı olduğu halde uyuyup da kendine bir zarar dokunan kimse, sakın kendinden başkasını suçlamasın."

583. Gece Lambayı Söndürmek

1257. Cabir Bin Abdullah (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kapıları kilitleyin, su tulumunun ağzını bağlayın, kapları örtün ve lambaları söndürün. Zira şeytan (besmele ile) **kilitlenmiş hiçbir kapıyı açamaz,** (besmele ile) **bağlanmış tulumu çözemez,** (besmele ile) **örtülmüş, hiçbir kabın örüsünü kaldıramaz. Lambayı söndürmezse, fare, insanların başına evlerini yakabilir."** *(Buhari, Bedu'l-Halk, 16-Müslim, Eşribe, 96-97)*

1258. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

Bir fare gelerek lambanın fitilini çekmeye başladı. Cariye onu engellemek istedi. Rasulullah (s) bunun üzerine: **"Onu bırak!"** dedi. Ardından fare fitili Rasulullah'ın üzerinde oturmakta olduğu hasır minder üzerine bıraktı. Fitil, hasırdan bir dirhem kadar yer yaktı. Rasulullah (s) bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Uyuyacağınız vakit kandillerinizi söndürün. Zira şeytan, böylelerine rehberlik edip böylesi işler yaptırarak sizi yakar."

1259. Ebu Said-i Hudri (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s), bir gece uykudan uyandı. Bir de baktı ki, bir fare lambanın fitilini alıp götürdü. Evi onların başına yak-

mak için fitili tavanın üstüne çıkardı. Rasulullah (s) bunun üzerine fareye lanet etti ve ihrama giren kimse için onu öldürmeyi helal kıldı."

584. Yatarken Ateşi Söndürmek

1260. Salim babasından naklettiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Yatacağınız zaman evlerinizde ateş(i yanar halde) **bırakmayın."** *(Buhari, İstizan, 49-Müslim, Eşribe, 100)*

1261. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, babasının şöyle dediğini anlatıyor:

"Ateş bir nevi düşmandır, ona karşı dikkatli olun." Abdullah da uyumadan önce ailesinin yakmış olduğu ateşleri izleyip söndürürdü."

1262. Abdullah Bin Ömer (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu duymuştur:

"(Yatacağınız zaman) **Evlerinizde ateş**(i yanar halde) **bırakmayın; zira o bir nevi düşmandır."**

1263. Ebu Musa el-Eş'ari (r) anlatıyor:

Medine'de bir ev, içinde oturanların üzerine yandı. Sonra durumları Rasulullah (s)'a anlatıldı. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Ateş şüphesiz sizin düşmanınızdır. Uyumak istediğiniz zaman onu söndürünüz." *(Buhari, İstizan, 49-Müslim, Eşribe, 101)*

585. Yağmuru Bereketle Yorumlamak

1264. İbn-i Abbas (r) yağmur yağdığı vakit câriyesine:

"Ey câriye! Sen eğerimi çıkar, elbiselerimi çıkar, der ve şu ayeti okurdu:

"Gökten bereketli bir su indirdik." *(Kaf, 50)*

586. Eve Kırbaç Asmak

1265. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:
"Rasulullah (s), eve kamçı asmayı emretmiştir."

587. Gece Kapıları Kilitlemek

1266. Cabir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gece sakinleştikten sonra gece sohbetinden sakının. Zira Allah'ın yaratıklarından neyi dağıtacağını hiç biriniz bilemez. Kapıları kilitleyin, su tulumlarının ağzını bağlayın, kapları ters çevirin ve kandilleri söndürün."

588. Karanlıkta Çocukları Dışarı Çıkarmamak

1267. Cabir (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gecenin kızıllığı veya karanlığı gitmedikçe çocuklarınızın evden çıkmasına mani olun. Bu, şeytanların harekete geçtiği bir vakittir." *(Müslim, Eşribe, 98)*

589. Hayvanları Döğüştürmek

1268. Abdullah Bin Ömer (r), hayvanları dövüştürmeyi çirkin görürdü.

590. Köpek Havlaması ve Eşek Anırması

1269. Cabir Bin Abdullah'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gece sakinleştikten sonra dışarı çıkmayı azaltın. Zira Allah'ın bu vakitte yaydığı canlılar vardır. Kim köpek havlamasını veya eşek anırmasını duyarsa koğulmuş olan şeytanın şerrinden Allah'a sığınsın. Çünkü bu hayvanlar sizin görmediğiniz şeyleri görürler."

1270. Cabir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Geceleyin köpeklerin havlamalarını veya eşeklerin anırmalarını duyduğunuz vakit Allah'a sığının. Zira o hayvanlar sizin görmediğiniz şeyleri görürler. Allah'ın adını anarak kapıları kapayınız. Zira şeytan, Allah'ın adı anılarak kapatılan bir kapıyı açamaz. Kapları örtün, su tulumlarının ağzını bağlayın ve kapları ters çevirin."

1271. Cabir Bin Abdullah (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Gece sakinleştikten sonra dışarı çıkmayı azaltın. Zira Allah'ın bu vakitte yaydığı canlıları vardır. Biriniz köpek havlamasını veya eşek anırmasını duyarsa koğulmuş olan şeytandan Allah'a sığınsın."

591. Horoz Sesi Duyulduğu Zaman

1272. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Geceleyin horozların ötmesini duyduğunuz vakit, Allah'ın lütfundan isteyiniz; çünkü horozlar bir melek görmüştür. Geceleyin eşeklerin anırmalarını duyduğunuz vakit de şeytandan Allah'a sığının; çünkü onlar şeytan görmüşlerdir."
(Buhari, Bedu'l-Halk, 15-Müslim, Dua 82)

592. Pireye Lanet Etmeyin

1273. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Adamın biri, Rasulullah (s)'ın yanında pireye lanet etmişti. Rasulullah (s) bunun üzerine:

"Pireye lanet okuma; zira o, peygamberlerden birini uykudan uyandırıp namaza kaldırmıştı" buyurdu.

593. Kuşluk Vakti

1274. Hz. Ömer (r) anlatıyor:

Kureyş kabilesinin bazı erkekleri, İbn-i Mes'ud'un kapısının önünde ara sıra otururlardı. Gölge geri dönünce onlara:

"Kalkıp kuşluk uykusuna çekilin. Zira zeval vaktine kadar geri kalan zaman şeytan içindir. Sonra İbn-i Mes'ud rastladığı herkesi kaldırdı. Hz. Ömer diyor ki:

Biz bu şekilde otururken şöyle denildi:

"Bu kimse, Hashasoğullarının azadlısıdır, kendisi şiir söyler. İbn-i Mes'ud adamı çağırdı ve:

"Nasıl şiir söylüyorsun?" diye sordu. Bunun üzerine adam şu şiiri okudu:

"Bir gazi techiz edeceksen veda et Süleyma'ya.

İslam ve ak saçlar uyarıcı olarak yeter insana.

İbn-i Mes'ud: "Bu kadar sana yeter. Gerçeği söyledin, gerçeği söyledin" dedi.

1275. Saib Bin Yezid anlatıyor:

Hz. Ömer (r) gün ortasında yanımızdan geçerken şöyle dedi:

"Kalkıp kuşluk uykusuna çekilin. Zira zeval vaktine kadar geri kalan zaman şeytan içindir."

1276. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Sahabe bir araya gelirlerdi, sonra kuşluk uykusuna çekilirlerdi."

1277. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Medine'de şarap haram kılındığı vakit, Medineliler için ham hurma ile kuru hurmadan yapılmış şaraptan daha çok hoşlarına giden bir şey yoktu. Ebu Talha'nın evinde sahabeden bazılarına şarap veriyordum. Bu esnada bir adam uğrayıp şöyle dedi:

"Gerçekten şarap haram kılındı." Sahabe:

"Ne zaman?" veya "bakalım" demediler. Hemen "Ey Enes! Şarabı dök" dediler ve ardından gusül abdesti alıp serinleninceye kadar Ümm-i Süleym'in evinde kuşluk uykusuna çekildiler. Ardından Ümm-i Süleym kendilerine güzel kokular sürdü. Sonra Rasulullah'a gittiler. Bir de baktılar ki, haber adamın dediği gibi!" Enes dedi ki:

"Ashap, bundan sonra bir daha şarap tatmamıştır."

594. Gündüzün Sonunda Uyumak

1278. Havvât Bin Cübeyr anlatıyor:

"Gündüzün başında uyumak cahillik, ortasında uyumak ahlak, sonunda uyumak da ahmaklıktır."

595. Yemek Ziyafeti

1279. Meymun Bin Mihran anlatıyor:

Ben Nafi'e:

"Abdullah Bin Ömer (r) yemeğe davet eder miydi?" diye sordum. Nafi şöyle cevap verdi:

"Onun bir devesinin ayağı kırılmıştı; biz onu kestik." Bunun üzerine İbn-i Ömer dedi ki:

"Bana Medinelileri topla."

"Ey İbn-i Ömer! Nereye çağırıyorsun? Biz de ekmek bile yok" dedim. İbn-i Ömer (r) dedi ki:

"Allahım! Hamd sana mahsustur. İşte yahni, işte çorba veya bu çorba bu yahni, dileyen yer, dileyen bırakır."

596. Erkeklerin Sünnet Edilmesi

1280. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Hz. İbrahim, Kaddum adındaki yerde, seksen yaşında olduğu halde sünnet oldu." *(Buhari, Enbiya, 8-Müslim, Fezail, 151)*

Kaddum, Halep yakınlarında bulunan bir köyün adıdır. Medine yakınlarında bulunan bir dağın adı olduğunu söyleyenler de vardır.

597. Kızların Sünnet Edilmesi

1281. Ummu'l-Muhacir anlatıyor:

"Ben, Rum câriyelerinin içinde esir edilmiştim. Hz. Osman bize İslâm'ı tebliğ etti. Benim ve başka bir kadının dışında hiç kimse Müslüman olmadı. Hz. Osman:

"O ikisini götürün, sünnet edin ve temizleyin" dedi.

Sünnet, bütün kadınlar için gerekli değildir. Bazı bölgelerde kadınlar, kesilmesi gerekecek kadar fazlalık taşıdıkları için onlarla ilgili de sünnet kılınmış ve Rasulullah meselenin ahkamını beyan etmiştir. Ülkemizde ihtiyaç olmadığı için üzerinde durulmamıştır.

598. Sünnet Merasimine Davet

1282. Salim Anlatıyor:

"İbn-i Ömer (r), beni ve Nuaym'ı sünnet ettiğinde bize bir koç kesmişti. Bize kestiği koç sebebiyle çocuklara karşı mutlu olduğumuzu hissettik."

599. Sünnette Eğlence

1283. Ümm-i Alkame anlatıyor:

"Aişe bint-i Ebi Bekir'in erkek kardeşinin kızları sünnet edildiğinde Aişe'ye:

"Çocukları eğlendirecek birini çağıralım mı?" diye soruldu. Aişe:

"Evet" dedi. Bunun için ben de Adiy'e haber gönderdim. Adiy, kendilerini eğlendirmek için çocuklara gitti. Ardından Aişe eve uğradı. Adamı şarkı söylerken gördü. Coşkudan kendini kaybetmiş bir şekilde başını sallıyordu. Adam çok şiir sahibiydi. Hz. Aişe bunun üzerine şöyle dedi:

"Öf! O adam bir şeytan, onu dışarı çıkarın, onu dışarı çıkarın."

600. Ehl-i Kitab'ın Daveti

1284. Hz. Ömer'in azadlısı Eslem anlatıyor:

"Hz. Ömer'le birlikte Şam'a gittiğimiz vakit bir rahip gelip:

"Ya emire'l-Müminin! Ben sana yemek yaptım. Seninle birlikte şerefli kimselerin bana gelmesini arzu ediyorum. Zira bu, benim yaptığım işe güç ve şeref verir." Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi:

"İçinde resim ve heykel bulunan bu kilisenize girmemize izin yoktur."

601. Cariyelerin Sünnet Edilmesi

1285. Ümmü'l-Muhacir anlatıyor:

"Ben, Rum cariyelerle birlikte esir edilmiştim. Hz. Osman bize İslam'ı tebliğ etti. Benim ve başka bir kadının dışında kimse Müslüman olmadı. Hz. Osman:

"O ikisini sünnet edin ve temizleyin" dedi. Ben de bundan sonra Hz. Osman'ın hizmetinde bulundum.

602. Büyüklerin Sünneti

1286. Ebu Hüreyre (r) şöyle diyor:

"İbrahim (a.s.) yüz yirmi yaşında sünnet olmuş ve bundan sonra seksen sene daha yaşamıştır.

Said Bin Müseyyeb şöyle diyor:

"İlk sünnet olan, ilk misafir ağırlayan, ilk bıyık kısaltan, ilk tırnak kesen ve ilk saçı ağaran Hz. İbrahim'dir. O, ağaran saçlarından dolayı:

"Ya Rab! Bu nedir" diye sordu. Cenab-ı Hak:

"O vakardır" buyurdu. Bunun üzerine Hz. İbrahim:

"Ya Rab! Benim vakarımı artır" dedi.

1287. Hasan Basri şöyle diyor:

"Malik Bin Münzir'in işine hayret etmez misiniz? Müslüman olmuş Keskerli yaşlı erkekleri inceleyip sünnet olmalarını

emretti. Kış mevsiminde bulundukları halde sünnet oldular. Sonra bunların bir kısmının öldüğü haberi bana geldi. Oysa Rasulullah'ın yanında Müslüman olan Rum ve Habeşliler hiçbir şeyden dolayı incelenmemişlerdi."

1288. İbn-i Şihâb diyor ki:

"Bir adam Müslüman olduğu vakit, büyük bile olsa, sünnetle emredilirdi."

603. Doğum Yemeğine Davet

1289. Akkalı Bilal Bin Ka'b anlatıyor:

"Biz, Filistinli Yahya Bin Hassan el-Bekri'yi kendi köyünde ziyaret etmiştik. Ziyarette ben, İbrahim Bin Edhem, Abdulaziz Bin Kureyr ve Musa Bin Yesar vardı. Yahya bize yemek getirdi. Fakat Musa oruçlu olduğundan yemek yemedi. Yahya bunun üzerine dedi ki:

"Rasulullah (s)'ın sahabesinden ve Kinane kabilesinden künyesi Ebu Kursafe olan bir adam şu mescitte bize kırk yıl imamlık yapmıştı. O, bir gün oruç tutar, bir gün iftar ederdi. Babamın bir erkek çocuğu olunca onu oruç tuttuğu bir günde davet etmişti. O da gelip orucunu açmıştı. İbrahim bunun üzerine kalkıp elbisesini ona sürterek kendisini yemeğe davet etti. Musa da orucunu açtı.

Ebu Abdullah diyor ki:

"Ebu Kursafe'nin esas adı, Cendere bin Hayşene'dir."

604. Bebeğin Ağzına Konan İlk Mama

1290. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Abdullah Bin Ebi Talha'yı doğduğu gün Rasulullah'a götürdüm. Bebek bir bez içerisinde idi. Vardığımda Rasulullah (s) devesine katran sürüyordu.

"Beraberinde hurma da getirdin mi?" diye sordu. "Evet" dedim ve birkaç tane hurma verdim. Onları ağzında çiğnedi, sonra çocuğun ağzını açtı. Hurmayı ağzına koydu. Bebek, di-

liyle dudaklarını yalamaya başladı. Rasulullah (s) bunun üzerine:

"Ensar'ın hurma sevgisi!" diye latife yaptı ve çocuğun adını Abdullah koydu."

Ağzında hurmayı çiğneyip yumuşattıktan sonra çocuğun ağzına koymaya tahnik denir. Bunu kuru hurma ile yapmak efdaldir. Bulunmadığı zaman yaş hurma ile de yapılabilir. Bunlar da yoksa bal tercih edilir. Böylece çocuk, gıdasını almada ilk alıştırmasını yapmış olur.

605. Doğum Evinde Dua

1291. Muaviye Bin Kurre anlatıyor:

"Oğlum İlyas doğduğu zaman Rasulullah (s)'ın sahabesinden bir grubu davet ettim. Onları yedirdim. Onlar da dua ettiler. Ben kendilerine dedim ki:

"Siz dua ettiniz, Allah sizin duanızı mübarek kılsın. Bu anda ben dua edeceğim, o duaya siz de amin deyin. Ben, aklı ve dini ile ilgili bebeğe çok dua ettim. Çocukla ilgili o günün duasını tarif ediyordum.

606. Çocuk Ayıpsız Doğunca Allah'a Hamdetmek

1292. Kesir Bin Ubeyd anlatıyor:

"Hz. Aişe'nin çevresinde bir çocuk olduğu vakit, "erkek mi, kız mı?" diye sormazdı. "Ayıpsız yaratıldı mı?" diye sorardı. Ona:

"Evet" denince, "Elhamdülillahi Rabbil Alemin" derdi.

607. Fıtrattan Olan Temizlikler

1293. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Beş şey, fıtrattandır:

1. Bıyığı kısaltmak,

2. Tırnakları kesmek,
3. Etek traşı olmak,
4. Koltuk altını yolmak,
5. Misvak kullanmak." *(Buhari, Libas, 63 – Müslim, Taharet, 49-50)*

608. Temizlikte Zaman

1294. Nâfi anlatıyor:

"Abdullah Bin Ömer (r) her on beş günde bir tırnaklarını keser ve her ayda bir ustura ile diğer temizliklerini yapardı."

609. Kumar

1295. İbn-i Abbas (r) anlatıyor:

"Cahiliyet devrinde insanlar: "Deve kumarcıları nerede?" diye seslenirlerdi. Bunun üzerine on kişi bir araya gelip yeni memeden kesilmiş on deve yavrusu ile bir deve satın alırlar. Ardından kumar oklarını karıştırırlar. Boş ok birine çıkıncaya kadar çekiş devam eder ve paylar dokuz kişinin olurdu. Deve yavruları tamamlanıncaya kadar oklar kendilerine çıkanlara payları ödenir. Bu bir kumardır.

Oklar: Fez, tev'em, rakip, hils, nâfis, müsbil, muallâ, menih, fesih, vağd isimlerini taşıyordu. Munih, sefih ve vağd okları boş idi. Fezze bir, tev'eme iki, rakibe üç, hilse dört nâfise beş, müsbile altı, muallya yedi pay verilirdi.

1296. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:

"Meysir kumardır."

610. Horoz Üzerine Oynanan Kumar

1297. Rabia Bin Abdullah anlatıyor:

"Hz. Ömer'in halifeliği devrinde iki adam iki horoz üzerine kumar oynadılar. Hz. Ömer bunun üzerine iki horozun da öldürülmesini emretti. Ensar'dan bir adam:

"Sen Allah'ı tesbih eden bir soyu mu öldüreceksin?" diye sorunca Ömer onları bıraktı."

611. Gel Kumar Oynayalım Diyen Kimse

1298. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz yemin eder de yemininde: Lat ve Uzza üzerine andolsun derse, hemen Lâ ilahe illallah desin. Kim de arkadaşına: "Gel seninle kumar oynayalım" dese kumar parasını sadaka versin." *(Buhari, Eyman, 5-Müslim, Eyman, 5)*

612. Güvercin Kumarı

1299. Husayn Bin Mus'ab anlatıyor:

"Ebu Hüreyre (r)'ye bir adam şöyle sormuş:

"İki güvercinle ilgili bahse giriyoruz. Muhallil güvercinlerden birini alıp götürür endişesiyle kendi aralarına muhallil koymaktan hoşlanmıyoruz." Ebu Hüreyre bunun üzerine şu cevabı vermiştir:

"Bu, çocukların işindendir. Yakında onu terkedersiniz."

Muhallil, eğer kazanırsa ödülü almak, kaybederse bir şey ödemeyen, yarışa katılan üçüncü kişidir.

613. Kadınlara Yol Şiiri

1300. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

Berâ Bin Malik (r) şiir söyleyerek erkeklerin devesini sürerdi. Enceşe de şiir söyleyerek kadınların develerini sürerdi. O, güzel sesli birisiydi. Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ey Enceşe! Cam (kristal) **bardakları hızlı yürütme."** (Camlarla kadınları kastediyor.) *(Buhari, Edep, 90-Müslim, Fezail, 70)*

614. Şarkı

1301. İbn-i Abbas (r) diyor ki:

"İnsanlardan öylesi vardır ki, boş sözleri satın alırlar," âyetinde geçen boş söz şarkı ve benzerleridir. *(Lokman, 6)*

1302. Berâ Bin Âzib (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Selam vermeyi yayınız ki, kurtulasınız. Boş şey, şerdir." Ebu Muaviye, hadiste geçen "eşer" kelimesinin boş şey olduğunu söylemiştir.

1303. Fudâle Bin Ubeyd, bir cemaatin içinde iken bazı insanların tavla oynadıkları ona söylendi. Fudâle kızarak ayağa kalktı, şiddetli bir şekilde tavlayı yasakladı ve dedi ki:

"Dikkat edin! Parasını yemek için tavla oynayan kimse, domuz eti yiyen ve kanla abdest alan kimse gibidir."

Hadiste geçen "kûbe" kelimesi ile tavla kastedilmiştir.

615. Tavla Oynayanlara Selam Verilmez

1304. Fudayl Bin Müslim babasından şöyle naklediyor:

"Hz. Ali, hilafet kasrının kapısına çıkıp orada tavla oynarken gördüğü insanları sabahtan akşama kadar göz altına aldı. Bir kısmını da günün yarısına kadar göz altına aldı. Geceye kadar göz altına alınanlar, tavlayı para ile oynayanlardı. Günün yarısına kadar göz altına alınanlar da onunla eğlenenlerdir. Hz. Ali, onlara selam vermeyi yasaklardı."

616. Tavla Oynamanın Günahı

1305. Ebu Musa el-Eş'ari (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kim tavla oynarsa, şüphesiz Allah'a ve Rasulüne isyan etmiş olur."

1306. Abdullah Bin Mes'ud (r) diyor ki:

"Damgalanmış, ibadete mani olan şu iki tavla zarından kaçının; zira onlar kumardandır."

1307. Büreyde (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim tavla oynarsa, elini domuzun etine ve kanına batırmış gibidir." *(Müslim, Şii, 10)*

1308. Bir başka yolla Ebu Musa el-Eş'ari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim tavla oynarsa, şüphesiz Allah'a ve Rasulüne isyan etmiş olur."

617. Tavlanın Olduğu Yerde Bulunmamak

1309. Nâfi anlatıyor:

"Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, ailesinden birini tavla oynarken bulduğu zaman, onu döver ve tavlasını kırardı."

1310. Alkame Bin Ebi Alkame (r) anlatıyor:

"Hz. Aişe'nin evinde bir aile oturuyordu. Onların yanıda tavla olduğu haberi Hz. Aişe'ye ulaşınca, kendilerine:

"Şayet o tavlayı benim evimden çıkarmazsanız, elbette ben sizi evimden çıkaracağım" haberini yollayıp bu hareketlerini uygun görmedi.

1311. Rebia Bin Gülsüm anlatıyor:

"Abdullah Bin Zübeyr (r) bize şöyle bir hutbe okudu:

"Ey Mekke halkı! Kureyş'den bazı adamların tavla adındaki bir oyunu oynadıkları haberi bana geldi. (Kendisi solak idi). Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, şans okları, gerçekten şeytanın işinden birer pisliktir." *(Maide, 90)* Allah'a yemin ederim ki, eğer bana bu oyunu oynayan bir adam getirile-

cek olursa, onu saçından yakalayıp bedenini cezalandıracağım ve elbisesini bana getiren kimseye vereceğim."

1312. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:

"Tavla ile kumar oynayan kimse domuz eti yiyen kimse gibidir. Kumar dışında onu oynayan da, elini domuz kanına batıran kimse gibidir. Tavlanın yanında oturup oyuna bakan da, domuz etine bakan kimse gibidir."

1313. Amr Bin As (r) diyor ki:

"Tavla ile kumar oynayan kimse, domuz eti yiyen kimse gibidir. Kumar dışında onu oynayan da, elini domuz kanına batıran kimse gibidir."

618. Mümin Bir Delikten İki Kere Sokulmaz

1314. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Mümin bir yılan deliğinden iki defa sokulmaz." *(Buhari, Edep, 83-Müslim, Zühd, 63)*

619. Bize Silah Doğrultan Bizden Değildir

1315. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim bize gece (ok) **atarsa o kimse bizden değildir."**

1316. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim bize karşı silah kuşanırsa bizden değildir." *(Müslim, İman, 161)*

1317. Ebu Musa el-Eş'ari (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Kim bize karşı silah kuşanırsa bizden değildir." *(Müslim, İman, 163)*

620. Her Canlı Takdir Edilen Yerde Ölür

1318. Ebu'l-Melih, bir sahabi olan Matar Bin Ukamis (r.)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Allah, bir kulunun canını bir yerde almak istediği vakit onun bir işini oraya düşürür."

621. Mendile Sümkürmek

1319. Ebu Hüreyre (r) bir beze sümkürüp sonra dedi ki: "Peh, Peh, Ebu Hüreyre ketene sümkürüyor! Ben Rasulullah (s)'ın minberi ile Aişe'nin evi arasında bayılarak düştüğümü biliyorum. İnsanlar, "Bu adam deli" diyordu. Oysa açlığın dışında bende hiçbir şey yoktu."

622. Vesvese

1320. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Sahabeden bazı kimseler sordular:

"Ya Rasulallah! Gönüllerimizden öyle şeyler geçiyor ki, onları söylemeyi sevmiyoruz. Üzerine güneş doğmamış şeyler bizde vardır. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Gerçekten böyle bir şey hissettiniz mi?" diye sordu. Sahabe:

"Evet" dediler. Rasulullah:

"İşte imanın açık olanı budur." *(Müslim, İman, 209)*

1321. Şehr Bin Hevşeb anlatıyor:

Ben dayımla birlikte Hz. Aişe'ye gitmiştik. Dayım ona sordu:

"Her hangi birimizin içinden öyle bir şey geçer ki, onu söylerse ahireti gider, şayet o açığa çıksa, onun sebebiyle öldürülür." Bunun üzerine Aişe üç kere tekbir getirip sonra dedi ki:

"Rasulullah (s)'a bu meseleden sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

"Her hangi birinizde böyle bir şey olduğu vakit üç kere tekbir getirsin. Çünkü bunu ancak mümin hisseder."

Bu hadis-i şeriflerde bir insana ariz olan vesveseler hakkında bilgi verilmektedir. Her insan gayri ihtiyari olarak bazı vesveselere düşebilir. Bu vesveseler, ifadeye tabi olmadan geldiği ve vicdanda bir tasdik bulmadığı için insana her hangi bir zararı yoktur. Böyle imana, edebe aykırı vesveseler geldiği vakit tekbir getirmek gerekir.

1322. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlar olmayan şeylerle ilgili soru sormaktan vazgeçmeyecekler. Hatta: "Her şeyi yaratan Allah'tır, fakat Allah'ı kim yaratmıştır?" diyecekler. *(Buhari, İtisam, 3-Müslim, İman, 216)*

623. Zan

1323. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Zandan sakının; zira zan, sözlerin en yalanıdır. Birbirinizin ayıplarını araştırmayın. Rekabet etmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Hasetleşmeyin. Birbirine buğzetmeyin. Ey Allah'ın kulları! Allah'ın emrettiği şekilde kardeş olun." *(Buhari, Edep, 58-Müslim, Edep, 28)*

1324. Enes Bin Malik (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) hanımlarından biriyle beraberdi. Yanından bir adam geçti. Rasulullah (s) adamı çağırarak:

"Ey falan! Bu benim falan eşimdir" buyurdu.

Adam:

"Ben herkesten şüphe etsem de sizden şüphe etmem!" deyince, Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şeytan, Ademoğlunun kan damarlarında dolaşır." *(Müslim, Selam, 23)*

1325. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r) anlatıyor:
"Malından çalınan kimse durmadan (şu çaldı, bu çaldı diye) zanda bulunur. Hatta bundan dolayı hırsızdan daha büyük günah sahibi olur."

1326. Bilal el-Eş'ari anlatıyor:
"Muaviye Ebu Derda'ya:
"Bana Şam fâsıklarının adını bildir" diye bir mektup yazmıştı. Ebu Derda dedi ki:
"Şam'ın fâsıklarından bana ne! Onları ben nereden bileyim." Oğlu Bilal:
"Ben onları yazarım" deyip onların isimlerini yazdı. Ebu Derda dedi ki:
"Sen onları nereden bildin? Onların fâsık olduğunu bildiğine göre mutlaka sen de onlardansın. Sen önce kendini yaz." Bu söz üzerine oğlu, Şamlıların isimlerini Muaviye'ye yollamadı.

624. Hanımın Kocasını Traş Etmesi

1327. Abdulaziz Bin Kays babasından şöyle naklediyor:
"Ben Abdullah Bin Ömer'in yanına varmıştım. Cariye onun saçlarını traş ediyordu. Abdullah ona:
"Hamam otu cildi arıtır" dedi.

625. Koltuk Altını Yolmak

1328. Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Fıtrat beştir: Sünnet olmak, etek traşı olmak, koltuk altını yolmak, bıyığı kısaltmak ve tırnakları kesmek." *(Buhari, Libas, 63-Müslim, Thaaret, 49-50)*

1329. Bir başka yolla Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:
"Beş şey fıtrattandır: Sünnet olmak, etek traşı olmak, tırnakları kesmek, koltuk altını yolmak ve bıyığı kısaltmak."

1330. Yine bir başka yolla Ebu Hüreyre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Beş şey fıtrattandır. Tırnakları kesmek, bıyığı kısaltmak, koltuk altını yolmak ve sünnet olmak."

Fıtrat, uymamız emredilen eski peygamberlerin sünneti demektir. Fıtratın din olduğunu söyleyenler de vardır. Daha kapsamlı bir şekilde şöyle tarif edilmiştir: Peygamberler tarafından yapılmış ve bütün şeriatlerce ittifakla benimsenmiş olan eski sünnetlerdir. Bunlar cibilli ve fıtri emirlerdir. İnsanlık bunlar üzerine yaratılmıştır.

626. Vefa

1331. Ebu Tufeyl (r) anlatıyor:

"Ben çocukluğumda Cirane adındaki yerde Rasulullah (s)'ı et taksim ederken görmüştüm. Ben de orada devenin bir parçasını taşıyordum. Bu esnada Rasulullah (s)'a bir kadın geldi. Rasulullah da hırkasını yere serdi. "Ben:

"Bu kadın kimdir?" diye sordum.

"Rasulullah'ın süt annesidir" diye cevap verildi.

627. Tanıma

1332. Basra Valisi Muğire Bin Şube'ye bir adam gelip:

"Allah valiyi ıslah eylesin! Senin muhafızın adamları tanıyor, seçerek onlara izin veriyor" dedi. Muğire şu cevabı verdi:

"Allah onu affetsin; zira tanımanın yırtıcı köpekle saldırgan deve yanında faydası olur."

628. Çocukların Oynaması

1333. İbrahim anlatıyor:

"Ashab-ı Kiram, köpeklerle oynamamız dışında bütün oyunlara izin verirlerdi.

Ebu Abdullah şöyle dedi:

"Bu, çocuklar için söylenmiştir."

1334. Ebu Ukbe anlatıyor:

"Ben, İbn-i Ömer'le yolda yürürken Habeşistanlı çocuklara rastladı. Onları oynarken gördü. Cebinden iki dirhem çıkarıp çocuklara verdi."

1335. Hz. Aişe (r) anlatıyor:

"Rasulullah (s) bana kız arkadaşlarımı yollardı. Onlar oyuncak bebeklerle oynarlardı."

629. Güvercinleri Kesmek

1336. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

Rasulullah (s) bir güvercinin peşine takılan bir adam gördü ve şöyle buyurdu:

"Şu adam şeytanı takip eden bir şeytandır."

1337. Hz. Hasan anlatıyor:

"Hz. Osman Cuma günü okuduğu her hutbede köpeklerin itlafı ve güvercinlerin kesilmesi için emir verirdi."

1338. Bir başka yolla Hz. Hasan'dan şöyle naklediliyor:

"Hz. Osman'ı hutbesinde köpeklerin itlafı ve güvercinlerin kesilmesi için emir verirken duydum."

O devirde Medine'nin bütün bağ ve bahçelerinde hurma ve diğer meyveler kurutulurdu. Güvercinler, bunları yiyip insanlara zarar verirlerdi. Sahabiler, bu konu ile ilgili Hz. Osman'a devamlı şikayette bulunurlardı. Ayrıca çocukları ısırıyor diye köpeklerle ilgili de pek çok şikayet gelirdi. Hz. Osman, bundan dolayı hayvanların itlafı için emir verirdi.

630. Halife Kendi İşi İçin Kimseyi Ayağına Çağırmazdı

1339. Zeyd Bin Sabit, dedesi Zeyd Bin Sabit (r)'den şöyle nakLediyor:

"Halife Ömer Bin Hattab (r) Zeyd Bin Sabit'e varıp eve girmek için izin istedi. Zeyd girmesine izin verdi. O anda Zeyd'in başını cariyesi taramaktaydı. Zeyd, başını cariyenin elleri arasından aldı. Hz. Ömer (r) bunun üzerine ona:

"Onu bırak, saçını tarasın" dedi. Zeyd:

"Ya Emirel-Müminin! Bana haber yollasaydın sana gelirdim" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi:

"İhtiyacı olan benim."

631. Toplum Önünde Balgam Çıkarmak

1340. Ebu Hüreyre (r) anlatıyor:

"Mümin, bir toplum önünde sümkürüp balgam çıkarınca yere gömene kadar avuçlarıyla onu gizlesin. Bir mümin oruç tutunca güzel koku sürünsün. Böylece üzerinde oruç eseri belli olmasın."

632. Bir Topluma Konuşan Kimse Tek Kişiye Dönmesin

1341. Hubeyb Bin Ebi Sabit diyor ki:

"Sahabe konuşan kişinin bir kimseye dönerek konuşmasını hoş görmezlerdi; insanların geneline dönmesini isterlerdi.

633. Başkasının Evinde Sağa Sola Bakmak

1342. Abdullah Bin Ebi Hüzeyl anlatıyor:

"Abdullah Bin Mes'ud (r) bir hasta ziyaretinde bulunmuştu. Arkadaşlarından bir adam da onunla birlikteydi. Eve girince arkadaşı sağa sola bakmaya başladı. İbn-i Mes'ud ona dedi ki:

"Allah'a yemin ederim ki, eğer iki gözün çıkmış olsaydı, bu senin için daha hayırlı olurdu."

1343. Nâfi anlatıyor:

"İraklılardan birkaç kişi İbn-i Ömer'e vardılar. Hizmetçilerinin boynunda bir altun kolye görünce birbirlerine baktılar. İbn-i Ömer bunun üzerine dedi ki:

"Şer için ne de kıvrak zekanız var!"

634. Boş Söz

1344. Ebu Hüreyre (r) diyor ki:
"Boş sözde hiçbir hayır yoktur."

1345. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Ümmetimin şerlileri çok konuşan, öğünerek konuşan ve büyüklük taslayanlardır. Ümmetimin hayırlıları da ahlakça en güzel olanlarıdır."

635. İki Yüzlülük

1346. Ebu Hüreyre (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"İnsanların şerlilerinden biri de iki yüzlü kişidir. Bunlar bazılarına bir yüzle, diğer bazılarına da başka bir yüzle giden insanlardır." *(Buhari, Ahkam, 27-Müslim, Edep, 98)*

636. İki Yüzlülüğün Günahı

1347. Ammar Bin Yasir (r), Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Kimin dünyada iki yüzü varsa kıyamet günü, ateşten iki dili olacaktır." Ardından yanımızdan şişman bir adam geçti. Rasulullah (s):

"Bu, onlardandır" buyurdu.

637. İnsanların Şerlisi Fenalığından Korkulandır

1348. Hz. Aişe (r) anlatıyor:
Bir adam, Rasulullah (s)'ın yanına girmek için izin istedi. Rasulullah (s) bu kişi ile ilgili şöyle buyurdu:

"Ona izin verin. O, ne kötü aşiret çocuğudur." Adam meclise girince Rasulullah (s) ona yumuşak konuştu. Ben:

"Ya Rasulallah! O kişi için söylediğini söyledin; sonra yumuşak konuştun" dedim. Bunun üzerine Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Ya Aişe! Gerçekten insanların en şerlisi, kötülüğünden korkarak insanların terkettiği kişidir." *(Buhari, Edep, 38-Müslim, Edep, 73)*

638. Haya

1349. İmran Bin Husayn (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Haya hayırdan başka bir şey getirmez." Beşir Bin Ka'b: "Gerçekten bazı hayanın vakar, bazısının da sükunet olduğu hikmette yazılıdır" dedi. Bunun üzerine İmran şöyle dedi:

"Ben sana Rasulullah (s)'dan hadis rivayet ediyorum, sen de bana hikmet sahifenden bahsediyorsun." *(Buhari, Edep, 77-Müslim, İman, 61)*

1350. Abdullah Bin Ömer (r) diyor ki:

"İman ile haya tamamıyla birbirine bağlıdır. İkisinden biri kaldırıldığı zaman, öteki de kaldırılır."

639. Cefa

1351. Ebu Bekre (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Haya imandan (bir parça) **dır. İman da cennettedir. Hayasızlık ise cefadan**(bir parça)**dır. Cefa eden de ateştedir."**

1352. Hz. Ali (r)'nin oğlu Muhammed babasından şöyle naklediyor:

"Rasulullah (s)'ın başı büyük, gözleri iri idi. Yürüdüğü vakit, yüksek bir yere tırmanıyor gibi ön tarafa abanırdı. Bir tarafa döndüğü vakit, vücudunun tamamıyla dönerdi."

640. Utanmayınca İstediğini Yap!

1353. Ebu Mes'ud (r)'den rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz geçmiş peygamberlerin sözlerinden insanların eriştiği haberlerden birisi de: Sen utanmayınca dilediğini yap, sözüdür." *(Buhari, Edep, 76-Müslim, Bir, 107)*

641. Öfke

1354. Ebu Hüreyre (r)'den Rasulullah (s)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Güçlü kimse (güreşte) **rakibini yenen pehlivan değildir. Asıl güçlü, öfkelendiği zaman nefsini yenen kimsedir."** *(Buhari, Edep, 76-Müslim, Bir, 107)*

1355 İbn-i Ömer (r) diyor ki:

"Allah rızasını kazanmak için öfkesini yutan bir kulun yudumundan Allah indinde sevap açısından daha büyük bir yudum yoktur."

642. Öfkelenen Ne Der?

1356. Süleyman Bin Süred (r) anlatıyor:

"İki adam Rasulullah (s)'ın huzurunda küfürleştiler. Bunlardan biri hiddetlenip yüzü kıpkırmızı oldu. Bunun üzerine Rasulullah (s):

"Ben bir kelime biliyorum, eğer onu söyleyecek olsa, kendinde zuhur eden öfke giderdi. Euzu billahi mineşşeytanirracim" buyurdu. Bir adam kalkıp hiddetlenen kişiye gitti ve dedi ki:

"Rasulullah'ın ne buyurduğunu biliyor musun? Euzu billahi mineşeytanirracim" buyurdu. Kızmış adam:

"Sen beni deli mi görüyorsun?" dedi.

1357. Bir başka yolla Süleyman Bin Süred (r) şöyle anlatıyor:

"Rasulullah (s) ile birlikte, oturuyordum. İki adam da birbirine sövüyorlardı. Bunlardan birinin yüzü kıpkırmızı olmuş, şah damarı şişmişti. Rasulullah (s) bunun üzerine:

"Ben bir kelime biliyorum, eğer onu söyleyecek olursa, kendinde bulduğu öfke ondan giderdi" buyurdu. Ashap ona:

"Rasulullah eûzu billahi mineşşeytanirracim" buyurdu, dediler. Adam bunun üzerine:

"Bende delilikten bir eser mi var?" dedi.

643. Mümin Öfkelendiği Zaman Susar

1358. İbn-i Abbas (r)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (s) şöyle buyurdu:

"İnsanlara İslam'ı öğretin. Kolaylaştırın." (Bu sözü üç kere söyledi) **"Sizden biriniz kızdığı zaman sussun."** (Bu sözü de iki kere söylemiştir.)

644. Dostunu Ölçülü Sev

1359. Hz. Ali (r) İbn-i Kevva'ya şöyle demiştir: Sen öncekilerin (Rasulullah'ın) ne söylediğini biliyor musun?"

"Dostunu severken ölçülü sev, günün birinde düşmanın olabilir. Düşmanına da buğzunu ölçülü yap, günün birinde dostun olabilir."

Bu hadis, bazı rivayetlerde Rasulullah'ın, bazı rivayetlerde de Hz. Ali'nin sözü olarak rivayet edilmiştir. Rasulullah'dan rivayet edilene merfu; ashaptan rivayet edilene de mevkuf hadis denir. Merfu mu, mevkuf mu? diye bir hadiste ihtilaf olursa, merfu esas alınır.

645. Düşmanına Ölçülü Buğzet

1360. Zeyd Bin Eslem anlatıyor:

Hz. Ömer (r) dedi ki:

"Sevgin seni zora sokacak derecede olmasın. Düşmanlığın da tahrip edecek derecede olmasın." Eslem dedi ki:

"Ben Ömer'e bu nasıl olur?" diye sordum.

Ömer şöyle cevap verdi:

"Sevdiğin vakit, çocuğu tutku ile sevdiğin gibi meşakkatle seversin. Düşmanlık ettiğin vakit de arkadaşının telef olmasını arzu edersin."

İMAM BUHÂRÎ

EDEBU'L-MÜFRED

Müslümanın Edep ve Ahlakı

"Hadis âlimlerinin imamı", "Hadiste müminlerin emiri" ve "Hadis emiri" gibi unvanlarla en büyük hadis âlimi olarak tarihe geçmiş olan İmam Buhârî, Câmiu's-Sahih'ten sonra, edep, ahlak ve âile eğitimi ile ilgili Edebu'l-Müfred'i yazmıştır. Bu eser, hadisle ilgili İmam Buhârî'nin ikinci önemli eseridir.

ISBN 975-6161-27-2

